

ปวงข้าพระพุทธเจ้า ขอน้อมเกล้าน้อมกระหม่อม
รำลึกในพระมหากรุณาธิคุณหาที่สุดมิได้

ข้าพระพุทธเจ้า คณะผู้บริหารและบุคลากร วิทยาลัยสันตพล จังหวัดอุดรธานี

วารสารวิชาการวิทยาลัยสันตพล
Santapol College
Academic Journal (SCAJ)

ปีที่ 3 ฉบับที่ 1 มกราคม - มิถุนายน 2560

วิทยาลัยสันตพล อุดรธานี
ป.ตรี ป.บัณฑิต ป.โท
ISSN 2408 - 1728

วารสารวิชาการวิทยาลัยสันตพล

Santapol College Academic Journal (SCAJ)

ปีที่ 3 ฉบับที่ 1 มกราคม – มิถุนายน 2560
ISSN 2408 – 1728

วิทยาลัยสันตพล อุดรธานี
ป.ตรี ป.บัณฑิต ป.โท

วารสารวิชาการวิทยาลัยสันตพล เป็นวารสารฉบับมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ที่พิมพ์เผยแพร่บทความวิจัย (Research Article) บทความวิชาการ (Academic article) หรือบทความปริทัศน์ (Review article) มีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นสื่อกลางเผยแพร่ผลงานวิจัยและผลงานทางด้านวิชาการที่เป็นการส่งเสริมความเป็นเลิศให้กับคณาจารย์และนักวิชาการ พร้อมทั้งเป็นแหล่งแลกเปลี่ยนเรียนรู้และรวบรวมองค์ความรู้ต่างๆ ทางวิชาการของทั้งหน่วยงานภายในและภายนอก

กำหนดการออกเผยแพร่ ปีละ 2 ฉบับ ฉบับที่ 1 มกราคม – มิถุนายน ฉบับที่ 2 กรกฎาคม – ธันวาคม

ผู้จัดทำ

วิทยาลัยสันตพล

299/1 ถนนอุดร-สกล ตำบลหนองบัว อำเภอเมืองอุดรธานี จังหวัดอุดรธานี 41000

โทรศัพท์ 042-323-464 โทรสาร. 042-204-263 Email : slamtum@stu.ac.th

สามารถส่งบทความและดาวน์โหลดเอกสารแบบฟอร์มต่างๆ ได้ที่ <http://www.scaj.stu.ac.th>

เดือน / ปีที่ตีพิมพ์

ธันวาคม 2559

พิมพ์ที่

โรงพิมพ์ภาคอีสานการพิมพ์ (999) อำเภอเมืองอุดรธานี จังหวัดอุดรธานี

โทร. 042-246611, 042-246622

- ข้อความใด ๆ ที่ตีพิมพ์ในบทความของวารสารวิชาการฉบับนี้เป็นความคิดเห็นของผู้เขียนแต่ละท่าน ซึ่งไม่เกี่ยวข้องกับ
ความรับผิดชอบของกองบรรณาธิการวารสาร
- บทความทุกเรื่องต้องผ่านการประเมินพิจารณาเห็นชอบจากผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาที่เกี่ยวข้อง อย่างน้อยบทความละ 2 ท่าน
- กองบรรณาธิการวารสารวิชาการวิทยาลัยสันตพล ไม่สงวนสิทธิ์ในการคัดลอกข้อความของวารสาร หากอ้างอิงแสดงที่มาด้วย

วิทยาลัยสันตพล อุดรธานี
ป.ตรี ป.บัณฑิต ป.โท

คณะกรรมการวารสารวิชาการวิทยาลัยสันตพล

ที่ปรึกษา

อาจารย์ธงชัย	ลาวรรณ	วิทยาลัยสันตพล
อาจารย์กรรณิการ์	นันท์โพธิเดช (ฤกษ์นิมิตร)	วิทยาลัยสันตพล
อาจารย์จักริน	นันท์โพธิเดช	วิทยาลัยสันตพล

บรรณาธิการ

ผศ.ว่าที่ รศ.ดร.เจริญชัย พรไพโรเพชร	วิทยาลัยสันตพล
-------------------------------------	----------------

รองบรรณาธิการ

อาจารย์ภาณุมาศ	พุดแก้ว	วิทยาลัยสันตพล
----------------	---------	----------------

กองบรรณาธิการ

ภายในสถาบัน			ภายนอกสถาบัน		
รศ.ดร.วิทร	วิภาหัตน์	วิทยาลัยสันตพล	นายชัยยุทธ	ศรีจ้านง	ผู้พิพากษาหัวหน้าคณะในศาลฎีกา
ผศ.ว่าที่ รศ.ดร.เจริญชัย พรไพโรเพชร		วิทยาลัยสันตพล	ผศ.ดร.จันทนา	แสนสุข	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยี
ดร.ไพรัช	วัฒนเรืองรอง	วิทยาลัยสันตพล			ราชมงคลสุวรรณภูมิ
ดร.นิตยา	สุนทรสิริพงศ์	วิทยาลัยสันตพล	ผศ.ดร.อมรา	ศิริศรีวัฒน์	มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ
ดร.ยุทธสิทธิ์	จันทร์คูเมือง	วิทยาลัยสันตพล	ผศ.ดร.ปรีชา	เกรียงกรกฎ	มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี
			ดร.รัฐชัย	ศิลาเจริญ	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
			ดร.สมเพ็ด	รัตนะสิม	วิทยาลัยรัตนบริหารธุรกิจ สปป.ลาว
			ดร.บุญเทือง	บุญราศรี	วิทยาลัยรัตนบริหารธุรกิจ สปป.ลาว

ผู้พิสูจน์อักษร

อาจารย์ชมาพร บุตตะโยธี	วิทยาลัยสันตพล
------------------------	----------------

ฝ่ายออกแบบและเทคนิคสื่อออนไลน์

อาจารย์อตุลย์ ทองแกม	วิทยาลัยสันตพล
อาจารย์ไวยพจน์ ดวงจันทร์	วิทยาลัยสันตพล

ฝ่ายจัดการ

นางสาวภัทรจิตรา	เพียรชนะ	วิทยาลัยสันตพล
นางสาวกาญจนา	ดอนไสรส	วิทยาลัยสันตพล
นายพิชัย	กลัดเพชร	วิทยาลัยสันตพล

กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาบทความ

ด้านบริหารการศึกษา

ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก

1. รองศาสตราจารย์ ดร.อรสา	จรรยาธรรม	มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทวี	สระน้ำคำ	มหาวิทยาลัยขอนแก่น

ผู้ทรงคุณวุฒิภายใน

1. รองศาสตราจารย์ ดร.เจริญ	จันทวงศ์	วิทยาลัยสันตพล
2. ดร.เย็นยง	ไทยใจดี	วิทยาลัยสันตพล
3. ดร.ชานนท์	เศรษฐแสงศรี	วิทยาลัยสันตพล
4. ดร.จรรยาเกียรติ	พงศ์กุลศรี	วิทยาลัยสันตพล

ด้านบริหารธุรกิจ และด้านสหวิทยาการจัดการ

ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก

1. รองศาสตราจารย์ ดร.วชิระ	อินทร์อุดม	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธวัช	สุทธิกุลสมบัติ	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รักษพงศ์	วงศาโรจน์	สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
4. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จันทนา	แสนสุข	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
5. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กล้าหาญ	ณ น่าน	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
6. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วันชัย	ประเสริฐศรี	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
7. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ปัทมณัฏฐ์	อนุรักษญาณนท์	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
8. ดร.พงษ์ทิพัฒน์	สายทอง	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
9. ดร.ณัฐปัทมภ์	กิตติสุนทรพิศาล	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์

ผู้ทรงคุณวุฒิภายใน

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ว่าที่ร้อยเอก ดร.เจริญชัย พรไพโรเพชร		วิทยาลัยสันตพล
2. ดร.ยุทธิสิทธิ์	จันทร์คูเมือง	วิทยาลัยสันตพล
3. ดร.วรพล	คลองเชิงศรี	วิทยาลัยสันตพล

บทบรรณาธิการ

วารสารวิชาการวิทยาลัยสันตพล (SCAJ : Santapol College Academic Journal) ฉบับนี้เป็นปีที่ 3 ฉบับที่ 1 ประจำเดือนมกราคม - มิถุนายน 2560 และฉบับที่ 2 ประจำเดือนกรกฎาคม - ธันวาคม 2560 รวมจำนวนบทความทั้งสิ้น 30 บทความ โดยวารสารวิชาการวิทยาลัยสันตพล จะมีการตีพิมพ์ จำนวน 2 ฉบับต่อปี วัตถุประสงค์เพื่อก่อให้เกิดระบบการศึกษาค้นคว้าผลงานวิจัยและผลงานวิชาการอย่างมีคุณภาพและมีการตีพิมพ์แพร่หลาย เพื่อเป็นสื่อกลางคุณภาพในยุคโลกาภิวัตน์ที่มีการตีพิมพ์องค์ความรู้ และได้รับการอ้างอิงอย่างไม่มีพรมแดนอย่างแท้จริง

วิทยาลัยสันตพล (ป.ตรี ป.บัณฑิต ป.โท) ได้จัดทำวารสารวิชาการเป็นปีที่ 3 โดยผลิตรายการแล้วรวมจำนวนทั้งสิ้น 6 ฉบับ มีการควบคุมคุณภาพจากผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer Review) ตามเกณฑ์มาตรฐาน เพื่อขอรับการประเมินคุณภาพวารสารเข้าสู่ฐานข้อมูล TCI ของศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (Thai Journal Citation Index Centre) เนื้อหาบทความวิจัย บทความวิชาการในฉบับนี้ ได้รวมบทความทางด้านมนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และด้านสหวิทยาการจัดการ จากนักวิจัย นักวิชาการ และผู้สนใจหลากหลายสถาบัน ย่อมเป็นที่ประจักษ์ให้เห็นว่าวารสารวิชาการวิทยาลัยสันตพลได้รับการต้อนรับด้วยดี และยังเป็นวารสารที่เปิดกว้างอย่างมีคุณภาพ

ในท้ายที่สุดนี้ กองบรรณาธิการต้องขอขอบคุณท่านผู้ทรงคุณวุฒิ ในสาขาที่เกี่ยวข้องที่ได้ช่วยประเมินบทความวิจัย และบทความวิชาการที่หลากหลายจนทำให้วารสารวิชาการวิทยาลัยสันตพล จัดตีพิมพ์เผยแพร่ได้สำเร็จตรงตามระยะเวลา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าวารสารวิชาการวิทยาลัยสันตพล จะได้รับการต้อนรับด้วยดีเหมือนเช่นเคยและสามารถผลิตรายการให้อยู่ในกลุ่มวารสารคุณภาพ มีการใช้อ้างอิงในงานวิจัยและวิชาการอย่างกว้างขวางอันทำให้เกิดประโยชน์ สามารถพัฒนาสังคม และเศรษฐกิจของประเทศชาติสืบไป

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ว่าที่ รอ. ดร.เจริญชัย พรไพโรเพชร

บรรณาธิการวารสารวิชาการวิทยาลัยสันตพล

20 ธันวาคม 2559

ประกาศวิทยาลัยสันตพล

ที่ 4 / 2558

เรื่อง การรับรองวารสารวิชาการวิทยาลัยสันตพล

ด้วยสภาวิทยาลัยสันตพล มีมติพิจารณาอนุมัติวารสารวิชาการวิทยาลัยสันตพล Santapol College Academic Journal : SCAJ ในรายงานการประชุมคณะกรรมการสภาวิทยาลัยสันตพล อุดรธานี ครั้งที่ 3 / 2558 วันพฤหัสบดี ที่ 16 กรกฎาคม 2558 เพื่อเป็นสื่อกลางเผยแพร่ผลงานวิจัยและผลงานทางด้านวิชาการ ที่เป็นการส่งเสริมความเป็นเลิศให้กับคณาจารย์และนักวิชาการ พร้อมทั้งเป็นแหล่งแลกเปลี่ยนเรียนรู้และรวบรวมองค์ความรู้ต่างๆ ทางวิชาการ ซึ่งได้เปิดรับพิจารณาบทความวิจัย บทความวิชาการ จากผู้นิพนธ์ทุกหน่วยงาน ทั้งภายในและภายนอกวิทยาลัย โดยกำหนดจัดพิมพ์ปีละ 2 ฉบับ (มกราคม - มิถุนายน) และ (กรกฎาคม - ธันวาคม)

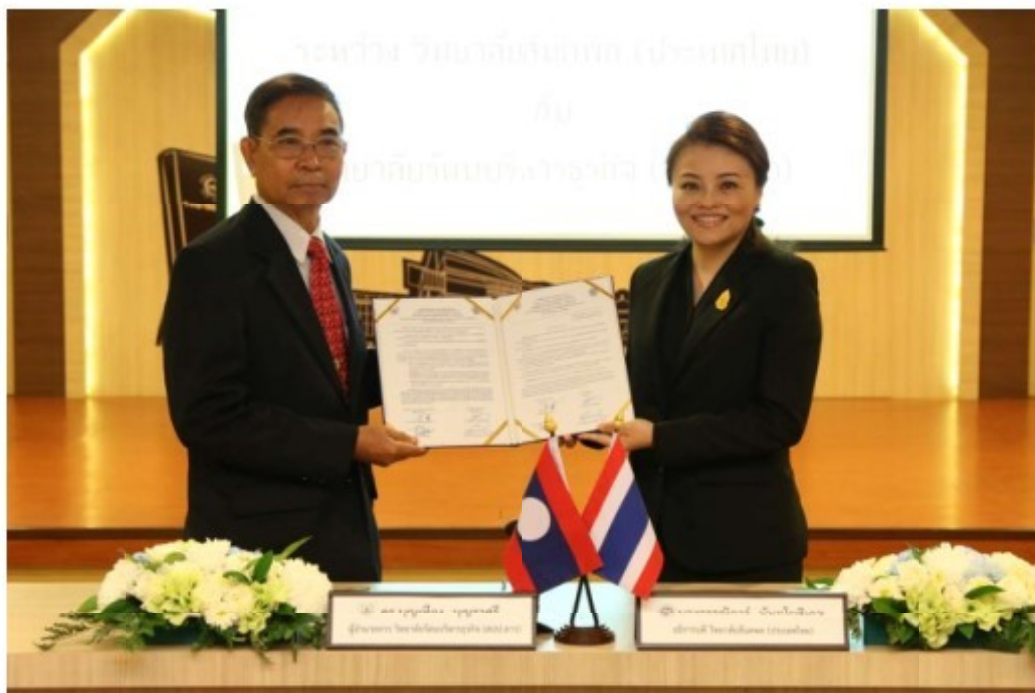
วารสารวิชาการวิทยาลัยสันตพล ได้จัดทำเสร็จเรียบร้อยแล้วจำนวน 2 ฉบับ คือ ปีที่ 1 ฉบับที่ 1 (มกราคม - มิถุนายน 2558) และ ปีที่ 1 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม - ธันวาคม 2558) ในการจัดทำวารสารทุกฉบับผ่านกระบวนการคัดสรร วิเคราะห์ สังเคราะห์จากกองบรรณาธิการจัดทำวารสารวิชาการ และผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer Reviewer) ที่ตรงตามสาขาวิชาตรวจสอบทางวิชาการก่อนดำเนินการผลิตวารสารให้เป็นไปตามมาตรฐานสากลที่เป็นที่ยอมรับในระดับชาติและนานาชาติ พร้อมนำวารสารวิชาการเข้าสู่ฐานข้อมูลของศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (Thai Citation Index : TCI) ในปีพุทธศักราช 2560 โดยเปิดรับผลงานวิชาการประเภท บทความวิจัย บทความวิชาการซึ่งมีเนื้อหาวิชาการที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณชน อันจะส่งผลให้เกิดการพัฒนาสังคมและประเทศชาติสืบไป

ประกาศ ณ วันที่ 15 สิงหาคม 2558

(นายจักริน นันทโพธิเดช)

รองอธิการบดี ปฏิบัติหน้าที่แทน

อธิการบดี

พิธีลงนามความร่วมมือการประชุมวิชาการระดับชาติ : สันตพลจินตนาการสู่งานวิจัย ครั้งที่ 1 ประจำปี 2559
ระหว่างวิทยาลัยสันตพล (ป.ตรี ป.บัณฑิต ป.โท) กับ วิทยาลัยรัตนบริหารธุรกิจ (สปป.ลาว)

นางกรรณิการ์ นันโทธิดะ (ฤกษ์นิมิตร) และ ดร.บุญเทือง บุญราศรี
มอบใบประกาศเกียรติบัตรให้กับผู้นำเสนอบทความวิจัย บทความวิชาการ
ในการประชุมวิชาการระดับชาติ : สันตพลจินตนาการสู่งานวิจัย ครั้งที่ 1 ประจำปี 2559

หน้า

คณะกรรมการวารสารวิชาการวิทยาลัยสันตพล

I

บทบรรณาธิการ

III

ประกาศวิทยาลัยสันตพล เรื่อง การรับรองวารสารวิชาการวิทยาลัยสันตพล

IV

บทความวิจัย

- การศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาระดับปริญญาตรีต่อการเรียนรู้ในระบบการเรียนรู้แบบผสมผสานตามแนวกลยุทธ์ทางอภิปัญญาเพื่อพัฒนาความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ
(A STUDY ON SATISFACTION OF UNDERGRADUATE STUDENTS WITH BLENDED LEARNING SYSTEM BASED ON METACOGNITIVE STRATEGIES TO DEVELOP CRITICAL THINKING ABILITIES).....1
รศ.ดร.ธีรพงศ์ แก่นอินทร์ และคณะ (ASSOC PROF DR. THEERAPHONG KAENIN et al.)
- การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4
(ADMINISTRATION IN ACCORDING WITH GOOD GOVERNANCE OF THE BASIC EDUCATIONAL INSTITUTES UNDER KHON KAEN PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 4).....12
ดร.สาคร มหาหิงค์ (DR.SAKORN MAHAHING)
- การศึกษาการรับชมดิจิทัลทีวีก่อนการยุติโทรทัศน์ระบบแอนะล็อกของประชาชนในอำเภอจังหาร จังหวัดร้อยเอ็ด
(THE STUDY OF THE WATCHING DIGITAL TV. BEFORE TERMINATION OF ANALOGUE TELEVISION SYSTEM IN CHANGHAN DISTRICT, ROI ET PROVINCE).....20
เชษฐพัฒน์ สิริวัฒนตระกูล และคณะ (CHETTHAPHAT SIRIWATTHANATRAKARN et al.)
- ความต้องการในการพัฒนาศักยภาพในการประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมของผู้ประกอบการในอำเภอเมืองจังหวัดอุดรธานี
(THE PROBLEMS AND NEEDS TO IMPROVE THE CAPACITY OF SMALL AND MEDIUM ENTERPRISES OF HOUSEHOLDS IN AMPHOE MUANG UDONTANI PROVINCE).....28
ผศ.ว่าที่ รศ.ดร.เจริญชัย พรไพเราะ และคณะ (ASS.PROF.DR. CHAROENCHAI PORNPAIPECH et al.)
- สภาพการเรียนรู้วิชาประกันคุณภาพการศึกษาของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยสันตพล
(LEARNING IN THE EDUCATIONAL QUALITY ASSURANCE OF GRADUATE DIPLOMA (TEACHING PROFESSION) STUDENTS AT THE FACULTY OF EDUCATION SANTAPOL COLLEGE).....42
ดร.ยุทาสิตี จันทร์คูเมือง (DR.YUTHASITTI JUNKHUMUANG)

- ผลการจัดการเรียนรู้ นักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี โดยการประสานความร่วมมือภาครัฐและภาคเอกชน
(RESULTS OF STUDENT-LEARNING MANAGEMENT OF KING MONKUT UNIVERSITY OF TECHNOLOGY THONBURI THROUGH PUBLIC-PRIVATE COLLABORATION).....56
รศ.ดร.จूरืพร กาญจนการุณ (ASSOC. PROF. JUREEPORN KANJANAKAROON, Ph.D.)
- การบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดพิษณุโลก
(EARLY CHILDHOOD DEVELOPMENT CENTER ADMINISTRATION UNDER LOCAL ADMINISTRATIVE ORGANIZATION OF PHITSANULOK PROVINCE).....68
ภัทรวดี ทะลิตะพงษ์ (PHATTARAWADI HASITAPONG)
- การศึกษาการให้บริการห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ อาคารปราบไตรจักร มหาวิทยาลัยนเรศวร
(A STUDY OF SERVICE FOR COMPUTER LABORATORY AT PRABTRIJAK BUILDING NARESUAN UNIVERSITY).....81
เจษฎา มีช้าง (JESADA MEECHANG)
- การศึกษาการให้บริการรถไฟฟ้าขนส่งมวลชน มหาวิทยาลัยนเรศวร
(A STUDY OF ELECTRICITY BUS SERVICES IN NARESUAN UNIVERSITY).....88
นฤมล พินิจกิจเจริญกุล (NARUMON PINIJKITCHAROENKU)
- ทัศนคติของประชาชนที่มีต่อนโยบาย “เราจะเติบโตและแข็งแกร่งไปด้วยกัน” ของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) จังหวัดภูเก็ต
(THE STUDY ON THAI CITIZENS’ ATTITUDE TOWARDS THE GOVERNMENT ‘STRONGER TOGETHER CAMPAIGN’ IN PHUKET PROVINCE).....95
นางสาวกนกพร นามชาติ และคณะ (MISS KANOKPORN NAMCHAD et al.)
- การศึกษาองค์ประกอบของจิตสำนึกความเป็นครูรุ่นใหม่
(A STUDY FACTOR ANALYSIS OF THE CONSCIOUSNESS OF A NEW GENERATION OF TEACHERS).....103
ภาควัต ศรียารัตน์ และคณะ (PAKAWAT SRIYARAT et al.)
- การพัฒนาความสามารถในการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษตามความต้องการจำเป็นของครู : กรณี ศึกษาโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 1
(THE DEVELOPMENT OF ENGLISH LEARNING MANAGEMENT ABILITY BASE ON TEACHER NEEDS : THE CASE STUDY OF SCHOOL UNDER OFFICE OF CHIANGMAI PRIMARY EDUCATION SERVICE AREA OFFICE 1).....119
เดช สาระจันทร์ (DETH SARACHA)

-	การจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของกลุ่มทอผ้าย้อมสีธรรมชาติบ้านพุนนา อำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดสกลนคร เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน (THE LOCAL WISDOM MANAGEMENT RELATING THE CULTURAL ARTS OF ON BAN PUNNA'S GROUP PRODUCING NATURAL-DAY FABRIC FOR THE SUSTAINABLE DEVELOPMENT, SAWANGDAENDIN DISTRICT, SAKON NAKHON PROVINCE).....	128
	นางสาวรุจิรา พลแพงขวา และคณะ (MISS RUCHIRA PHOLPHAENGKWA et al.)	
-	การศึกษาระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์เพื่อการวิเคราะห์พื้นที่เสี่ยงภัยแล้งในจังหวัดอุดรธานี (A STUDY OF SERVICE FOR COMPUTER LABORATORY AT PRABTRIAK BUILDING NARESUAN UNIVERSITY).....	139
	อมรภัทร์ อุบแก้ว และคณะ (AMORNPATROOPKAEW et al.)	
-	บทความวิชาการ : เรื่องเล่าจากวังเวียง : ทูทางสังคมและวัฒนธรรมในพื้นที่ท่องเที่ยว (ARTICLE : A NARRATIVE FROM VANG VIENG : SOCIAL AND CULTURAL CAPITAL IN TOURISM AREA).....	150
	บงกช เจนชัยภูมิ และคณะ (BONGKOT JANCHAIYAPHUM et al.)	
	ภาคผนวก	160
-	ประมวลภาพการประชุมวิชาการระดับชาติ : สันตพลจินตนาการสู่งานวิจัย ครั้งที่ 1 ประจำปี 2559.....	161
-	การเตรียมบทความและการส่งต้นฉบับเพื่อตีพิมพ์ลงในวารสารวิชาการวิทยาลัยสันตพล.....	165
-	แบบนำส่งบทความเพื่อพิจารณาตีพิมพ์ลงวารสารวิชาการวิทยาลัยสันตพล	
-	ใบสมัครสมาชิกวารสารวิชาการวิทยาลัยสันตพล	

บทความวิจัย

แบบผสมผสานตามแนวกลยุทธ์ทางอภิปัญญาเพื่อพัฒนาความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ¹A STUDY ON SATISFACTION OF UNDERGRADUATE STUDENTS WITH BLENDED LEARNING
SYSTEM BASED ON METACOGNITIVE STRATEGIES TO DEVELOP CRITICAL
THINKING ABILITIESรศ.ดร.ธีรพงศ์ แก่นอินทร์²

ASSOC.PROF.DR. THEERAPHONG KAENIN

ศรุติพงศ์ ภูวัชรวรานนท์³

SARUTHIPONG PHUWATCHARANON

วรินทิพย์ แก่นอินทร์ สีสะหมุด⁴

WARINTHIP KAENIN SISAMOUTH

มะลิ ศรีชู⁵, นิรมล รัตนสงเคราะห์⁶, ศุภกาญจน์ บัวทิพย์⁷, นิลุบล เกตุแก้ว⁸, โซเฟีย มะลี⁹

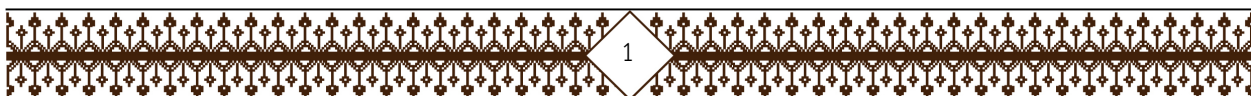
MALI SRICHOO, NIRAMON RATTANASONGKHROH, SUPAKAN BUATIP, NILUBON KATKAEW, SOFIA MALEE

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความพึงพอใจต่อการเรียนรู้ตามระบบการเรียนรู้แบบผสมผสานตามแนวกลยุทธ์ทางอภิปัญญาเพื่อพัฒนาการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาระดับปริญญาตรี กลุ่มตัวอย่าง คือนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ จำนวน 42 คน และนักศึกษาระดับปริญญาตรีคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา จำนวน 30 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ 1) ระบบการเรียนรู้แบบผสมผสานตามแนวกลยุทธ์ทางอภิปัญญาเพื่อพัฒนาความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาระดับปริญญาตรี 2) แผนการจัดการเรียนรู้แบบเผชิญหน้า 3) แบบวัดความพึงพอใจต่อระบบการเรียนรู้ และ 4) การอภิปรายกลุ่ม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ข้อมูลจากการอภิปรายกลุ่มวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหาผลการวิจัยสรุปได้ว่า ความพึงพอใจต่อระบบการเรียนรู้ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี โดยรวมอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ: ระบบการเรียนรู้แบบผสมผสาน กลยุทธ์ทางอภิปัญญา ความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ¹ บทความวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ประจำปีการศึกษา 2557² รองศาสตราจารย์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

E-mail: theeraphong-k@hotmail.com

³ อาจารย์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา⁴ อาจารย์ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น^{5, 6, 7, 8, 9} อาจารย์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

ABSTRACT

The objective of this research was to study undergraduate students' satisfaction with blended learning system based on metacognitive strategies to develop critical thinking abilities of the students. The samples were 42 undergraduate students from Faculty of Education, Prince of Songkhla University and 30 undergraduate students from Faculty of Education, Songkla Radjabhat University. The instruments consisted of 1) blended learning system based on metacognitive strategies to develop critical thinking abilities of undergraduate students, 2) face to face instructional plans 3) satisfaction measuring scales. , and 4) focus group discussion. Arithmetic means, and standard deviations were used to analyze quantitative data, and content analysis was used to analyze the data from the focus group discussion.

The finding was that overall satisfaction of undergraduate students with the learning system was at the high level.

Keywords: Satisfaction, Blended Learning System, Metacognitive Strategies, Critical Thinking Abilities

บทนำ

การคิดอย่างมีวิจารณญาณเป็นทักษะการเรียนรู้ที่สำคัญของศตวรรษที่ 21 เป็นพื้นฐานสำคัญของสังคมประชาธิปไตย บุคคลที่คิดอย่างมีวิจารณญาณจะไม่ถูกชักจูงได้โดยง่าย ดังที่ Facione (2007) กล่าวว่า การคิดอย่างมีวิจารณญาณเป็นเงื่อนไขที่จำเป็นสำหรับความสำเร็จของสถาบันประชาธิปไตยและระบบการค้าเสรี บุคคลที่มีความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณน้อย ไม่ถือว่าเป็นคนที่ได้รับการศึกษาเพื่อเสรีภาพ แม้ว่าบุคคลนั้นได้รับปริญญาทางวิชาการ Johnson (1998, p.11) กล่าวว่าบุคคลที่คิดอย่างมีวิจารณญาณจะไม่ถูกชักจูงได้โดยง่าย และ Smith (1998, p. 54-55) กล่าวว่า บุคคลที่มีการคิดอย่างมีวิจารณญาณจะไม่ยอมรับคำกล่าว ข้ออ้าง หรือความคิดใดๆ อย่างคนตาบอด แต่จะทำการประเมินความถูกต้องก่อน นอกจากนี้การคิดอย่างมีวิจารณญาณยังมีประโยชน์อีกหลายประการ เช่นการคิดอย่างมีวิจารณญาณเป็นสิ่งประกันการหลง (Delusion) การหลอกลวง (Deception) ความเชื่อที่ผิด (Superstition) และความเข้าใจผิด (Misapprehension) ของตัวเราเองและต่อสิ่งรอบตัว การศึกษาเป็นสิ่งที่มีความสำคัญ

ต่อเมื่อสามารถผลิตบุคคลที่ได้รับการพัฒนาการคิดอย่างมีวิจารณญาณเป็นอย่างดี (Sumner, quoted in The Critical Thinking Community, n.d. A Brief History of the Idea of Critical Thinking) การคิดอย่างมีวิจารณญาณเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการคัดสรรสิ่งที่มีคุณค่าแท้จริงออกมาจากความคิดที่ไร้แก่นสาร (Bono, 2549) และการคิดอย่างมีวิจารณญาณเป็นหัวใจของการปฏิรูปการศึกษาเพราะการคิดอย่างมีวิจารณญาณเป็นหัวใจของการเปลี่ยนแปลงของศตวรรษที่สิบเอ็ด (The Critical Thinking Community, n.d. Critical Thinking : Basic Questions & Answers)

จากการศึกษาการคิดอย่างมีวิจารณญาณในเอกสารต่างๆ สรุปได้ว่า นักวิชาการยังมีความเห็นไม่สอดคล้องกันว่าการคิดอย่างมีวิจารณญาณคืออะไร นักวิชาการกลุ่มหนึ่งให้ความหมายที่ค่อนข้างกว้าง เช่น Johnson (1998, p. 8) ให้ความหมายว่า การคิดอย่างมีวิจารณญาณเป็นการใช้ทักษะการคิดทักษะใดทักษะหนึ่งหรือหลายๆทักษะอย่างเหมาะสม เมื่อกระทำภารกิจทางปัญญาใดๆ ที่ยากกว่าการระลึกสารสนเทศ ในขณะที่ Black (1952) เห็นว่าการคิดอย่างมีวิจารณญาณเป็นเรื่องเกี่ยวกับการใช้เหตุผลเท่านั้น อย่างไรก็ตามไม่ว่าทฤษฎีการคิดอย่างมีวิจารณญาณ

จะแตกต่างกันเพียงใดก็ตาม มีข้อสรุปประการหนึ่งที่ตรงกัน คือ การคิดอย่างมีวิจารณญาณเป็นการคิดระดับสูง และมีความสำคัญมาก

การจัดการเรียนการสอนการคิดอย่างมีวิจารณญาณสามารถทำได้หลายรูปแบบ ผลการวิจัยของทีศนา แซมมณี และคณะ (2549) พบว่าแนวทางที่ใช้สอนพัฒนาการคิดที่นิยมใช้มีอยู่ 4 แนวทาง คือ (1) การใช้โปรแกรม/หลักสูตร/สื่อสำเร็จรูปเพื่อพัฒนาการคิดโดยตรง (2) การใช้รูปแบบการสอนที่เน้นการคิด (3) การบูรณาการทักษะการคิดในการเรียนการสอนเนื้อหาสาระต่างๆ และ (4) การใช้เทคนิคต่างๆ ส่งเสริมการคิด

ความพยายามในการสอนการคิดอย่างมีวิจารณญาณยังไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร การใช้โปรแกรม/หลักสูตร/สื่อสำเร็จรูปเพื่อพัฒนาการคิดโดยตรง การบูรณาการทักษะการคิดในการเรียนการสอนเนื้อหาสาระต่างๆ การใช้รูปแบบการสอนที่เน้นการคิด และการใช้เทคนิคต่างๆ ส่งเสริมการคิด มีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวิธีการสอนการคิดอย่างมีวิจารณญาณในลักษณะดังกล่าวอยู่มาพอสมควร มีทั้งที่ส่งผลและไม่ส่งผลต่อความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของผู้เรียน (Marin and Halpern, 2011; เพ็ญพิศุทธิ์ เนคมานุรักษ์, 2536; Schellens et al., 2009; Cotter, Tally and Sacco, 2009; Yang and Wu, 2012; วิลพร สุตันไชยนนท์, 2547; Bensley et al., 2010; Burbach, Matkin, and Fritz, 2004; Alshraideh, 2009; Chen et al., 2011) ที่เป็นเช่นนี้เนื่องจากการคิดอย่างมีวิจารณญาณเป็นการคิดระดับสูงประกอบด้วยทักษะหลายๆ ทักษะ (The Critical Thinking Community, n.d. Defining Critical Thinking); Facione, 2007; Fisher, 1998) การเรียนรู้ทักษะจำเป็นที่ผู้เรียนต้องได้รับการฝึกหัดอย่างเพียงพอ การรอบรู้ทักษะที่ประกอบด้วยทักษะย่อยๆ ผู้เรียนต้องฝึกให้เกิดความชำนาญในทักษะย่อยๆ สังเคราะห์ และประยุกต์ใช้ทักษะเหล่านั้นอย่างเหมาะสม (Eberly Center for Teaching Excellence, Carnegie Mellon, 2007) การให้ผู้เรียนได้รับการฝึกอย่างเพียงพอจำเป็นต้องใช้เวลามาก การฝึกที่ไม่เพียงพอจึงไม่สามารถทำให้ผู้เรียนเรียนรู้การคิดอย่างมีวิจารณญาณได้เพิ่มขึ้น ดัง

การศึกษาของ Cotter, Tally and Sacco (2009) ที่ศึกษาพบว่า การให้นักศึกษาระดับมหาวิทยาลัยทำแบบฝึกหัดการคิดอย่างมีวิจารณญาณที่อยู่ในหนังสือเรียนจำนวนสี่ชุด ไม่ส่งผลต่อทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษา นอกจากนี้ การฝึกการคิดจะต้องเป็นไปอย่างเป็นระบบ เป็นไปตามลำดับ ในทางทฤษฎีลำดับของการเรียนรู้ การนำเสนอเนื้อหาตามลำดับจะส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน (ACT Department of Education and Training, N.d.) รวมทั้งการจัดการเรียนการสอนโดยทั่วไป ขาดความเข้มข้น ผู้เรียนไม่ได้ฝึกการคิดอย่างเพียงพอ และไม่ตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคล (ธีรพงศ์ แก่นอินทร์, 2557) ดังนั้นโครงการวิจัยนี้จึงมุ่งสร้างระบบการเรียนรู้ที่ได้จัดเนื้อหาการเรียนรู้ไว้อย่างเป็นระบบ นักศึกษาสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง มีแบบฝึกหัดสำหรับฝึกการคิดอย่างกว้างขวางเพื่อให้นักศึกษาได้ฝึกคิด นักศึกษาสามารถศึกษาทบทวนได้เท่าที่ต้องการ ซึ่งเป็นการตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคลของนักศึกษา โดยใช้ระบบการเรียนรู้แบบผสมผสาน ซึ่งนักเทคโนโลยีทางการศึกษา นักวิชาการ นักออกแบบระบบการเรียนการสอน ได้ให้ความหมายของการเรียนรู้แบบผสมผสานไว้ตรงกัน 2 ประเด็นหลัก คือ เป็นการผสมผสานระหว่างการเรียนรู้ในระบบทางไกลกับการเรียนการสอนในชั้นเรียนแบบดั้งเดิม (Driscoll, 2002; Smith, 2001; Harriman, 2004; Rochester institute, 2004)

จากลักษณะของระบบการเรียนรู้แบบผสมผสานที่กล่าวมาจะเห็นว่าระบบการเรียนรู้แบบผสมผสานสามารถตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียนได้ดี เพราะเป็นระบบที่มีการผสมผสานเทคโนโลยีและผสมผสานวิธีการสอนที่หลากหลายเข้าด้วยกัน เป็นระบบการเรียนที่นักศึกษาสามารถเรียนได้ด้วยตนเอง โดยไม่มีข้อจำกัดเรื่องสถานที่และเวลา เป็นระบบที่สามารถเสนอเนื้อหาได้ครอบคลุมอย่างเป็นระบบ เป็นระบบที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ฝึกอย่างเข้มข้น เพราะสามารถสร้างแบบฝึกหัดให้ผู้เรียนได้ฝึกเป็นจำนวนมากได้ตามที่ต้องการ เป็นระบบที่สามารถให้ข้อมูลย้อนกลับได้อย่างรวดเร็ว เป็นระบบที่เอื้อให้มีการปฏิสัมพันธ์แบบเผชิญหน้า (Face to face) และแบบไม่เผชิญหน้า เป็น

ระบบที่มีผลงานวิจัยสนับสนุนว่าสามารถเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความพึงพอใจของผู้เรียนได้จริง ดังผลการวิจัยของ Sevince (2004), Rovai and Jordan (2004), Johnson, McHugo and Hall (2006), และ Oliver (2000) พบว่าการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานส่งผลในทางบวกต่อเจตคติในการเรียน ความพึงพอใจในการเรียน และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน

The Training Place (2004) เสนอแนวทางในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสาน โดยพัฒนาจากรูปแบบการออกแบบระบบการเรียนการสอน ADDIE ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน คือ 1.การวิเคราะห์และการวางแผน 2. การออกแบบ 3. การพัฒนา 4. การนำไปใช้ และ 5 การประเมินผล

นอกจากนี้ เนื่องจากการคิดอย่างมีวิจารณญาณเป็น การคิดระดับสูง เป็นความสามารถที่เรียนรู้ได้ยาก ดังนั้น เพื่อให้การเรียนรู้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น การออกแบบระบบการเรียนรู้จึงใช้วิธีการกระตุ้นให้ผู้เรียนได้ใช้อภิปัญญาในการเรียนรู้ เพราะการใช้กลยุทธ์ทางอภิปัญญาจะทำให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จในการเรียนรู้มากขึ้น ดังที่ Fisher (1998, p. 13-14) ได้กล่าวไว้ว่า เรายังสามารถส่งเสริมให้เด็กๆ คิดเกี่ยวกับการคิดได้มากเท่าไร เราก็สามารถช่วยให้พวกเขาเกิดความตระหนักทางอภิปัญญา และความเข้าใจเกี่ยวกับจิตของพวกเขามากเท่านั้น หากเราสามารถนำกระบวนการคิดและกระบวนการเรียนรู้มาอยู่ในระดับความนึกคิด (conscious level) และช่วยให้ผู้เรียนสะท้อนความคิด (reflection) มากขึ้น เราก็จะสามารถช่วยให้พวกเขาควบคุมการจัดการเรียนรู้ของพวกเขาได้ ตามทัศนะนี้ การเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพจึงไม่ใช่การจัดการสารสนเทศให้บูรณาการกับความรู้ที่มีอยู่เดิมเท่านั้น แต่ยังเกี่ยวข้องกับการควบคุมความสนใจของบุคคลต่อสิ่งที่กำลังเรียนรู้ เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างสารสนเทศใหม่กับความรู้เดิม เข้าใจกระบวนการที่ช่วยให้เกิดสิ่งดังกล่าว และเกิดความตระหนักถึง เมื่อตนเองเรียนรู้สิ่งใหม่แล้วอย่างแท้จริง นอกจากนี้ Fisher (1998, p. 14-15) ยังมีความเห็นว่า กลยุทธ์ทางอภิปัญญา สามารถเพิ่มความสามารถทางปัญญาแก่ผู้เรียน

ERIC Digest (n.d.) กล่าวไว้ว่า ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าเมื่อสอนกลยุทธ์ทางอภิปัญญาแก่ผู้เรียน ผู้เรียนจะเรียนรู้เพิ่มขึ้น ผลการวิจัยดังกล่าวเสนอแนะว่า การสอนกลยุทธ์ทางอภิปัญญาแก่ผู้เรียนโดยตรงน่าจะเกิดประโยชน์ และการสอนกลยุทธ์ทางอภิปัญญาแก่ผู้เรียน ผู้เรียนจะค่อยๆ พัฒนาการใช้กลยุทธ์เหล่านั้นไปเรื่อยๆ

Carrell, Pharis and Liberto (1989) ศึกษาพบว่า นักศึกษากลุ่มทดลองที่ได้รับการสอนกลยุทธ์การเรียนรู้มีคะแนนความเข้าใจในการอ่านซึ่งวัดจากการตอบคำถามแบบปลายเปิดสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ สำหรับคะแนนความเข้าใจในการอ่านซึ่งวัดจากคำถามแบบเลือกตอบของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมไม่แตกต่างกัน

Dadour and Robbins (1996 quoted in Chamot et al., 1999, p. 171) ศึกษาพบว่า นักศึกษากลุ่มทดลองที่ได้รับการสอนกลยุทธ์การเรียนรู้มีคะแนนทักษะการพูดภาษาอังกฤษสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ธีรพงศ์ แก่นอินทร์ (2545) ได้ทดลองสอนกลยุทธ์การวางแผน การดำเนินการตามแผน และการประเมินผล ซึ่งเป็นกลยุทธ์ที่ใช้ในการสอนด้วยวิธีสอนแบบโครงการแก่นักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 3 พบว่า นักศึกษามีเจตคติต่อการเรียนการสอนโดยรวมในระดับดี มีความพึงพอใจต่อการเรียนการสอนในระดับมาก และนักศึกษาทุกคนได้ผลการเรียนในระดับดีมาก และธีรพงศ์ แก่นอินทร์ (2547) ทดลองสอนกลยุทธ์การเรียนรู้แก่นักศึกษาระดับปริญญาตรีพบว่า นักศึกษามีความพึงพอใจในการสอนในระดับมาก และนักศึกษากลุ่มทดลองมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

กลยุทธ์ทางอภิปัญญา (Metacognitive strategies) เป็น ส่วน ประกอบ หนึ่ง ของ อภิปัญญา (Metacognition) Hacker (n.d.) และ Flavell (1979, 1987 quoted in Livingston, n.d.) มีความเห็นสอดคล้องกันว่าอภิปัญญาประกอบด้วย 2 ส่วนคือ ส่วนของความรู้ และส่วนของการกำกับควบคุมทางอภิปัญญา

การควบคุมทางอภิปัญญา เกี่ยวข้องกับการใช้กลยุทธ์ทางอภิปัญญา กลยุทธ์ทางอภิปัญญา คือ กระบวนการ (sequential processes) ที่บุคคลใช้ในการ

ควบคุมกิจกรรมทางปัญญา (cognitive activities) เพื่อให้แน่ใจว่าบุคคลจะบรรลุเป้าหมายทางปัญญา เช่น เข้าใจตำรา กระบวนการเหล่านี้ช่วยควบคุม (regulate) และตรวจตรา (oversee) การเรียนรู้

นักวิชาการกล่าวถึงกระบวนการที่เป็นกลยุทธ์ทางอภิปัญญาไว้คล้ายคลึงกันดังนี้

Livingston (n.d.) เห็นว่า กลยุทธ์ทางอภิปัญญาประกอบด้วยกิจกรรมการวางแผน กิจกรรมการกำกับ (monitoring) และการตรวจสอบ (checking) ผลลัพธ์ของกิจกรรมเหล่านั้น

Biggs and Moore (1993, p. 307) เห็นว่า กระบวนการทางอภิปัญญาประกอบด้วย

1. การวางแผน เป็นการตัดสินใจว่าจุดหมายคืออะไร และจะใช้กลยุทธ์ใดเพื่อให้บรรลุจุดหมายที่กำหนด

2. การตัดสินใจว่าต้องการความรู้ หรือ ทรัพยากรอะไรเพิ่มเติมอีกบ้าง

3. การกำกับ เป็นการกำกับความก้าวหน้าการดำเนินงาน เพื่อให้แน่ใจว่ากำลังดำเนินงานไปอย่างถูกต้อง

4. การประเมินผล เป็นการประเมินผลการดำเนินงาน

5. การทำให้สิ้นสุดลง (terminating) เมื่อบรรลุจุดหมายที่กำหนดไว้

Hacker (n.d.) เสนอไว้ว่า การควบคุมทางอภิปัญญาอาจจะอยู่ในรูปของการตรวจสอบ การวางแผน การเลือก (selecting) การอนุมาน (inferring) การถามตนเอง (self-interrogation) การระลึกเกี่ยวกับความคิดของตนเอง (introspection) การตีความหมายประสบการณ์ หรือเพียงแค่การตัดสินใจว่า ตนเองรู้อะไร หรือไม่รู้อะไรบ้างในการทำงานให้บรรลุผล

Chamot et al. (1999, p.11) เห็นว่ากระบวนการทางอภิปัญญา ประกอบด้วย การวางแผน การกำกับการดำเนินงาน การแก้ไขปัญหา และการประเมินผล

โดยสรุป กลยุทธ์ทางอภิปัญญา ประกอบด้วย กลยุทธ์หลัก คือ การวางแผน การกำกับการดำเนินงาน และการประเมินผล

รูปแบบการเรียนรู้ทางอภิปัญญา

รูปแบบการเรียนรู้ทางอภิปัญญาของ Chamot et al. (1999) มีองค์ประกอบสำคัญ ดังนี้

1. กลยุทธ์การเรียนรู้ที่เกี่ยวกับการวางแผน (Planning Strategies) ประกอบด้วย (1) กำหนดจุดหมาย (set goals) (2) ควบคุมความสนใจ (Directed Attention) (3) กระตุ้นความรู้เดิม (Activate Background Knowledge) (4) ทำนาย (Predict) (5) กำหนดลำดับขั้นตอนการทำการกิจกรรมการเรียนรู้ (Organizational Planning) (6) จัดการตนเอง (Self-management)

2. กลยุทธ์การกำกับการเรียนรู้ (Monitoring Strategies) ประกอบด้วย (1) ถามตนเองว่าเข้าใจหรือไม่ หรือผลงานของตนถูกต้องเหมาะสมหรือไม่ (Ask If It Makes Sense) (2) เลือกประเด็นที่ควรสนใจ (Selectively Attend) (3) เปรียบเทียบกับประสบการณ์เดิม (Personalize /Contextualize) (4) จัดบันทึก (Take Notes) (5) ใช้จินตภาพ (Use Imagery) (6) กระทำ/แสดง (Manipulate / Act Out) (7) พูดให้กำลังใจตนเอง (Talk Yourself Through It or Self-Talk) (8) ร่วมมือกัน (Cooperate)

3. กลยุทธ์การแก้ปัญหา (Problem-Solving Strategies) ประกอบด้วย (1) ตั้งคำถามเพื่อให้เกิดความชัดเจน (Ask Questions to Clarify) (2) ใช้ทรัพยากรการเรียนรู้ (Use Resources)

4. กลยุทธ์การประเมินผล (Evaluating Strategies) ประกอบด้วย (1) ตรวจสอบผลการทำนายและการคาดเดา (Verify Predictions and Guesses) (2) สรุป (Summarize) (3) ตรวจสอบการบรรลุจุดหมาย (Check Goals) (4) ประเมินตนเอง (Evaluate Yourself) (5) ประเมินการใช้กลยุทธ์ (Evaluate your strategies)

จากประโยชน์ของกลยุทธ์ทางอภิปัญญาและลักษณะของกลยุทธ์ทางปัญญาดังกล่าว การออกแบบระบบการเรียนรู้แบบผสมผสานของโครงการวิจัยนี้ จึงประยุกต์ใช้รูปแบบการเรียนรู้ทางอภิปัญญาของ Chamot et al. (1999) เป็นกรอบของกิจกรรมการเรียนรู้ กล่าวคือระบบจะเน้นการกระตุ้นให้ผู้เรียนแต่ละคนวางแผนการเรียนรู้ กำกับการเรียนรู้ แก้ปัญหา และประเมินผลการเรียนรู้ของตนเอง

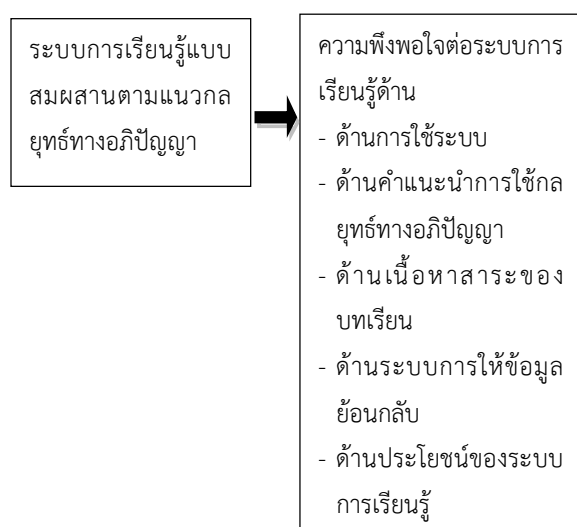
ทั้งการเรียนรู้ในระบบแบบออนไลน์และการเรียนรู้แบบ
เผชิญหน้าในห้องเรียนแบบดั้งเดิม

วัตถุประสงค์การวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความพึง
พอใจต่อการเรียนรู้ตามระบบการเรียนรู้แบบผสมผสานตาม
แนวกลยุทธ์ทางอภิปัญญาเพื่อพัฒนาการคิดอย่างมี
วิจารณญาณของนักศึกษาระดับปริญญาตรี

กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นดังนี้

ขอบเขตของการวิจัย

1. ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรอิสระ คือ ระบบการเรียนรู้แบบผสมผสานตามแนวกลยุทธ์ทางอภิปัญญาเพื่อพัฒนาการคิดอย่างมี
วิจารณญาณของนักศึกษาระดับปริญญาตรี

ตัวแปรตาม คือ ความพึงพอใจต่อระบบการ
เรียนรู้

2. เนื้อหา

เนื้อหาของระบบการเรียนรู้ที่ใช้ในการวิจัยคือการ
คิดอย่างมีวิจารณญาณตามทฤษฎีของ Moore and Parker
(1986)

วิธีวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะ
ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ และนักศึกษา
ระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา
ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2557 จำนวน
3,714 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้จากการสุ่มแบบเจาะจง คือ
นักศึกษาระดับปริญญาตรี วิชาเอกการประถมศึกษา ชั้นปีที่
3-4 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ และ
นักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราช
ภัฏสงขลา ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2557 จำนวน 72
คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยครั้ง
นี้ คือแบบวัดความพึงพอใจต่อระบบการเรียนรู้แบบ
ผสมผสานเพื่อพัฒนาความสามารถในการคิดอย่างมี
วิจารณญาณ มีการหาคุณภาพโดยการให้ผู้ทรงคุณวุฒิ
จำนวน 3 คน ตรวจสอบความตรง (Validity) และ
ความเหมาะสมของแบบวัด

2. ระบบการเรียนรู้แบบผสมผสานตามแนว กลยุทธ์ทางอภิปัญญา

ระบบการเรียนรู้แบบผสมผสานตามแนวกลยุทธ์
ทางอภิปัญญาเพื่อพัฒนาความสามารถในการคิดอย่างมี
วิจารณญาณของนักศึกษา ดำเนินการพัฒนาตาม
กระบวนการพัฒนา 5 ขั้นตอนตามระบบ ADDIE ได้ระบบ
การเรียนรู้ที่มีลักษณะสำคัญ ดังนี้

1. ใช้ระบบออนไลน์ผ่านระบบเครือข่ายที่นักศึกษาสามารถเรียนได้ด้วยตนเอง นักศึกษาสามารถศึกษาทบทวนได้เท่าที่ต้องการ

2. มีแบบฝึกหัดฝึกการคิดอย่างกว้างขวาง (จำนวน 274 ข้อ) เพื่อให้นักศึกษาได้ฝึกคิด

3. ผสมผสานการเรียนแบบออนไลน์ผ่านระบบเครือข่าย และการเรียนแบบ ในชั้นเรียนแบบดั้งเดิมเข้าด้วยกัน

4. มี e-book ให้ download หรือเปิดอ่าน

5. ระบบสามารถ ติดตามประวัติการเรียนรู้ของนักศึกษาแต่ละคนได้

6. ผู้เรียนสามารถติดต่อกับผู้สอนผ่านระบบออนไลน์ได้

7. ให้อิสระในการเรียนรู้แก่ผู้เรียนในระบบออนไลน์แบบจำกัดช่วงเวลา เช่น เรียนหัวข้อที่ 1 โดยใช้เวลาไม่เกิน 3 วัน เรียนหัวข้อที่ 2 โดยใช้เวลาไม่เกิน 5 วัน

8. นัดผู้เรียนทั้งหมดพบกันในห้องเรียนปกติเพื่ออภิปรายประเด็นที่ไม่เข้าใจ เป็นระยะๆ จำนวน 3 ครั้งๆ ละ 3 ชั่วโมง

9. กระบวนการเรียนรู้จะเน้น การกระตุ้นให้ผู้เรียนแต่ละคนวางแผนการเรียนรู้ การกำกับ การเรียนรู้ การแก้ปัญหา และการประเมินผลการเรียนรู้ของตนเอง

การตรวจสอบคุณภาพและพัฒนาระบบได้ดำเนินการ ดังนี้

1. ให้ผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านเทคโนโลยีทางการศึกษา จิตวิทยาการศึกษา หลักสูตรและการสอน จำนวน 5 คน ตรวจสอบและประเมิน ระบบการเรียนรู้แบบผสมผสานตาม แนวกลยุทธ์ทางอภิปัญญาเพื่อพัฒนาความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณที่พัฒนาขึ้น

2. ทดลองใช้ระบบ แบบหนึ่งต่อหนึ่ง กับนักศึกษา กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 3 คน ประเมินผลการทดลองใช้โดยใช้วิธีการสังเกต การสัมภาษณ์ และการตรวจสอบผลการเรียนรู้ จากนั้นนำผลการประเมินไปปรับปรุงระบบตามผลการประเมิน

3. ทดลองใช้ระบบกับนักศึกษากลุ่มตัวอย่างกลุ่มเล็ก จำนวน 9 คน ประเมินผลการทดลองใช้โดยใช้วิธีการ

สังเกต การสัมภาษณ์ และการตรวจสอบผลการเรียนรู้ จากนั้นนำผลการประเมินไปปรับปรุงระบบตามผลการประเมิน

4. นำระบบไปใช้ในภาคสนาม โดยทดลองใช้ภาคสนามกับนักศึกษากลุ่มตัวอย่างจำนวน 2 กลุ่ม ๆ ละ 30 คน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

กระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูล มีดังนี้

1. ให้นักศึกษากลุ่มตัวอย่างเรียนการคิดอย่างมี วิจารณญาณตามระบบการเรียนรู้แบบผสมผสานที่สร้างขึ้น

2. วัดความพึงพอใจต่อระบบการเรียนรู้แบบ ผสมผสานตามแนวกลยุทธ์ทางอภิปัญญาเพื่อพัฒนา ความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณเมื่อนักศึกษา เรียนจบทุกหน่วยย่อย

3. จัดอภิปรายกลุ่ม (Focus group) นักศึกษากลุ่ม ตัวอย่างจำนวน 9 คน เพื่อให้นักศึกษาแสดงความคิดเห็น เกี่ยวกับองค์ประกอบของระบบ การเรียนรู้ตามระบบและ ความพึงพอใจต่อระบบ

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบวัดความพึงพอใจโดยใช้ โปรแกรมคอมพิวเตอร์ เพื่อหาค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบน มาตรฐานของคะแนนความพึงพอใจต่อระบบการเรียนรู้แบบ ผสมผสานตามแนวกลยุทธ์ทางอภิปัญญาเพื่อพัฒนา ความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ

2. วิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ผลการ อภิปรายกลุ่ม

ผลการวิจัย

1. ผลการวัดความพึงพอใจต่อระบบผลการวัดความ พึงพอใจต่อระบบการเรียนรู้ ปรากฏผลในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงผลการวัดความพึงพอใจต่อระบบการเรียนรู้ ของนักศึกษา

รายการ	ความพึงพอใจ		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลความ
ด้านการใช้ระบบ			
1.ลงทะเบียนได้ง่าย	4.37	.66	มาก
2.เข้าสู่ระบบได้ง่าย	4.45	.65	มาก
3.การเปลี่ยนกิจกรรม เช่นการเปลี่ยนจากการทำแบบฝึกหัดกลับไปศึกษาเนื้อหาทำได้ง่าย	4.30	.70	มาก
4.กระดานถามตอบ กระดานสนทนาใช้ได้ดี	3.85	.71	มาก
ค่าเฉลี่ย	4.24	.63	มาก
ด้านคำแนะนำการใช้กลยุทธ์ทางปัญญา			
5.คำชี้แจงที่สำคัญมีประโยชน์ต่อการเรียนรู้	4.63	.52	มากที่สุด
6.กระบวนการเรียนรู้ที่แนะนำมีประโยชน์ต่อการเรียนรู้	4.62	.49	มากที่สุด
7.ข้อความกระตุ้นการเรียนรู้ เช่น ท่านรู้อะไรบ้างเกี่ยวกับเรื่องนี้ ระลึกครับ ประเด็นสำคัญในเรื่องนี้มีอะไรบ้าง ฯลฯ มีประโยชน์ต่อการเรียนรู้	4.18	.62	มาก
ค่าเฉลี่ย	4.48	.55	มาก
ด้านเนื้อหาสาระของบทเรียน			
8.การนำเสนอเนื้อหาสาระเป็นไปตามลำดับอย่างเหมาะสม	4.42	.56	มาก
9.คำอธิบายเพิ่มเติมมีความชัดเจนช่วยให้เข้าใจองค์ความรู้ได้มากขึ้น	4.70	.46	มากที่สุด
10.แบบฝึกหัดช่วยให้เข้าใจองค์ความรู้ได้มากขึ้น	4.50	.57	มาก
ค่าเฉลี่ย	4.54	.51	มากที่สุด
ด้านระบบการให้ข้อมูลย้อนกลับ			
11.ระบบการบอกผลการทำแบบฝึกหัด เช่น ข้อความ “ถูกครับ” “ผิดครับ โปรดกลับไปศึกษาเอกสารอีก	4.52	.60	มากที่สุด

รายการ	ความพึงพอใจ		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลความ
ศึกษาเอกสารอีกครั้ง แล้วเลือกคำตอบใหม่” มีประโยชน์ต่อการเรียนรู้			
ค่าเฉลี่ย	4.52	.60	มากที่สุด
ด้านประโยชน์ของระบบการเรียนรู้			
12.ระบบการเรียนรู้แบบออนไลน์มีประโยชน์ต่อการเรียนรู้	4.28	.67	มาก
13.การเรียนรู้ในห้องเรียนช่วยให้เกิดการเรียนรู้ได้มากขึ้น	4.28	.61	มาก
14.โดยรวมการเรียนรู้ตามระบบนี้ทำให้เกิดการเรียนรู้ได้ดี	4.48	.60	มาก
15.การเรียนรู้เรื่องการคิดอย่างมีวิจารณญาณมีประโยชน์ต่อการดำรงชีวิต	4.82	.39	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ย	4.47	.54	มาก
ค่าเฉลี่ยโดยรวม	4.43	.30	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า ความพึงพอใจต่อระบบการเรียนรู้แบบผสมผสานตามแนวกลยุทธ์ทางปัญญาเพื่อพัฒนาความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาระดับปริญญาตรีโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่านักศึกษามีความพึงพอใจด้านเนื้อหาสาระของบทเรียนและด้านระบบการให้ข้อมูลย้อนกลับในระดับมากที่สุด ส่วนด้านอื่นๆนักศึกษามีความพึงพอใจในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่านักศึกษามีความพึงพอใจในระดับมากที่สุดเกี่ยวกับ (1) คำชี้แจงที่สำคัญ มีประโยชน์ต่อการเรียนรู้ (2) กระบวนการเรียนรู้ที่แนะนำมีประโยชน์ต่อการเรียนรู้ (3) คำอธิบายเพิ่มเติมมีความชัดเจนช่วยให้เข้าใจองค์ความรู้ได้มากขึ้น (4) ระบบการบอกผลการทำแบบฝึกหัด เช่น ข้อความ “ถูกครับ” “ผิดครับ โปรดกลับไปศึกษาเอกสารอีก

ครั้ง แล้วเลือกคำตอบใหม่” มีประโยชน์ต่อการเรียนรู้ และ (5) การเรียนรู้เรื่องการคิดอย่างมีวิจารณญาณมีประโยชน์ต่อการดำรงชีวิต ส่วนประเด็นอื่นๆ นักศึกษามีความพึงพอใจในระดับมาก

2. ผลการอภิปรายกลุ่ม

นักศึกษากลุ่มตัวอย่างที่เข้าร่วมการอภิปรายกลุ่ม มีความเห็นว่าทุกองค์ประกอบของระบบการเรียนรู้มีความเหมาะสม ช่วยให้เกิดการเรียนรู้ได้ดี คำชี้แจงที่สำคัญมีประโยชน์มาก แนะนำวิธีการเรียนที่เป็นประโยชน์มาก ไม่เคยตระหนักมาก่อน คำอธิบายเพิ่มเติมดีมาก ช่วยชี้ประเด็นสำคัญที่มองข้ามไป ช่วยให้เข้าใจมากขึ้น คำถาม หรือข้อความกระตุ้นให้คิดช่วยเตือน มีประโยชน์ สื่อแนวนีมีประโยชน์ต่อการเรียนรู้มาก โครงสร้างของบทเรียนดีมาก มีเนื้อหาให้ความรู้ มีคำอธิบายเพิ่มเติมช่วยให้เข้าใจมากขึ้น แบบฝึกหัดช่วยขยายความเข้าใจได้มาก รู้สึกตื่นตัวกับการทำแบบฝึกหัดที่มี feedback ในทันที ตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคลได้ดีมาก

สรุปผลการวิจัย

นักศึกษาระดับปริญญาตรีมีความพึงพอใจต่อระบบการเรียนการสอนโดยรวมในระดับมาก ทุกองค์ประกอบของระบบการเรียนรู้มีความเหมาะสม โครงสร้างของบทเรียนดีมาก และตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคลได้ดีมาก

การอภิปรายผล

จากผลการวิจัยนำมาอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

นักศึกษามีความพึงพอใจต่อระบบการเรียนรู้แบบผสมผสานตามแนวกลยุทธ์ทางอภิปัญญาโดยรวมในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า นักศึกษามีความพึงพอใจในระดับมากที่สุดเกี่ยวกับ (1) คำชี้แจงที่สำคัญมีประโยชน์ต่อการเรียนรู้ (2) กระบวนการเรียนรู้ที่แนะนำมีประโยชน์ต่อการเรียนรู้ (3) คำอธิบายเพิ่มเติมมีความชัดเจนช่วยให้เข้าใจองค์ความรู้ได้มากขึ้น (4) ระบบการบอกผลการทำ

แบบฝึกหัด เช่น ข้อความ “ถูกครับ” “ผิดครับ โปรดกลับไปศึกษาเอกสารอีกครั้ง แล้วเลือกคำตอบใหม่” มีประโยชน์ต่อการเรียนรู้ และ (5) การเรียนรู้เรื่องการคิดอย่างมีวิจารณญาณมีประโยชน์ต่อการดำรงชีวิต ส่วนประเด็นอื่นๆ นักศึกษามีความพึงพอใจในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Sevince (2004) Rovai and Jordan (2004) Johnson, McHugo and Hall (2006) และ Oliver (2000) ที่พบว่าการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานส่งผลในทางบวกต่อเจตคติในการเรียน และความพึงพอใจในการเรียนของผู้เรียน ที่เป็นเช่นนี้น่าจะเป็นเพราะว่าระบบถูกออกแบบให้สามารถใช้งานได้ง่าย ตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน ให้คำแนะนำวิธีการเรียนรู้ จัดโครงสร้างของบทเรียนไว้อย่างดี และให้ผู้เรียนได้รับการเสริมแรงในทันที ดังผลการอภิปรายกลุ่มที่ว่า “คำชี้แจงที่สำคัญมีประโยชน์มาก แนะนำวิธีการเรียนที่เป็นประโยชน์มาก ไม่เคยตระหนักมาก่อน คำอธิบายเพิ่มเติมดีมาก ช่วยชี้ประเด็นสำคัญที่มองข้ามไป ช่วยให้เข้าใจมากขึ้น คำถามหรือข้อความกระตุ้นให้คิดช่วยเตือน มีประโยชน์ สื่อแนวนีมีประโยชน์ต่อการเรียนรู้มาก โครงสร้างของบทเรียนดีมาก มีเนื้อหาให้ความรู้ มีคำอธิบายเพิ่มเติมช่วยให้เข้าใจมากขึ้น แบบฝึกหัดช่วยขยายความเข้าใจได้มาก ตื่นเต้นกับการทำแบบฝึกหัดที่มี feedback ในทันที ตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคลได้ดีมาก”

ประเด็นที่ (1) และ (2) เป็นเรื่องเกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้ตามแนวกลยุทธ์อภิปัญญา นั้นแสดงให้เห็นว่านักศึกษามีความพึงพอใจมากต่อการเรียนรู้ตามแนวกลยุทธ์อภิปัญญา ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของธีรพงศ์ แก่นอินทร์ (2545) ได้ทดลองสอนกลยุทธ์การวางแผน การดำเนินการตามแผน และการประเมินผล ซึ่งเป็นกลยุทธ์ทางอภิปัญญาแก่นักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 3 พบว่า นักศึกษามีเจตคติต่อการเรียนการสอนโดยรวมในระดับดี มีความพึงพอใจต่อการเรียนการสอนในระดับมาก และธีรพงศ์ แก่นอินทร์ (2547) ทดลองสอนกลยุทธ์การเรียนรู้แก่นักศึกษาระดับปริญญาตรีพบว่านักศึกษามีความพึงพอใจในการสอนในระดับมาก

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัยพบว่าผู้เรียนมีความพึงพอใจต่อระบบการเรียนรู้ แบบผสมผสานที่พัฒนาขึ้น ดังนั้นในการพัฒนาระบบการเรียนรู้ ผู้พัฒนาระบบควรประยุกต์ใช้ระบบการเรียนรู้แบบผสมผสานโดยใช้กลยุทธ์ทางอภิปัญญาเป็นพื้นฐานในการออกแบบและพัฒนาระบบ

เอกสารอ้างอิง

- ทิตินา แชมมณี และคณะ. (2549) การนำเสนอรูปแบบเสริมสร้างทักษะการคิดขั้นสูงของนิสิตนักศึกษา **คุรุระดับปริญญาตรี สำหรับหลักสูตรครุศึกษา**. รายงานผลการวิจัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธีรพงศ์ แก่นอินทร์. (2545). ผลของวิธีสอนแบบโครงการต่อเจตคติ ความพึงพอใจ คุณลักษณะอื่น และระดับผลการเรียนของนักศึกษาระดับปริญญาตรี **วารสารสงขลานครินทร์ ฉบับสังคมศาสตร์และ มนุษยศาสตร์** 8 (1), 34-45.
- ธีรพงศ์ แก่นอินทร์. (2547). ผลของการสอนกลยุทธ์การเรียนรู้ต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เจตคติ และความพึงพอใจของนักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 **วารสารสงขลานครินทร์ฉบับสังคมศาสตร์และ มนุษยศาสตร์** 10 (1), 83-95.
- ธีรพงศ์ แก่นอินทร์. (2557). ผลของการบูรณาการเรียนการสอนการคิดอย่างมีวิจารณญาณกับการเรียนการสอนปกติต่อความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาระดับปริญญาตรี **วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย สงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี** 25 (2), 66-78.
- เพ็ญพิศุทธิ์ เนคมานุรักษ์. (2536). การพัฒนารูปแบบพัฒนาการคิดอย่างมีวิจารณญาณสำหรับ **นักศึกษาครู**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิไลพร สุตันไชย นนท์. (2547). ปฏิสัมพันธ์ของสถานการณ์ปัญหาที่นำเสนอบนเว็บและการ

สนับสนุนการเรียนรู้ ในการเรียนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นหลักที่มีต่อการคิดอย่างมี **วิจารณญาณ ของนักศึกษาทันตแพทย์**. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ACT Department of Education and Training.(n.d.). **Scope and Sequence**. (On-line) Retrieved July 25, 2012, from http://activated.act.edu.au/ectl/design/scope_and_sequence.htm.

Alshraideh, Mohamed . (2009). The Effect of Suchmans' Inquiry Model on Developing Critical Thinking Skills among University Students. **International Journal of Applied Educational Studies**. 4 (1), 58-69.

Bensley, D. Alan, Crowe, Deborah S., Bernhardt, Paul , Buckner, Camille, Allman, Amanda L.. (2010). Teaching and Assessing Critical Thinking Skills for Argument Analysis in Psychology **Teaching of Psychology**. 37(2), 91-96.

Biggs, John B and Moore, Phillip J. (1993). **Process of Learning**, 3th.ed. Sydney: Prentice Hall.

Black, Max. (1952). **Critical Thinking**. (Second Edition) N.J.: Prentice-Hall, Inc.

Bono, Edward de. (2549) **สอนเด็กให้คิดเป็น**. แปลจาก Teaching Your Child How to Think. โดย อรุมา ราชคฤกษ์. กรุงเทพฯ : ธรรมการพิมพ์.

Burbach, Mark E., Matkin, Gina S.and Fritz, Susan M.. (2004). Teaching Critical Thinking in An Introductory Leadership Course Utilizing Active Learning Strategies: A confirmatory. **Study. College Student Journal**. 38(3), 482-493.

- Carrell, P.L., Pharis, B.G., & Liberto, J.C. (1989). Metacognitive strategy training for ESL reading. *TESOL Quarterly* 23(4), 647– 678.
- Chamot, Anna Uhl, Barnhardt, Sarah, El-Dinary, Pamela Beard, and Robbins, Jill. (1999). *The Learning Strategies Handbook*. New York: Longman.
- Chen, Shiah-Lian, Lian, Tienli g, Lee, Mei-Li and Liao, I-Chen. (2011). Effects of Concept Map Teachin on Students' Critical Thinking and Approach to Learning and Studying. *Journal of Nursing Education*. 50 (8), 466-469.
- Cotter, Ellen, Tally, M., and Sacco, Carrie . (2009). Do Critical Thinking Exercises Improve Critical Thinking Skills?. *Educational Research Quarterly*. 33(2), 3-14.
- Driscoll, M. (2002). Blended Learning: Let's get beyond the hype. Learning and training innovation news line. (On-line) Retrieved March 2, 2012 from <http://www.ltmagazine.com/ltmagazine/articleDetail.jsp?is=11755>
- Eberly Center for Teaching Excellence, Carnegie Mellon. (2007). *Theory and Research-based Principles of Learning*. (On-line) Retrieved July 25, 2012 from <http://www.cmu.edu/teaching/>
- ERIC Digest. (n.d.). *Developing Metacognition*. (On-line) Retrieved October 1, 2003 from <http://www.ed.gov/databases/ERIC-Digests/ed 327218.html>
- Facione, Peter. (2007). *Critical Thinking: What It Is and Why It Counts*. (On-line) Retrieved June 30, 2008 from http://www.insightassessment.com/pdf_files/what&why2006.pdf
- Fisher, Robert. (1998). *Teaching Thinking: Philosophical Enquiry in the Classroom*. London: Cassell.
- Hacker, Douglas J. (n.d.). *Metacognition: Definitions and Empirical Foundation* (On-line) Retrieved October, 2003 from <http://www.psyc.memphis.edu/trg/meta.html>.

การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4

ADMINISTRATION IN ACCORDING WITH GOOD GOVERNANCE OF THE BASIC EDUCATIONAL INSTITUTES UNDER KHON KAEN PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 4

ดร.สาคร มหาหิงค์¹

DR.SAKORN MAHAHING

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 และแนวทางการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 จำนวน 124 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.90 วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่าสภาพการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่นเขต 4 ภาพรวมมีการดำเนินงานในระดับมากทั้ง 10 ด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านหลักนิติธรรม ด้านหลักความโปร่งใส ด้านหลักความรับผิดชอบ ด้านหลักการมีส่วนร่วม ด้านหลักประสิทธิภาพ ด้านหลักประสิทธิผล ด้านหลักการตอบสนอง ด้านหลักการกระจายอำนาจ ด้านหลักความเสมอภาค และ ด้านหลักฉันทามติตามลำดับแนวทางการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 1) ควรกำกับ ดูแล ส่งเสริมให้บุคลากรประพฤติปฏิบัติตามพระราชบัญญัติระเบียบ และข้อบังคับต่างๆของการบริหารงานในสถานศึกษา 2) ควรมีการควบคุม การปฏิบัติงานด้านการเงิน พัสดุให้เป็นไปตามกฎ ระเบียบ และข้อบังคับ 3) ควรจัดประชุมชี้แจงการดำเนินงานด้านต่างๆ ของสถานศึกษาอย่างเปิดเผย 4) ควรเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงานของสถานศึกษา 5) ควรควบคุม ดูแล บำรุงรักษา ตกแต่งและซ่อมแซมอาคารสถานที่ให้อยู่ในสภาพที่ใช้งานได้อย่างต่อเนื่องและยั่งยืน 6) ควรปฏิบัติงานตามยุทธศาสตร์และเป้าประสงค์ที่ชัดเจนมีกระบวนการปฏิบัติงานและระบบงานที่เป็นมาตรฐาน รวมถึง มีการติดตาม ประเมินผล และพัฒนาปรับปรุงอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ 7) ควรส่งเสริมการทำงานเป็นทีม 8) ควรมอบอำนาจและความรับผิดชอบในการตัดสินใจและการดำเนินการให้แก่บุคลากรในสถานศึกษา 9) ควรให้ความสำคัญในการปฏิบัติงานของบุคลากรในสถานศึกษา 10) ควรรับฟังความคิดเห็นของบุคลากรในสถานศึกษา

คำสำคัญ: การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล, สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

¹ ผู้อำนวยการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4

Email :sakorn209@gmail.com

ABSTRACT

This research aimed to study a situation of the administration in according with good governance of the basic educational institutes under Khon Kaen Primary Educational Service Area Office 4, and the guideline for the administration in according with good governance of the basic educational institutes under Khon Kaen Primary Educational Service Area Office 4. The sampling group included the administrators of the basic educational institutes under Khon Kaen Primary Educational Service Area Office 4 for 124 persons. The research instrument was a rating scale questionnaire with a reliability of 0.90 and the data analysis used percentage, mean, standard deviation, and content analysis.

The results found the followings. The situation of the administration in according with good governance of the basic educational institutes under Khon Kaen Primary Educational Service Area Office 4 in general had a performance at a good level sorting by an average from most to least level that included rule of law ethics, transparency, accountability, efficiency, responsiveness, decentralization, equality, consensus oriented respectively. The guideline for the administration in according with good governance of the basic educational institutes under Khon Kaen Primary Educational Service Area Office 4 found as the followings. 1) It should supervise and encourage the personnel to behave according to the law and regulations of the institute administration. 2) It should control working of finance and procurement according to the rules and regulations. 3) It should organize the meeting to explain all works of the institute openly. 4) It should open an opportunity to a community for participating in the institute administration. 5) It should control, supervise, maintenance, and repair building and places to be in condition of working continuously and sustainably. 6) It should work according to the clear strategies and objectives with the operational processes and systems as standard including evaluation and continuous improvement and development. 7) It should encourage teamwork. 8) It should empower and give responsibility for the decisions and performance to the personnel in the educational institutes. 9) It should encourage fairness in working of the institute personnel. And 10) it should listen to opinions of the institute personnel.

Keywords: Administration in according with Good Governance, Basic Educational Institutes

บทนำ

หลักธรรมาภิบาลเป็นมิติของกระบวนการทัศน์ใหม่ในการบริหารงานภาครัฐ โดยมีองค์ประกอบที่สำคัญ คือ การเน้นบทบาทของผู้บริหารงานภาครัฐในฐานะที่เป็นผู้ให้บริการที่มีคุณภาพสูง ในการบริหารงานแต่ละระดับมากขึ้น เพื่อรับประกันเรื่องฉ้อราษฎร์บังหลวง และความ

ไม่มีประสิทธิภาพในการบริหารงานที่โปร่งใสให้มีคุณภาพสูงขึ้น ดังนั้นหลักธรรมาภิบาลจึงเป็นหัวใจสำคัญยิ่งของทุกองค์กรทั้งหน่วยงานภาครัฐ และเอกชน เกษม วัฒนชัย (2546, น.8) ในภาคราชการไทยได้ดำเนินการสร้างธรรมาภิบาลขึ้นมีการออกระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2546 จนกระทั่ง ปี 2552 สำนักงาน ก.พ.ร. ได้ศึกษาและจัดทำ

เกณฑ์สำหรับใช้ประเมินเพื่อจัดระดับการกำกับดูแลองค์การภาครัฐตามหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี (Good Governance Rating) ขึ้นเพื่อนำไปใช้สำรวจและประเมินระดับธรรมาภิบาลของส่วนราชการและจังหวัดในการจัดทำเกณฑ์ดังกล่าวสำนักงาน ก.พ.ร.ได้ศึกษาและวิเคราะห์หลักธรรมาภิบาลของสถาบันต่างๆในระดับสากลร่วมกับกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องของประเทศไทยพบว่า มี 10 องค์ประกอบหลักที่สำคัญ และเหมาะสมสำหรับนำมากำหนดเป็นเกณฑ์ในการประเมินการจัดระดับการกำกับดูแลองค์การภาครัฐตามหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี ประกอบด้วย หลักประสิทธิภาพ หลักการตอบสนอง หลักการรับผิดชอบ หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักการกระจายอำนาจ หลักนิติธรรม หลักความเสมอภาค และหลักฉันทามติ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (2552, น. 4)

ในส่วนของกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งเป็นหน่วยงานหลักที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการศึกษาของประเทศ มีนโยบายในการพัฒนาระบบราชการโดยมุ่งให้หน่วยงานในสังกัดทุกระดับมีการบริหารราชการและบริหารการศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล เป็นการบริหารราชการเพื่อให้เกิดประโยชน์สุขแก่ประชาชน เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจภาครัฐ มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล เกิดความคุ้มค่า ยาวชนและประชาชนได้รับความสะดวก และตอบสนอง ความต้องการของประชาชน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานสนองรับนโยบายดังกล่าวจึงกำหนดแผนในการเสริมสร้างหลักธรรมาภิบาลในหน่วยงานทุกระดับไว้ในแผนปฏิบัติราชการ 4 ปี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ครูและบุคลากรทางการศึกษามีความรู้ ความเข้าใจ เกิดความตระหนัก และปรับปรุงระบบงานของหน่วยงานให้มีประสิทธิภาพเกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง และสอดคล้องกับการปฏิรูประบบราชการ และการปฏิรูปการศึกษา วิชัย โนนทิง (2551, น.2) โดยเฉพาะในส่วนของผู้บริหารถือว่าเป็นบุคคลสำคัญของหน่วยงานต่างๆ เพราะเป็นหัวหน้าของหน่วยงานที่ต้องทำหน้าที่ควบคุม ดูแล ดำเนินการให้เป็นไปด้วยความราบรื่น และลุล่วงสำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ ดังนั้นผู้บริหาร

ที่ดีจึงควรมีการตัดสินใจที่ถูกต้อง และบริหารงานด้วยความโปร่งใส สุจริต สามารถตรวจสอบได้ ผู้บริหารต้องเป็นบุคคลที่มีคุณภาพทุกด้าน ทั้งด้านวิชาการ และด้านคุณธรรม ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวที่ว่า คุณภาพของผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึงความพร้อมในการบริหารจัดการที่มีคุณภาพของผู้บริหารสถานศึกษาโดยจะแสดงให้เห็นถึงศักยภาพกระบวนการพัฒนาคุณภาพ และการควบคุมคุณภาพของผู้บริหารสถานศึกษา วีระยุทธ ชาตะกาญจน์ (2552, น. 38)

จากสภาพความเป็นจริงในปัจจุบัน พบว่าการบริหารจัดการสถานศึกษาซึ่งขึ้นอยู่กับผู้บริหารสถานศึกษานั้น มีการบริหารด้วยหลักธรรมาภิบาลเพียงในระยะเริ่มต้น และผู้บริหารสถานศึกษายังคงบริหารด้วยวัฒนธรรมของการทำงานแบบเดิมที่มีการใช้พระเดชมากกว่าพระคุณยึดตัวบุคคลคือผู้บริหารสถานศึกษาเป็นหลักมากกว่าการทำงานเป็นทีมทำให้เกิดการร้องเรียนถึงการไม่ได้รับความเป็นธรรมความไม่โปร่งใสในเรื่องของการบริหารงานการเงินและการพัสดุ ขาดการตรวจสอบและการมีส่วนร่วมของชุมชนและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน การประสานความร่วมมือกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น บุคคล ครอบครัว และองค์กรต่างๆ อีระ รุญเจริญ (2548, น. 15) ปัญหาดังกล่าวสะท้อนให้เห็นถึงการขาดหลักธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการในสถานศึกษาซึ่งเป็นหน่วยงานที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน อันจะส่งผลต่อคุณภาพของสถานศึกษา และประชากรในวัยเรียน

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 เป็นองค์กรหลักที่มีหน้าที่ในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้ครอบคลุมเขตพื้นที่บริการ โดยมีเป้าหมายมุ่งให้ผู้เรียนเป็นคนดี คนเก่งและมีความสุขตามแนวทางของการปฏิรูปการศึกษาได้เห็นความสำคัญของหลักการดังกล่าวจึงมีนโยบายในการเสริมสร้างหลักธรรมาภิบาลในหน่วยงาน และสถานศึกษาในสังกัดเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งในการบริหารจัดการที่ครอบคลุมการดำเนินงานด้านวิชาการ งบประมาณ บุคลากร และการบริหารทั่วไป โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ครู และบุคลากรทางการศึกษามีความรู้ความเข้าใจเกิดความตระหนักในอันที่จะพัฒนาและปรับ

ระบบงานตลอดจนดำเนินงานด้านการศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพมากขึ้น โดยได้มีการจัดประชุมอบรมสร้างความเข้าใจให้แก่ผู้บริหารสถานศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 เพื่อนำไปปฏิบัติและเสริมสร้างธรรมาภิบาลให้เกิดขึ้นในระบบงานของสถานศึกษาทุกแห่งในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 (2559, น. 39-41)

จากสภาพปัญหาและความจำเป็นดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 โดยจะศึกษาหลักธรรมาภิบาลทั้ง 10 ด้าน ได้แก่ ด้านหลักนิติธรรม ด้านหลักความโปร่งใส ด้านหลักความรับผิดชอบ ด้านหลักการมีส่วนร่วม ด้านหลักประสิทธิภาพ ด้านหลักประสิทธิผล ด้านหลักการตอบสนอง ด้านหลักการกระจายอำนาจ ด้านหลักความเสมอภาค และด้านหลักฉันทามติ ซึ่งผลการวิจัยในครั้งนี้จะเป็นแนวทางในการพัฒนาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพิ่มมากขึ้นอันจะทำให้เกิดระบบการบริหารจัดการสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4
2. เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4

กรอบแนวคิดการวิจัย

การศึกษาเรื่องการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่นเขต 4 ครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำกรอบแนวคิดธรรมาภิบาลของสำนักงานคณะกรรมการ

พัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.) ที่ประกอบด้วยหลัก 10 ประการ ได้แก่ ด้านหลักนิติธรรม ด้านหลักความโปร่งใส ด้านหลักความรับผิดชอบ ด้านหลักการมีส่วนร่วม ด้านหลักประสิทธิภาพ ด้านหลักประสิทธิผล ด้านหลักการตอบสนอง ด้านหลักการกระจายอำนาจ ด้านหลักความเสมอภาค และด้านหลักฉันทามติ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (2552, น. 4) มาใช้เป็นตัวแปรในการศึกษาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานศึกษาของรัฐ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 จำนวน 181 แห่ง จำนวน 181 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 ซึ่งได้ใช้เทคนิคกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง (Sample Size) โดยใช้ตารางสำเร็จรูปของ เครจซี่และมอร์แกน (Krejcie; & Morgan) โดยการสุ่มแบบง่าย ใช้วิธีการจับฉลาก อ้างอิงจากบุญชม ศรีสะอาด (2553, น. 43) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 124 คน

เครื่องมือและการวิเคราะห์ข้อมูล เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วยแบบสอบถามมาตรฐานส่วนประมาณค่า 5 ระดับ การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา

การสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถามและได้นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้น เสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา แล้วนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try Out) กับผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน หาความเชื่อมั่น (Reliability) แบบสอบถามทั้งฉบับ โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา ตามวิธีของครอนบาช (Cronbach's Alpha Coefficient) ได้ความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.90

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยทำหนังสือถึงผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลและผู้วิจัยได้เก็บแบบสอบถามด้วยตนเองได้แบบสอบถามที่สมบูรณ์ จำนวน 124 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

ขั้นตอนการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาแนวคิด ทฤษฎี การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 เพื่อกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยจากแหล่งข้อมูลเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาสภาพการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 ด้วยวิธีการวิจัยเชิงปริมาณ วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และนำเสนอข้อมูลในรูปตารางประกอบคำบรรยาย

ขั้นตอนที่ 3 การวิเคราะห์แนวทางการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 ด้วยการวิเคราะห์เนื้อหาโดยแจกแจงเป็นค่าความถี่และค่าร้อยละประกอบการบรรยาย

สรุปผล

1. สภาพการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 ภาพรวมมีการดำเนินงานในระดับมากทั้ง 10 ด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย

ได้แก่ ด้านหลักนิติธรรม ด้านหลักความโปร่งใส ด้านหลักความรับผิดชอบ ด้านหลักการมีส่วนร่วม ด้านหลักประสิทธิภาพ ด้านหลักประสิทธิผล ด้านหลักการตอบสนอง ด้านหลักการกระจายอำนาจ ด้านหลักความเสมอภาค และด้านหลักฉันทามติ ตามลำดับ

2. แนวทางการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 1) ควรกำกับ ดูแล ส่งเสริมให้บุคลากรประพฤติปฏิบัติตามพระราชบัญญัติระเบียบ และข้อบังคับต่างๆของการบริหารงานในสถานศึกษา 2) ควรมีการควบคุม การปฏิบัติงานด้านการเงิน พัสดุ ให้เป็นไปตามกฎ ระเบียบ และข้อบังคับ 3) ควรจัดประชุมชี้แจงการดำเนินงานด้านต่างๆของสถานศึกษาอย่างเปิดเผย 4) ควรเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงานของสถานศึกษา 5) ควรควบคุม ดูแล บำรุงรักษา ตกแต่ง และซ่อมแซมอาคารสถานที่ให้อยู่ในสภาพที่ใช้งานได้ อย่างต่อเนื่อง และยั่งยืน 6) ควรปฏิบัติงานตาม ยุทธศาสตร์ และเป้าประสงค์ที่ชัดเจน มีกระบวนการปฏิบัติงานและระบบงานที่เป็นมาตรฐานรวมถึงมีการติดตาม ประเมินผล และพัฒนา ปรับปรุงอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ 7) ควรส่งเสริมการทำงานเป็นทีม 8) ควรมอบอำนาจและความรับผิดชอบในการตัดสินใจและการดำเนินการให้แก่บุคลากรในสถานศึกษา 9) ควรให้ความเป็นธรรมในการปฏิบัติงานของบุคลากรในสถานศึกษา 10) ควรรับฟังความคิดเห็นของบุคลากรในสถานศึกษา

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยเรื่องการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 มีประเด็นเพื่อการอภิปรายผลจากข้อค้นพบใหม่ที่ได้จากการวิจัย ดังนี้

1. สภาพการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 ภาพรวมมีการดำเนินงานในระดับมากทั้ง 10 ด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย

ได้แก่ ด้านหลักนิติธรรม ด้านหลักความโปร่งใส ด้านหลักความรับผิดชอบ ด้านหลักการมีส่วนร่วม ด้านหลักประสิทธิภาพ ด้านหลักประสิทธิผล ด้านหลักการตอบสนอง ด้านหลักการกระจายอำนาจ ด้านหลักความเสมอภาค และด้านหลักฉันทามติ ตามลำดับ จะเห็นได้ว่าระดับสภาพการปฏิบัติสูงสุดคือ ด้านหลักนิติธรรม จากผลการวิจัยพบว่า สถานศึกษายึด และปฏิบัติตามกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ ของทางราชการในการปฏิบัติงาน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากได้มีการทบทวน ปรับปรุงกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ แก่บุคลากรในสถานศึกษาเป็นระยะๆ มีการสอดแทรกหลักจรรยาบรรณให้แก่บุคลากรในสถานศึกษาได้ตระหนัก รับทราบ ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2549, น. 89) ที่กล่าวว่า หลักนิติธรรม เป็นการใช้อำนาจที่ต้องคำนึงถึงเรื่องความเป็นธรรม และความยุติธรรม โดยการปฏิบัติตามกฎหมาย กฎระเบียบ ข้อบังคับทั้งที่มีอยู่และที่มีขึ้นใหม่ ต้องมีความถูกต้อง และไม่เกิดความสับสน หวาดระแวงของผู้ที่มีส่วนร่วมต่อการแสวงหาประโยชน์ในการดำเนินการ รองลงมาคือหลักด้านความโปร่งใส จากผลการวิจัยพบว่า สถานศึกษาเปิดเผยงบประมาณ และแผนการใช้จ่ายงบประมาณ ประจำปีอย่างตรงไปตรงมา ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ยึดแนวระเบียบปฏิบัติในการดำเนินการตามแผนการใช้จ่ายงบประมาณประจำปีมีรูปแบบการตรวจสอบในรูปของคณะกรรมการและจัดทำรายงานผลการดำเนินงานอย่างเปิดเผยต่อผู้เกี่ยวข้องให้ทราบ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวันเพ็ญ พานพิกุล (2552, น. 144-149) ได้ศึกษาการบริหารจัดการโดยใช้หลักธรรมาภิบาล กรณีศึกษาโรงเรียนชุมชน วัดปราสาท อำเภอป่าโมก จังหวัดอ่างทอง ผลการวิจัยพบว่า สภาพการบริหารจัดการในสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาล ด้านหลักความโปร่งใส ได้ให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และผู้เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ตรวจสอบการปฏิบัติงาน และมีการเปิดเผยให้ทุกฝ่ายได้รับทราบข้อมูล และตรวจสอบการทำงาน และด้านหลักความรับผิดชอบ จากผลการวิจัยพบว่า สถานศึกษาจัดองค์กร และโครงสร้างการบริหารที่ชัดเจน มีคำสั่งมอบหมาย

งาน และผู้รับผิดชอบชัดเจนเป็นลายลักษณ์อักษร ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากสถานศึกษามีเป้าหมายที่ชัดเจนในการทำงาน สร้างความตระหนักในหน้าที่และความรับผิดชอบ มีการกำหนดความรับผิดชอบที่เหมาะสมกับความรู้ความสามารถของผู้ปฏิบัติงาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุรพงษ์ ปัญญาอุดมกุล (2552, น.93-94) ได้ทำการวิจัยเรื่องการบริหารงานวิชาการโดยใช้หลักธรรมาภิบาลเป็นฐาน : กรณีศึกษาโรงเรียนขุนควรวทยา อําเภอบึง จังหวัดพะเยา ผลการวิจัยพบว่า หลักความรับผิดชอบ ได้ดำเนินการส่งเสริมให้บุคลากรมีความมุ่งมั่น สำนึกในหน้าที่รับผิดชอบต่อประเทศชาติ โดยการจัดอบรมพัฒนาครู การให้ความรู้เกี่ยวกับหน้าที่ที่รับผิดชอบในกรอบของจรรยาบรรณวิชาชีพครู

2. แนวทางการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 จากข้อค้นพบใหม่ ผู้วิจัยนำประเด็นมาอภิปราย ด้านหลักนิติธรรม ด้านหลักความโปร่งใส ด้านหลักความรับผิดชอบ ดังต่อไปนี้

2.1 ด้านหลักนิติธรรม ควรกำกับ ดูแลส่งเสริมให้บุคลากรประพฤติปฏิบัติตามพระราชบัญญัติระเบียบ และข้อบังคับต่างๆของการบริหารงานในสถานศึกษา ควรมีการควบคุม การปฏิบัติงานด้านการเงินพัสดุ ให้เป็นไปตามกฎ ระเบียบ และข้อบังคับผู้บริหารสถานศึกษาควรใช้ศิลปะในการโน้มน้าวจิตใจให้บุคลากรปฏิบัติงาน ให้เป็นไปตามกฎ ระเบียบ ข้อบังคับของสถานศึกษา ผู้บริหารดำเนินการให้บุคลากรทุกคนปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ ข้อบังคับอย่างเคร่งครัด และมีเหตุผลสอดคล้องกับ ศิริณารถ นันทวัฒน์ภิรมย์ (2547, น.80) ได้ศึกษาการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามหลักธรรมาภิบาล อำเภอเมือง ลำพูน พบว่า การบริหารงานอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยการบริหารทางด้านงบประมาณมีการบริหารงานที่ผ่านระดับคุณภาพการมีความตระหนักถึงความสำคัญ มีการมอบหมายให้ผู้รับผิดชอบในการจัดเก็บควบคุม และเบิกจ่ายพัสดุเป็นงานย่อยที่สำคัญในส่วนของการควบคุม บำรุงรักษา และจำหน่ายพัสดุ ซึ่งต้องมีการปฏิบัติตามระเบียบ สำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ

พ.ศ. 2535 และแก้ไขเพิ่มเติม ระบุว่าในการที่สถานศึกษาได้รับพัสดุของทางราชการแล้ว จะต้องมีการลงบัญชีหรือลงทะเบียนควบคุมพัสดุแยกออกเป็นแต่ละชนิด โดยมีหลักฐานการรับเข้าบัญชี หรือลงทะเบียนไว้ประกอบการลงรายการด้วย และจะต้องมีการเก็บรักษาให้เป็นระเบียบเรียบร้อย ปลอดภัย ครบถ้วน ถูกต้อง นอกจากจะเป็นการปฏิบัติงานตามระเบียบกฎหมายที่กำหนดแล้ว ยังเป็นการกระจายอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบให้แก่บุคลากรภายในสถานศึกษา ซึ่งจะต้องมีการปฏิบัติงานอย่างรัดกุม ถูกต้อง โปร่งใส พร้อมทั้งจะรับการตรวจสอบจากหน่วยงานต้นสังกัดหรือหน่วยงานจากภายนอก

2.2 ด้านหลักความโปร่งใส ควรจัดประชุมชี้แจงการดำเนินงานด้านต่างๆ ของสถานศึกษาอย่างเปิดเผย ควรเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงานของสถานศึกษา เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษามีการบริหารงานด้วยด้วยความโปร่งใส และตรวจสอบได้ ควบคุมดูแลการปฏิบัติงานด้านการเงิน และพัสดุให้เป็นไปตามกฎระเบียบ และข้อบังคับของทางราชการ สอดคล้องกับพระสุทธิศักดิ์ สุภกิจใจ(2554, น.101) ได้ศึกษาการบริหารการศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา อำเภอเลาขวัญ จังหวัดกาญจนบุรี พบว่า ด้านหลักความโปร่งใสอยู่ในระดับมาก ผู้บริหารต้องมีการควบคุมดูแลการปฏิบัติงานด้านการเงิน และพัสดุให้เป็นไปตามระเบียบ และกฎข้อบังคับของทางราชการ ควรมีผู้รับผิดชอบด้านการเงิน บัญชี และพัสดุอย่างชัดเจน ผู้บริหารควรมีการประชุมชี้แจงรายละเอียดเกี่ยวกับเงินงบประมาณที่สถานศึกษาได้รับ

2.3 ด้านหลักความรับผิดชอบ ควรควบคุม ดูแล บำรุงรักษา ตกแต่ง และซ่อมแซมอาคารสถานที่ให้อยู่ในสภาพที่ใช้งานได้อย่างต่อเนื่อง และยั่งยืน ควรปฏิบัติงานตาม ยุทธศาสตร์ และเป้าประสงค์ที่ชัดเจน มีกระบวนการปฏิบัติงานและระบบงานที่เป็นมาตรฐาน รวมถึง มีการติดตาม ประเมินผล และพัฒนา ปรับปรุงอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษามีการกำหนดนโยบาย และเป้าหมายในการปฏิบัติงานอย่างชัดเจน กำหนดปฏิทินการปฏิบัติงานของสถานศึกษา เพื่อให้

บุคลากรปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบ กำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบให้บุคลากรได้ตรงตามความสามารถ และมีความชัดเจน สอดคล้องกับ พิสมัย หมกทอง (2554, น. 151) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของสำนักงานเขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีการบริหารงานตามหลักการมีส่วนร่วมมากทุกข้อ แสดงให้เห็นว่าบุคลากรของสำนักงานเขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร มีความตั้งใจเอาใจใส่ต่อการบริหารงาน และคำนึงถึงความรับผิดชอบต่อสังคม

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการกำกับ ดูแล และส่งเสริมให้บุคลากรมีวินัย ประพฤติ ปฏิบัติตามกฎหมาย และข้อบังคับของสถานศึกษาอย่างเคร่งครัด มีการประชุมชี้แจงหรือจัดกิจกรรม เพื่อแจ้งให้บุคลากรทราบอยู่เสมอ

1.2 ผู้บริหารสถานศึกษา ควรปฏิบัติตามกฎหมาย ตรวจสอบได้ มีการรายงานผลการปฏิบัติงานให้แก่บุคลากร ตลอดจนผู้ที่เกี่ยวข้องได้ทราบอย่างทั่วถึง และสม่ำเสมอ

1.3 ผู้บริหารสถานศึกษาควรมอบหมายหน้าที่ความรับผิดชอบให้แก่บุคลากรอย่างเหมาะสมกับความรู้ความสามารถ เป็นการส่งเสริมให้บุคลากรมีความรับผิดชอบ ต่อตนเอง และส่วนรวม ปฏิบัติภารกิจต่างๆของสถานศึกษา โดยไม่มีการทอดทิ้งหรือปฏิเสธและปฏิบัติภารกิจต่างๆจนสำเร็จ

1.4 ผู้บริหารสถานศึกษาควรเปิดโอกาสให้บุคลากร ผู้ปกครอง และชุมชน มีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมโครงการต่างๆ ของสถานศึกษา เช่น การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน แหล่งเรียนรู้ การบริหารงานด้านงบประมาณ ด้านวิชาการ และด้านบริหารงานทั่วไป

1.5 ผู้บริหารสถานศึกษาควรใส่ใจ ดูแล บำรุงรักษา ตกแต่ง และซ่อมแซมอาคารสถานที่ให้อยู่ในสภาพที่ใช้งานได้อย่างสม่ำเสมอ ประหยัด คุ่มค่า สามารถใช้งานได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ และเกิดประโยชน์สูงสุด

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรวิจัยเชิงลึกเกี่ยวกับการนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการบริหารงานงบประมาณและการบริหารงานบุคลากรของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

2.2 ควรวิจัยตัวชี้วัดธรรมาภิบาลของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

2.3 ควรวิจัยกระบวนการประยุกต์ใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานทั้งของรัฐ และเอกชน

2.4 ควรวิจัยความรู้ความเข้าใจของบุคลากรทางการศึกษาที่มีต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล 2.5 ควรวิจัยการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างมีส่วนร่วมในการจัดสภาพแวดล้อม และการใช้ทรัพยากรในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

เอกสารอ้างอิง

เกษม วัฒนชัย. (2546, น.8). ธรรมาภิบาลกับการคอร์รัปชันในสังคมไทย. กรุงเทพฯ : อัมรินทร์ปริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.

ธีระ รุญเจริญ. (2548). ผู้ความเป็นผู้บริหารสถานศึกษามืออาชีพ. กรุงเทพฯ : ข้าวฟ่าง.

บุญชม ศรีสะอาด. (2553). การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 8 กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.

พระสุทธิดี สุกกิจใจ. (2554). การบริหารการศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา อำเภอเลาขวัญ จังหวัดกาญจนบุรี. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย.

พิสมัย หมกทอง. (2554). การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของสำนักงานเขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย.

วิชัย โนนทิง. (2551). สภาพการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงาน

เขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 3. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

วีระยุทธ ชาดะกาญจน์. (2552). เทคนิคการบริหารสำหรับนักบริหารมืออาชีพ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ศิรินารณ นันทวัฒน์ภิรมย์. (2547). การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามหลักธรรมาภิบาล อำเภอเมืองลำพูน. การค้นคว้าอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

วันเพ็ญ พานพิกุล. (2552). การบริหารจัดการโดยใช้หลักธรรมาภิบาล กรณีศึกษาโรงเรียนชุมชนวัดปราสาท อำเภอป่าโมก จังหวัดอ่างทอง. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่นเขต 4. (2559). แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาและแผนปฏิบัติการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2559. ขอนแก่น.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2549). แนวปฏิบัติงานการจัดการศึกษาของสถานศึกษานิติบุคคล ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ. (2552). คู่มือการจัดระดับการกำกับดูแลองค์การภาครัฐตามหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี (Good Governance Rating). กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ.

สุรพงษ์ ปัญญาอุดมกุล. (2552). การบริหารงานวิชาการโดยใช้หลักธรรมาภิบาลเป็นฐาน : กรณีศึกษาโรงเรียนขุนควรวทยา อําเภอปง จังหวัดพะเยา. การศึกษาอิสระ ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.

การศึกษาการรับชมดิจิทัลทีวีก่อนการยุติโทรทัศน์ระบบแอนะล็อกของประชาชน ในอำเภอจังหาร จังหวัดร้อยเอ็ด¹

THE STUDY OF THE WATCHING DIGITAL TV. BEFORE TERMINATION OF ANALOGUE TELEVISION SYSTEM IN CHANGHAN DISTRICT, ROI ET PROVINCE

เชษฐพัฒน์ สิริวัฒนตรการ²

CHETTAPHAT SIRIWATTANATRAKARN

สุธัญญา กฤตาคม³

SUTANYA KRITTAKOM

กัญญาภัทร จำนงค์⁴

KUNYAPAT CHAMNONG

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจการรับชมดิจิทัลทีวีของประชาชนในพื้นที่เริ่มต้นการยุติการรับส่งสัญญาณโทรทัศน์ในระบบแอนะล็อก อำเภอจังหาร จังหวัดร้อยเอ็ด โดยคณะผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง คือ ประชาชนที่มีเครื่องรับโทรทัศน์ในอำเภอจังหาร จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 5% จากประชากรทั้งสิ้น 46,400 คน และได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 2,320 คน ในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ร้อยละ และค่าเฉลี่ย

ผลการวิจัยพบว่า อำเภอจังหาร ปัจจุบันประชาชนได้รับชมโทรทัศน์ผ่านช่องทางดาวเทียม จำนวน 1,824 คน คิดเป็นร้อยละ 78.62 รองลงมา คือ รับชมโทรทัศน์ผ่านเสารับสัญญาณ(หวนดัก/ก้างปลา) จำนวน 285 คน คิดเป็นร้อยละ 12.29 และรับชมโทรทัศน์ผ่านเคเบิลทีวี จำนวน 142 คน คิดเป็นร้อยละ 6.12 ตามลำดับ ส่วนความต้องการของประชาชนในการเปลี่ยนมารับสัญญาณดิจิทัลทีวีจากเสาหวนดักหรือก้างปลา พบว่า ประชาชนมีความต้องการเปลี่ยนรับสัญญาณดิจิทัลทีวีจากเสาหวนดักหรือก้างปลา จำนวน 1,609 คน คิดเป็นร้อยละ 69.35 และการนำคู่มือไปแลกกล่องรับสัญญาณดิจิทัลทีวี พบว่า ประชาชนได้นำคู่มือไปแลกกล่องรับสัญญาณดิจิทัลทีวีแล้ว จำนวน 1,480 คน คิดเป็นร้อยละ 93.55 ส่วนการนำกล่องรับสัญญาณดิจิทัลทีวีมาใช้ พบว่า ประชาชนนำกล่องรับสัญญาณดิจิทัลทีวีมาใช้แล้ว จำนวน 804 คน คิดเป็นร้อยละ 50.82

คำสำคัญ : โทรทัศน์ระบบแอนะล็อก, ดิจิทัลทีวี

¹ บทความวิจัยได้รับทุนสนับสนุนจากคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ งบประมาณปี 2558

^{2, 3} อาจารย์ประจำสาขาวิชาการประชาสัมพันธ์ คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
Email : Chetthaphat@reru.ac.th, Yingdevcom@gmail.com

⁴ นักศึกษาปริญญาตรี สาขาวิชาการประชาสัมพันธ์ คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
Email : Kunyapat4435@gmail.com

ABSTRACT

The purposes of this research was to survey people to watching digital television at Changan district, Roi-et province. This area is selected to terminate analog television on the first group of Roi-et province. The quantitative data were analyzed by using 5% of research sample (2,320 people) from all population (46,400 people) at Changan district with statistical program to evaluate and analyze the frequency, percentage, average and standard deviation.

The results of research showed the perception of people as follow; 1,824 people (78.62%) have watched television with dish antenna (KU band and CU band), 285 people (12.29%) have watched television with antenna, and 142 people (6.12 %) have watched television with Cable TV. As people want to change analog TV system to digital TV system by using antenna were 1,609 (69.35%). Some of people have coupon to get set-top-box TV and they use it to get set-top-box TV were 1,480 people (93.55%) but people still use them at 804 (50.82%).

Keywords: Analog TV , Digital TV

บทนำ

ประเทศไทยได้มีการทดลองออกอากาศโทรทัศน์ภาคพื้นดินในระบบดิจิทัลทีวีอย่างเป็นทางการเป็นครั้งแรกเมื่อวันที่ 5 ธันวาคม 2543 โดยมีคณะทำงานซึ่งเป็นหน่วยงานที่ทำหน้าที่เกี่ยวข้องกับการส่งโทรทัศน์สัญญาณระบบดิจิทัลทีวี เช่น องค์การสื่อสารมวลชนแห่งประเทศไทย หรือ อสมท. กรมประชาสัมพันธ์ สถานีโทรทัศน์ไอทีวี และสถานีโทรทัศน์ UBC เป็นต้น และนอกจากนี้ยังได้มีการติดตั้งเครื่องส่งเพื่อส่งสัญญาณออกอากาศที่อาคาร ใบหยก 2 โดยได้ทำการทดลองออกอากาศที่ช่อง 47 ความถี่ 678 – 686 MHz ทั้งนี้ในการออกอากาศนั้นได้ใช้เครื่องส่งที่มีกำลังส่ง 250 Watt และมีอุปกรณ์ Digital Video Broadcasting หรือ DVB ที่ใช้ในการทดลองออกอากาศซึ่งได้รับการสนับสนุนจากบริษัท NTL และเครื่องส่งโทรทัศน์ของสถานีโทรทัศน์ไอทีวี สายอากาศที่ใช้เป็นแบบ Omnioid Pattern 11.5dB โดยมีกำลังส่งออกที่สายอากาศอยู่ที่ 2.5 KW และโครงการทดลองออกอากาศก็ได้จบลงโดยไปจนกระทั่งคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการ

โทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติหรือ กสทช. ได้มีการแต่งตั้งคณะอนุกรรมการการเปลี่ยนไปสู่ระบบการส่งสัญญาณวิทยุโทรทัศน์ในระบบดิจิทัล โดยกำหนดให้สถานีโทรทัศน์ทุกสถานีจะต้องมีการส่งแผนยุติการออกอากาศในระบบแอนะล็อกและกำหนดให้มีการออกอากาศในระบบดิจิทัลทีวีทั่วประเทศ

สถานีโทรทัศน์ไทยพีบีเอสนับว่าเป็นโทรทัศน์ช่องแรกที่จะทำการยุติการส่งสัญญาณในระบบแอนะล็อกทีวี โดยจะทำการยุติสัญญาณในระบบแอนะล็อกทีวีที่อำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี และอำเภอไชยปราการ จังหวัดเชียงใหม่ และทำการออกอากาศในระบบดิจิทัลทีวีในเที่ยงคืนของวันที่ 1 ธันวาคม 2558 ซึ่งนับว่าเป็นพื้นที่แรกในการยุติการส่งสัญญาณในระบบแอนะล็อกทีวี และจังหวัดร้อยเอ็ด เป็นพื้นที่ลำดับที่ 3 ที่จะได้มีการยุติการรับส่งสัญญาณโทรทัศน์ระบบแอนะล็อกของประเทศ ซึ่งได้ทำการยุติการออกอากาศในระบบแอนะล็อกทีวีไปเมื่อวันที่ 31 มกราคม 2559 โดยจังหวัดร้อยเอ็ดมีความแตกต่างจาก 2 พื้นที่แรก คือ จังหวัดร้อยเอ็ดได้มีการทดลองออกอากาศในระบบดิจิทัลทีวี ตั้งแต่วันที่ 1 สิงหาคม 2557 โดยทำการส่ง

สัญญาณแบบคู่ขนานร่วมกับระบบแอนะล็อกทีวี ซึ่งแตกต่างจากอำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี และอำเภอไชยปราการ จังหวัดเชียงใหม่ ที่จะทำให้การยุติการส่งสัญญาณในระบบแอนะล็อกและออกอากาศในระบบดิจิตอลทีวี โดยคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ ได้วางแผนที่จะให้มีการยุติโทรทัศน์ระบบแอนะล็อกให้หมดภายในปี 2562 โดยการยุติโทรทัศน์ระบบแอนะล็อกไปสู่โทรทัศน์ระบบดิจิตอลย่อมมีผลกระทบต่อประชาชนในพื้นที่ สำนักงาน คณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ จึงได้ทำความร่วมมือกับสาขาวิชาการประชาสัมพันธ์ คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด ในการดำเนินการทำการศึกษการสร้าง ความเข้าใจและการศึกษาผลกระทบเกี่ยวกับการยุติโทรทัศน์ระบบแอนะล็อกต่อผู้บริโภค จังหวัดร้อยเอ็ด

ผลการวิจัยครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ทำให้สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ ทราบถึงการรับชมดิจิตอลทีวีของประชาชนในสถานการณ์เปลี่ยนผ่าน ซึ่งสามารถนำผลการวิจัยในครั้งนี้ไปใช้เป็นข้อมูลวางแผนในการยุติโทรทัศน์ระบบแอนะล็อกในจังหวัดอื่นๆต่อไป โดยเฉพาะในภาคตะวันออกเฉียงเหนือซึ่งมีบริบทของสภาพพื้นที่ใกล้เคียงกัน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อสำรวจการรับชมดิจิตอลทีวีของประชาชน ในพื้นที่เริ่มต้นการยุติการรับส่งสัญญาณโทรทัศน์ในระบบแอนะล็อก อำเภอจังหาร จังหวัดร้อยเอ็ด

การทบทวนวรรณกรรมและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดการเลือกสรรในการรับสาร (Selective Process)

ในการรับข่าวสารต่างๆ ผู้รับสารจะมีกระบวนการเลือกรับรู้ข่าวสารที่แตกต่างกันไปตามประสบการณ์ความต้องการ ความเชื่อ ทักษะจิตความรู้สึกรู้สึกนึกคิด ฯลฯ ที่ไม่

เหมือนกันซึ่งกระบวนการในการเลือกรับรู้ข่าวสารนั้นเรียกว่า กระบวนการเลือกสรร (Selective Process) ซึ่ง ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน (พีระ จิระโสภณ, 2535) คือ

1. การเลือกเปิดรับหรือการเลือกสนใจ (Selective Exposure or Selective Attentive) หมายถึงแนวโน้มที่ผู้รับสารจะเลือกสนใจหรือเปิดรับข่าวสารจากแหล่งหนึ่งแหล่งใดที่มีอยู่ด้วยกันหลายแหล่ง เช่น การเลือกเปิดวิทยุกระจายเสียงสถานีใดสถานีหนึ่ง หรือเลือกชมวิทยุโทรทัศน์ช่องใดช่องหนึ่ง เป็นต้น ซึ่งการเลือกเปิดรับข่าวสารนั้นมีความสัมพันธ์กับปัจจัยที่เกี่ยวข้องหลายประการ อาทิ ทักษะจิตของผู้รับสารเดิม ตามที่ Festinger (1957) ได้เสนอไว้ในทฤษฎีความไม่ลงรอยของความเข้าใจ (Theory of Cognitive Dissonance) ซึ่งกล่าวว่าบุคคลมักจะแสวงหาหรือเลือกสรร ข่าวสารเพื่อสนับสนุนทัศนคติเดิมที่มีอยู่และหลีกเลี่ยงข่าวสารที่ขัดแย้งกับความรู้สึกนึกคิดเดิมของตนเอง

2. การเลือกรับรู้หรือตีความ (Selective Perception or Selective Interpretation) เป็นกระบวนการการกลั่นกรองขั้นต่อมา เมื่อบุคคลเลือกเปิดรับข่าวสารจากแหล่งหนึ่งแหล่งใดแล้วก็ได้หมายความว่าข่าวสารนั้นจะถูกรับรู้เป็นไปตามเจตนาารมณ์ของผู้ส่งสารทั้งหมด ผู้รับสารแต่ละคนอาจตีความหมายข่าวสารขึ้นเดียวกันที่ส่งผ่านสื่อมวลชนไม่ตรงกัน ความหมายของข่าวสารที่ส่งไปถึงจึงมีได้อยู่ที่ตัวอักษร รูปภาพหรือคำพูดเท่านั้น แต่อยู่ที่ผู้รับที่จะเลือกรับรู้หรือเลือกตีความหมายความเข้าใจของตนเองหรือตามทัศนคติตามประสบการณ์ตามความเชื่อ ตามความต้องการ ตามความคาดหวัง ตามแรงจูงใจ และตามสภาวะร่างกาย หรือสภาวะอารมณ์ขณะนั้น เป็นต้น

3. กระบวนการเลือกจดจำ (Selective Retention) เป็นแนวโน้มในการเลือกจดจำข่าวสาร เฉพาะส่วนที่ตรงกับความสนใจความต้องการทัศนคติ ฯลฯ ของตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับที่ Berelson และ Steiner (1964) กล่าวว่า คนเรามีแนวโน้มที่จะดูและฟัง การสื่อสารที่สอดคล้องกับกรอบอ้างอิงทางความคิดของเขากรอบอ้างอิงทางความเหล่านี้นำให้เกิด ความแตกต่างกันในเรื่องของความเชื่อ ทักษะจิตซึ่งมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมทางการสื่อสารของคน ส่วน Schramm (1973) นั้นมีความเห็นที่แตกต่าง

กันออกไป ซึ่งได้กล่าวไว้ว่าการเลือก เปิดรับสารนั้นกับปัจจัย
ที่ซับซ้อนหลายประการ ได้แก่

- การหาได้ง่ายของสื่อหรือข่าวสารอย่างเช่น คนเรามักจะมองดูป้ายโฆษณาขนาดใหญ่มากกว่าป้ายโฆษณาขนาดเล็ก หรือคนเรามีแนวโน้มที่จะอ่านหนังสือ ถ้ามันอยู่ใกล้มือหรือหาได้ง่ายมากกว่าที่จะต้องออกไปหาซื้อมาอ่าน
- ความแตกต่างจากฉากหลังหรือความแตกต่างเมื่อเปรียบเทียบกับสภาพแวดล้อมรอบ ๆ เช่น คนเรามักจะสนใจภาพหัวข่าวขนาดใหญ่มากกว่าตัวอักษรขนาดเล็ก ๆ
- ประสบการณ์ที่ผ่านมาของผู้รับสาร
- การประเมินประโยชน์ของข่าวสารนั้นๆ คนเราจะแสวงหาข่าวสารที่สนองความต้องการของตนในเรื่องต่าง ๆ
- การศึกษาและสถานภาพทางสังคมของผู้รับสาร คนที่มีการศึกษาสูงจะเลือกรับ ข่าวสารและเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับสาธารณชนมาก และทั้งการศึกษาและสถานภาพทางสังคมมีความเกี่ยวข้องกับการใช้สื่อสิ่งพิมพ์และการใช้โทรทัศน์เพื่อการศึกษา

วิธีการดำเนินการวิจัย

ประชากรกลุ่มตัวอย่าง คือ ประชาชนที่บ้านมีเครื่องรับโทรทัศน์ในอำเภอจันทบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด โดยสำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ ได้กำหนดให้ศึกษากลุ่มตัวอย่างจำนวน 5% จากประชากรทั้งสิ้น 46,400 คน ดังนั้น จึงได้ ประชากรกลุ่มตัวอย่าง คือ 2,320 คน ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามและทำการเก็บข้อมูลระหว่างเดือนตุลาคม 2558 ถึงเดือนมกราคม 2559 โดยใช้วิธีการสุ่มแบบเจาะจง คือเลือกประชากรทั้งหมดใน 8 ตำบล และสุ่มตัวอย่างแบบง่ายในแต่ละหมู่บ้านของแต่ละตำบล จากนั้นทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ นำเสนอเป็นค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 2,320 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 1,402 คน คิดเป็นร้อยละ 60.43 มีอายุ 41-50 ปี จำนวน 510 คน คิดเป็นร้อยละ 21.98 และมีการศึกษาระดับประถมศึกษา จำนวน 1,469 คน คิดเป็นร้อยละ 63.32 โดยส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรวมจำนวน 1,400 คน คิดเป็นร้อยละ 60.34

ตอนที่ 2 ข้อมูลการรับชมดิจิทัลทีวี

ตาราง 1 จำนวน ร้อยละ ช่องทางการรับชมทีวีในปัจจุบันของประชาชนในอำเภอจันทบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด

ช่องทางการรับชม	จำนวน (คน)	ร้อยละ
จานดาวเทียม	1,824	78.62
เคเบิลทีวี	142	6.12
เสารับสัญญาณ (หนวดกุ้ง/ก้างปลา)	285	12.29
อินเทอร์เน็ต	4	0.17
อื่นๆ	65	2.80
รวม	2,320	100.00

ปัจจุบันประชาชนในอำเภอจันทบุรีได้รับชมทีวีผ่านช่องทางดาวเทียม จำนวน 1,824 คน คิดเป็นร้อยละ 78.62 รองลงมา คือ รับชมผ่านเสารับสัญญาณ (หนวดกุ้ง/ก้างปลา) จำนวน 285 คน คิดเป็นร้อยละ 12.29 และรับชมผ่านเคเบิลทีวี จำนวน 142 คน คิดเป็นร้อยละ 6.12 ตามลำดับ

ตาราง 2 จำนวน ร้อยละ ช่องทางการรับชมทีวีเมื่อช่องทางเดิมไม่สามารถรับชมได้ ภาพรวมจังหวัดร้อยเอ็ด

ช่องทางการรับชม	จำนวน (คน)	ร้อยละ
จานดาวเทียม	268	11.55
เคเบิลทีวี	25	1.08
เสารับสัญญาณดิจิทัลทีวี (หนวดกุ้ง/ก้างปลา)	440	18.97
อินเทอร์เน็ต	65	2.80
ไม่ชม	1,505	64.87
อื่นๆ	17	0.73
รวม	2,320	100.00

ประชาชนในอำเภอจังหารมีช่องทางการรับชมทีวีเมื่อช่องทางเดิมไม่สามารถรับชมได้ พบว่า ประชาชนจะเลือกที่จะไม่รับชม จำนวน 1,505 คน คิดเป็นร้อยละ 64.87 รองลงมา คือ รับชมผ่านเสารับสัญญาณ(หนวดกุ้ง/ก้างปลา) จำนวน 440 คน คิดเป็นร้อยละ 18.97 และรับชมผ่านจานดาวเทียม จำนวน 268 คน คิดเป็นร้อยละ 11.55 ตามลำดับ

ตาราง 3 จำนวน ร้อยละ ประชาชนในจังหวัดร้อยเอ็ดที่รู้จักดิจิทัลทีวีอย่างไร ภาพรวมจังหวัดร้อยเอ็ด

รู้จักดิจิทัลทีวีอย่างไร	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ไม่รู้จัก	760	32.76
รู้จักและสามารถเปิดปิดการรับชมได้	1,131	48.75
รู้จักและสามารถติดตั้งกล่องรับสัญญาณทีวีได้	505	21.77
รู้จักและรู้วิธีการปรับหาสถานี	502	21.64
รู้จักและรู้วิธีการติดตั้งเสารับสัญญาณ	301	12.97
รู้จักและรู้วิธีการติดตั้งเสาและกล่องรับ-สัญญาณรวมถึงปรับหาสถานี	248	10.69
อื่นๆ	60	2.59

ประชาชนในอำเภอจังหารรู้จักและสามารถเปิดปิดการรับชมได้ จำนวน 1,131 คน คิดเป็นร้อยละ 48.75 รองลงมา คือ ประชาชนไม่รู้จัก จำนวน 760 คน คิดเป็นร้อยละ 32.76 และประชาชนรู้จักและสามารถติดตั้งกล่องรับสัญญาณทีวีได้ จำนวน 505 คน คิดเป็นร้อยละ 21.77 ตามลำดับ

ตาราง 4 จำนวน ร้อยละ อุปกรณ์ในการรับชมดิจิทัลทีวีของประชาชนในปัจจุบัน ภาพรวมจังหวัดร้อยเอ็ด

อุปกรณ์ในการรับชมดิจิทัลทีวี	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ทีวีแบบเก่า	658	28.36
ทีวีดิจิทัล HD (ความคมชัดสูง)	295	12.72
กล่องรับสัญญาณ	385	16.59
เสาอากาศแบบก้างปลา	437	18.84
จานดำ(จานดาวเทียม)	1,671	72.03
จานส้ม(จานดาวเทียม)	27	1.16
เคเบิลทีวี	138	5.95
อื่นๆ	20	0.86

ประชาชนในอำเภอจังหารมีช่องทางการรับชมทีวีในปัจจุบัน พบว่าประชาชนโดยใช้จานดำ (จานดาวเทียม) จำนวน 1,671 คน คิดเป็นร้อยละ 72.03 รองลงมา คือ ทีวีแบบเก่า จำนวน 658 คน คิดเป็นร้อยละ 28.36 และเสาอากาศแบบก้างปลา จำนวน 437 คน คิดเป็นร้อยละ 18.84 ตามลำดับ

ตาราง 5 จำนวน ร้อยละ ความต้องการของประชาชนในการเปลี่ยนมารับดิจิทัลทีวีจากเสาหนวดกุ้งหรือก้างปลา ภาพรวมจังหวัดร้อยเอ็ด

ความต้องการเปลี่ยนมารับดิจิทัลทีวี	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เปลี่ยน	1,609	69.35
ไม่เปลี่ยน	711	30.65
รวม	2,320	100.00

ความต้องการของประชาชนในอำเภอจังหารในการเปลี่ยนมารับดิจิทัลทีวีจากเสาหนวดกุ้งหรือก้างปลา พบว่าประชาชนมีความต้องการเปลี่ยนมารับดิจิทัลทีวีจากเสาหนวดกุ้งหรือก้างปลา จำนวน 1,609 คน คิดเป็นร้อยละ 69.35 และไม่เปลี่ยนมารับดิจิทัลทีวีจากเสาหนวดกุ้งหรือก้างปลา จำนวน 711 คน คิดเป็นร้อยละ 30.65

ตาราง 6 จำนวน ร้อยละ การรับคู่มือแลกล่องรับสัญญาณดิจิทัลทีวี ภาพรวมจังหวัดร้อยเอ็ด

การรับคู่มือแลกล่องรับสัญญาณ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ได้รับ	1,582	68.19
ไม่ได้รับ	738	31.81
รวม	2,320	100.00

การรับคู่มือแลกล่องรับสัญญาณดิจิทัลทีวี พบว่าประชาชนได้รับรับคู่มือแลกล่องรับสัญญาณดิจิทัลทีวีจำนวน 1,582 คน คิดเป็นร้อยละ 68.19 และไม่ได้รับ รับคู่มือแลกล่องรับสัญญาณดิจิทัลทีวี จำนวน 738 คน คิดเป็นร้อยละ 31.81

ตาราง 7 จำนวน ร้อยละ การนำคู่มือไปแลกกล่องรับสัญญาณดิจิทัลทีวี ภาพรวมจังหวัดร้อยเอ็ด

การนำคู่มือไปแลกกล่องรับสัญญาณ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
แลกแล้ว	1,480	93.55
ยังไม่ได้รับ	30	1.90
ไม่ได้แลก	72	4.55
รวม	1,582	100.00

การนำคู่มือไปแลกกล่องรับสัญญาณดิจิทัลทีวีพบว่า ประชาชนได้นำคู่มือไปแลกกล่องรับสัญญาณแล้วจำนวน 1,480 คน คิดเป็นร้อยละ 93.55 และยังไม่ได้แลกกล่องรับสัญญาณ จำนวน 72 คน คิดเป็นร้อยละ 4.55 และยังไม่ได้รับกล่องรับสัญญาณ จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 1.90

ตาราง 8 จำนวน ร้อยละ การนำกล่องรับสัญญาณดิจิทัลทีวีมาใช้ ภาพรวมจังหวัดร้อยเอ็ด

การนำกล่องรับสัญญาณดิจิทัลทีวีมาใช้	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ใช้แล้ว	804	50.82
ยังเก็บไว้	778	49.18
รวม	1,582	100.00

การนำกล่องรับสัญญาณมาใช้พบว่า ประชาชนนำกล่องรับสัญญาณดิจิทัลทีวีมาใช้แล้วจำนวน 804 คน คิดเป็นร้อยละ 50.82 และยังเก็บไว้จำนวน 778 คน คิดเป็นร้อยละ 49.18

ตาราง 9 จำนวน ร้อยละ การรับชมดิจิทัลทีวีช่องใหม่ ภาพรวมจังหวัดร้อยเอ็ด

การรับชมดิจิทัลทีวีช่องใหม่	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ไม่ได้รับชม	498	21.47
ได้รับชม	1,822	78.53
รวม	2,320	100.00

การรับชมดิจิทัลทีวีช่องใหม่ของประชาชนพบว่า ประชาชนได้รับชมดิจิทัลทีวีช่องใหม่จำนวน 1,822 คน คิด

เป็นร้อยละ 78.53 และไม่ได้รับชมดิจิทัลทีวีช่องใหม่จำนวน 498 คน คิดเป็นร้อยละ 21.47

ตาราง 10 จำนวน ร้อยละ เนื้อหารายการที่ประชาชนชอบรับชม ภาพรวมจังหวัดร้อยเอ็ด

รายการ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ข่าวสาร	1,904	82.07
สาระความรู้	1,039	44.78
ความบันเทิง	1,726	74.40
เรื่องในท้องถิ่น,ชุมชน (สิทธิบุคคล, สิทธิมนุษยชน, วัฒนธรรม, ศาสนา ฯลฯ)	324	13.97
การศึกษา	309	13.32
การเมือง	433	18.66
อื่นๆ	198	8.53

เนื้อหารายการที่ประชาชนชอบรับชมพบว่า ประชาชนชอบรับชมรายการเนื้อหาเกี่ยวกับข่าวสารจำนวน 1,904 คน คิดเป็นร้อยละ 82.07 รองลงมา คือ ความบันเทิงจำนวน 1,726 คน คิดเป็นร้อยละ 74.40 และสาระความรู้จำนวน 1,039 คน คิดเป็นร้อยละ 44.78

สรุปผล

อำเภอจันทบุรี ปัจจุบันประชาชนรับชมทีวีผ่านช่องทางดาวเทียมจำนวน 1,824 คน คิดเป็นร้อยละ 78.62 ประชาชนมีช่องทางการรับชมทีวีเมื่อช่องทางเดิมไม่สามารถรับชมได้ ประชาชนจะไม่รับชมจำนวน 1,505 คน คิดเป็นร้อยละ 64.87 ประชาชนรู้จักและสามารถเปิดปิดการรับชมได้จำนวน 1,131 คน คิดเป็นร้อยละ 48.75 ประชาชนมีช่องทางการรับชมทีวีในปัจจุบันโดยใช้จานดำ (จานดาวเทียม) จำนวน 1,671 คน คิดเป็นร้อยละ 72.03 ประชาชนมีความต้องการเปลี่ยนมารับสัญญาณดิจิทัลทีวีจากเสาหนวดกุ้งหรือก้างปลาจำนวน 1,609 คน คิดเป็นร้อยละ 69.35 ประชาชนได้รับคู่มือแลกกล่องรับสัญญาณดิจิทัลทีวีจำนวน 1,582 คน คิดเป็นร้อยละ 68.19 ประชาชนได้นำคู่มือไปแลกกล่องรับสัญญาณดิจิทัลทีวี

จำนวน 1,480 คน คิดเป็นร้อยละ 93.55 ประชาชนนำร่อง
รับสัญญาณดิจิทัลทีวีมาใช้ จำนวน 804 คน คิดเป็นร้อยละ
50.82 ประชาชนได้รับชมดิจิทัลทีวีช่องใหม่ จำนวน 1,822
คน คิดเป็นร้อยละ 78.53 ประชาชนชอบรับชมรายการ
เนื้อหาเกี่ยวกับข่าวสาร จำนวน 1,904 คน คิดเป็นร้อยละ
82.07

อภิปรายผล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยภาพรวม พบว่า ผู้ตอบ
แบบสอบถามส่วนใหญ่จากการเก็บรวบรวมข้อมูลประชากร
กลุ่มตัวอย่าง เกี่ยวกับการรับชมดิจิทัลทีวีของประชาชนใน
พื้นที่เริ่มต้นการยุติการรับส่งสัญญาณโทรทัศน์ในระบบแอน
ะล็อก อำเภอร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ดโดยสรุปการนำเสนอ
โดยภาพรวมเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า

ช่องทางการรับชมทีวีในปัจจุบันและช่องทางการ รับชมทีวีเมื่อช่องทางเดิมไม่สามารถรับชมได้

โดยภาพรวมประชาชนในจังหวัดร้อยเอ็ดรับชมทีวี
ในปัจจุบันผ่านปัจจุบันประชาชนรับชมทีวีผ่านช่องทางดาวเทียม
ทางมากที่สุด และเมื่อช่องทางการรับชมทีวีเมื่อช่องทางเดิม
ไม่สามารถรับชมได้ คือ ประชาชนจะไม่ชม ที่ผลการวิจัยเป็น
เช่นนี้น่าจะเป็นเพราะประชาชนในจังหวัดร้อยเอ็ดยังเลือก
เปิดรับหรือเลือกสนใจรับชมวิทยุโทรทัศน์ช่องทางใดช่องทาง
หนึ่ง ซึ่งการเลือกเปิดรับชมโทรทัศน์ผ่านช่องทางใดนั้นย่อมมี
ความสัมพันธ์กับปัจจัยที่เกี่ยวข้องหลายประการ อาทิ
ทัศนคติของผู้รับสารเดิม ตามที่ Festinger (1957) ได้เสนอ
ไว้ในทฤษฎีความไม่ลงรอยของความเข้าใจ (Theory of
Cognitive Dissonance) ซึ่งกล่าวว่าบุคคลมักจะแสวงหา
หรือเลือกสรร ข่าวสารเพื่อสนับสนุนทัศนคติเดิมที่มีอยู่และ
หลีกเลี่ยงข่าวสารที่ขัดแย้งกับความรู้สึกรู้สึกเดิมของตนเอง

**ประชาชนในจังหวัดร้อยเอ็ดที่รู้จักดิจิทัลทีวี
อย่างไร** โดยภาพรวมประชาชนในจังหวัดร้อยเอ็ดมีค่าเฉลี่ย
คือ รู้จักและสามารถเปิดปิดการรับชมได้มากที่สุดที่
ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้น่าจะเป็นเพราะประชาชนในจังหวัด
ร้อยเอ็ดส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจดิจิทัลทีวีผ่านสื่อ
โฆษณาทางทีวีและสื่ออื่นๆ ในระดับเบื้องต้น ซึ่งสอดคล้อง

กับพีระ จิระโสภณ,(2535) ที่กล่าวว่าการเลือกรับรู้หรือ
ตี ค ว า ม (Selective Perception or Selective
Interpretation) เป็นกระบวนการการกลั่นกรองขั้นต่อมา
เมื่อบุคคลเลือกเปิดรับข่าวสารจากแหล่งหนึ่งแหล่งใดแล้วก็
มิได้หมายความว่าข่าวสารนั้นจะถูกรับรู้เป็นไปตาม
เจตนารมณ์ของผู้ส่งสารทั้งหมด ผู้รับสารแต่ละคนอาจ
ตีความหมายข่าวสารขึ้นเดียวกันที่ส่งผ่านสื่อมวลชนไม่
ตรงกัน

อุปสรรคในการรับชมดิจิทัลทีวีของประชาชนใน ปัจจุบัน และความต้องการของประชาชนในการเปลี่ยนมา รับดิจิทัลทีวีจากเสาหนวดกุ้งหรือก้างปลา

โดยภาพรวมของประชาชนในอำเภอร้อยเอ็ด จังหวัด
ร้อยเอ็ด ประชาชนมีอุปสรรคในการรับชมดิจิทัลทีวีเป็นงาน
ดำ(งานดาวเทียม) มีค่าเฉลี่ยคือมากที่สุด และประชาชนมี
ความต้องการที่จะเปลี่ยนมารับสัญญาณดิจิทัลทีวีจากเสา
หนวดกุ้งหรือก้างปลามีค่าเฉลี่ยคือ มากที่สุด ที่ผลการวิจัย
เป็นเช่นนี้น่าจะเป็นเพราะประชาชนยังยึดติดกับพฤติกรรม
การรับชมดิจิทัลทีวีเป็นงานดำแบบระบบเดิมอีกทั้งระบบ
การออกอากาศของดิจิทัลทีวีและระบบแอนะล็อกยัง
ออกอากาศเป็นระบบคู่ขนาดทำให้ประชาชนยังขาดความ
เข้าใจที่คลาดเคลื่อนในการนำเสนอจากการเปลี่ยนของสื่อ
อย่างชัดเจนเท่าที่ควร และเมื่อประชาชนรับรู้ว่าโทรทัศน์
แบบเดิมสามารถติดตั้งกับทีวีแบบเก่าได้ ประชาชนจึงมีความ
ต้องการเปลี่ยนมารับสัญญาณดิจิทัลทีวีจากเสาหนวดกุ้ง
หรือก้างปลา ซึ่งสอดคล้องกับ Berelson และ Steiner
(1964) กล่าวว่า คนเรามีแนวโน้มที่จะดูและฟัง โดยการ
สื่อสารที่จะสอดคล้องกับกรอบอ้างอิงทางความคิดของผู้รับ
สาร โดยกรอบอ้างอิงทางความเหล่านี้นำให้เกิดความ
แตกต่างกันในเรื่องของความรู้ความเชื่อ ทัศนคติซึ่งมีอิทธิพล
ต่อพฤติกรรมทางการสื่อสารของคน ดังนั้นจึงทำให้ประชาชน
มีการปรับเปลี่ยนมารับสัญญาณดิจิทัลทีวีจากเสาหนวดกุ้ง
หรือก้างปลา

การรับมืออุปสรรคต่อการรับสัญญาณดิจิทัลทีวี การนำอุปสรรคไปแลกกล่องรับสัญญาณดิจิทัลทีวี และการ นำกล่องรับสัญญาณดิจิทัลทีวีมาใช้

โดยภาพรวมของการรับดูช่องและกลุ่มรับสัญญาณดิจิทัลทีวีของประชาชนในจังหวัดร้อยเอ็ดมีค่าเฉลี่ยคือ มากที่สุด และการนำดูช่องไปแลกกล่องรับสัญญาณดิจิทัลทีวีของประชาชนในจังหวัดร้อยเอ็ดมีค่าเฉลี่ยคือ ประชาชนแลกแล้วมากที่สุด ส่วนการนำกล่องรับสัญญาณดิจิทัลทีวีมาใช้ของประชาชนในจังหวัดร้อยเอ็ดมีค่าเฉลี่ย คือ ใช้แล้วเป็นจำนวนมากที่สุด ที่ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้น่าจะเป็นเพราะทางผู้บริหาร กสทช.และเจ้าหน้าที่ได้มีการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อโฆษณาและผู้นำชุมชนเพื่อเป็นกระบอกเสียงสำคัญในการรับดูช่องแลกกล่องรับสัญญาณของประชาชน ด้วยเหตุนี้จึงทำให้ประชาชนมีความต้องการในการรับดูช่องแลกกล่องรับสัญญาณดิจิทัลทีวีมากที่สุด แต่ยังมีประชาชนบางส่วนที่ยังไม่ได้รับดูช่องเนื่องจากเจ้าบ้านได้เสียชีวิตไปแล้ว แต่ลูกหลานยังคงอาศัยอยู่ ยังไม่ย้ายชื่อเป็นเจ้าบ้านจึงทำให้ขาดสิทธิ์ในการรับดูช่อง และเมื่อแลกมาแล้วประชาชนจึงนำกล่องดิจิทัลทีวีมาใช้งาน ซึ่งสอดคล้องกับพีระ จิระโสภณ.(2535) ที่กล่าวว่ากระบวนการเลือกจดจำ (Selective Retention) เป็นแนวโน้มในการเลือกจดจำข่าวสาร เฉพาะส่วนที่ตรงกับความสนใจความต้องการทัศนคติ ฯลฯ ของตนเอง ดังนั้นเมื่อได้รับดูช่องแลกกล่องรับสัญญาณดิจิทัลทีวีมาจึงมีการนำดูช่องไปแลกกล่องรับสัญญาณดิจิทัลทีวีไปแลก และนำกล่องรับสัญญาณดิจิทัลทีวีมาใช้

การรับชมดิจิทัลทีวีช่องใหม่และเนื้อหารายการที่ประชาชนชอบรับชม โดยภาพรวมของการรับชมดิจิทัลทีวีช่องใหม่ของประชาชนในจังหวัดร้อยเอ็ดมีค่าเฉลี่ย คือ ได้รับชมมากที่สุด ส่วนเนื้อหารายการที่ประชาชนชอบรับชมคือ ข่าวสารมากที่สุด ที่ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้น่าจะเป็นเพราะหลังจากที่มีการรับชมดิจิทัลทีวีช่องใหม่ของประชาชนในจังหวัดร้อยเอ็ดมีช่องที่สามารถสร้างความโดดเด่นแตกต่างทำให้ประชาชนจดจำได้ง่ายขึ้นอย่างชัดเจน และรายการข่าวเป็นรายการที่มีประโยชน์ทำให้ประชาชนในจังหวัดร้อยเอ็ดสามารถเข้าถึงข้อมูลได้ง่ายขึ้น รับรู้ข่าวสารสถานการณ์และการระงับภัยในสังคมได้มากยิ่งขึ้นสอดคล้องกับพีระ จิระโสภณ, (2535) คือ การเลือกเปิดรับหรือการ

เลือกสนใจ (Selective Exposure or Selective Attentive) เป็นการที่ผู้รับสารจะหาหน้าที่เลือกที่จะสนใจหรือเปิดรับข่าวสารจากช่องดิจิทัลทีวีที่มีความหลากหลาย เช่น การเลือกเปิดรับชมข่าวสารจากช่องดิจิทัลทีวีช่องใหม่ๆ เพราะรายการข่าวสารมีประโยชน์ต่อการดำรงในชีวิตประจำวันของประชาชนในพื้นที่

ข้อเสนอแนะ

1) ควรมีการประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ประชาชนในพื้นที่ได้รับทราบถึงข้อดีของการใช้เสารับสัญญาณแบบหนวดกุ้งหรือก้างปลาว่ามีความแตกต่างกับการรับสัญญาณแบบจานดาวเทียม

เอกสารอ้างอิง

- พีระ จิระโสภณ. (2535). เอกสารการสอนชุดวิชาหลักและทฤษฎีการสื่อสาร. นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- Berelson, B. & Steiner, G. A. (1964). *Human behavior: An inventory of scientific findings*. New York: Harcourt, Brace & World, Inc.
- Festinger, L.A. (1957). *A Theory of cognitive dissonance*. Stanford: Stanford University Press.
- Schramm, W. (1973). *Channels and audiences in handbook of communication*. Chicago: Rand McNelly College Publishing.

ความต้องการในการพัฒนาศักยภาพในการประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม
ของผู้ประกอบการในอำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี ¹

THE PROBLEMS AND NEEDS TO IMPROVE THE CAPACITY OF SMALL AND MEDIUM
ENTERPRISES OF HOUSEHOLDS IN AMPHOE MUANG UDONTHANI PROVINCE

ผศ.ว่าที่ รศ.ดร.เจริญชัย พรไพเราะ ², ดร.ยุทาสติธิ จันทร์คูเมือง ³, ดร.นิตยา สุนทรสิริพงษ์ ⁴,

รศ.ปรีชา รุทธโสธร ⁵, กฤติกา จันทร์พล ⁶, วาที ดิเรกศรี ⁷ และปณิษฐา พรณวิเชียร ⁸

ASS.PROF.DR. CHAROENCHAI PORNPAIPECH, DR.YUTHASITHI JUNKHUMUANG, DR.NITTAYA SUNTHONSIRIPHONG,

ASSOC.PROF. PREECHA RUTHASOTHORN, KRITTIKA CHANPOL, WATEE DIREAKSRI AND PANITHA PANVICHAIN

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง ความต้องการในการพัฒนาศักยภาพในการประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ของ
ผู้ประกอบการในอำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัญหาในการประกอบการวิสาหกิจขนาดกลาง
และขนาดย่อมของผู้ประกอบการในอำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี 2) ศึกษาความต้องการในการพัฒนาศักยภาพในการประกอบการ
วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม รวมทั้งหน่วยงานภาครัฐหรือเอกชน และผู้เกี่ยวข้องนำข้อมูลไปเป็นแนวทางในการพัฒนา
และเพิ่มศักยภาพให้กับภาคธุรกิจ กลุ่มตัวอย่างคือ ผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในอำเภอเมือง จังหวัด
อุดรธานี โดยแบ่งเป็นผู้ประกอบการทั้งภาคการผลิต การค้า (ค้าปลีก-ค้าส่ง) การบริการ รวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม และ
การสัมภาษณ์ และทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าร้อยละ ค่าความถี่ และค่าเฉลี่ย

ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัญหาหลักของผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในอำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี
มีดังต่อไปนี้ ปัญหาด้านการผลิตคือ คุณภาพการผลิตไม่ได้มาตรฐาน ปัญหาด้านงานบริหารงานบุคคลคือ อัตราการเข้า – ออก
ของพนักงานสูง ปัญหาด้านการบริหารจัดการคือ การบริหารแบบครอบครัว ปัญหาด้านการตลาด คือ จำนวนคู่แข่งเพิ่มขึ้นมาก
ขึ้น และปัญหาด้านเงินทุนคือ สถาบันการเงิน/ธนาคารพาณิชย์ไม่ปล่อยสินเชื่อ

ผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม มีความต้องการพัฒนาศักยภาพด้านกลยุทธ์ทางการตลาด ด้านการ
ควบคุมต้นทุนการผลิต ด้านสถาบันการเงินและรัฐบาลให้ความสนใจกับผู้ประกอบการ ด้านการสนับสนุนงบประมาณเพื่อใช้ใน
การประกอบการจากภาครัฐ และด้านการเงินและการลงทุน

คำสำคัญ : ผู้ประกอบการ, วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม, การพัฒนาศักยภาพ

¹ งานวิจัยที่ได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากวิทยาลัยสันตพล ประจำปีการศึกษา 2557

^{2,3,4,5,6,7,8} อาจารย์ประจำ คณะบริหารธุรกิจ วิทยาลัยสันตพล

Email : panitha_som@stu.ac.th

ABSTRACT

The research of the problems and needs to improve the capacity of the Small and Medium in business operation of small and medium business of the entrepreneur in Amphoe Muang, Udonthani province. 2) study the needs to improve the capacity in business operation of small and medium enterprise including government or private sector and the related sector for bring the result for this research to use for improvement and increase the capacity for business sector.

The sample size was consist of SMEs business in Amphoe Muang, Udonthani province that compose of the entrepreneur in manufacturing, trading (retailing and wholesaling) and service. Data collection was using questionnaires and dept interviews. The statistic analytical was percentage, frequency and mean.

The research found that the main problems of SMEs enterprise in Amphoe Muang, Udonthani province as follow; production problem was non-standard of the quality of production, human resources management problem was high turnover rate of staff, management problem was the family style management, marketing problem was increase of competitors and capital problem was financial institute/commercial bank are not support for loan.

The entrepreneur of SMEs needs to improve the capacity in marketing strategies, cost control in production, the financial institute and government should interested in entrepreneur, provide budget to support for running business from government and supporting in investment and cash flow.

Keywords: Enterprise, SMEs, Capacity Improvement

บทนำ

วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (Small and Medium Enterprises) หรือ SMEs เป็นธุรกิจที่มีการประกอบการจำนวนมากในประเทศไทย ไม่ว่าจะดำเนินการจัดตั้งในรูปแบบของบุคคลธรรมดา คณะบุคคลหรือห้างหุ้นส่วนสามัญที่ไม่ใช่นิติบุคคล ห้างหุ้นส่วนจำกัดหรือกิจการร่วมค้า โดยการผลิตสินค้า บริการ การซื้อมาขายไป เป็นต้น ดังนั้น จึงถือได้ว่าวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมเป็นภาคธุรกิจที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทย ซึ่งภาครัฐได้ส่งเสริมและพัฒนาธุรกิจไทยให้สามารถเติบโตได้อย่างมีคุณภาพและยั่งยืน โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม สร้างและพัฒนาบุคลากรที่สอดคล้องกับความต้องการของธุรกิจ ส่งเสริมการยกระดับองค์ความรู้และทักษะ

ผู้ประกอบการ รวมทั้งพัฒนาต่อยอดองค์ความรู้ทั้งด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และความคิดสร้างสรรค์ในการสร้างนวัตกรรม นอกจากนี้ ยังผลักดันและเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลภาคอุตสาหกรรม โดยการพัฒนาปัจจัยพื้นฐานที่ส่งเสริมประสิทธิภาพและยกระดับมาตรฐานการผลิต สนับสนุนการประยุกต์ใช้วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรมในการสร้างคุณค่าสินค้าอุตสาหกรรม เพื่อลดการนำเข้าสินค้าจากต่างประเทศ รวมทั้งประสานความร่วมมือการพัฒนาระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน สถาบันการศึกษา และสถาบันเฉพาะทางในการฝึกอบรมบุคลากรให้มีทักษะ มีการใช้ความคิดสร้างสรรค์และองค์ความรู้

ถึงแม้ว่ารัฐบาลจะมีการส่งเสริมและสนับสนุนวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ทั้งนี้ ผู้ประกอบการเองก็ต้องมีการพัฒนาและเพิ่มศักยภาพในการดำเนินการเนื่องจากในปี 2558 ประเทศไทยจะเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจ

อาเซียน ซึ่งส่งผล ทั้งประกอบการขนาดใหญ่หรือแม้แต่ผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ซึ่งกลุ่มประเทศสมาชิกของอาเซียนสามารถเข้ามาลงทุนในประเทศไทย รวมทั้งจะมีการเคลื่อนย้ายของแรงงาน และภาคการบริการ รวมไปถึงเงินลงทุนได้อย่างเสรี ซึ่ง รศ. ดร. จุฑาเทียนไทย ได้กล่าวถึงผลกระทบของเศรษฐกิจและผู้ประกอบการไทยเมื่อเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนว่า ประเทศไทยจะได้รับผลกระทบหลายประการ ได้แก่ ประการแรกคือ จะมีแรงงานต่างชาติไหลเข้าสู่วิชาชีพ วงการอุตสาหกรรมต่างๆ มากขึ้น และจะมาแย่งแรงงานที่เป็นคนไทยไป ทำให้แรงงานไทยเสียโอกาสในการถูกว่าจ้างลดลง ซึ่งมีหนทางที่จะเกิดขึ้นได้และเป็นไปได้เช่นกัน ซึ่งต้องพิจารณาว่า แรงงานเหล่านั้นมีทักษะเท่าเทียมกับแรงงานไทยหรือไม่ เพราะแรงงานไทยได้ชื่อว่าเป็นแรงงานที่มีทักษะพอสมควร แต่หากแรงงานต่างชาติมีทักษะที่เท่าเทียมกับแรงงานไทยหรือเหนือกว่า เพราะอย่างน้อยด้านภาษาอังกฤษที่เหนือกว่านั้น เราก็คงต้องกำหนดยุทธศาสตร์หรือกลยุทธ์ในการ ขวนขวายเพิ่มเติมความรู้ด้านนี้ เพื่อมาปิดจุดอ่อนของแรงงานไทยให้มากที่สุด

ประการที่สองคือ ประเทศไทยอาจได้รับสินค้าและการบริการที่ไม่มีคุณภาพมาตรฐาน และไม่มีความปลอดภัยที่เพียงพอทะลักเข้ามาตีตลาด เช่น เครื่องใช้ไฟฟ้า อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ บางอย่างซึ่งอาจอาศัยช่องว่างจากการเปลี่ยนแปลงแหล่งที่มาของสินค้าเสียใหม่ ซึ่งสามารถเข้ามาตีตลาดของไทยได้ง่ายขึ้น และจะทำให้คนไทยต้องบริโภคสินค้าที่ด้อยคุณภาพไปโดยปริยาย เพราะสินค้าเหล่านี้ มักสร้างความแตกต่างด้วยการขายถูกกว่าประเทศอื่นๆ

ประการที่สาม ทำให้การแข่งขันทางธุรกิจรุนแรงขึ้น โดยเฉพาะผู้ประกอบการชาวไทย ซึ่งต้องปรับตัวในด้านการวิจัย และพัฒนาคุณภาพ เทคโนโลยีในการผลิต การจัดการ การฝึกอบรม ฯลฯ ซึ่งจะต้องเสียค่าใช้จ่ายในการลงทุนที่เพิ่มขึ้นจากเดิมและผลสุดท้าย เมื่อมีต้นทุนในการดำเนินงาน และการผลิตที่เพิ่มขึ้น ราคาสินค้าก็จะสูงขึ้นจากเดิมอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ทำให้คนไทยต้องซื้อของแพงขึ้นและจะมีผลกระทบไปถึงภาวะเงินเฟ้อได้เช่นกัน

ประการที่สี่ ส่วนแบ่งของตลาดสินค้าที่เคยมีมา อาจต้องสูญเสียแก่นักลงทุนจากต่างชาติ ทำให้เสียลูกค้าเก่า เพราะเดิมมีผู้ค้าไม่มากราย แต่ตอนนี้กลับมีผู้ค้ามากมายขึ้น ซึ่งก็คงจะทำให้ผู้ค้าชาวไทยต้องเหนื่อยมากเป็นพิเศษไปจากเดิม เพื่อการรักษาฐานของผู้บริโภคไว้ และต้องปรับตัวพอสมควร

ประการที่ห้า ผู้บริโภคชาวไทยจะได้รับสินค้าและการบริการที่แปลกใหม่แต่ทำให้สินค้าไทยตัวเดิม โดยเฉพาะสินค้า การเกษตร เช่น ผัก ผลไม้ไทย จะได้รับความเสียหายทันที ทำให้คุณภาพชีวิตของเกษตรกรไทย ซึ่งเป็นคนส่วนใหญ่ของประเทศแย่ลง เหมือนที่เคยกับผลไม้ของประเทศจีนที่เข้าสู่ประเทศไทย แม้ว่าประเทศไทยจะบอกว่าเราได้ส่งออกไปยังประเทศจีนเช่นกัน แต่ผลได้ผลเสีย เรายังคงเป็นรองอยู่ และเมื่อเกิดประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนเช่นนี้ ทำให้เกิดกระแสการบริโภคสินค้าใหม่จากต่างชาติเกินความจำเป็น และพอเพียงแก่สังคมไทยแต่ละเลยสินค้าที่ผลิตภายในประเทศ และจะมีผลทำให้เกษตรกร ชาวไร่ ชาวนาเดือดร้อน

ประการที่หก การเกิดประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน จะทำให้นักลงทุนชาวไทยหนีไปลงทุนในประเทศอื่น มีผลต่อการจ้างแรงงานไทยภายในประเทศ รวมทั้งการพัฒนาอุตสาหกรรมต่างๆ อาจต้องหยุดชะงักลง ทั้งนี้ เพราะแรงงานไทยขาดแคลน เนื่องจากไปทำงานในต่างประเทศที่ได้ค่าจ้างแรงงานที่สูงกว่า ทำให้เกิดปัญหาแรงงานในประเทศมากขึ้น ในทางกลับกัน เราอาจต้องหาแรงงานต่างด้าวมาทำงานในประเทศไทย รวมทั้งการไปจ้างทำการผลิตในต่างประเทศ ที่มีค่าจ้างแรงงานที่ถูกกว่า (Outsourcing) สามารถกระทำได้ง่ายมากขึ้น ซึ่งสามารถนำไปสู่วิกฤตการณ์การว่างงานในอัตราส่วนที่สูงและเกิดผลเสียต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศโดยรวม

ประการที่เจ็ด นักลงทุนต่างชาติที่มีความพร้อมมากกว่าจะเข้ามาแข่งขันในทางธุรกิจได้ง่ายขึ้น ทำให้ผู้ประกอบการชาวไทยที่ส่วนใหญ่ที่มีขนาดเล็กและขนาดกลาง (SMEs) แข่งขันได้ยากและจะสูญหายไปเหมือนดังที่เกิดจากกรณี การเกิดร้านค้าปลีกขนาดใหญ่เข้ามาดำเนิน

กิจการในประเทศไทย ทำให้ร้านค้าปลีกขนาดเล็กประเภทโชห่วยในท้องถิ่นต้องปิดกิจการลงไปเป็นจำนวนมาก

แต่ทั้งนี้การเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนก็ส่งผลดีต่อผู้ประกอบการในการที่จะขยายตลาดสินค้าไปยังกลุ่มเป้าหมายในต่างประเทศ ทำให้เกิดตลาดในภูมิภาคที่มีขนาดใหญ่ขึ้น โดยสามารถนำจุดแข็งของแต่ละประเทศมาเสริมกับจุดแข็งของประเทศไทยเพื่อสร้างประโยชน์สูงสุดในการผลิต การส่งออก และการบริการ ซึ่งจะเกิดได้ก็ต่อเมื่อมีการเคลื่อนย้ายปัจจัยการผลิตได้อย่างเสรีมากขึ้น นอกจากนี้การเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนจะช่วยให้ประเทศสมาชิกมีความเป็นปึกแผ่นและช่วยสร้างอำนาจการต่อรองในเวทีต่างๆ มากขึ้น ดังนั้น การเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนจะทำให้ผู้ประกอบการไทยได้เริ่มปรับตัวและเตรียมความพร้อมพร้อมกับสภาวะแวดล้อมทางเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงไป ผู้ประกอบการการค้าจำเป็นต้องเร่งปรับตัวและใช้โอกาสที่เกิดจากการลดอุปสรรคทางการค้าและการลงทุนต่างๆ ให้เกิดประโยชน์อย่างเต็มที่ โดยเฉพาะสาขาที่ไทยมีความพร้อมและมีขีดความสามารถในการแข่งขันสูง

กรมส่งเสริมอุตสาหกรรมได้มีการเก็บรวบรวมข้อมูลและดำเนินการศึกษาวิจัยในช่วง 50 ปีที่ผ่านมาพบว่า ปัญหาโดยรวมของ SMEs ที่ประสบอยู่พอสรุปโดยสังเขปได้คือ (สถาบันพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม เครือข่ายมหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2548 : ออนไลน์)

1. ปัญหาด้านการตลาด วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมส่วนใหญ่มักตอบสนองความต้องการของตลาดในท้องถิ่น หรือตลาดในประเทศ ยังขาดความรู้ความสามารถด้านการตลาดในวงกว้าง โดยเฉพาะตลาดต่างประเทศ

2. ขาดแคลนเงินทุน วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมมักประสบปัญหาการขอกู้เงินจากสถาบันการเงินเพื่อมาลงทุนหรือขยายการลงทุน หรือเป็นเงินทุนหมุนเวียน

3. ปัญหาแรงงาน แรงงานที่ทำงานในวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมจะมีปัญหาการเข้าออกสูง กล่าวคือ เมื่อมีฝีมือและมีความชำนาญมากขึ้น ก็จะย้ายออกไปทำงานในโรงงานขนาดใหญ่ที่มีระบบและผลตอบแทนที่ดีกว่า

4. ข้อจำกัดในการบริหารจัดการ จุดเริ่มต้นของ SMEs ส่วนมากมักจะมีที่มาจากธุรกิจลักษณะครอบครัว ซึ่งเป็นหน่วยสังคมที่โดยธรรมชาติแล้วจะมีความสามารถในการปรับเปลี่ยนและปรับปรุงโครงสร้างการบริหารจัดการต่างๆ ของกิจการได้ไม่รวดเร็วเหมือนอย่างกิจการที่มีพื้นฐานมาจากทุนที่อิสระ

5. เทคโนโลยีการผลิต โดยทั่วไปวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมมักใช้เทคนิคการผลิตไม่ซับซ้อนเนื่องจากการลงทุนต่ำ และผู้ประกอบการ พนักงานขาดความรู้พื้นฐานที่รองรับเทคนิควิชาการที่ทันสมัย จึงทำให้ขาดการพัฒนา รูปแบบผลิตภัณฑ์ตลอดจนการพัฒนาคุณภาพมาตรฐานที่ดี

6. ปัญหาข้อจำกัดด้านการบริการส่งเสริมพัฒนาขององค์กรภาครัฐและภาคเอกชน อุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อมมีจำนวนมากและกระจายอยู่ทั่วประเทศ ประกอบกับข้อจำกัดของหน่วยงานดังกล่าว เช่น ในเรื่องของบุคลากร งบประมาณ จำนวนสำนักงานสาขาในภูมิภาค การให้บริการส่งเสริมสนับสนุนด้านต่างๆ จึงไม่อาจตอบสนองได้ทั่วถึงและเพียงพอ

7. ปัญหาข้อจำกัดในการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร

8. ความสามารถในการแข่งขันกับการรุกของธุรกิจขนาดใหญ่

9. ความมั่นใจในสินค้าหรือบริการ ลูกค้าไม่มั่นใจในสินค้าและบริการทำให้มีการไตร่ตรองและระมัดระวังในการซื้อ ด้วยเกรงว่าสินค้าไม่มีมาตรฐานที่ดีพอ

10. ความหลากหลายของสินค้าในตลาด ความหลากหลายของสินค้าในตลาดที่มีอยู่เป็นจำนวนมาก ส่งผลทำให้ผู้บริโภคจดจำสินค้า SMEs ได้ยากกว่าสินค้าชนิดเดียวกันแต่ตรายี่ห้ออื่น

ดังนั้น จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ภาครัฐหรือภาคเอกชน รวมทั้งผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมต้องตระหนักและให้ความสำคัญในการแก้ไขปัญหาในการดำเนินงานที่เกิดขึ้น เพื่อให้วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมมีศักยภาพสามารถแข่งขันได้ทั้งในประเทศและต่างประเทศและพร้อมที่จะขับเคลื่อนสู่การพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศต่อไป

พื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือถือว่าเป็นภูมิภาคที่มีการลงทุนทั้งอุตสาหกรรมขนาดใหญ่และวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมเป็นจำนวนมาก โดยข้อมูลจากสำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ปี 2556 ระบุว่า ผู้ประกอบการทั้งประเทศที่เป็น SMEs มีจำนวน 2.91 ล้านราย คิดเป็นสัดส่วนกว่าร้อยละ 99.6 ของจำนวนวิสาหกิจทั้งหมด โดย SMEs ส่วนใหญ่จะดำเนินธุรกิจอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมากถึงร้อยละ 25.9 รองลงมาเป็นกรุงเทพฯ คิดเป็นร้อยละ 19.7 และภาคกลางคิดเป็นร้อยละ 19.4 โดยเฉพาะจังหวัดอุดรธานี ซึ่งมีการขยายตัวทางเศรษฐกิจสูง มีการค้าการลงทุนเพิ่มขึ้น ซึ่งอุตสาหกรรมที่สำคัญของจังหวัดได้แก่ อุตสาหกรรมอ้อยและน้ำตาล มันสำปะหลัง โรงสีข้าว อิเล็กทรอนิกส์ ยางพารา เกลือสินเธาว์ หินอุตสาหกรรม รวมไปถึงอุตสาหกรรมอื่นๆ ซึ่งสร้างรายได้ให้กับผู้ประกอบการหลายล้านบาทต่อปี ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจการศึกษาถึง “ปัญหาและความต้องการพัฒนาศักยภาพในการประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมของผู้ประกอบการในอำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี” โดยศึกษาถึงปัญหาในการดำเนินการของผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม รวมทั้งความต้องการพัฒนาศักยภาพด้านต่างๆ เพื่อเป็นข้อมูลให้ผู้ประกอบการรายอื่นๆ ได้ นอกจากนี้ ยังเป็นข้อมูลให้กับภาครัฐหรือภาคเอกชนนำไปเป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายหรือมาตรการในการส่งเสริมและสนับสนุนผู้ประกอบการต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาในการประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมของผู้ประกอบการในอำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี
2. เพื่อศึกษาความต้องการในการพัฒนาศักยภาพในการประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมของผู้ประกอบการในอำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี

วิธีการดำเนินการวิจัย

ประชากร

ประชากรได้แก่ ผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในอำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี จำนวนทั้งสิ้น 14,768 แห่ง

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในอำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี จำนวนทั้งสิ้น 14,768 แห่ง กำหนดขนาดตัวอย่างโดยใช้สูตรคำนวณของ Yamane ได้กลุ่มตัวอย่างเพื่อทำการวิจัยจำนวน 390 แห่ง

เมื่อ n = จำนวนตัวอย่าง

N = ขนาดของประชากร

e = ความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับให้เกิดขึ้นได้ (0.05)

แทนค่าสูตรเพื่อหาขนาดตัวอย่าง

$$n = \frac{14,768}{1 + 14,768 (0.05)^2}$$

$n = 399.9739$ หรือ 400 แห่ง

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามจากผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในอำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี จำนวน 400 แห่ง โดยการเก็บข้อมูลใช้วิธีการเก็บแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) ด้วยการแจกแบบสอบถามตามสถานที่ต่างๆ เช่น บริษัท โรงงาน ห้างหุ้นส่วนจำกัด ร้านค้าต่างๆ และสถานบริการในเขตอำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี

2. ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) เป็นการรวบรวมข้อมูลจากวารสาร บทความ ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและเอกสารวิชาการต่างๆ

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยใช้การประมวลผล และทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางคอมพิวเตอร์ และใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistic) ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าความถี่ (Frequency)

ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยทำการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไปนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้ค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)
2. ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นของผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม โดยใช้ค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)
3. ข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการพัฒนาศักยภาพของผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม โดยใช้ค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “ความต้องการในการพัฒนาศักยภาพในการประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมของผู้ประกอบการในอำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี” โดยผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามทั้งสิ้น 400 ฉบับ ได้รับกลับคืนมาและมีข้อมูลที่สมบูรณ์ทั้งสิ้น 390 ฉบับ ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่รวบรวมได้วิเคราะห์ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ โดยคำนวณค่าสถิติ ร้อยละ และค่าเฉลี่ยสามารถนำข้อมูลประกอบการบรรยายดังนี้

ตารางที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลสภาพปัญหาของผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมด้านการตลาด

	สภาพปัญหา	จำนวน*	ร้อยละ
1	จำนวนคู่แข่งเพิ่มขึ้น	118	21.03
2	ภาพลักษณ์ไม่โดดเด่น	66	11.76
3	ช่องทางการจัดจำหน่ายไม่เพียงพอ	60	10.70
4	สถานที่ตั้งไม่เหมาะสม	56	9.98
5	ราคาไม่เหมาะสม/คู่แข่งตัดราคา	49	8.73
6	ติดตามสภาพตลาดในปัจจุบันไม่ทันเนื่องจาก	44	7.84

	สภาพปัญหา	จำนวน*	ร้อยละ
	เกิดแนวโน้มตลาดใหม่อยู่ตลอดเวลา		
7	ขาดการโฆษณาประชาสัมพันธ์/โฆษณาไม่ดี	40	7.13
8	ขาดกลวิธีทางการตลาด/การส่งเสริมทางการตลาดไม่เหมาะสม	36	6.42
9	คุณภาพสินค้าไม่คงที่/คู่แข่งผลิตสินค้ามีคุณภาพดีกว่า	29	5.17
10	ขาดทักษะในการขาย/บริการไม่ดี	25	4.46
11	ขาดการวิเคราะห์คู่แข่งและการวิเคราะห์อุปสรรคจากสภาพแวดล้อมภายนอก	20	3.57
12	ไม่มีการจัดทำแผนการตลาดและการกำหนดเป้าหมายเชิงกลยุทธ์	18	3.21
13	อื่นๆ	-	-
	รวม	561	100

หมายเหตุ *ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

จากตารางที่ 1 สภาพปัญหาหลักด้านการตลาดของผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในอำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี เรียงลำดับมากที่สุด 3 ลำดับแรกได้แก่ ปัญหาด้านจำนวนคู่แข่งเพิ่มขึ้น คิดเป็นร้อยละ 21.03 รองลงมาคือภาพลักษณ์ไม่โดดเด่น คิดเป็นร้อยละ 11.76 และช่องทางการจัดจำหน่ายไม่เพียงพอ คิดเป็นร้อยละ 10.70 ส่วนปัญหาที่พบน้อยที่สุดคือ ขาดการวิเคราะห์คู่แข่ง และการวิเคราะห์อุปสรรคจากสภาพแวดล้อมภายนอก

ตารางที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลสภาพปัญหาของผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมด้านการผลิต

	สภาพปัญหา	จำนวน*	ร้อยละ
1	คุณภาพของการผลิตไม่ได้มาตรฐาน	96	20.13
2	ข้อจำกัดด้านราคาวัตถุดิบที่สูงขึ้น	82	17.19
3	ต้นทุนการผลิตสูง	70	14.68
4	ขาดแคลนแรงงานฝีมือในการผลิต	68	14.26
5	ขาดแคลนวัตถุดิบในการผลิต	55	11.53
6	ขาดความรู้ความเข้าใจด้านเทคนิคการผลิต	36	7.55
7	ขาดอุปกรณ์หรือเครื่องจักรที่ทันสมัย	31	6.50
8	การสูญเสียในกระบวนการผลิต	20	4.19
9	ไม่สามารถดำเนินการตามแผนที่กำหนด/ขาดการวางแผนที่เป็นระบบ	19	4.25
10	อื่นๆ	-	-
	รวม	477	100

หมายเหตุ *ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

จากตารางที่ 2 สภาพปัญหาหลักด้านการผลิตของผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในอำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี เรียงตามลำดับมากที่สุด 3 ลำดับแรก ได้แก่ คุณภาพการผลิตไม่ได้มาตรฐาน คิดเป็นร้อยละ 20.13 รองลงมาคือ ข้อจำกัดด้านราคาวัตถุดิบที่สูงขึ้น คิดเป็นร้อยละ 17.19 และต้นทุนการผลิตสูง คิดเป็นร้อยละ 14.68 ส่วนปัญหาหลักด้านการผลิตที่พบน้อยที่สุดคือ ไม่สามารถดำเนินการตามแผนที่กำหนด/ขาดการวางแผนที่เป็นระบบ คิดเป็นร้อยละ 4.25

ตารางที่ 3 การวิเคราะห์ข้อมูลสภาพปัญหาของผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมด้านการบริหารงานบุคคล

	สภาพปัญหา	จำนวน*	ร้อยละ
1	อัตราการเข้า-ออกของพนักงานสูง	122	26.87
2	อัตราค่าแรงเพิ่มสูงขึ้น (ตามข้อกำหนดของรัฐบาล)	98	21.59
3	ได้แรงงานไม่ตรงกับความต้องการ	56	12.33
4	ขาดแคลนแรงงานที่มีความชำนาญหรือทักษะเฉพาะด้าน	45	9.90
5	พนักงานขาดทักษะ/ความรู้ความสามารถในการทำงาน	41	9.03
6	ขาดการพัฒนาแรงงาน/บุคลากรอย่างต่อเนื่อง	29	6.39
7	พนักงาน/แรงงานไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบ/ขาดความซื่อสัตย์	23	5.07
8	ขาดการวางแผนกำลังคน	21	4.63
9	ขาดงบประมาณในการฝึกอบรมพนักงาน	19	4.19
10	อื่นๆ	-	-
	รวม	454	100

หมายเหตุ *ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

จากตารางที่ 3 สภาพปัญหาหลักด้านการบริหารบุคคลของผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในอำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี เรียงตามลำดับมากที่สุด 3 ลำดับแรกได้แก่ อัตราการเข้า-ออกของพนักงานสูง คิดเป็นร้อยละ 26.87 รองลงมาคืออัตราค่าแรงเพิ่มสูงขึ้น (ตามข้อกำหนดของรัฐบาล) คิดเป็นร้อยละ 21.59 และได้แรงงานไม่ตรงกับความต้องการ คิดเป็นร้อยละ 12.33 ส่วนปัญหาด้านการบริหารงานบุคคลที่พบน้อยที่สุดคือ ขาดงบประมาณในการฝึกอบรมพนักงาน คิดเป็นร้อยละ 4.19

ตารางที่ 4 การวิเคราะห์ข้อมูลสภาพปัญหาของผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมด้านการบริหารจัดการ

	สภาพปัญหา	จำนวน*	ร้อยละ
1	เป็นการบริหารงานแบบครอบครัว	132	33.00
2	ขาดผู้เชี่ยวชาญ/ผู้มีประสบการณ์/มีอาชีพมาช่วยในการบริหารงาน	62	15.50
3	ขาดความรู้ความสามารถในการบริหารงาน	61	15.25
4	ขาดประสบการณ์/ทักษะในการบริหารงาน	60	15.00
5	ขาดเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการสนับสนุนการบริหารงาน/การตัดสินใจ	45	11.25
6	ขาดการวางแผนด้านการบริหารจัดการที่เป็นระบบ	40	10.00
7	อื่นๆ	-	-
	รวม	400	100

หมายเหตุ *ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

จากตารางที่ 4 สภาพปัญหาหลักด้านการบริหารจัดการของผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในอำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี เรียงตามลำดับมากที่สุด 3 ลำดับแรกได้แก่ เป็นการบริหารงานแบบครอบครัว คิดเป็นร้อยละ 33.00 รองลงมาคือ ขาดผู้เชี่ยวชาญ/ผู้มีประสบการณ์/มีอาชีพ มาช่วยในการบริหารงาน คิดเป็นร้อยละ 15.50 และขาดความรู้ความสามารถในการบริหารงาน คิดเป็นร้อยละ 15.25 ส่วนปัญหาด้านการบริหารจัดการที่พบน้อยที่สุดคือ ขาดการวางแผนด้านการบริหารจัดการที่เป็นระบบ คิดเป็นร้อยละ 10.00

ตารางที่ 5 การวิเคราะห์ข้อมูลสภาพปัญหาของผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมด้านเงินลงทุน

	สภาพปัญหา	จำนวน*	ร้อยละ
1	สถาบันการเงิน/ธนาคารพาณิชย์ไม่ปล่อยสินเชื่อ	112	27.86
2	เงินทุนหมุนเวียนในกิจการไม่เพียงพอ/ขาดสภาพคล่อง	104	25.87
3	ขาดแคลนเงินทุน	87	18.05
4	อัตราดอกเบี้ยการกู้ยืมสูง/ต้องพึ่งแหล่งเงินทุนนอกระบบ	78	16.18
5	ขาดหลักทรัพย์เพื่อค้ำประกันเงินกู้	47	19.75
6	ขาดการวางแผนการใช้เงินทุนอย่างเป็นระบบ/การวิเคราะห์ด้านการเงิน	33	6.85
7	ไม่สามารถเก็บเงินจากลูกค้าได้/หนี้สูญมีจำนวนสูง	21	4.36
8	อื่นๆ	-	-
	รวม	482	100

หมายเหตุ *ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

จากตารางที่ 5 สภาพปัญหาหลักด้านเงินทุนของผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในอำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี เรียงตามลำดับมากที่สุด 3 ลำดับแรกได้แก่ สถาบันการเงิน/ธนาคารพาณิชย์ไม่ปล่อยสินเชื่อ คิดเป็นร้อยละ 27.86 รองลงมาคือ เงินทุนหมุนเวียนในกิจการไม่เพียงพอ/ขาดสภาพคล่อง คิดเป็นร้อยละ 25.87 และขาดแคลนเงินทุน คิดเป็นร้อยละ 18.05 ส่วนปัญหาด้านเงินทุนที่พบน้อยที่สุดคือ ไม่สามารถเก็บเงินจากลูกค้าได้/หนี้สูญมีจำนวนสูง คิดเป็นร้อยละ 4.36

ข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการพัฒนาศักยภาพของ
ผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

ตารางที่ 6 การวิเคราะห์ความต้องการในการพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมด้านการตลาด

	ความต้องการพัฒนา ศักยภาพ	จำนวน*	ร้อยละ
1	กลยุทธ์ทางการตลาด	84	20.74
2	การตลาดสมัยใหม่	74	18.27
3	การส่งเสริมการตลาด	55	13.58
4	พฤติกรรมผู้บริโภค	44	10.86
5	การวางแผนการตลาด/ แผนธุรกิจ	44	10.86
6	การจัดจำหน่าย	41	10.12
7	การพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ และวงจรชีวิตผลิตภัณฑ์	32	7.90
8	ความรู้เบื้องต้นด้าน การตลาด/สภาพแวดล้อม ทางการตลาด	31	7.65
9	อื่นๆ	-	-
	รวม	405	100

หมายเหตุ *ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

จากตารางที่ 6 ส่วนใหญ่ผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในอำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี มีความต้องการพัฒนาศักยภาพทางด้านตลาด มากที่สุดคือ ด้านกลยุทธ์ทางการตลาด คิดเป็นร้อยละ 20.74 รองลงมาคือ การตลาดสมัยใหม่ คิดเป็นร้อยละ 18.27 และการส่งเสริมการตลาด คิดเป็นร้อยละ 13.58 ตามลำดับ

ตารางที่ 7 การวิเคราะห์ความต้องการในการพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมด้านการผลิต

	ความต้องการพัฒนา ศักยภาพ	จำนวน*	ร้อยละ
1	การควบคุมต้นทุนการผลิต	96	15.54

	ความต้องการพัฒนา ศักยภาพ	จำนวน*	ร้อยละ
2	การวางแผนการผลิต/การ วางแผนกำลังการผลิต	62	17.37
3	การควบคุมการผลิต	53	11.03
4	การวางแผนผัง กระบวนการผลิต	47	10.28
5	การดูแล/ซ่อมบำรุง/รักษา อุปกรณ์เครื่องจักร	36	9.02
6	ระบบการผลิต	33	27.57
7	การควบคุมคุณภาพ	30	8.02
8	อื่นๆ	-	-
	รวม	357	100

หมายเหตุ *ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

จากตารางที่ 7 ส่วนใหญ่ผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในอำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี มีความต้องการพัฒนาศักยภาพทางด้านการผลิต มากที่สุดคือ ด้านการควบคุมต้นทุนการผลิต คิดเป็นร้อยละ 26.89 รองลงมาคือ การวางแผนการผลิต/การวางแผนกำลังการผลิต คิดเป็นร้อยละ 17.37 และการควบคุมการผลิต คิดเป็นร้อยละ 14.85 ตามลำดับ

ตารางที่ 8 การวิเคราะห์ความต้องการในการพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมด้านการเสริมสร้างความสามารถในการบริหารเงิน การบัญชี การลงทุน

	ความต้องการพัฒนา ศักยภาพ	จำนวน*	ร้อยละ
1	สถาบันการเงินและรัฐบาล ควรให้ความสนใจกับ ผู้ประกอบการรายใหม่	110	27.57
2	มีสถาบันการเงินให้ความ ช่วยเหลือด้านเงินทุนใน อัตราดอกเบี้ยต่ำ	74	18.55
3	การจัดทำบัญชี/การใช้ โปรแกรมสำเร็จรูปในการทำ	62	15.54

บัญชีอย่างเป็นระบบ		
4	การวางแผนทางการเงิน/ จัดหาเงินทุน/การจัดสรรเงิน	44 11.03
5	การบริหารเงินสด และการ บริหารลูกหนี้	41 10.28
6	การภาษีอากร	36 9.02
7	การวิเคราะห์รายงานทาง การเงิน	32 8.02
8	อื่นๆ	- -
รวม		399 100

หมายเหตุ *ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

จากตารางที่ 8 ส่วนใหญ่ผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในอำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี มีความต้องการพัฒนาศักยภาพทางด้านการเสริมสร้างความสามารถในการบริหารเงิน การบัญชี การลงทุน มากที่สุดคือ สถาบันการเงินและรัฐบาลควรให้ความสนใจกับผู้ประกอบการรายใหม่ คิดเป็นร้อยละ 27.57 รองลงมาคือ มีสถาบันการเงินให้ความช่วยเหลือด้านเงินทุนในอัตราดอกเบี้ยต่ำ คิดเป็นร้อยละ 18.55 และการจัดทำบัญชี/การใช้โปรแกรมสำเร็จรูปในการทำบัญชีอย่างเป็นระบบ คิดเป็นร้อยละ 15.54 ตามลำดับ

ตารางที่ 9 การวิเคราะห์ความต้องการในการพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมด้านนโยบายและการส่งเสริมของรัฐบาล

ความต้องการพัฒนา ศักยภาพ	จำนวน*	ร้อยละ
1 การสนับสนุนงบประมาณ เพื่อใช้ในการประกอบการ ของรัฐ	132	31.43
2 การส่งเสริมและการ วางแผนพัฒนา ผู้ประกอบการเดิม รวมทั้ง ผู้ประกอบการรายใหม่ อย่างต่อเนื่อง	117	27.86
3 การเชื่อมโยงสู่ตลาด	62	17.76

ต่างประเทศ และขยาย ตลาดในประเทศ		
4	มีหน่วยงานหรือบุคลากรที่ สามารถให้คำปรึกษาใน การประกอบการหรือ ดำเนินการอื่นๆ ในระดับ ภูมิภาคได้อย่างทั่วถึง	55 13.10
5	การปรับเงื่อนไขและสิทธิ ประโยชน์ให้เอื้อต่อการ ประกอบธุรกิจ SMEs เช่น จะได้รับสิทธิประโยชน์ ยกเว้น ภาษีอากรขาเข้า เครื่องจักร	32 7.62
6	การให้ข้อมูลหรือการรับ ข้อมูลข่าวสารที่ทันสมัย เช่น นโยบาย หรือ มาตรการของรัฐ	22 5.24
7	อื่นๆ	- -
รวม		420 100

หมายเหตุ *ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

จากตารางที่ 9 ส่วนใหญ่ผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในอำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี มีความต้องการพัฒนาศักยภาพทางด้านนโยบายและการส่งเสริมของรัฐบาล มากที่สุดคือ มีการสนับสนุนงบประมาณเพื่อใช้ในการประกอบการของรัฐ คิดเป็นร้อยละ 31.43 รองลงมาคือ มีการส่งเสริมและการวางแผนพัฒนาผู้ประกอบการเดิมรวมทั้งผู้ประกอบการใหม่อย่างต่อเนื่อง คิดเป็นร้อยละ 27.86 และการเชื่อมโยงสู่ตลาดต่างประเทศ และขยายตลาดในประเทศ คิดเป็นร้อยละ 17.76 ตามลำดับ

ตารางที่ 10 การวิเคราะห์ความต้องการในการพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมด้านการให้คำปรึกษาแนะนำข้อมูลเพื่อปรับปรุงธุรกิจ

ความต้องการพัฒนา ศักยภาพ	จำนวน*	ร้อยละ
1 ด้านการตลาด	96	19.01
2 ด้านการเงินและการลงทุน	85	16.83
3 ด้านข้อมูลสารสนเทศ/การ พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์	71	14.06
ด้านการบริการ	62	12.28
4 ด้านระบบการขนส่ง/โลจิสติกส์	53	10.50
5 ด้านระบบบัญชีและภาษี อากร	42	8.32
6 ด้านการบริหารงานบุคคล	41	8.12
ด้านการผลิต	31	6.14
7 ด้านการบริหารและการ จัดการ	24	4.75
รวม	505	100

หมายเหตุ *ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

จากตารางที่ 10 ส่วนใหญ่ผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในอำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี มีความต้องการพัฒนาศักยภาพทางด้านการให้คำปรึกษาแนะนำข้อมูลเพื่อปรับปรุงธุรกิจ มากที่สุดคือ ด้านการตลาด คิดเป็นร้อยละ 19.01 รองลงมาคือ ด้านการเงินและการลงทุน คิดเป็นร้อยละ 16.83 และด้านข้อมูลสารสนเทศ/การพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ คิดเป็นร้อยละ 14.06 ตามลำดับ

สรุปผล

ผลการวิจัยเรื่อง “ปัญหาและความต้องการในการพัฒนาศักยภาพในการประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมของผู้ประกอบการในอำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี” สรุปได้ดังนี้

1. ด้านข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จากการศึกษาพบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ

56.93 มีอายุระหว่าง 25 – 34 ปี คิดเป็นร้อยละ 35.53 มีการศึกษาในระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า คิดเป็นร้อยละ 65.66 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีสถานภาพเป็นเจ้าของกิจการ คิดเป็นร้อยละ 35.53 มีทุนจดทะเบียนระหว่าง 1 – 5 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 36.75 ซึ่งมีจำนวนพนักงาน 11 – 20 คน คิดเป็นร้อยละ 37.05 ส่วนรูปแบบการจัดตั้งสถานประกอบการพบว่าส่วนใหญ่มีการจัดตั้งในรูปแบบห้างหุ้นส่วนจำกัด คิดเป็นร้อยละ 41.57 มีสถานประกอบการในรูปแบบธุรกิจการค้า (ค้าปลีก-ค้าส่ง) คิดเป็นร้อยละ 56.02 โดยเป็นผู้ประกอบการรายเดิมมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 65.66 และมียอดขายหรือรายได้ 3- 5 ล้านบาทต่อปี คิดเป็นร้อยละ 39.76

2. ด้านการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัญหาของผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมของผู้ประกอบการในอำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี ด้านการตลาด ด้านการผลิต ด้านการบริหารงานบุคคล ด้านการบริหารจัดการ และด้านเงินทุน จำแนกตามรูปแบบการจัดตั้งสถานประกอบการ ประเภทธุรกิจของสถานประกอบการ สถานภาพการค้าเนินงานของผู้ประกอบการพบว่า

2.1 สภาพปัญหาหลักด้านการตลาดส่วนใหญ่คือ มีจำนวนคู่แข่งเพิ่มขึ้นเพิ่มมากขึ้น คิดเป็นร้อยละ 20.13 พบมากในการจัดตั้งสถานประกอบการในรูปแบบบริษัทจำกัด ผู้ประกอบการใหม่ และธุรกิจผลิต คิดเป็นร้อยละ 29.59, 23.42 และ 21.97 ตามลำดับ

2.2 สภาพปัญหาหลักด้านการผลิตส่วนใหญ่คือ คุณภาพการผลิตไม่ได้มาตรฐาน คิดเป็นร้อยละ 20.13 พบมากในการจัดตั้งสถานประกอบการในรูปแบบบริษัทจำกัด ผู้ประกอบการรายเดิม ธุรกิจบริการ คิดเป็นร้อยละ 25.38, 21.63 และ 21.31 ตามลำดับ

2.3 สภาพปัญหาหลักด้านการบริหารงานบุคคลส่วนใหญ่คือ อัตราการเข้า-ออกพนักงานสูง คิดเป็นร้อยละ 26.87 พบมากในการจัดตั้งสถานประกอบการในรูปแบบห้างหุ้นส่วนจำกัด ธุรกิจบริการ และผู้ประกอบการใหม่ คิดเป็นร้อยละ 29.76, 24.48 และ 27.53 ตามลำดับ

2.4 สภาพปัญหาหลักด้านการบริหารจัดการส่วนใหญ่คือ เป็นการบริหารงานแบบครอบครัว คิดเป็นร้อยละ

ละ 33.00 พบมากในธุรกิจบริการ การจัดตั้งสถานประกอบการในรูปแบบบริษัทจำกัด และผู้ประกอบการใหม่ คิดเป็นร้อยละ 46.32, 35.48 และ 32.56 ตามลำดับ

2.5 สภาพปัญหาหลักด้านเงินทุนส่วนใหญ่คือ สถาบันการเงิน/ธนาคารพาณิชย์ไม่ปล่อยสินเชื่อ คิดเป็นร้อยละ 27.86 พบมากในการจัดตั้งสถานประกอบการในรูปแบบอื่นๆ ธุรกิจบริการ และผู้ประกอบการใหม่ คิดเป็นร้อยละ 31.74, 24.06 และ 23.61 ตามลำดับ

3. ด้านการวิเคราะห์ข้อมูลความต้องการพัฒนาศักยภาพของผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมของผู้ประกอบการในอำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี ในด้านการตลาด ด้านการผลิต ด้านการเสริมสร้างความสามารถในการบริหารเงิน การบัญชี การลงทุน ด้านนโยบายและการส่งเสริมของรัฐบาล และด้านการให้คำปรึกษาแนะนำข้อมูลเพื่อปรับปรุงธุรกิจ จำแนกตามรูปแบบการจัดตั้งสถานประกอบการ ประเภทธุรกิจของสถานประกอบการ สภาพการดำเนินงานของผู้ประกอบการปรากฏผลดังนี้

3.1 ความต้องการพัฒนาศักยภาพด้านการตลาด พบว่าส่วนใหญ่มีความต้องการพัฒนาศักยภาพในด้านกลยุทธ์ทางการตลาด คิดเป็นร้อยละ 20.74 พบมากในการจัดตั้งสถานประกอบการในรูปแบบห้างหุ้นส่วนจำกัด ธุรกิจบริการ และผู้ประกอบการใหม่ คิดเป็นร้อยละ 26.89, 26.67 และ 22.73 ตามลำดับ

3.2 ความต้องการพัฒนาศักยภาพด้านการผลิต พบว่าส่วนใหญ่มีความต้องการพัฒนาศักยภาพในเรื่องการควบคุมต้นทุนการผลิต คิดเป็นร้อยละ 26.89 พบมากในการจัดตั้งสถานประกอบการในรูปแบบห้างหุ้นส่วนจำกัด ธุรกิจบริการ และผู้ประกอบการรายเดิม คิดเป็นร้อยละ 28.46, 31.68 และ 28.98 ตามลำดับ

3.3 ความต้องการพัฒนาศักยภาพด้านการเสริมสร้างความสามารถในการบริหารเงิน การบัญชี การลงทุน พบว่าส่วนใหญ่มีความต้องการพัฒนาศักยภาพในด้านการมีสถาบันการเงิน และรัฐบาลควรให้ความช่วยเหลือและสนใจผู้ประกอบการ คิดเป็นร้อยละ 27.57 พบมากในการจัดตั้งสถานประกอบการในรูปแบบบริษัทจำกัด ผู้ประกอบการใหม่

และธุรกิจการผลิต คิดเป็นร้อยละ 31.71, 28.64 และ 27.27 ตามลำดับ

3.4 ความต้องการพัฒนาศักยภาพด้านนโยบายและการส่งเสริมรัฐบาล พบว่าส่วนใหญ่มีความต้องการพัฒนาศักยภาพด้านการรับการสนับสนุนงบประมาณเพื่อใช้ในการประกอบการจากรัฐ คิดเป็นร้อยละ 31.43 พบมากในการจัดตั้งสถานประกอบการในรูปแบบบริษัทจำกัด ผู้ประกอบการใหม่ และธุรกิจการผลิต คิดเป็นร้อยละ 33.80, 33.49 และ 33.33 ตามลำดับ

3.5 ความต้องการพัฒนาศักยภาพด้านการให้คำปรึกษาการปรับปรุงข้อมูลเพื่อปรับปรุงธุรกิจ พบว่าส่วนใหญ่มีความต้องการพัฒนาศักยภาพด้านการเงินและการลงทุน คิดเป็นร้อยละ 16.83 พบมากในธุรกิจการค้า (ค้าปลีก-ค้าส่ง) การจัดตั้งสถานประกอบการในรูปแบบบริษัทจำกัด และผู้ประกอบการรายใหม่ คิดเป็นร้อยละ 19.08, 18.71 และ 17.05 ตามลำดับ

4. ด้านข้อเสนอแนะในการพัฒนาศักยภาพของผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ผู้ประกอบการส่วนใหญ่มีความต้องการขยายกิจการแต่ยังขาดงบประมาณสนับสนุนการดำเนินงาน และในขณะเดียวกันยังขาดความรู้ความสามารถในการดำเนินธุรกิจ ในวงกว้าง รวมทั้งปัจจุบันจำนวนคู่แข่งมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น และยังคงประสบปัญหาในด้านต้นทุนการดำเนินการ เช่น วัสดุอุปกรณ์ วัตถุดิบ อัตราค่าแรงงานที่เพิ่มสูงขึ้น แต่ช่องทางการจัดจำหน่ายยังมีจำนวนจำกัด ทำให้ผู้ประกอบการบางรายต้องเลิกประกอบการ

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยเรื่อง “ความต้องการในการพัฒนาศักยภาพในการประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมของผู้ประกอบการในอำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี” สามารถนำไปสู่การอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ปัญหาของผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมด้านการตลาด พบว่าผู้ประกอบการส่วนใหญ่มีปัญหาด้านจำนวนคู่แข่งเพิ่มขึ้น เนื่องจาก

ผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในอำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี มีจำนวนเพิ่มมากขึ้น ทั้งภาคการผลิต การบริการ การค้า (ค้าปลีก-ค้าส่ง) และในขณะเดียวกัน ธุรกิจที่มีขนาดเล็กก็มีจำนวนเพิ่มมากขึ้น รวมทั้งธุรกิจขนาดใหญ่ที่มีการดำเนินการอยู่แล้วก็มีแนวโน้มขยายตัวเพิ่มขึ้น เช่นเดียวกัน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ นันทนา คินิมาน (2546) ได้ศึกษาความต้องการในการพัฒนาศักยภาพของผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในเขตกรุงเทพมหานครพบว่า ผู้ประกอบการมีปัญหาด้านการตลาดเนื่องจากจำนวนคู่แข่งเพิ่มสูงขึ้น

2. ปัญหาของผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมด้านการผลิต พบปัญหาด้านคุณภาพการผลิตไม่ได้มาตรฐาน เนื่องจากผู้ประกอบการบางรายเป็นผู้ประกอบการใหม่ และอาจจะยังขาดความรู้ความเข้าใจในการผลิต ซึ่งขัดแย้งกับผลการศึกษาของนันทนา คินิมาน (2546) ได้ศึกษาความต้องการในการพัฒนาศักยภาพของผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในเขตกรุงเทพมหานครพบว่า ผู้ประกอบการมีปัญหาด้านการผลิตคือ ราคาวัตถุดิบสูง

3. ปัญหาของผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมด้านการบริหารงานบุคคล พบปัญหาด้านอัตราการเข้า-ออกพนักงานสูง ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของนันทนา คินิมาน (2546) ได้ศึกษาความต้องการในการพัฒนาศักยภาพของผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในเขตกรุงเทพมหานครพบว่า สภาพปัญหาหลักด้านการบริหารงานบุคคลคือ มีอัตราการเข้า-ออกของพนักงานสูง แต่ขัดแย้งกับการศึกษาของ สุจิตรา ชาดินกรบ (2547) ศึกษาปัญหาของผู้ประกอบการธุรกิจขนาดย่อมในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่าปัญหาด้านทรัพยากรมนุษย์ของผู้ประกอบการธุรกิจขนาดย่อมมีปัญหาการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีปัญหาเกี่ยวกับพนักงานมากที่สุด รองลงมาคือปัญหาเกี่ยวกับฝีมือแรงงาน

4. ปัญหาของผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมด้านการบริหารจัดการ พบว่าเป็นการบริหารแบบครอบครัว ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของสถาบันพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม เครือข่าย

มหาวิทยาลัยขอนแก่น (2548) พบว่า ปัญหาด้านการบริหารจัดการส่วนมากจะมาจากธุรกิจครอบครัวหรือเป็นการบริหารแบบครอบครัว ซึ่งเป็นหน่วยสังคมที่เป็นโดยธรรมชาติ และมีความสามารถในการปรับเปลี่ยนและปรับปรุงโครงสร้างในการบริหารจัดการต่างๆ ของกิจการได้ไม่รวดเร็วเหมือนอย่างกิจการที่มีพื้นฐานมาจากทุนอิสระ และสอดคล้องกับผลการศึกษาของนันทนา คินิมาน (2546) ได้ศึกษาความต้องการในการพัฒนาศักยภาพของผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในเขตกรุงเทพมหานครพบว่าสภาพปัญหาหลักด้านการบริหารจัดการเป็นการบริหารแบบครอบครัว

5. ปัญหาของผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมด้านการลงทุน พบปัญหาสถาบันการเงิน/ธนาคารพาณิชย์ไม่ปล่อยสินเชื่อ ซึ่งขัดแย้งกับการศึกษาของนันทนา คินิมาน (2546) ได้ศึกษาความต้องการในการพัฒนาศักยภาพของผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในเขตกรุงเทพมหานคร และสถาบันพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม เครือข่ายมหาวิทยาลัยขอนแก่น (2548) ซึ่งพบว่า ผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมมีปัญหาด้านการลงทุนด้านเงินทุนหมุนเวียนในกิจการไม่เพียงพอ/ขาดสภาพคล่อง

6. ด้านความต้องการพัฒนาศักยภาพของผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมจะมีความต้องการที่เหมือนกันและแตกต่างกันตามประเภทธุรกิจของสถานประกอบการ (การบริการ การค้า (ค้าปลีก-ค้าส่ง) การผลิต) รูปแบบการจัดตั้งสถานประกอบการ (ห้างหุ้นส่วนจำกัด บริษัทจำกัด หรือรูปแบบอื่นๆ) หรือสภาพการดำเนินงานของสถานประกอบการ (ผู้ประกอบการรายใหม่ ผู้ประกอบการเดิม) เช่น ความต้องการพัฒนาศักยภาพด้านการตลาด โดยส่วนใหญ่ต้องการพัฒนาศักยภาพด้านกลยุทธ์ทางการตลาด โดยเฉพาะผู้ประกอบการที่จัดตั้งแบบห้างหุ้นส่วนจำกัด ธุรกิจบริการ และผู้ประกอบการเดิมต้องการที่จะพัฒนาศักยภาพด้านกลยุทธ์ทางการตลาด ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ นันทนา คินิมาน (2546) ส่วนทางด้านบริหารเงิน การบัญชี การลงทุน ต้องการที่จะพัฒนาศักยภาพที่เหมือนกัน โดยต้องการให้สถาบันการเงินให้ความ

ช่วยเหลือในด้านเงินทุน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ
นันทนา คินีมาน (2546) และสถาบันพัฒนาวิสาหกิจขนาด
กลางและขนาดย่อม เครือข่ายมหาวิทยาลัยขอนแก่น (2548)

ข้อเสนอแนะ

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยขอเสนอแนะผลการวิจัยเพื่อ
นำไปใช้ประโยชน์หรือศึกษาเป็นข้อมูลและข้อเสนอแนะ
สำหรับการทำวิจัยในครั้งต่อไป

1. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรนำข้อมูลผลการวิจัยไป
เป็นแนวทางหรือส่งเสริมผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลาง
และขนาดย่อม รวมทั้งผู้ประกอบการสามารถนำข้อมูลไป
เป็นแนวทางในการวางแผนหรือพัฒนาการดำเนินกิจการ
และในขณะเดียวกันผู้ประกอบการขนาดเล็กหรือ
ผู้ประกอบการขนาดใหญ่สามารถนำข้อมูลไปจากการวิจัยนี้
ไปใช้ในการประกอบการวางแผนการดำเนินงานของกิจการ
ได้เช่นเดียวกัน

2. ควรมีการศึกษากลุ่มอุตสาหกรรมหรือประเภท
อุตสาหกรรมที่สำคัญ ของจังหวัดอุดรธานี เช่น
อุตสาหกรรมอ้อยและน้ำตาล มันสำปะหลัง โรงสีข้าว สิ่งทอ
และเครื่องนุ่งห่ม ยางพารา เป็นต้น เพื่อให้ทราบข้อมูล
ปัญหาการดำเนินการ ความต้องการพัฒนาหรือขยายกิจการ
เนื่องจากถือว่าเป็นอุตสาหกรรมที่สร้างรายได้ และสร้างงาน
ให้กับจังหวัด นอกเหนือจากวิสาหกิจขนาดกลางและขนาด
ย่อม เพื่อที่จะส่งเสริมและพัฒนาไปพร้อมๆ กัน

เอกสารอ้างอิง

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. จิตวิทยาบริหารงานบุคคล.
กรุงเทพฯ: บริษัท พิมพ์ดี จำกัด เพลส หจก. สุ
เนตร พิมพ์. 2547

บรรยงค์ โตจินดา. องค์การและการจัดการ. กรุงเทพฯ:
บริษัท รวมสาส์น (1997) จำกัด. 2548

นภาพร นิลาภรณ์กุล. การเงินธุรกิจ. พิมพ์ครั้งที่ 6.
กรุงเทพฯ: บริษัท ทริบเพิ้ลเอ็ดดูเคชั่น จำกัด.
2553

อินทรเทพ อาจแสน. กลยุทธ์สร้างเจ้าแก่ SMEs.

กรุงเทพฯ: บริษัท นารีนโไฟ จำกัด. 2546

พิบูล ทีปะปาล. หลักการตลาดยุคใหม่ในศตวรรษที่ 21.

กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มิตรสัมพันธ์กราฟฟิค. 2545

ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ. ทฤษฎีองค์การ. กรุงเทพฯ:

บริษัท ธรรมสาร จำกัด. 2545

เจริญชัย ฉิมเนียม. วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมกับ

การพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทย.

มหาวิทยาลัยรามคำแหง. กรุงเทพฯ: 2547

จุฑามาศ ถนอมถิ่น. การวิเคราะห์ศักยภาพธุรกิจที่พักรวม

เกสต์เฮาส์ ในอำเภอแม่สะเรียง จังหวัด

แม่ฮ่องสอน. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. 2555

นิศารัตน์ โชติเชยภานุทัต สวัสดิ์วีร. ลักษณะการ

ประกอบการและปัญหาอุปสรรคของ

ผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาด

ย่อมในจังหวัดมหาสารคาม. มหาวิทยาลัยราช

ภัฏมหาสารคาม. 2548

สิริกุล กาญจนสุกข์. รายงานวิเคราะห์ศักยภาพองค์กร

การเงินชุมชนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง.

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. 2552

เดโช ธนโชคจินดา. ปัจจัยแห่งความสำเร็จในการดำเนิน

ธุรกิจวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมใน

โครงสร้างผู้ประกอบการใหม่. มหาวิทยาลัย

เทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี. 2550

นันทนา คินีมาน. ความต้องการพัฒนาศักยภาพในการ

ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

ของผู้ประกอบการในเขตกรุงเทพมหานคร.

มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนรินทร์. 2546.

เว็บไซต์สาระดีดี.คอม. ปัญหาของวิสาหกิจขนาดกลางและ

ขนาดย่อม : ออนไลน์. 2552

นิตยสารสภาอุตสาหกรรม. รายงานสถานการณ์

อุตสาหกรรม จังหวัดอุดรธานี. บริษัท

โสมภาอินฟอร์เมชั่น เทคโนโลยี จำกัด

สภาพการเรียนรู้วิชาประกันคุณภาพการศึกษาของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู
คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยสันตพล¹

LEARNING IN THE EDUCATIONAL QUALITY ASSURANCE OF GRADUATE DIPLOMA
(TEACHING PROFESSION) STUDENTS AT THE FACULTY OF EDUCATION SANTAPOL
COLLEGE

ดร.ยุทธสิทธิ์ จันทร์คูเมือง²

DR. YUTHASITTI JUNKHUMUANG

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการเรียนรู้วิชาประกันคุณภาพการศึกษาและเปรียบเทียบสภาพการเรียนรู้วิชาประกันคุณภาพการศึกษาของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครูคณะศึกษาศาสตร์วิทยาลัยสันตพลจำแนกตามเพศ อายุ ประสบการณ์ทำงาน สถานะภาพ สังกัดสถานศึกษา และขนาดของสถานศึกษา กลุ่มตัวอย่างได้แก่ นักศึกษาระดับประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครูคณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยสันตพลจำนวน 52 คนกลุ่มตัวอย่างได้มาโดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Sample Random Sampling) เครื่องมือเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่ามีค่าอำนาจจำแนกรายข้อระหว่าง 0.33 - 0.92 และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม เท่ากับ 0.937 สถิติที่ใช้ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว

ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการเรียนรู้วิชาประกันคุณภาพการศึกษาของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครูคณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยสันตพล โดยรวมและรายด้านมีสภาพการเรียนรู้ อยู่ในระดับเหมาะสมมาก 2) เพศ อายุ สถานภาพ และประสบการณ์ทำงาน ต่างกัน สภาพการเรียนรู้วิชาประกันคุณภาพการศึกษาของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครูแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) ขนาดสถานศึกษา สังกัดสถานศึกษา ต่างกันสภาพการเรียนรู้วิชาประกันคุณภาพการศึกษาของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู ไม่ แตกต่างกัน

คำสำคัญ: สภาพการเรียนรู้, วิชาประกันคุณภาพการศึกษา, นักศึกษาระดับประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู

¹ บทความวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัย คณะศึกษาศาสตร์ โครงการบัณฑิตศึกษา ประจำปีการศึกษา 2558

² อาจารย์ ประจำวิชาการประกันคุณภาพการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยสันตพล

Email : yutasitti@gmail.com

ABSTRACT

The purposes of this research were to study learning in the educational quality assurance and compare learning in the educational quality assurance of graduate diploma (teaching profession) students at the Faculty of Education Santapol College classified by sex, age, status, experience, school under and school size. The samples consisted of 52 of graduate diploma (teaching profession) students in the Faculty of Education Santapol College selected by simple random sampling. The research instruments were a rating scale questionnaire with the discrimination power between 0.33 – 0.92 and the reliability of questionnaires was at 0.937. The statistics used in data analysis were percentage, mean, standard deviation, and one-way analysis of variance.

The results of the research were as follows: 1) The learning in the educational quality assurance of graduate diploma (teaching profession) students at the Faculty of Education Santapol College. The overall and individual aspects of learning were high level. 2) The learning in the educational quality assurance of graduate diploma (teaching profession) students at the Faculty of Education Santapol College, classified by sex, age, status and experience in overall and individual aspects were significantly different at .05 levels. 3) The classified by the school size, school under the overall and individual aspects were not different.

Keywords: Learning Behavior, The educational quality assurance, Graduate diploma (teaching profession) students

บทนำ

การศึกษาในระดับอุดมศึกษา เป็นการสร้างบุคลากรที่เป็นพลังสำคัญในการพัฒนาประเทศ นักศึกษาที่เข้ามาศึกษาหาความรู้ ต้องมีการศึกษาทั้งทางด้านวิชาการและวิชาชีพ รวมทั้ง ทักษะชีวิต และทักษะทางสังคม โดยมีความอาจารย์ผู้ทรงคุณวุฒิ ที่มีความสามารถทันต่อข่าวสารเทคโนโลยีและการเปลี่ยนแปลงของโลกมีความเชี่ยวชาญในวิทยาการแต่ละแขนง ทำหน้าที่ถ่ายทอดความรู้ให้แก่ นักศึกษา นอกจากนี้ นักศึกษาจะต้องรู้จักขวนขวาย เลือกแต่สิ่งดีและเป็นประโยชน์ พัฒนาตนเองให้เป็นปัญญาชน ทั้งในด้านความรู้ และการมีคุณธรรม จริยธรรมในการดำเนินชีวิต ถือได้ว่า การศึกษาในระดับอุดมศึกษามีบทบาทและความสำคัญที่จะพัฒนาให้บุคคลมีความสามารถในด้านต่าง ๆ มีความสามารถในการประกอบอาชีพการงาน ดำรงชีวิตอยู่

ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้ รวมถึงช่วยให้คนมีความเจริญก้าวหน้า ทั้งทางปัญญา ความประพฤติและอุปนิสัยที่ดีงาม สามารถเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม (เสาวณี บุญเกตุ. 2552 : 1)

ดังนั้น สภาพการเรียนรู้ถือได้ว่าเป็นสิ่งที่สำคัญในวัยเรียนเพราะถือได้ว่าเป็นองค์ประกอบที่สำคัญอย่างหนึ่งที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาและการเรียนของนักศึกษาแต่ละคนจะมีประสิทธิภาพหรือประสบความสำเร็จในการเรียนมากน้อยต่างกันส่วนหนึ่งนั้นเนื่องมาจากสภาพการเรียนรู้ของแต่ละบุคคลนั่นเองหากนักศึกษามีสภาพการเรียนรู้ที่ไม่เหมาะสมก็จะกลายเป็นนิสัยที่ไม่ดีทำให้เกิดผลกระทบด้านการเรียนอนาคตการทำงานและคุณภาพพลเมืองของประเทศในที่สุดแต่ถ้าได้มีการปรับเปลี่ยนสภาพต่างๆที่ไม่ดีหรือไม่เหมาะสมแล้วจะทำให้ติดเป็นนิสัยที่ดีดังนั้นสภาพการเรียนรู้ที่ดีจะเป็นหนทางที่จะ

นำไปสู่ความสำเร็จและการมีชีวิตที่ดีในอนาคตและการเรียนในระดับอุดมศึกษาถือว่าผู้เรียนกำลังอยู่ในช่วงวัยรุ่นการเรียนรู้เริ่มยากและต้องใช้ความสามารถมากขึ้นผู้เรียนหลายคนไม่สามารถปรับตัวได้จึงทำให้เกิดปัญหาการเรียนตามมานอกจากนี้วัยรุ่นยังเป็นระยะที่มีปัญหาทางอารมณ์และสภาพเกิดขึ้นได้บ่อยและอาจทำให้ความบกพร่องทางการเรียนที่เคยมีอยู่กลายเป็นปัญหารุนแรงได้การช่วยเหลือผู้เรียนให้เรียนดีเป็นสิ่งที่มีความสำคัญมากทั้งนี้เพื่อเป็นการปูพื้นฐานการเรียนขั้นสูงและเป็นการสร้างความมั่นใจในตัวของวัยรุ่นให้กลับคืนมา (วนิดากันทาแก้ว. 2550 : 57)

นักการศึกษาในปัจจุบันมีความเชื่อว่าสภาพแวดล้อมมีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพของมนุษย์ซึ่งถ้าเราสามารถจัดสภาพแวดล้อมให้ดีแล้วก็สามารถเปลี่ยนแปลงสภาพของมนุษย์ให้เป็นไปในทางที่ดีได้โดยง่ายสภาพแวดล้อมที่มีอิทธิพลอย่างยิ่งสำหรับเยาวชน คือสถานศึกษา โดยเฉพาะในสภาพการปัจจุบัน สถานศึกษามีบทบาทมากขึ้นในการถ่ายทอดวิชาความรู้ ลักษณะนิสัยอาชีพการงานและสิ่งจำเป็นอื่นๆ ที่จะช่วยให้เยาวชนนั้นสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างราบรื่น เป็นที่ยอมรับกันแล้วว่าสถานศึกษามีอิทธิพลต่อบุคลิกภาพของเยาวชนปัจจัยสำคัญที่ทำให้สถานศึกษามีอิทธิพลต่อเยาวชนคือสภาพการบริหารสถานศึกษา สภาพอาจารย์ สภาพการเรียนการสอน และสภาพของผู้เรียนในสถานศึกษานั้นๆ ด้วยเหตุผลดังกล่าวจึงทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาสภาพการเรียนวิชาประกันคุณภาพการศึกษาของนักศึกษาระดับนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครูคณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยสันตพลเพื่อใช้เป็นข้อเสนอแนะสำหรับนักศึกษา คณาจารย์และผู้เกี่ยวข้องนำไปปรับปรุงแก้ไขสภาพการเรียน คณาจารย์และผู้เกี่ยวข้องยังสามารถพัฒนาได้ อันเป็นเป้าหมายที่สำคัญที่สุดของการพัฒนาทรัพยากรบุคคลให้เป็นเยาวชนที่ดีเก่งและมีความสุขตลอดจนความเป็นครูมืออาชีพต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาสภาพการเรียนวิชาการประกันคุณภาพการศึกษาของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยสันตพล
2. เพื่อเปรียบเทียบสภาพการเรียนวิชาการประกันคุณภาพการศึกษาของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยสันตพลจำแนกตามเพศ อายุ สถานะภาพ ประสบการณ์ทำงาน สังกัดสถานศึกษา และขนาดสถานศึกษา

การทบทวนวรรณกรรมและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

วชิระพิมพ์ทอง (2552 : 47) ได้ให้ความหมายของสภาพการเรียนไว้ว่า สภาพการเรียนหมายถึง การกระทำการแสดงออกหรือปฏิกิริยาตอบสนองของนักเรียนในขณะที่เรียน การแสดงออกนั้นเป็นการแสดงออกตามธรรมชาติจนเป็นนิสัยทั้งที่สังเกตเห็นได้และสังเกตไม่ได้การแสดงออกในขณะที่เรียนหรือร่วมกิจกรรมทางการเรียนนั้นนักเรียนจะให้ความสนใจหรือไม่ได้ความสนใจจะเป็นสภาพทางบวกหรือทางลบล้วนเป็นสภาพทางการเรียนทั้งสิ้น

เสาวรสแก้วหิรัญ (2552 : 8-9) ได้ให้ความหมายของสภาพการเรียนไว้ว่า สภาพการเรียนหมายถึงสภาพหรือทักษะในการเรียนที่นักเรียนกระทำแสดงออกมาในขณะที่เรียนรวมถึงความพยายามในการทำงานที่ได้รับมอบหมายมารับผิดชอบในตนเองมีการวางแผนในการเรียนและวิธีการทำงานต่างๆ ที่นำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการเรียน

จากความหมายดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า สภาพการเรียน หมายถึง การแสดงออกในการปฏิบัติตัวของนักเรียนเกี่ยวกับการเรียนทั้งในและนอกห้องเรียนอย่างสม่ำเสมอเกี่ยวกับการศึกษาเล่าเรียนซึ่งสามารถพัฒนาด้วยวิธีการต่างๆ เช่นด้านทัศนคติในการเรียน ด้านการจัดการกับเวลาในการเรียนด้านกระบวนการรวบรวมข้อมูลด้านความวิตกกังวลเกี่ยวกับการปฏิบัติตนในการเรียน ด้านการมีสมาธิและการเอาใจใส่ต่อการเรียน ด้านยุทธวิธีในการสอบและการเตรียมตัวสอบ

นุชนารถเข้มแข็ง (2550 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการเผชิญความเครียดและสภาพการเรียนรู้ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนนวมินทราชินูทิศเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้าผลการศึกษาพบว่า 1) สภาพการเรียนรู้ในระดับปานกลาง 2) นักเรียนที่มีเพศเกรดเฉลี่ยระดับชั้นและการปฏิบัติตามกฎระเบียบของทางโรงเรียนต่างกันมีสภาพการเรียนรู้แตกต่างกัน

อุดมลักษณ์ ราชสมบัติ และ ชัยยา น้อยนารถ (2554 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาสภาพการเรียนรู้และเจตคติของนักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสถิติพื้นฐานของนักศึกษา คณะพาณิชยศาสตร์และการจัดการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตตรังผลการวิจัยพบว่าสภาพของนักศึกษาส่วนใหญ่ไม่เคยขาดเรียน เข้าเรียนสายบ้างเป็นบางครั้ง อ่านหนังสือล่วงหน้าก่อนเข้าเรียน ทบทวนบทเรียนและศึกษาเนื้อหาเพิ่มเติมบ้างเป็นบางครั้งทำการบ้านทุกครั้งโดยทำร่วมกับเพื่อน เมื่อไม่เข้าใจเนื้อหาหรือตัวอย่างโจทย์ก็แก้ปัญหา โดยถามเพื่อนหรือรุ่นพี่ และนานๆ ครั้งจะรวมกลุ่มเพื่อทบทวน ปัจจัยพื้นฐานซึ่งส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาแต่ละคนแตกต่างกัน ได้แก่ เพศสาขาวิชา และเกรดวิชาคณิตศาสตร์และสถิติทั่วไป ส่วนสภาพการเรียนรู้ที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ได้แก่ สภาพการเข้าชั้นเรียน การทำแบบฝึกหัดท้ายบท (การบ้าน) วิธีการแก้ปัญหานอกห้องเรียนเมื่อไม่เข้าใจเนื้อหาหรือตัวอย่างโจทย์การศึกษาเนื้อหาเพิ่มเติมจากหนังสือสถิติเล่มอื่นๆ และการชักนำหรือจูงใจของเพื่อนเจตคติต่อการเรียนมีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสถิติพื้นฐานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเจตคติต่ออาจารย์ผู้สอน ไม่มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสถิติพื้นฐานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ผลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก พบว่า ปัญหาในการเรียนวิชาสถิติพื้นฐานของนักศึกษา ได้แก่ พื้นฐานด้านการคำนวณไม่ค่อยดี จำสูตรไม่ได้ เวลาที่ใช้ในการเรียนการสอนในห้องเรียนแต่ละครั้งนานเกินไป ควรแบ่งเวลาเรียนเป็น 2 ครั้ง ต่อสัปดาห์ ครั้งละ 1 ชั่วโมง ขนาดผู้เรียนในแต่ละชั้นเรียนไม่ควรมากเกินไป และควรแบ่งตามพื้นฐานการคำนวณ สำหรับการเตรียมตัวก่อนสอบ นักศึกษาเตรียมตัวล่วงหน้าเพียง 2 วันเท่านั้น จึง

ทำให้ไม่เข้าใจบทเรียนและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ อาจารย์ผู้สอนควรกระตุ้นให้นักศึกษาเพิ่มเวลาเตรียมตัวเพื่อสอบให้นานกว่านี้

Maddox (1965 ; อ้างอิงจาก เท พิ ก ารอดสการ.2548 : 9) ได้ชี้ให้เห็นความสำคัญของสภาพการเรียนรู้ว่าสัมฤทธิ์ทางการเรียนไม่ได้ขึ้นอยู่กับความสามารถของแต่ละบุคคลและการทำงานหนักเท่านั้นแต่ยังขึ้นอยู่กับสภาพการเรียนรู้ที่ดีและมีประสิทธิภาพด้วย เพราะมักปรากฏว่าผู้เรียนที่มีสติปัญญาสูงหลายคนสอบตกหรือทำคะแนนได้น้อยกว่าผู้ที่มีสติปัญญาและความถนัดในการเรียนปานกลางหรือต่ำซึ่งความสามารถแตกต่างของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของแต่ละคนนอกจากจะขึ้นอยู่กับองค์ประกอบทางสติปัญญาและความสามารถทางสมองร้อยละ 50-60 ยังขึ้นกับความพยายามและสภาพทางการเรียนที่มีประสิทธิภาพร้อยละ 30 – 40 แล้วยังได้เพิ่มเติมอีกว่าสภาพทางการเรียนที่มีประสิทธิภาพนั้นเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่ทำให้ผลเรียนประสบความสำเร็จในด้านการเรียน กล่าวคือผู้เรียนที่ดื้อนั้นไม่จำเป็นต้องเป็นคนที่มีความสามารถเฉลียวฉลาดมากแต่ต้องเป็นคนที่ต้องรู้จักใช้เวลาต้องรู้จักวิธีการเรียนวิธีทำงานได้ผลดี

กรอบแนวคิดที่ใช้ในการดำเนินงานวิจัย

การศึกษาสภาพการเรียนรู้วิชาประกันคุณภาพการศึกษาของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครูคณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยสันตพล ผู้วิจัยใช้แนวคิดของ Weinstein, Claire E., Palmer, R. (2002) มาเป็นกรอบแนวความคิดในการวิจัย

ตัวแปรต้น

ตัวแปรตาม

ข้อมูลทั่วไป

1. เพศ
2. อายุ
3. สถานะภาพ
4. ประสบการณ์
5. สังกัดสถานศึกษา
6. ขนาดสถานศึกษา

สภาพการเรียนรู้ของนักศึกษา

1. ด้านทัศนคติ
2. ด้านการจัดการกับเวลาในการเรียน
3. ด้านกระบวนการรวบรวมข้อมูล
4. ด้านความวิตกกังวลเกี่ยวกับการปฏิบัติตนในการเรียน
5. ด้านการมีสมาธิและการเอาใจใส่ต่อการเรียน
6. ด้านยุทธวิธีในการสอบและการเตรียมตัวสอบ

สมมติฐานของการวิจัย

1. เพศ ต่างกันสภาพการเรียนรู้วิชาการประกันคุณภาพการศึกษานักศึกษาระดับประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครูแตกต่างกัน
2. อายุ ต่างกันสภาพการเรียนรู้วิชาการประกันคุณภาพการศึกษานักศึกษาระดับประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครูแตกต่างกัน
3. สถานะภาพต่างกันสภาพการเรียนรู้วิชาการประกันคุณภาพการศึกษานักศึกษาระดับประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครูแตกต่างกัน
4. ประสบการณ์ทำงานต่างกัน สภาพการเรียนรู้วิชาการประกันคุณภาพการศึกษานักศึกษาระดับประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครูแตกต่างกัน
5. สังกัดสถานศึกษาต่างกันสภาพการเรียนรู้วิชาการประกันคุณภาพการศึกษานักศึกษาระดับประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครูแตกต่างกัน

6. ขนาดสถานศึกษาต่างกัน สภาพการเรียนรู้วิชาการประกันคุณภาพการศึกษานักศึกษาระดับประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครูแตกต่างกัน

วิธีการดำเนินการวิจัย

1. ประชากร ได้แก่ นักศึกษาระดับประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครูคณะศึกษาศาสตร์วิทยาลัยสันตพลรุ่นที่18 จำนวน 60 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักศึกษาระดับประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครูคณะศึกษาศาสตร์วิทยาลัยสันตพลรุ่นที่18 จำนวน 52 คนกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากการเทียบตาราง Krejcie and Morgan(บุญชม ศรีสะอาด และคณะ. 2551: 21-23) กลุ่มตัวอย่างได้มาโดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Sample Random Sampling)

3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในครั้งนี้เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการเรียนรู้วิชาการประกันคุณภาพการศึกษาของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครูคณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยสันตพล แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามเป็นแบบสำรวจรายการ (Check list)

ตอนที่ 2 สภาพการเรียนรู้วิชาการประกันคุณภาพการศึกษาของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยสันตพล เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale)

3.1 ขั้นตอนการสร้างและการหาคุณภาพของเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือและหาคุณภาพของเครื่องมือตามลำดับขั้นตอน ดังต่อไปนี้

3.1.1 ศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎี จากหนังสือ เอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสภาพการเรียนรู้วิชาการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อหาแนวทางในการนำเสนอหามาสร้างแบบสอบถาม

3.1.2 ศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับวิธีและเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อกำหนดหรือออกแบบเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือแบบสอบถามจากหนังสือ ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

3.1.3 สร้างแบบสอบถามเรื่อง “สภาพการเรียนรู้ประกันคุณภาพการศึกษาของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยสันตพล” แล้วนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity) การใช้ภาษา (Wording) ความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์เฉพาะ (Index of Congruence) เพื่อความถูกต้องสมบูรณ์ของแบบสอบถาม

3.1.4 เกณฑ์การหาค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา โดยหาค่า IOC (บุญชม ศรีสะอาด และคณะ. 2545 : 63 – 64)

3.1.5 นำผลการวิเคราะห์ข้อคำถามจากความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงแบบสอบถามให้มีความสมบูรณ์

3.1.6 นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบ แก้ไข ไปทดลองใช้ (Try Out) กับนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู รุ่น 17 คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยสันตพลที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน

3.1.7 นำผลการทดลองใช้ (Try Out) มาวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (r) โดยวิธีการหาความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม (Item –Total Correlation) โดยการหาสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่าย ตามวิธีของเพียร์สัน(Pearson’s Product – Moment Coefficient of Correlation) พบว่า ค่าอำนาจจำแนกรายข้อระหว่าง 0.33 - 0.92

3.1.8 วิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability) ทั้งฉบับโดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha–Coefficient) ตามวิธีของ Cronbach (บุญชม ศรีสะอาดและคณะ. 2551: 88–

89)พบว่า ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม เท่ากับ 0.91

3.1.9 เกณฑ์ในการแปลความหมาย

สภาพการเรียนรู้ แบ่งเป็น 4 ระดับคือ

4.01-5.00 แสดงว่ามีสภาพการเรียนรู้เหมาะสมมากที่สุด

3.01-4.00 แสดงว่ามีสภาพการเรียนรู้เหมาะสมมาก

2.01-3.00 แสดงว่ามีสภาพการเรียนรู้เหมาะสมปานกลาง

1.00-2.00แสดงว่ามีสภาพการเรียนรู้เหมาะสมน้อย

สำหรับด้านความวิตกกังวลเกี่ยวกับการปฏิบัติงานในการเรียน

4.01-5.00 แสดงว่ามีสภาพการเรียนรู้เหมาะสมน้อย (มีความวิตกกังวลมาก)

3.01-4.00 แสดงว่ามีสภาพการเรียนรู้เหมาะสมปานกลาง (มีความวิตกกังวลปานกลาง)

2.01-3.00 แสดงว่ามีสภาพการเรียนรู้เหมาะสมมาก (มีความวิตกกังวลน้อย)

1.00-2.00 แสดงว่ามีสภาพการเรียนรู้เหมาะสมมากที่สุด (มีความวิตกกังวลน้อยที่สุด)

3.1.10 วิเคราะห์สภาพการเรียนรู้

ประกันคุณภาพการศึกษาของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู

โดยภาพรวมและรายด้าน ดังนี้

(1) จำแนกตามเพศ สังกัดสถานศึกษาโดยการทดสอบค่าที (t-test แบบ Independent)

(2) จำแนกตาม อายุ สถานะภาพ ประสบการณ์ในการทำงาน ขนาดของสถานศึกษาโดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (F-test แบบOne way ANOVA)

4. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพของเครื่องมือ

4.1.1 การหาค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยใช้ดัชนีความสอดคล้อง (Index of Congruence: IOC)

4.1.2 การหาค่าอำนาจจำแนกรายข้อโดยวิธีหาความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม (Item TotalCorrelation)ตาม วิธีของเพียร์สัน (Pearson’s Product-MomentCoefficient of Correlation)

(บุญชม ศรีสะอาด.2551: 96-101)

4.1.3 หาคุณภาพของเครื่องมือโดยการหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยใช้การหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha-coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) (บุญชม ศรีสะอาด.2551: 96-101)

4.2 สถิติพื้นฐาน ได้แก่

4.2.1 ร้อยละ

4.2.2 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)

4.2.3 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

4.3 สถิติที่ใช้ทดสอบสมมุติฐานได้แก่

4.3.1 การทดสอบค่าที (t-test แบบ Independent)

4.3.2 การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (F-test แบบ One way ANOVA) ถ้าพบความแตกต่างทดสอบรายคู่ด้วยวิธีของเชฟเฟ (Scheffe) (บุญชม ศรีสะอาดและคณะ. 2551 : 115- 117)

3.2 6 – 10ปี	26	50.00
3.3 มากกว่า 10 ปี	18	34.60
รวม	52	100.00
4.สถานภาพ		
4.1 โสด	35	67.30
4.2 สมรส	13	25.00
4.3 อื่น ๆ (หม้าย, หย่าร้าง)	4	7.70
รวม	52	100.00
5.สังกัดสถานศึกษา		
5.1สถานศึกษาของรัฐบาล	22	42.30
5.2 สถานศึกษาของเอกชน	30	57.70
รวม	52	100.00
6.ขนาดของสถานศึกษา		
6.1 สถานศึกษาขนาดเล็ก	8	15.40
6.2 สถานศึกษาขนาดกลาง	36	69.20
6.3 สถานศึกษาขนาดใหญ่	8	15.40
รวม	52	100.00

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้นำเสนอตามลำดับดังนี้

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าร้อยละ นำเสนอในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
1.1 ชาย	22	42.30
1.2 หญิง	30	57.70
รวม	52	100.00
2. อายุ		
2.1 18-25ปี	13	25.00
2.2 26-32ปี	26	50.00
2.3 มากกว่า 32 ปี	13	25.00
รวม	52	100.00
3. ประสบการณ์ทำงาน		
3.1 1 – 5ปี	8	15.40

จากตารางที่ 1 พบว่า กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักศึกษาระดับประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยสันตพลที่ตอบแบบสอบถามและแบบสอบถามมีความสมบูรณ์ สามารถนำมาวิเคราะห์ข้อมูลได้ จำนวน 52 คน คิดเป็นร้อยละ 100

เมื่อจำแนกตามเพศ พบว่า กลุ่มตัวอย่างเป็นเพศชาย จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 42.30 และเพศหญิง จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 57.70

เมื่อจำแนกตามอายุ พบว่า นักศึกษามีอายุ 18-25 ปี จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 25.00 อายุ 26-32 ปี จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 50.00 และอายุ มากกว่า 32 ปี จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 25.00

เมื่อจำแนกตามประสบการณ์ พบว่า นักศึกษามีประสบการณ์ 1-5 ปี จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 15.40 ประสบการณ์ 5-10 ปี จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 50.00 ประสบการณ์มากกว่า 10 ปี จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 34.60

เมื่อจำแนกตามสถานะภาพ พบว่า นักศึกษามีสถานะภาพโสด จำนวน 35 คน คิดเป็นร้อยละ 67.30

สถานะภาพสมรส จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 25.00
สถานะภาพอื่นๆ (หย่าร้าง หม้าย)จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 7.70

เมื่อจำแนกตามสังกัดสถานศึกษา พบว่า
สถานศึกษาในสังกัดของรัฐบาล จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 42.30 สถานศึกษาในสังกัดของเอกชน จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 57.70

เมื่อจำแนกขนาดของสถานศึกษาพบว่า
สถานศึกษาขนาดใหญ่ จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 15.40
สถานศึกษาขนาดกลาง จำนวน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 69.20
และสถานศึกษาขนาดเล็กจำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 15.40

ตอนที่ 2 วิเคราะห์ระดับสภาพการเรียนรู้วิชาประกันคุณภาพ
การศึกษาของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพ
ครูคณะศึกษาศาสตร์วิทยาลัยสันตพลผู้วิจัยทำการวิเคราะห์
ข้อมูล โดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
(Standard Deviation) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลได้นำเสนอ
ทั้งโดยรวมและรายด้านดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับ
สภาพการเรียนรู้วิชาประกันคุณภาพการศึกษาของนักศึกษา
ระดับประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู โดยรวมและรายด้าน

สภาพการเรียนรู้	ระดับสภาพ			ลำดับที่
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	
1. ด้านทัศนคติในการเรียน	4.13	0.73	เหมาะสมมากที่สุด	1
2. ด้านการจัดการกับเวลาในการเรียน	3.73	0.78	เหมาะสมมาก	2
3. กระบวนการรวบรวมข้อมูล	3.45	0.63	เหมาะสมมาก	5
4. ความวิตกกังวลเกี่ยวกับการปฏิบัติตนในการเรียน	3.53	0.71	เหมาะสมมาก	4
5. ด้านการมีสมาธิและการเอาใจใส่ต่อการเรียน	3.35	0.65	เหมาะสมมาก	6
6. ด้านยุทธวิธีในการสอบและการเตรียมตัวสอบ	3.55	0.59	เหมาะสมมาก	3
รวม	3.62	0.45	เหมาะสมมาก	

จากตารางที่ 2 พบว่า นักศึกษาที่เรียนวิชาประกัน
คุณภาพการศึกษาโดยรวมและรายด้าน มีสภาพการเรียนรู้
ในระดับเหมาะสมมาก($\bar{X}$ =3.62) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด
ได้แก่ด้านทัศนคติในการเรียน($\bar{X}$ = 4.13)รองลงมาด้านการ
จัดการกับเวลาในการเรียน($\bar{X}$ = 3.73)และด้านที่มีค่าเฉลี่ย
ต่ำสุด ได้แก่ด้านการมีสมาธิและการเอาใจใส่ต่อการเรียน
($\bar{X}$ = 3.35)

ผลการทดสอบสมมติฐานของการวิจัย

การทดสอบสมมติฐาน ที่มีเพศ และ สังกัด
สถานศึกษา ใช้การวิเคราะห์โดยสถิติ t-test
(Independent Samples) อายุ ประสบการณ์ทำงาน
สถานะภาพ ขนาดของสถานศึกษาใช้การวิเคราะห์ความ
แปรปรวนแบบจำแนกทางเดียว (F-test : One-way
Analysis of Variance : ANOVA) ผลปรากฏดังตารางที่
3-11 ดังนี้

การทดสอบสมมติฐานการวิจัย ข้อที่ 1

H_0 : เพศต่างกัน สภาพการเรียนรู้วิชาประกันคุณภาพ
การศึกษาของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรบัณฑิต
ไม่แตกต่างกัน

H_1 : เพศต่างกัน สภาพการเรียนรู้วิชาประกันคุณภาพ
การศึกษาของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรบัณฑิต
แตกต่างกัน

ตารางที่ 3 แสดงค่าเฉลี่ยสภาพการเรียนรู้วิชาประกัน
คุณภาพการศึกษาของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรบัณฑิต
จำแนกตามเพศและผลการทดสอบด้วยค่าสถิติ t-test

ข้อมูล ส่วน บุคคล	เพศชาย		เพศหญิง		t	Sig (.05)
	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.		
เพศ	3.65	0.43	3.60	0.47	.407	.030*

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 3 เมื่อทดสอบสมมติฐานด้วยค่าสถิติ t-test t-test พบว่า (ค่า $t = .407$ sig .030 $p < .05$) สรุปได้ว่า เพศต่างกันสภาพการเรียนรู้วิชาประกันคุณภาพการศึกษาของ นักศึกษาระดับประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครูแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

การทดสอบสมมติฐานของการวิจัยข้อที่ 2

H_0 : อายุต่างกัน สภาพการเรียนรู้วิชาประกันคุณภาพ การศึกษาของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรบัณฑิต ไม่แตกต่างกัน

H_1 : อายุต่างกัน สภาพการเรียนรู้วิชาประกันคุณภาพ การศึกษาของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรบัณฑิต แตกต่างกัน

ตารางที่ 4 แสดงผลการเปรียบเทียบสภาพการเรียนรู้วิชา ประกัน คุณ ภาพ การ ศึกษา ของ นัก ศึกษา ระดับ ประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครูที่มีอายุต่างกัน ผลการ ทดสอบด้วยค่าสถิติ One-Way ANOVA

อายุ	$\bar{x}$	S.D.	F	Sig
ตั้งแต่ 18-25 ปี	3.55	.50	.673	.000*
ตั้งแต่ 26-32 ปี	3.70	.44		
มากกว่า 32 ปี	3.59	.47		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4 เมื่อทดสอบสมมติฐานด้วยค่าสถิติ One-Way ANOVA พบว่า (ค่า $F = .673$ Sig .000 $p < .05$) สรุปได้ว่าอายุต่างกันสภาพการเรียนรู้วิชาประกัน คุณภาพการศึกษาของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรบัณฑิต วิชาชีพครู แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 5 แสดงผลการทดสอบรายคู่ของผู้ตอบ แบบสอบถามสภาพการเรียนรู้วิชาประกันคุณภาพการศึกษา ของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู ด้าน อายุ

อายุ	18---25ปี ($\bar{X} = 3.55$)	26--32 ปี ($\bar{X} = .70$)	มากกว่า32 ปี ($\bar{X} = 3.59$)
18-25ปี ($\bar{X} = 3.55$)	-	.277	.000*
26-32 ปี ($\bar{X} = 3.70$)	.277	-	.127
มากกว่า32 ปี ($\bar{X} = 3.59$)	.000*	.127	-

จากตารางที่ 5 ผลการทดสอบรายคู่ของผู้ตอบ แบบสอบถามสภาพการเรียนรู้วิชาประกันคุณภาพการศึกษาของ นักศึกษาระดับประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู ด้านอายุ พบว่าผู้ ที่มีอายุ18-25ปี มีสภาพการเรียนรู้วิชาประกันคุณภาพการศึกษา ของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู แตกต่างจาก ผู้ที่มีอายุมากกว่า 32 ปี

การทดสอบสมมติฐานของการวิจัยข้อที่ 3

H_0 :ประสบการณ์ทำงานต่างกัน สภาพการเรียนรู้วิชาประกัน คุณภาพการศึกษาของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรบัณฑิต วิชาชีพครูไม่แตกต่างกัน

H_1 :ประสบการณ์ทำงานต่างกัน สภาพการเรียนรู้วิชาประกัน คุณภาพการศึกษาของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรบัณฑิต วิชาชีพครูแตกต่างกัน

ตารางที่ 6 แสดงผลการเปรียบเทียบสภาพการเรียนรู้วิชาประกันคุณภาพการศึกษาของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครูที่มีประสบการณ์ทำงานต่างกัน ผลการทดสอบด้วยค่าสถิติ One-Way ANOVA

ประสบการณ์ทำงาน	$\bar{x}$	S.D.	F	Sig
ตั้งแต่ 1-2 ปี	3.83	.52	.334	.000*
ตั้งแต่ 3 - 4 ปี	3.54	.46		
มากกว่า 4 ปี	3.65	.40		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 6 เมื่อทดสอบสมมติฐานด้วยค่าสถิติ One-Way ANOVA พบว่า

(ค่า $F = .334$ Sig .000 $p < .05$) สรุปได้ว่าประสบการณ์ทำงานต่างกัน สภาพการเรียนรู้วิชาประกันคุณภาพการศึกษาของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครูแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 7 แสดงผลการทดสอบรายคู่ของผู้ตอบแบบสอบถามสภาพการเรียนรู้วิชาประกันคุณภาพการศึกษาของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครูประสบการณ์ทำงาน

ประสบการณ์ทำงาน	ตั้งแต่ 1- 2 ปี $\bar{X} = 3.83$	ตั้งแต่ 3- 4 ปี $\bar{X} = 3.54$	มากกว่า 4 ปี $\bar{X} = 3.65$
ตั้งแต่ 1--5 ปี $\bar{X} = 3.83$	-	.277	.000*
ตั้งแต่ 6--10 ปี $\bar{X} = 3.54$	.277	-	.127
มากกว่า 10 ปี $\bar{X} = 3.65$	.000*	.127	-

จากตารางที่ 7 ผลการทดสอบรายคู่ของผู้ตอบแบบสอบถามสภาพการเรียนรู้วิชาประกันคุณภาพการศึกษา

ของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู ด้านประสบการณ์ทำงาน พบว่าผู้ที่มีประสบการณ์ทำงานตั้งแต่ 1- 5 ปี มีสภาพการเรียนรู้วิชาประกันคุณภาพการศึกษาของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครูแตกต่างจากผู้ที่มีประสบการณ์ทำงานมากกว่า 10 ปี

การทดสอบสมมติฐานของการวิจัยข้อที่ 4

H_0 : สถานะภาพต่างกัน สภาพการเรียนรู้วิชาประกันคุณภาพการศึกษาของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครูไม่แตกต่างกัน

H_1 : สถานะภาพต่างกัน สภาพการเรียนรู้วิชาประกันคุณภาพการศึกษาของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครูแตกต่างกัน

ตารางที่ 8 แสดงผลการเปรียบเทียบสภาพการเรียนรู้วิชาประกันคุณภาพการศึกษาของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครูที่มีสถานะภาพต่างกัน ผลการทดสอบด้วยค่าสถิติ One-Way ANOVA

สถานะภาพ	$\bar{x}$	S.D.	F	Sig
โสด	3.56	.46	.661	.019*
สมรส	3.70	.44		
อื่นๆ หม้าย/หย่าร้าง	3.95	.22		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 8 เมื่อทดสอบสมมติฐานด้วยค่าสถิติ One-Way ANOVA พบว่า

(ค่า $F = .661$ Sig .019 $p < .05$) สรุปได้ว่าสถานะภาพต่างกัน สภาพการเรียนรู้วิชาประกันคุณภาพการศึกษาของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครูแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 9 แสดงผลการทดสอบรายคู่ของผู้ตอบแบบสอบถามสภาพการเรียนรู้วิชาประกันคุณภาพการศึกษาของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู ด้านสถานะภาพ

สถานะภาพ	โสด ($\bar{X} = 3.56$)	สมรส ($\bar{X} = 3.70$)	อื่นๆ หมาย/ หย่าร้าง ($\bar{X} = 3.95$)
โสด ($\bar{X} = 3.56$)	-	.019*	.122
สมรส ($\bar{X} = 3.70$)	.019*	-	.127
อื่นๆ หมาย/ หย่าร้าง ($\bar{X} = 3.95$)	.122	.127	-

จากตารางที่ 9 ผลการทดสอบรายคู่ของผู้ตอบแบบสอบถามสภาพการเรียนรู้วิชาประกันคุณภาพการศึกษาของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู ด้านสถานะภาพพบว่าผู้ที่มีสถานะภาพโสดมีสภาพการเรียนรู้วิชาประกันคุณภาพการศึกษาของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู แตกต่างจากผู้ที่มีสถานะภาพสมรส

การทดสอบสมมติฐานการวิจัย ข้อที่ 5

H_0 : สังกัดสถานศึกษาต่างกัน สภาพการเรียนรู้วิชาประกันคุณภาพการศึกษาของนักศึกษาระดับ

ประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครูไม่แตกต่างกัน

H_1 : สังกัดสถานศึกษาต่างกัน สภาพการเรียนรู้วิชาประกันคุณภาพการศึกษาของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครูแตกต่างกัน

ตารางที่ 10 แสดงค่าเฉลี่ยสภาพการเรียนรู้วิชาประกันคุณภาพการศึกษาของนักศึกษาระดับ

ประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครูจำแนกตามสังกัดสถานศึกษาและผลการทดสอบด้วยค่า สถิติ t-test

ข้อมูลส่วนบุคคล	สถานศึกษา ของรัฐบาล		สถานศึกษา ของเอกชน		t	Sig (.05)
	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.		
สังกัด สถานศึกษา	3.72	0.45	3.55	0.44	.366	.602

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 10 เมื่อทดสอบสมมติฐานด้วยค่าสถิติ t-test พบว่า (ค่า $t = .366$ sig .602 $p > .05$) สรุปได้ว่า สังกัดสถานศึกษาต่างกันสภาพการเรียนรู้วิชาประกันคุณภาพการศึกษาของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครูไม่แตกต่างกัน

การทดสอบสมมติฐานการวิจัย ข้อที่ 6

H_0 : ขนาดสถานศึกษาต่างกัน สภาพการเรียนรู้วิชาประกันคุณภาพการศึกษาของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครูไม่แตกต่างกัน

H_1 : ขนาดสถานศึกษาต่างกัน สภาพการเรียนรู้วิชาประกันคุณภาพการศึกษาของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครูแตกต่างกัน

ตารางที่ 11 แสดงผลการเปรียบเทียบสภาพการเรียนรู้วิชาประกันคุณภาพการศึกษาของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู ผลการทดสอบด้วยค่าสถิติ One-Way ANOVA

ขนาดสถานศึกษา	$\bar{x}$	S.D.	F	Sig
สถานศึกษาขนาดเล็ก	3.61	.67	.153	.059
สถานศึกษาขนาดกลาง	3.64	.43		
สถานศึกษาขนาดใหญ่	3.55	.32		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 11 เมื่อทดสอบสมมติฐานด้วยค่าสถิติ One-Way ANOVA พบว่า (ค่า $F = .1535$ Sig. $.059$ $p > .05$) สรุปได้ว่าขนาดสถานศึกษา ต่างกัน สภาพการเรียนรู้ประกันคุณภาพการศึกษาของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู ไม่แตกต่างกัน

สรุปผล

จากการศึกษาสภาพการเรียนรู้ประกันคุณภาพการศึกษาของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์วิทยาลัยสันตพล

สรุปผลการวิจัยเป็นประเด็นสำคัญได้ดังนี้

1. สภาพการเรียนรู้ประกันคุณภาพการศึกษาของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู คณะศึกษาศาสตร์วิทยาลัยสันตพล โดยรวมและรายด้าน มีสภาพการเรียนรู้ อยู่ในระดับเหมาะสมมาก

2. สภาพการเรียนรู้ประกันคุณภาพการศึกษาของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู คณะศึกษาศาสตร์วิทยาลัยสันตพล จำแนกตามเพศ อายุ สถานะภาพประกอบการทำงาน โดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. สภาพการเรียนรู้ประกันคุณภาพการศึกษาของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู คณะศึกษาศาสตร์วิทยาลัยสันตพลจำแนกตามสังกัดสถานศึกษา ขนาดสถานศึกษาโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผล

1. สภาพการเรียนรู้ประกันคุณภาพการศึกษาของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู คณะศึกษาศาสตร์วิทยาลัยสันตพล โดยรวมและรายด้าน มีสภาพการเรียนรู้ อยู่ในระดับเหมาะสมมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก นักศึกษามีความสามารถในการจัดการ

กับเวลาในการเรียนได้อย่างเหมาะสม มีทัศนคติที่ดีในการเรียนสนใจเอาใจใส่กับการเรียนมีความสามารถการจัดการกับเวลาในการเรียนการจัดตารางเรียนและใช้เวลาในระหว่าง

วันอย่างมีประสิทธิภาพมีกระบวนการรวบรวมข้อมูลเป็นอย่างดี มีความกระตือรือร้นในการค้นหาความรู้และใช้เหตุผลโดยการทำความเข้าใจกับสิ่งที่เรียนนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันและมีการวางแผนการเรียนรู้ที่ดีสมารถและการเอาใจใส่ต่อการเรียนมียุทธวิธีในการสอบและการเตรียมตัวสอบที่ดีการที่นักศึกษานำกลยุทธ์วิธีการเทคนิคมาใช้ในการสอบโดยการเตรียมตัวด้วยเหตุผลดังกล่าวจึงทำให้สภาพการเรียนรู้ประกันคุณภาพการศึกษาของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู คณะศึกษาศาสตร์ โดยรวมและรายด้าน มีสภาพการเรียนรู้ อยู่ในระดับเหมาะสมมากสอดคล้องกับงานวิจัยของวนิดา กันทาแก้ว (2550: 125-128) ศึกษาความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคชาวอาร์เมเนีย และสภาพการเรียนรู้ของนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนนาริรัตน์จังหวัดแพร่จำนวน 324 คนพบว่าสภาพการเรียนรู้ของนักเรียนอยู่ในระดับปานกลาง

2. สภาพการเรียนรู้ประกันคุณภาพการศึกษาของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู คณะศึกษาศาสตร์จำแนกตามเพศอายุ สถานะภาพประกอบการทำงาน โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยนักศึกษาหญิงและนักศึกษาชายมีสภาพการเรียนรู้แตกต่างกันทั้งนี้อาจเนื่องมาจากนักศึกษาหญิงมีความสนใจในการเรียน ได้แก่วัยรุ่นทำแบบฝึกหัดและงานที่อาจารย์มอบหมายให้ ใช้เวลาส่วนใหญ่ในการทบทวนบทเรียน และศึกษาค้นคว้าความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ ส่วนนักศึกษาชายมีสภาพในการเรียนที่ไม่เหมาะสมเท่าที่ควรสอดคล้องกับ ชัยลีนิจพิวัฒน์ (2547 : 76) ซึ่งได้ศึกษาตัวแปรที่เกี่ยวกับความขยันหมั่นเพียรในการเรียน พบว่า เพศหญิงมีความขยันหมั่นเพียรมากกว่าเพศชาย ในขณะที่เพศชายมีความขยันหมั่นเพียรในการเรียนน้อย ดังที่อรพิน ศิริสัมพันธ์ และภัทรพล มหาจันทร์ (2554 : 8)

กล่าวว่า นักศึกษาหญิงมีทัศนคติด้านการเรียนดีกว่านักศึกษาชาย อาจเป็นเพราะนักศึกษาหญิงมีการเอาใจใส่ในการเรียนอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง ตั้งใจเรียนเห็นคุณค่าของการเรียน เพื่อนำไปใช้ในอนาคต โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยนักศึกษาเพศหญิง มีสภาพการเรียนรู้ เหมาะสมกว่านักศึกษาเพศชาย

สอดคล้องกับงานวิจัยของนุชนารถ แซ่มกัน (2550 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการเผชิญความเครียด และสภาพการเรียนรู้ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนนวมินทราชินูทิศ เตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่มีเพศ ต่างกันมีสภาพการเรียนรู้แตกต่างกัน

3. สภาพการเรียนรู้วิชาประกันคุณภาพการศึกษาของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู คณะศึกษาศาสตร์จำแนกตามสังกัดสถานศึกษา และขนาดสถานศึกษา โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากนักศึกษาทุกที่เข้ามาศึกษาในวิทยาลัย แต่ละคนต่างมีความมุ่งมั่น ตั้งใจในการเรียน เพื่อความสำเร็จของชีวิต ดังนั้นนักศึกษาจึงทุ่มเทกับการเรียนมาก สามารถจัดการกับเวลาในการเรียนได้อย่างเหมาะสม มีวิธีการที่จัดการกับความวิตกกังวลเกี่ยวกับการปฏิบัติตนในการเรียน มีสมาธิและการเอาใจใส่ต่อการเรียน อีกทั้งมีเทคนิค ยุทธวิธีในการสอบ และการเตรียมตัวสอบที่ดี และอีกประการหนึ่งคือนักศึกษามีเจตคติที่ดีต่อการเรียน ทำให้นักศึกษาสนใจ และมีความสุขในการเรียน ดังที่ทิลลี ทวีสิน (2552 : ออนไลน์) กล่าวว่า ในเรื่องสภาพการเรียนรู้ในระดับอุดมศึกษา มีรูปแบบการเรียนการสอน ระบบอาจารย์ที่ปรึกษา ต่างเน้นให้นักศึกษาถูกฝึกฝนให้รับผิดชอบในหน้าที่ของตนเอง โดยนักศึกษาต้องจัดระบบตารางเวลาในการเรียน การอ่านหนังสือ การทำรายงาน การค้นคว้าหาความรู้ เพื่อลงลึกในรายละเอียดที่เราสนใจในแต่ละวิชา นอกจากนี้ นักศึกษาต้องรู้จักจัดสรรเวลาในแต่ละวัน เช่น การจัดการเวลาสำหรับการเรียน การแบ่งเวลาสำหรับการทำกิจกรรมกับเพื่อน ๆ ในมหาวิทยาลัย และการแบ่งเวลาสำหรับครอบครัว ด้วยเหตุผลดังกล่าวจึงทำให้สภาพการเรียนรู้ประกาศนียบัตรบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์จำแนกตามสังกัดสถานศึกษาและ ขนาดสถานศึกษาโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อการนำไปใช้

จากผลการศึกษาสภาพการเรียนรู้วิชาประกันคุณภาพการศึกษาของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู คณะศึกษาศาสตร์พบว่า นักศึกษามีสภาพการ

เรียน ด้านการมีสมาธิและการเอาใจใส่ต่อการเรียนอยู่ในลำดับที่ 6 ทางวิทยาลัยควรจัดอบรมให้ความรู้กับนักศึกษาเกี่ยวกับการมีสมาธิและการเอาใจใส่ต่อการเรียน

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการทำวิจัยเรื่อง ทักษะคิดในการเรียนของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพครู ในวิชาต่างๆ เช่น การบริหารจัดการในชั้นเรียนความเป็นครู ฯลฯ

2.2 ควรมีการทำวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลให้นักศึกษามีสมาธิในการเรียน ของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพครู ในวิชาต่างๆ เช่น การบริหารจัดการในชั้นเรียนความเป็นครู ฯลฯ 2.3 ควรมีการทำวิจัยเรื่อง การศึกษายุทธวิธีในการเตรียมตัวสอบของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพครู ในวิชาต่างๆ เช่น การบริหารจัดการในชั้นเรียนความเป็นครู ฯลฯ

เอกสารอ้างอิง

- เกสร พลอยโพธิ์. (2552). สภาพการเรียนรู้กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี. วิทยานิพนธ์ วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- จริยกุลบุญญา. (2554). การเห็นคุณค่าในตนเองการสนับสนุนทางสังคมกับสภาพการเรียนรู้ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนเบ็ญจะมะมหาราช จังหวัดอุบลราชธานี. การศึกษาค้นคว้าอิสระ วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- ชัชลินีจุ่งพิพัฒน์. (2547). ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับความขยันหมั่นเพียรในการเรียนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนเวียงสระ อำเภอยะรัง จังหวัดสุราษฎร์ธานี. ปริญญานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- เทพการอดสกร. (2548). การศึกษาสภาพการเรียนรู้ของนักศึกษาวิชาเอกดนตรีมหาวิทยาลัยราชภัฏเขต

ภาคเหนือ. ปริญญาโท การศึกษามหาบัณฑิต
กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
นลินี ทวีสิน. (2552). **นิยามศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย.**
สืบค้นมาจาก <http://www.lib.dtc.ac.th>
สืบค้นเมื่อวันที่ 21 ธันวาคม 2557.
นุชนารถเข้มแข็ง. (2550). **การเผชิญความเครียดและสภาพ
การเรียนรู้ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนนวมิ
นทราชนิเทศเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า.การศึกษา
ค้นคว้าอิสระวิทยาศาสตร์มหาบัณฑิตกรุงเทพฯ :**
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
บุญชม ศรีสะอาด และคณะ. (2551). **พื้นฐานการวิจัย
การศึกษา. ภาควิชาวิจัยและพัฒนาการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. พิมพ์
ครั้งที่ 4.**
บุญชม ศรีสะอาด และคณะ. (2551). **วิธีการทางสถิติ
สำหรับการวิจัย. ภาควิชาวิจัยและพัฒนา
การศึกษาโครงการตำรา คณะศึกษาศาสตร์ มหา
วิทยามหาสารคาม. พิมพ์ครั้งที่ 4.**
พระมหาสุชาติ ใหม่อ่อน. (2550). **ปัจจัยที่ส่งผลต่อสภาพ
การเรียนรู้ของพระนิสิตคณะมนุษยศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เขต
บางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร. ปริญญาโท
การศึกษามหาบัณฑิต กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรี
นครินทรวิโรฒ.**
วชิระพิมพ์ทอง. (2552). **ความสัมพันธ์ระหว่างความฉลาด
ทางอารมณ์กับสภาพการเรียนรู้ของนักเรียนระดับ
ช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏ
สุรินทร์.การศึกษาค้นคว้าอิสระวิทยาศาสตร์
มหาบัณฑิต กรุงเทพฯ :มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.**
วนิดากันหาแก้ว. (2550). **ความสามารถในการพัฒนา
อุปสรรคเขาว์อารมณ์และสภาพการเรียนรู้ของ
นักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนนาริรัตน์
จังหวัดแพร่. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต
กรุงเทพฯ :มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.**
เสาวณี บุญเกิด. (2552). **การใช้ชีวิตประจำวันและสภาพ
การเรียนรู้ของนักศึกษาที่พักอาศัยในหอพัก**

**นักศึกษามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต.
วิทยานิพนธ์ สังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต
กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.**
เสาวรสแก้วหิรัญ. (2552). **ปัจจัยที่สัมพันธ์กับสภาพการ
เรียนของนักเรียนที่มีปัญหาทางการเรียนรู้.
วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิตเชียงใหม่ :**
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
อุดมลักษณ์ ราชสมบัติ และ ชัยยา น้อยนารถ. (2554).
**สภาพการเรียนรู้และเจตคติของนักศึกษาที่มี
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสถิติพื้นฐานของ
นักศึกษา คณะพาณิชยศาสตร์และการจัดการ
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตตรัง.
รายงานการวิจัยมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
วิทยาเขตตรัง.**
Loomis,K.D. (2000). **Learning styles and
asynchronous/learning : Comparing the
LASSI model to class performance.**
Dissertation Abstracts International. 19 (27)
,876 –A (UMI NO.2924588)
Moser, D. K., Riegel, B., McKinley, S., Doering, L., An,
K., &Sheahan, S. (2007). **Impact of
anxiety and erceived control on in-
hospital complications after acute
myocardial infarction. Psychosomatic
Medicine, 69(1), 10-16.**
Meckenaie, Alec. (1989).**Time for Success : A Goal
Getter’s Strategy.** New York :McGrow-hill,
Inc.Smith, M., Robinson, L., & Segal, J.
(2011). **Anxiety attacks and disorders:
signs, symptoms, and treatment.**
Retrieved January 25, 2012, from
<http://www.helpguide.org/mental/anxietytypesymptoms treatment.htm>

Meckenaie, Alec. (1989). Time for Success : A Goal

Getter's Strategy. New York : McGraw-hill,

Inc. Smith, M., Robinson, L., & Segal, J.

(2011). Anxiety attacks and disorders:

signs, symptoms, and treatment.

Retrieved January 25, 2012, from

<http://www.helpguide.org/mental/anxietytype>

ssymptoms treatment.htm

Weinstein, C. E., & Palmer, D. R. (2002). Learning

and Study Strategies Inventory (LASSI):

User's manual (2nd ed.). Clearwater, FL: H

& H Publishing.

ผลการจัดการเรียนรู้ นักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี โดยการประสานความร่วมมือ
ภาครัฐและภาคเอกชน¹

RESULTS OF STUDENT-LEARNING MANAGEMENT OF KING MONGKUT UNIVERSITY OF TECHNOLOGY THONBURI THROUGH PUBLIC-PRIVATE COLLABORATION

รศ.ดร.จूरีพร กาญจนการุณ²

Assoc.Prof. Jureeporn Kanjanakaron, Ph.D.

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาวิจัยเชิงปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วม มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อศึกษาผลการจัดการเรียนรู้ นักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี(มจธ.) โดยประสานความร่วมมือภาครัฐและภาคเอกชน เป็นการศึกษาโดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ เครื่องมือวิจัย คือ การสังเกต การสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่ม และแบบสอบถามปลายเปิด ซึ่งเป็นแบบรายงานการประเมินผลการเรียนรู้ด้วยตนเองโดยมีกลุ่มตัวอย่างผู้ให้ข้อมูลสำคัญคือ นักศึกษาระดับปริญญาตรีที่เรียนวิชา จิตวิทยาการจัดการ และเป็นตัวแทนเข้าร่วมในโครงการศึกษาดูงาน จำนวน 39 คน วิเคราะห์สังเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์ สติพื้นฐาน การวิเคราะห์เนื้อหา และวิเคราะห์เชิงสรุปแบบอุปนัย ผลการศึกษาพบว่า ภาคเอกชนที่เข้าร่วมในการศึกษาคครั้งนี้ คือ บริษัทน้ำตาลมิตรผล โดยมีการดำเนินกระบวนการจัดการเรียนรู้ผ่านโครงการศึกษาดูงานในฝ่ายทรัพยากรบุคคลของบริษัท จากผลการประเมินโครงการ พบว่านักศึกษาผู้เข้าร่วมในการศึกษาดูงานครั้งนี้ มีความพึงพอใจและได้รับประโยชน์โดยรวมในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.41$) และจากผลการสะท้อนเรียนรู้แบบย้อนมองตนเองและใคร่ครวญภายในของนักศึกษา ปรากฏว่า นักศึกษามีการเรียนรู้สอดคล้องตามเป้าหมายรายวิชาและกรอบคุณลักษณะบัณฑิตอันพึงประสงค์ (KMUTT-STUDENT QF) ในด้านความเป็นผู้นำ ดังนี้ คือ ความสามารถในการปรับตัว (Adaptability) (87.74%) ภาวะผู้นำ (Leadership) (98.44%) ทักษะการจัดการ (Management Skills) (94.87%) และมีการเรียนรู้อื่นเกิดขึ้น อาทิเช่น เรื่องภาพลักษณ์ความรู้สึกผูกพัน วัฒนธรรมองค์กร และจริยธรรมในการทำงาน

คำสำคัญ ความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชน และผลการจัดการเรียนรู้

¹ บทความวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาวิจัยในชั้นเรียนวิชา GEN353 จิตวิทยาการจัดการ สำนักศึกษาทั่วไป มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี ประจำปี 2557

² คณะศิลปศาสตร์ สายสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี

E-mail: jureeporn.kan@kmutt.ac.th

ABSTRACT

The main purpose of this participatory research was to study results of student-learning management through public-private collaboration. The study was conducted at King Mongkut University of Technology Thonburi (KMUTT) by means of qualitative methodology. The research instruments used to collect the data were observations, in-depth interviews, group discussions, project evaluation questionnaire and open-ended students' learning self-report. The samples and key informants were thirty-nine undergraduate students studying in the subject area of managerial psychology and participating in the project of field trip study. The data analysis involved fundamental statistical analysis, content analysis and inductive analysis. The findings revealed that the private sector collaboration came from Mitr Phol Sugar Corp., Ltd. The learning management process was implemented through the field trip study project at Mitr Phol human resource department. Additionally, the students had satisfactions and benefits at the highest level ($\bar{x} = 4.41$). Their self-inquiry learning-reflection and inner contemplation fit in with the subject goals and KMUTT **Student Qualification Framework**(KMUTT-STUDENT QF) on the global leader aspects i.e. adaptability (89.74%), leadership(97.44%), and management skill(94.87%). Moreover, other learning's (organizational image, organizational commitment, organizational culture, work ethic etc.) also occurred.

Keywords: Public-Private Collaboration, Results of Learning Management

บทนำ

การจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคม โดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึก การอบรม การสร้างองค์ความรู้ขึ้นเกิดจากการจัดสภาพแวดล้อม สังคมการเรียนรู้ เป็นความหมายสำคัญของการศึกษาในการปฏิรูปตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพุทธศักราช 2542 ซึ่งสอดคล้องกับหลักการจัดการศึกษาทั่วไป (general education) ในหลักสูตรระดับปริญญาตรีที่เริ่มมาจากความคิดว่า การพัฒนาคนหรือทรัพยากรมนุษย์จะต้องมีความสมบูรณ์และสมดุลตามองค์ประกอบธรรมชาติของมนุษย์ คือร่างกาย และจิตใจ (อารมณ์ ความคิด สติปัญญา และจิตวิญญาณ) ทั้งนี้ในการจัดรูปแบบการเรียนรู้ในระบบการศึกษาปัจจุบันที่ช่วยให้การเรียนการสอนเป็นไปตามวัตถุประสงค์นั้นมีอย่าง

หลากหลายซึ่งต่างได้ให้ความสำคัญกับแหล่งเรียนรู้ โดยเฉพาะแหล่งเรียนรู้ภายนอกสถานศึกษา

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี(มจธ.) เป็นสถาบันอุดมศึกษาไทยที่อยู่ในกำกับดูแลของรัฐบาล ซึ่งมีการจัดการเรียนการสอนรายวิชาในหมวดศึกษาทั่วไปในระดับปริญญาตรี โดยมีนักศึกษาทั่วไป คณะศิลปศาสตร์ รับผิดชอบทำหน้าที่จัดการเรียนการสอน สำหรับวิชาจิตวิทยาการจัดการเป็นหนึ่งในวิชาในหมวดศึกษาทั่วไป ที่จัดบริการให้แก่ศึกษาระดับปริญญาตรีในแต่ละคณะ ภาควิชาต่างๆของมหาวิทยาลัย โดยรายวิชานี้ที่มีเป้าหมายส่งเสริมและพัฒนานักศึกษาให้มีความเข้าใจเกี่ยวกับเนื้อหาวิชา สามารถประยุกต์นำแนวคิดทางจิตวิทยาไปใช้ในการบริหารจัดการ และแก้ปัญหาพฤติกรรมการทำงาน รวมทั้งมีเป้าหมายเพื่อการเสริมสร้างคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ (จรีพร กาญจนการุณ ,2557) ทั้งนี้ มจธ. ได้ประกาศนโยบายด้านการเรียนรู้

ในแผนปฏิบัติการด้านการศึกษามุ่งเน้นการพัฒนากรอบคุณลักษณะบัณฑิตอันพึงประสงค์(KMUTT-STUDENT QF) ซึ่งกรอบดังกล่าวครอบคลุมผลการเรียนรู้ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ และอยู่บนฐานความคิดที่มหาวิทยาลัยต้องการอยากเห็นบัณฑิต มจร. เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงทางสังคม นั่นคือ บัณฑิต มจร. ควรต้องมีความสามารถในการนำและประสานให้เกิดความร่วมมือกัน ทั้งด้านการปฏิบัติงานในวิชาชีพ และด้านสังคม เพื่อมุ่งให้เกิดความสำเร็จของเป้าหมายที่ตั้งมาร่วมกัน โดยมีทัศนคติ ทักษะ และความรู้ที่ทำให้บรรลุวัตถุประสงค์ ความเป็นผู้นำ (Global Leader) (สำนักงานพัฒนาการศึกษาและบริการ มจร., 2558)

การที่มหาวิทยาลัยจะสามารถบรรลุเป้าประสงค์ภารกิจดังกล่าวนั้น การจัดการเรียนการสอนในกลุ่มวิชาศึกษาทั่วไป ย่อมถือเป็นปัจจัยสนับสนุนหลักของมหาวิทยาลัย โดยเฉพาะวิชาจิตวิทยาการจัดการซึ่งมีรูปแบบการจัดการเรียนการสอนเป็นพิเศษโดยมีการใช้ประโยชน์จากแหล่งเรียนรู้ภายนอกสถานศึกษา โดยในปีการศึกษา 1/2557 นี้ได้มีการวางแผนที่จะนำองค์กรภาคเอกชน เข้ามาเป็นสื่อการเรียนรู้ต่อนักศึกษา (จุรีพร กาญจนการุณ, 2557) นั้นและวิชานี้ยังมีวัตถุประสงค์สอดคล้องภายใต้กรอบคุณลักษณะบัณฑิตอันพึงประสงค์ของ มจร. จึงเป็นวิชาที่ได้รับการคาดหวังว่าจะสามารถตอบสนองต่อภารกิจดังกล่าวต่งนั้นผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาเรื่องผลการดำเนินการจัดการเรียนรู้นักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี โดยการประสานความร่วมมือภาครัฐและภาคเอกชน

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาการจัดการเรียนรู้นักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี(มจร.) โดยการประสานความร่วมมือภาครัฐและภาคเอกชน

กรอบแนวคิดทฤษฎีในการศึกษาวิจัย

การจัดการเรียนการสอนในวิชาการศึกษาทั่วไป (General Education) นั้นควรจัดให้มีความสัมพันธ์กับการใช้ประโยชน์แหล่งเรียนรู้ทั้งนี้เพราะต่างมีปรัชญาการศึกษาตลอดชีวิตเป็นแกนกลางการนำแหล่งการเรียนรู้ในชุมชนมาใช้ประโยชน์ในวิชาการศึกษาทั่วไปนั้น ย่อมนำไปสู่การพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนคณะทำงานการปฏิรูปการศึกษาตลอดชีวิต กรมการศึกษานอกโรงเรียน (2543อ้างถึงใน จุรีพร กาญจนการุณ, 2546) ได้จัดแบ่งรูปแบบแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่หลากหลายตามการจัดบริการทางการศึกษาโดยได้จัดให้สถานประกอบการต่างๆ ถือเป็นแหล่งเรียนรู้ที่อยู่นอกสถานศึกษา เป็นแหล่งที่สามารถนำมาใช้เป็นส่วนมาประกอบเป็นสื่อของการเรียนรู้ได้อย่างไม่ตั้งใจหรือไม่ตั้งใจ(Unintentional sources)

สำหรับการเรียนรู้ หมายถึง การศึกษาเพื่อให้เกิดความรู้และความเข้าใจ(<http://th.w3dictionary.org/>) Ambrose (2010) ได้ให้ความหมายของการเรียนรู้ว่าเป็นการเปลี่ยนแปลงของความรู้ ความเชื่อ และพฤติกรรม หรือทัศนคติ (จุรีพร กาญจนการุณ, 2556) การเรียนรู้มีความสัมพันธ์โดยตรงกับการศึกษาดูงาน ทั้งนี้เพราะการศึกษาดูงานนั้น เป็นกิจกรรมหนึ่งในกระบวนการพัฒนาบุคลากรในอันที่จะช่วยเพิ่มพูนความรู้ทักษะประสบการณ์ให้กับตัวบุคลากรอีกทั้งเปิดมุมมองที่จะรับกับการเรียนรู้ในสิ่งใหม่ๆ สร้างความพร้อมให้แก่ทั้งตัวบุคลากรเองและสร้างผลสัมฤทธิ์ให้แก่ทีมงานและหน่วยงาน (https://www.tci-thai-jo.org/index.php/edujournal_nu/article/)

ดังนั้น การศึกษาดูงาน (Field trip study) จึงเป็นกิจกรรมอย่างหนึ่งในกระบวนการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เข้าร่วมให้เกิดการเรียนรู้ในรูปแบบใดรูปแบบหนึ่งเพื่อเพิ่มพูนหรือพัฒนาสมรรถภาพในด้านต่างๆตลอดจนปรับปรุงพฤติกรรมอันนำมาซึ่งการแสดงออกที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของโครงการที่ตั้งไว้ซึ่งในเรื่องของการเรียนรู้นั้น อาจเป็นการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นภายในตนเองได้ขณะที่บุคคลได้สัมผัสเข้าร่วมกิจกรรมในการศึกษาดูงานและการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นภายในตนเองนั้น ผู้เรียนอาจใช้หลักการ

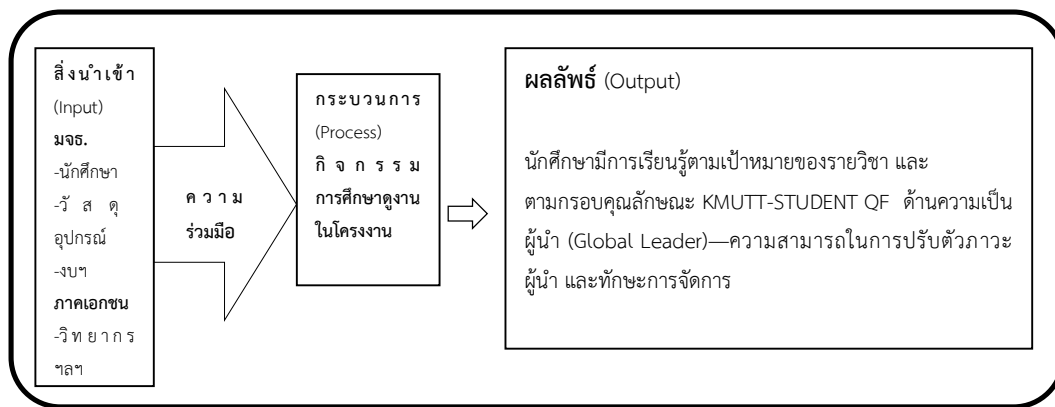
สะท้อนเรียนรู้แบบย้อนมองตนและใคร่ครวญภายใน (จรีพร กาญจนการุณ, 2558) เพื่อประเมินผลการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นได้

ในที่นี้ การจัดการเรียนรู้ นักศึกษา มจร. โดยประสานความร่วมมือภาครัฐและภาคเอกชนครั้งนี้จึงเป็นการนำแหล่งเรียนรู้ภายนอกมาร่วมใช้ประโยชน์ในที่นี้คือการนำองค์กรภาคเอกชนเข้ามาเป็นสื่อการเรียนรู้ โดยร่วมกันจัดโครงการศึกษาดูงานขึ้นและมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อตอบสนองต่อเป้าหมายของวิชาจิตวิทยาการจัดการและตอบสนองต่อนโยบายพัฒนานักศึกษาตามกรอบคุณลักษณะบัณฑิตอันพึงประสงค์ (KMUTT-STUDENT QF) ในองค์ประกอบด้านความเป็นผู้นำ (Global Leader)

ทั้งนี้ได้จัดให้มีการประเมินผลโครงการตามการรับรู้ของนักศึกษาผู้เข้า-ร่วมโครงการ(เอกสารรายงานผลโครงการศึกษาดูงานเรื่องกลุ่มมิตรผล:เติบโตอย่างยั่งยืนด้วยวัฒนธรรมองค์กร, คณะศิลปศาสตร์ มจร.2557)และผู้วิจัยยังได้จัดให้นักศึกษาได้รายงานผลการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นภายในตนเองโดยใช้หลักการสะท้อนเรียนรู้แบบย้อนมองตนและใคร่ครวญภายในด้วยวิธีการนั่งสงบนิ่งย้อนระลึกทบทวนถึงความรู้สึกของตนที่เกิดขึ้นจากประสบการณ์ตรงในการลงมือปฏิบัติกิจกรรม(จรีพร กาญจนการุณ, 2558) ขณะที่ได้เข้าร่วมในโครงการศึกษาดูงาน

ดังนั้น การจัดการเรียนรู้จึงสามารถเขียนรูปแบบ (Model) ตามแนวคิดขององค์กรในการพัฒนาบุคลากรในเชิงระบบ (Bertalanffy,1968;

<http://www.tu.ac.th/org/ofrector/person/train/handbook-k/training.html>) ซึ่งประกอบด้วย 3 ส่วนหลัก คือ 1) Inputs หรือสิ่งนำเข้า แบ่งเป็นสองส่วน คือ 1.1) ฝ่าย มจร. สิ่งนำเข้าได้แก่ ตัวนักศึกษาผู้เข้าร่วมฯวัสดุ อุปกรณ์ เงินงบประมาณฯลฯ 1.2) ฝ่ายองค์กรภาคเอกชน สิ่งนำเข้าได้แก่ ทีมวิทยากร สถานที่ วัสดุ อุปกรณ์ ฯลฯ 2) Process หรือ กระบวนการพัฒนาบุคคล หมายถึง กิจกรรมการศึกษาดูงานในโครงการและ3) Outputs หรือ ผลลัพธ์ คือ นักศึกษาที่ได้รับการพัฒนาแล้วซึ่งในที่นี้ได้แก่นักศึกษาผู้เข้าร่วมและผ่านการศึกษาดูงานมีการเรียนรู้ตามเป้าหมายวิชาและตามกรอบคุณลักษณะบัณฑิตอันพึงประสงค์(KMUTT-STUDENT QF) ในองค์ประกอบด้านความเป็นผู้นำ (Global Leader)หรือได้รับประโยชน์อื่นใดจากการเข้าร่วมกิจกรรมศึกษาดูงาน รวมทั้งข้อมูลต่างๆ อันได้แก่ผลการประเมินความคิดเห็นต่างๆต่อโครงการ ซึ่งจะส่งผลกระทบเป็นข้อมูลย้อนกลับ(Feedback)เพื่อใช้ในการปรับปรุงกิจกรรมโครงการ และการจัดการเรียนรู้ในวิชาจิตวิทยาการจัดการต่อไป

ภาพที่ 1 การจัดการเรียนรู้ในวิชาจิตวิทยาการจัดการ

คำถามในการวิจัย

ผลการจัดการเรียนรู้ นักศึกษา มจร. โดยประสานความร่วมมือระหว่างมจร.และองค์กรภาคเอกชนในวิชาจิตวิทยาการจัดการนั้น นักศึกษามีการเรียนรู้บรรลุตามเป้าหมายของรายวิชาตามกรอบคุณลักษณะบัณฑิตอันพึงประสงค์ (KMUTT-STUDENT QF) และมีการเรียนรู้อื่นๆ อะไรบ้างมีข้อมูลย้อนกลับ หรือ Feedbackอะไรบ้าง

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

การจัดการเรียนรู้โดยประสานความร่วมมือระหว่างภาครัฐและภาคเอกชนในที่นี้ หมายถึง การดำเนินการจัดการเรียนการสอนนักศึกษาระดับปริญญาตรี ประจำปีการศึกษา 1/2557 วิชาจิตวิทยา

การจัดการ สำนักศึกษาทั่วไป มจร. โดยประสานความร่วมมือจากภาคเอกชน หรือเป็นการนำองค์กรภาคเอกชนเข้ามาเป็นแหล่งเรียนรู้เพื่อพัฒนานักศึกษาให้สอดคล้องตามเป้าหมายวิชา และตามกรอบคุณลักษณะบัณฑิตอันพึงประสงค์ของมจร. (KMUTT-STUDENT QF)

ขอบเขตของการวิจัย

เป็นการศึกษาในภาพรวมตามการรับรู้ของนักศึกษา มจร. ระดับปริญญาตรี ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง ที่ลงทะเบียนเรียนวิชาจิตวิทยาการจัดการปีการศึกษา 1/2557 และเป็นตัวแทนกลุ่มที่เข้าร่วมโครงการการศึกษาดูงาน ณ ฝ่ายทรัพยากรบุคคล ขององค์กรภาคเอกชน

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative methodology) เป็นหลักโดยเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) คือ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษามจร. ที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรีที่ได้ลงทะเบียนเรียนวิชาจิตวิทยาการจัดการ ในปีการศึกษา 1/2557 และได้รับการคัดเลือกให้เป็นตัวแทน

กลุ่มเข้าร่วมในโครงการศึกษาดูงาน ณ ฝ่ายทรัพยากรบุคคล ขององค์กรภาคเอกชนได้กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาทั้งหมด 39 คน และใช้วิธีการศึกษาวิจัยแบบมีส่วนร่วม (participatory research) โดยทั้งนี้ผู้วิจัยจะมีบทบาทเป็นทั้งผู้สอนในรายวิชา และทำหน้าที่ประสานงานจัดดำเนินการโครงการ โดยได้เข้าร่วมศึกษาดูงานด้วยกับกลุ่มนักศึกษาตัวแทนดังกล่าวและใช้วิธีการสังเกตทั้งแบบมีส่วนร่วม และไม่มีส่วนร่วม สุ่มสัมภาษณ์เชิงลึกตัวแทนนักศึกษาผู้เข้าร่วมฯ การสนทนากลุ่มแบบไม่เป็นทางการ (informal focus group discussion) และใช้แบบประเมินผลการเรียนรู้ ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบสอบถามปลายเปิด (open-ended form) มีลักษณะเป็นแบบรายงานการประเมินสะท้อนผลการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษา ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามกรอบความคิดในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ โดยหลังการดำเนินกิจกรรมโครงการเสร็จสิ้นแล้ว ผู้วิจัยจะให้นักศึกษาแต่ละคนได้สะท้อนผลการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นภายในตนเองออกมาในรูปข้อเขียนการบรรยายความรู้สึกลงในแบบประเมินผลการเรียนรู้ด้วยตนเอง ภายหลังจากการนั่งสงบนิ่งเป็นเวลา 10 นาที โดยนักศึกษาจะย้อนระลึกทบทวนถึงความรู้สึกของตนที่เกิดขึ้นจากประสบการณ์ตรงขณะที่ได้เข้าร่วมกิจกรรมในโครงการศึกษาดูงานนอกจากนั้นยังมีการใช้แบบสอบถามสำหรับประเมินโครงการซึ่งเป็นแบบสอบถามแบบมีโครงสร้างมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับ เพื่อประเมินความพึงพอใจ และประโยชน์ที่ได้รับจากการเข้าร่วมโครงการ (เอกสารรายงานผลโครงการศึกษาดูงานเรื่อง กลุ่มมิตรผล: เติบโตอย่างยั่งยืนด้วยวัฒนธรรมองค์กร, คณะศิลปศาสตร์ มจร.2557) ด้วย

สำหรับขั้นตอนการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลทั้งหมด และใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) การวิเคราะห์แบบสรุปเชิงอุปนัย (induction) การวิเคราะห์สถิติพื้นฐาน ค่าร้อยละ และการนำเสนอผลการศึกษาวิจัยเชิงพรรณนาวิเคราะห์สำหรับแบบประเมินโครงการนั้น ได้กำหนดช่วงของคะแนนค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ของความคิดเห็น เพื่อใช้แปลความหมายข้อมูลไว้ 5 ระดับ คือ มากที่สุด ($4.21 \leq \bar{x} \leq 5.00$), มาก ($3.41 \leq \bar{x} \leq 4.20$), ปานกลาง/ไม่แน่ใจ ($2.61 \leq \bar{x} \leq 3.40$), น้อย ($1.81 \leq \bar{x} \leq$

2.60) และ น้อยที่สุด ($1.00 \leq \bar{x} \leq 1.80$) เกณฑ์การหาช่วงคะแนนดังกล่าวนี้ได้จากการคำนวณหาช่วงคะแนนจากพิสัย (Intervals from the Range) ตามหลักการคำนวณเชิงสถิติ

ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ขอความร่วมมือกลุ่มตัวอย่างในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการศึกษาวิจัยตั้งแต่เบื้องต้นโดยแจ้งให้กลุ่มตัวอย่างทราบว่าการศึกษาวิจัยครั้งนี้ จะมีการนำเสนอข้อมูลในภาพรวมเท่านั้น กลุ่มตัวอย่างมีอิสระในการให้ข้อมูลอย่างเต็มที่ ข้อมูลส่วนบุคคลจะได้รับการปกปิดคุ้มครอง ไม่มีการเปิดเผยข้อมูลใดๆเป็นลักษณะส่วนบุคคล รวมทั้งผู้วิจัยยินดีแจ้งผลการวิจัยให้กลุ่มตัวอย่างทราบเมื่อการศึกษาวิจัยเสร็จสิ้น

ผลการศึกษาวิจัย

ผลการศึกษาเรื่องการจัดการเรียนรู้ โดยการประสานความร่วมมือระหว่างภาครัฐและภาคเอกชน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี (มจร.) นำเสนอต่อไปนี้

1. ผลการประสานงานความร่วมมือกับองค์กรภาคเอกชน

ชื่อโครงการ ศึกษาดูงาน	องค์กร ภาคเอกชน (แหล่ง เรียนรู้ ภายนอก)	สถานที่ /วันเวลา
โครงการ ศึกษาดูงาน เรื่องกลุ่มมิตร ผล:เตบโต อย่างยั่งยืน ด้วย วัฒนธรรม องค์กร	ทีมงานฝ่าย ทรัพยากร บุคคล บริษัท น้ำตาลมิตร ผล จำกัด	สำนักงานใหญ่ บริษัท น้ำตาลมิตรผล จำกัด เลขที่ 2 อาคารเพลิน จิตเซ็นเตอร์ ชั้น 2 ถ น น สุ ขุ ม วิ ท คล อง เตย กทม . 10110 /วันจันทร์ที่ 1 กันยายน 2557 เวลา 08.00 – 16.30 น.

2. ผลการดำเนินกิจกรรมในโครงการศึกษาดูงาน
เรื่องกลุ่มมิตรผล: เตบโตอย่างยั่งยืนด้วยวัฒนธรรมองค์กร

2.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน ของกลุ่ม
ตัวอย่างในการศึกษาวิจัยซึ่งเป็นตัวแทนกลุ่มนักศึกษาเข้าร่วม
โครงการ ดังต่อไปนี้

ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้
เป็นนักศึกษา มจร. ระดับปริญญาตรี ซึ่งมีจำนวนทั้งหมด
39 คน เป็นเพศชาย 17 คน (43.59 %) เพศหญิง 17 คน
(43.59 %) ไม่ระบุ 5 คน (12.82 %) เป็นนักศึกษาคณะ
วิทยาศาสตร์ 9 คน (23.08 %) คณะวิศวกรรมศาสตร์
16 คน (41.03 %) คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม 12 คน
(30.77 %) และไม่ระบุ 2 คน (5.13%)

2.2 ผลการประเมินโครงการศึกษาดูงานเรื่องกลุ่ม
มิตรผล: เตบโตอย่างยั่งยืนด้วยวัฒนธรรมองค์กร

รายการที่ประเมิน	$\bar{X}$	ระดับ ความ คิดเห็น
1. การให้ความรู้และความเข้าใจของ วิทยากร	4.41	มาก ที่สุด
2. การตอบคำถามข้อสงสัยต่างๆของ วิทยากร	4.49	มาก ที่สุด
3. ความสามารถโดยรวมวิทยากรและ ทีมงาน	4.64	มาก ที่สุด
4. ประสบการณ์โดยตรงจากการเรียนรู้ นอกห้องเรียน	4.23	มาก ที่สุด
5. นำไปสู่การพัฒนาทักษะการทำงาน เป็นทีม	4.26	มาก ที่สุด
6. นำไปสู่การพัฒนาทักษะผู้นำกลุ่ม	4.21	มาก ที่สุด
7. นำไปสู่การสร้างความสามารถคิด วางแผน สร้างสรรค์ออกแบบ กิจกรรมการเรียนรู้อื่นๆ	4.31	มาก ที่สุด
8. พาหนะ และการเดินทาง	4.59	มาก ที่สุด
9. เครื่องเสียงและอุปกรณ์ต่างๆ ห้อง เก้าอี้นั่งและสิ่งแวดล้อม	4.79	มาก ที่สุด

10. วันและเวลาที่จัด	3.85	มาก
11. โดยรวมท่านพึงพอใจและได้รับประโยชน์จากการเข้าร่วมโครงการฯ	4.41	มากที่สุด

นอกจากนี้ นักศึกษาผู้เข้าร่วมโครงการ ยังมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติม และเป็นข้อมูลย้อนกลับต่อโครงการ ปราบกฏผลดังนี้คือนักศึกษา 35 คน คิดเป็นร้อยละ 89.74 ให้ความเห็นว่า “อยากให้วิชานี้มีการจัดโครงการศึกษาดูงาน เช่นนี้อีก เพราะว่าได้ความรู้มากกว่าการเรียนในห้องเรียน” นักศึกษา 5 คน ร้อยละ 12.82 เห็นว่า “ควรเพิ่มกิจกรรมให้มากขึ้น โดยเฉพาะการจัดบรรยายโดยวิทยากรของบริษัทให้ความรู้ที่ดีมาก” นักศึกษา 2 คน ร้อยละ 5.13 เห็นว่า “หากเป็นไปได้ควรจัดโครงการนอกเวลาเรียน ให้สอดคล้องกับเวลาว่างนักศึกษาทุกคน เพื่อทุกคนได้มีโอกาสเข้าร่วมศึกษา ดูงาน เพื่อความเท่าเทียมกัน”

2.3 ผลการสะท้อนเรียนรู้แบบย้อนมองตน และใคร่ครวญภายใน ของนักศึกษา มจร. ผู้เข้าร่วมโครงการตามเป้าหมายสำคัญของวิชาจิตวิทยาการจัดการ และสอดคล้องตามกรอบคุณลักษณะบัณฑิตอันพึงประสงค์ (KMUTT-STUDENT QF) ด้านความเป็นผู้นำ (Global Leader) ซึ่งวิเคราะห์สังเคราะห์สรุปรวบรวมจากแบบรายงานการประเมินสะท้อนผลการเรียนรู้ด้วยตนเอง

ผลการสะท้อนเรียนรู้แบบย้อนมองตน และใคร่ครวญภายในตามเป้าหมายสำคัญของวิชาจิตวิทยาการจัดการ และสอดคล้องตามกรอบคุณลักษณะบัณฑิตอันพึงประสงค์ (KMUTT-STUDENT QF) ด้านความเป็นผู้นำ (Global Leader)		จำนวนนักศึกษา (คน)	ร้อยละ
หัวข้อเรื่อง	ตัวอย่างข้อเขียนคำบรรยายของนักศึกษาหลังจากเสร็จสิ้นโครงการฝึกอบรม		
1.ความสามารถในการปรับตัว (Adaptability)	“ได้รับฟังสิ่งแปลกใหม่ ต้อง update ความคิดตัวเองใหม่ กับสิ่งที่พบเห็น รับรู้...” “ต้องปรับปรุงตัวเอง ถ้าจะให้ได้ออกทำงานที่ดีๆ...” “เดิมคิดว่า เก่งในวิชาชีพ ก็พอ แต่ตอนนี้คงต้องคิดใหม่”	35	89.74

	เรียนรู้สิ่งอื่นรอบตัว” “มนุษย์สัมพันธ์ สำคัญมากในการทำงาน...” ฯลฯ		
2.ภาวะผู้นำ (Leadership)	“...กิจกรรมกลุ่มในโครงการ ช่วยสร้างบรรยากาศ ความสามัคคี การทำงานเป็นทีม ...” “สร้างทีมที่แข็งแกร่งเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันได้ ถ้าเรามีความเชื่อมั่น ศรัทธาต่อตนเองและเพื่อนๆ...เอาใจเขามาใส่ใจเรา” “หัวหน้าทีมที่ดี ต้องทำตัวแบบอย่าง เรียนรู้สิ่งอื่นรอบตัว มองการณ์ให้ไกล” “ปัญหาอย่าพึ่งทำหาย ยิ่งน่าสนใจ...” ฯลฯ	38	97.44
3.ทักษะการจัดการ (Management Skills)	“...กิจกรรมกลุ่มนี้ ...ทำให้ได้เรียนรู้ เรื่องเทคนิคการจัดการองค์กรได้สัมผัส ใกล้ชิด เห็นจริง...” “ทำให้เห็นว่าการวางแผน การตั้งเป้าหมาย การทำงาน สำคัญอย่างไร...” “การตั้งเป้าหมายทีม ให้เป็นเป้าหมายของสมาชิกทุกคน” “แม้จะมีปัญหาขัดข้องประการใด หากสามารถวางแผนจัดการสมาชิกทุกคนให้มีเป้าหมายเดียวกัน ทุกอย่างย่อมสำเร็จ...” “หัวหน้าทีมต้องจัดการระบบให้มีความยุติธรรมในการทำงาน ” ฯลฯ	37	94.87

2.4 ผลการสะท้อนเรียนรู้แบบย้อนมองตนและใคร่ครวญภายในด้านอื่นๆของนักศึกษา มจร. วิเคราะห์สังเคราะห์สรุปรวบรวมจากแบบรายงานการประเมินสะท้อนผลการเรียนรู้ด้วยตนเอง

ผลการสะท้อนเรียนรู้แบบย้อนมองตน และ ใคร่ครวญภายใน อื่นๆ ดังตัวอย่างข้อเขียนคำบรรยายของนักศึกษา หลังจากเสร็จสิ้นโครงการฝึกอบรม	จำนวน นักศึกษา (คน)	ร้อยละ
“กลุ่มมิตรผลเป็นองค์กรที่ยึดมั่นเคารพใน วัฒนธรรมองค์กรเน้นระบบการจัดการคุณธรรม” “เข้าใจเกี่ยวกับความสำคัญของวัฒนธรรม องค์กรมากขึ้น” “รู้สึกที่เราอยู่องค์กรใด เราควรต้องรักผูกพัน และทุ่มเทกับงาน” “การทำงานต้องมีความรับผิดชอบ มีจริยธรรม” ฯลฯ	37	94.87

2.5 ลักษณะรูปแบบของการจัดดำเนินการโครงการ
ศึกษาดูงานเรื่องกลุ่มมิตรผล:เติบโตอย่างยั่งยืนด้วย
วัฒนธรรมองค์กร

รูปแบบกิจกรรมในโครงการศึกษาดูงานในครั้งนี้
ประกอบด้วยการรับฟังการบรรยายจากทีมงานวิทยากรของ
บริษัท พร้อมตอบข้อซักถามของนักศึกษา การเยี่ยมชม
กิจการหน่วยงานต่างๆในฝ่ายทรัพยากรบุคคลของบริษัท
น้ำตาลมิตรผล การจัดการประชุมกลุ่มห้องย่อยๆ เพื่อ
ถกเถียง และระดมความเห็นตามโจทย์ปัญหาเกี่ยวกับเรื่อง
การบริหารจัดการองค์กร วัฒนธรรมองค์กร กับการเติบโต
ขององค์กร ฯลฯ โดยที่กลุ่มนักศึกษาที่เข้าศึกษาดูงานจะ
สามารถเลือกเข้าร่วมสนทนากลุ่มตามหัวข้อในห้องประชุม
ต่างๆ ต่อไปนี้เป็นภาพกิจกรรม ของนักศึกษา มจร. ที่เข้า
ร่วมโครงการศึกษาดูงาน

จากการสังเกต สัมภาษณ์ และสนทนากลุ่มอย่างไม่
เป็นทางการ พบว่า นักศึกษาผู้ให้ข้อมูลสำคัญวิจัยได้ให้ข้อมูล
สอดคล้องกันว่า ไม่เคยไปศึกษาดูงานฝ่ายทรัพยากรบุคคล

ขององค์กรใดมาก่อน การเข้าร่วมกิจกรรมครั้งนี้ทำให้นักศึกษาได้รับความรู้เกี่ยวกับเรื่องการจัดการและวัฒนธรรม
องค์กรว่ามีความสำคัญยิ่งและยังต้องการจะนำความรู้ที่ได้ไป
ประยุกต์ใช้กับการเรียน การทำงานและการดำเนินชีวิตต่อไป
การได้เข้าร่วมกิจกรรมทำให้รู้สึกว่าการเรียนวิชานี้สนุก
สนุกสนานและมีความหมายยิ่งขึ้น นอกจากนี้ยังเห็นว่ากลุ่ม
มิตรผล เป็นองค์กรที่น่าสนใจ มีระบบการทำงานแบบเน้น
วัฒนธรรมความรับผิดชอบต่อเป็นสำคัญ เป็นองค์กรที่เห็น
ประโยชน์แก่ส่วนรวม และหากสำเร็จการศึกษา ก็อยากเข้าไป
ทำงานในองค์กรลักษณะนี้ ส่วนปัญหาอุปสรรคของการเข้า
ร่วมกิจกรรมนั้น นักศึกษาส่วนใหญ่ให้ข้อมูลว่าไม่มีปัญหาใด
แต่มีบางคนให้ข้อมูลว่ามีเพื่อนในกลุ่มเรียนที่อยากเข้าร่วม
โครงการ แต่ไม่สามารถเข้าร่วมได้เนื่องจากไม่ได้รับเลือกเป็น
ตัวแทนกลุ่ม และบางคนให้ข้อมูลว่าช่วงเวลาจัดกิจกรรมตรงกับ
เวลาเรียนวิชาอื่น ทำให้ต้องทำเรื่องขออนุญาตผู้สอนวิชานั้น
เป็นพิเศษเพื่อลาเรียนมาเข้าร่วมโครงการ และยังต้อง
ติดตามเนื้อหาวิชาให้ทันเพื่อนๆ ด้วยตนเอง

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า ภาคเอกชนที่ร่วมจัดการเรียนรู้
กับวิชาจิตวิทยาการจัดการคือบริษัทน้ำตาลมิตรผลจำกัด
โดยจัดโครงการศึกษาดูงานเรื่องกลุ่มมิตรผล:เติบโตอย่าง
ยั่งยืนด้วยวัฒนธรรมองค์กร กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็น
นักศึกษาเพศชายและเพศหญิงจำนวนอย่างละเท่าๆกันร้อยละ
33.96มาจากคณะวิศวกรรมศาสตร์ ร้อยละ41.03
กิจกรรมในโครงการมีการบรรยาย เยี่ยมชม ประชุมห้องย่อย
และอภิปรายผล ผลประเมินโครงการ นักศึกษาพึงพอใจและ
ได้รับประโยชน์โดยรวมมากที่สุด ($\bar{x}=4.41$) ผลสัมฤทธิ์และ
สนทนากลุ่มนักศึกษาผู้ให้ข้อมูลสำคัญเห็นถึงคุณค่าความรู้ที่
ได้รับและจะนำไปประยุกต์ใช้ในการจัดการกับเรื่องเรียน งาน
และชีวิตผลสะท้อนเรียนรู้แบบย้อนมองตนใคร่ครวญภายใน
นักศึกษามีการเรียนรู้สอดคล้องตามเป้าหมายวิชาและกรอบ
คุณลักษณะบัณฑิตอันพึงประสงค์ด้านความเป็นผู้นำ ได้แก่
ความสามารถปรับตัว (87.74%) ภาวะผู้นำ (98.44%)
และ ทักษะการจัดการ (94.87%) และมีการเรียนรู้ด้านอื่นๆ

(94.87%) อาทิเช่น ในเรื่องภาพลักษณ์ ความรู้สึกผูกพัน วัฒนธรรมองค์กร และจริยธรรมการทำงาน เป็นต้น

อภิปรายผล

การวิจัยนี้ เป็นการศึกษาวิจัยแบบมีส่วนร่วม เน้นพิจารณาถึงผลลัพธ์ อันเนื่องมาจากการเรียนรู้หลังจาก นักศึกษาทำกิจกรรมศึกษาดูงานเสร็จสิ้นแล้ว ทั้งนี้โดย พิจารณาจากผลการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลจากผล การประเมินโครงการ รายงานการสะท้อนการเรียนรู้ตนเอง ของนักศึกษารวมทั้งการสังเกตพฤติกรรม สัมภาษณ์สนทนา กลุ่มอย่างไม่เป็นทางการตลอดช่วงการดำเนินกิจกรรม แต่ใน การเรียนรู้ตามแนวคิดเชิงระบบนั้น (Littlejohn, 2001; Donald and Others 1999; จุริพร กาญจนการุณ, 2556) ควรเริ่มต้นพิจารณาตั้งแต่ **สิ่งป้อนเข้าสู่ระบบ (input)** ซึ่งต้องมีความพร้อมเพียงพอ ในที่นี้ต้องพิจารณาทั้งฝ่าย มจธ. และกลุ่มมิตรผล เพราะถือเป็นความร่วมมือระหว่างกัน สิ่งนำเข้าของ มจธ. *ส่วนแรก* ได้แก่ นักศึกษา งบฯ ฯลฯ สำหรับตัวนักศึกษานั้น เนื่องจากเป็นตัวแทนที่ได้รับเลือก เพื่อให้นำความรู้ที่ได้กลับมาอธิบายอภิปรายสู่กลุ่มในวิชาจึงมี ความพร้อมในการเรียนรู้ในระดับหนึ่ง ส่วนงบฯและอื่นๆนั้น ได้รับสนับสนุนจากสำนักงานศึกษาทั่วไป มจธ. สิ่งนำเข้าของ กลุ่มมิตรผล เป็น *ส่วนที่สอง* ได้แก่ ทีมวิทยากร สถานที่ ฯลฯ ซึ่งผลการประเมินความพึงพอใจการรับรู้ประโยชน์โดยรวม ของนักศึกษาปรากฏในระดับมากที่สุด (ดังตารางหัวข้อ 2.2) แต่ด้วยงบฯที่ได้รับดำเนินโครงการมีจำกัดประกอบกับ สถานที่ดูงานได้ตอบรับจำนวนผู้เข้าร่วมกิจกรรมไม่เกิน 40 คน ทำให้จำเป็นต้องจำกัดจำนวนผู้เข้าร่วมโครงการให้มีความ เหมาะสมโดยต้องคำนึงถึงคุณภาพเป็นสำคัญคือ ต้องมี พาหนะเดินทางพอและสถานที่เยี่ยมชมนั้นจะต้องสามารถ รองรับจำนวนนักศึกษาด้วย จึงทำให้การดำเนินกิจกรรม โครงการเป็นไปอย่างมีคุณภาพและเป็นที่พอใจสอดคล้องกับ ผลประเมินโครงการข้างต้น

ในส่วนของกระบวนการ (Process) นั้น เป็นส่วน ของกิจกรรมในโครงการศึกษาดูงาน ซึ่งมีการใช้วิธี หลากหลายทั้งบรรยายเยี่ยมชมประชุมห้องย่อยและอภิปราย

โดยเฉพาะวิธีการสอนโดยใช้การอภิปรายกลุ่มย่อยนั้นเป็น วิธีการที่มุ่งช่วยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ อย่างทั่วถึง มีโอกาสแสดงความคิดเห็นแลกเปลี่ยน ประสบการณ์ช่วยให้เกิดการเรียนรู้ที่กว้างขึ้น

(<https://pay2011.wordpress.com>) และ การ เยี่ยมชมส่วนงานต่างๆก็เป็นการศึกษานอกสถานที่เพื่อเป็น การเรียนรู้และแสวงหาประสบการณ์ใหม่ๆที่คาดหวังว่าจะ สามารถนำมาประยุกต์ใช้

(http://www.baanjommyut.com/-library_2/extension-/innovation_and techno-logy_education/20.html)

นอกจากนั้นเมื่อพิจารณารายละเอียดผลประเมิน อื่นๆในตารางหัวข้อ 2.2 ก็ปรากฏผลอยู่ในระดับ มาก และ มากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับผลการสังเกต สัมภาษณ์ และ สนทนากลุ่ม ที่นักศึกษาผู้ให้ข้อมูลสำคัญให้ข้อมูลสอดคล้อง กันว่าการได้เข้าร่วมกิจกรรมทำให้รู้สึกว่าการเรียนมี ความหมายและสนุกสนาน สรุปได้ว่าโครงการนี้บรรลุผลตาม ตัวชี้วัดผลการดำเนินงานทั้งในแง่จำนวนผู้เข้าร่วมโครงการ และระดับความพึงพอใจประโยชน์ที่ผู้เข้าร่วมโครงการได้รับ ทุกประการ (เอกสารรายงานผลโครงการศึกษาดูงานเรื่องกลุ่ม มิตรผล:เติบโตอย่างยั่งยืนด้วยวัฒนธรรมองค์กร คณะศิลป ศาสตร์ มจธ., 2557)

ส่วนของผลลัพธ์ (Output) ได้แก่ นักศึกษา มจธ. มีการเรียนรู้บรรลุตามเป้าหมายสำคัญของวิชา และ สอดคล้องตามกรอบคุณลักษณะบัณฑิตอันพึงประสงค์ (KMUTT-STUDENT QF) ด้าน ความเป็น ผู้นำ (Global Leader) ซึ่งพิจารณาจากผลสะท้อนการเรียนรู้ นั้น ปรากฏว่า นักศึกษาสามารถสะท้อนเรียนรู้แบบย้อนมองตน และ ไคร่ครวญภายใน 3 ประเด็นหลักๆ คือความสามารถในการ ปรับตัว ภาวะผู้นำ และ ทักษะการจัดการ (ตารางหัวข้อ 2.3) ถือว่าการดำเนินโครงการครั้งนี้บรรลุผลสำเร็จเพราะ ตอบสนองต่อเป้าหมายสำคัญของวิชา และตอบสนองต่อ นโยบายองค์กรได้นอกจากนี้นักศึกษายังมีการสะท้อนการ เรียนรู้อื่นๆเกิดขึ้นร่วมด้วยโดยเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับ การรับรู้ภาพลักษณ์ของกลุ่มมิตรผลในเชิงบวก (ตารางหัวข้อ 2.4) นั้นหมายถึงนักศึกษารับรู้ว่าคุณภาพมิตรผล เป็นองค์กร ภาควิชาเอกชน ซึ่งมีการดำเนินกิจกรรมในลักษณะที่มีความ

รับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมด้วย (Corporate Social Responsibility; CSR) (<http://www.csrcom.com/csr.php>) จึงถือว่าเป็นแหล่งเรียนรู้ภายนอก (จรีพร กาญจนการุณ, 2549) ที่เป็นประโยชน์ต่อการจัดการเรียนรู้

การสะท้อนเรียนรู้แบบย้อนมองตนและใคร่ครวญ ภายใน (Self-Inquiry and Inner Contemplation) ดังกล่าวนี้อาจเป็นส่วนสำคัญลักษณะหนึ่งของผู้เรียน เป็น การเรียนรู้ที่เกิดขึ้นภายในตนเอง (จักกาคม มหิสรากุล ,2557) ด้วยแนววิธีที่ว่าปัญหาเกิดจากการลงมือปฏิบัติทำให้ ได้มาซึ่งความรู้จากประสบการณ์ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ภายในตนเองเรียกว่าเป็นการเรียนรู้สู่การเปลี่ยนแปลง (Transformative learning) ซึ่งถือเป็นเป้าหมายสำคัญ (จุมพล พูลภัทรชีวิน, 2552) ของการเรียนรู้(จรีพร กาญจน การุณ , 2558)นั่นเองลักษณะของการเรียนรู้สู่การ เปลี่ยนแปลงดังกล่าวอันเนื่องจากการลงมือปฏิบัติกิจกรรมใน โครงการนี้มีลักษณะสอดคล้องกับเงื่อนไขพื้นฐานของแนวคิด จิตตปัญญาศึกษา เรื่องความเชื่อมั่นในความเป็นมนุษย์ (humanistic value)ว่ามนุษย์มีศักยภาพสามารถเรียนรู้ และพัฒนาตนเองได้อย่างต่อเนื่อง โดยมีประสบการณ์ตรง เป็นปัจจัยสำคัญของกระบวนการเรียนรู้ที่นำไปสู่การ เปลี่ยนแปลงขั้นพื้นฐาน(ธนา นิลชัยโกวิท และคณะ,2551 ; จรีพร กาญจนการุณ, 2558) เนื่องจากการจัดโครงการ การศึกษาดูงาน ถือเป็นโครงการพัฒนาบุคลากรที่องค์กรต้องมีการลงทุน ดังนั้นจึงควรมีการประเมินผลโครงการทั้งในแง่ ผลสัมฤทธิ์และความคุ้มค่าของโครงการด้วย ([ซึ่งในที่นี้นอกจากมีการประเมินผลทั้งด้านความพึงพอใจ ประโยชน์ที่ได้รับ ฯลฯ ผลลัพธ์ที่ถือเป็นผลสัมฤทธิ์และความ คุ้มค่ามากที่สุดก็คือ ผลการสะท้อนการเรียนรู้สู่การ เปลี่ยนแปลงของนักศึกษานั้นเอง](http://kmcenter.rid.go.th/kcperson/main/kmspb/dataspb/.sumbestpractice.)

ข้อเสนอแนะและประโยชน์จากการศึกษาวิจัย

1. ผลการวิจัยสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในปรับปรุง การจัดการเรียนรู้ในวิชาจิตวิทยาการจัดการ และการจัดการ

เรียนการสอนวิชาอื่นๆที่มีลักษณะคล้ายคลึงกันและอาจ นำมาใช้ประโยชน์ในแง่การจัดกิจกรรมโครงการส่งเสริมภาวะ ผู้นำนอกหลักสูตร โดยประสานความร่วมมือภาคเอกชนจัด กิจกรรมโครงการศึกษาดูงานเพื่อเป็นสื่อการเรียนรู้

2. ควรจัดให้มีการศึกษาวิจัยต่อเนื่องเพื่อติดตามผล หลังโครงการเสร็จสิ้นสักระยะหนึ่ง เพื่อตรวจสอบผลสะท้อน เรียนรู้ของนักศึกษาจะสามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้จริง นั่นคือ นักศึกษาที่ร่วมกิจกรรมศึกษาดูงานจะสามารถนำความรู้ที่ได้ ไปใช้ในทางปฏิบัติจริงได้ทั้งด้านการเรียนทำงานและการ ดำเนินชีวิต

3. ควรจัดรูปแบบกิจกรรมโครงการศึกษาดูงานให้ หลากหลาย สำนวญความต้องการ จัดการเกี่ยวกับช่วงเวลา ดำเนินกิจกรรมให้เหมาะสมและจัดสรรงบประมาณให้ เพียงพอ ติดต่อประสานงานองค์กรเอกชนที่สามารถรองรับผู้ เข้าศึกษาดูงานจำนวนมาก เพื่อเปิดโอกาสให้นักศึกษาทุกคน ได้เรียนรู้สัมผัสจริงจากศึกษาดูงาน และจัดดูงานเพิ่มเติมใน ส่วนการจัดการด้านการผลิต และอื่นๆ เป็นต้น

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยนี้ได้รับสนับสนุนงบประมาณค่าใช้จ่ายดำเนินการ โครงการศึกษาดูงาน จากสำนักศึกษาทั่วไป มจร. และงาน ประสบความสำเร็จลุล่วงด้วยดีนั้น ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ คุณบุญธรรม ว่องประพินกุล ผู้อำนวยการงานทรัพยากร บุคคลและบริหาร พร้อมทีมงานของฝ่ายทรัพยากรบุคคล บริษัท น้ำตาลมิตรผล จำกัด ที่ให้ความอนุเคราะห์ ร่วมจัด กระบวนการเรียนรู้ในวิชาจิตวิทยาการให้แก่นักศึกษา มจร.

เอกสารอ้างอิง

การพัฒนาบุคลากรทางการศึกษาโดยการศึกษาดูงานสืบค้น เมื่อ 8 เมษายน 2559 , จาก http://www.baanjommyut.com/library_2/extension-2/innovation_and_technology_education/20.html

คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ,สำนักงาน. 2542,
พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพุทธศักราช
2542, กรุงเทพมหานคร : บริษัทพริกหวาน
กราฟฟิค จำกัด.

โครงการการศึกษาฐานเรื่องกลุ่มมิตรผล:เติบโตอย่างยั่งยืน
ด้วยวัฒนธรรมองค์กร. 2557, เอกสารประกอบและ
รายงานผลโครงการ, สำนักศึกษาทั่วไปคณะศิลป
ศาสตร์ สายสังคมศาสตร์มนุษยศาสตร์ มจร.

ความหมายของ CSR. สืบค้นเมื่อ 23เมษายน 2559,จาก
<http://www.csrcom.com/csr.php>.

จักกาคม มหิสรากุล. 2557, ความ(ไม่)รู้ของผู้ทำนาย: การ
สืบค้นตัวตนจากเรื่องเล่าบนฐานของอัตชีวประวัติ.
วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยมหิดล.

จุมพล พูลภัทรชีวิน. 2552, จิตปัญญาศึกษาและการเรียนรู้
สู่การเปลี่ยนแปลง สืบค้นเมื่อ 2 กันยายน 2558,จาก
[http://jittapanya.blogspot.com/search/label/
/จุมพล%20พูลภัทรชีวิน](http://jittapanya.blogspot.com/search/label/จุมพล%20พูลภัทรชีวิน)

จรีพร กาญจนการุณ. 2546, การนำเสนอแนวทางการพัฒนา
และการใช้ประโยชน์แหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตใน
ชุมชนเขตบางขุนเทียน.วิทยานิพนธ์ดุซงญอบัณฑิต.
ครุศาสตร์.จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

จรีพร กาญจนการุณ. 2556, การเรียนรู้คุณธรรมผู้นำสืบ
ประการของนักศึกษามจร. ผ่านการรับฟังการ
บรรยายพระราชประวัติของพระบาทสมเด็จพระจอม
เกล้าเจ้าอยู่หัว. การประชุมวิชาการสถาบัน
พระปกเกล้า ครั้งที่ 15 ประจำปี 2556 ธรรมราชา.
กรุงเทพฯ : 221-233.

จรีพร กาญจนการุณ.2557, เอกสารแผนการสอนวิชา
GEN353จิตวิทยาการจัดการสำนักศึกษาทั่วไปคณะ
ศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้า
ธนบุรี.

จรีพร กาญจนการุณ. 2558, การสะท้อนการเรียนรู้แบบย้อน
มองตน และใคร่ครวญภายในของนักศึกษา
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรีภายหลัง

การจัดดำเนินการโครงการสังคม. วารสาร
ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ ปีที่15ฉบับที่ 1:
135-143.

ธนา นิลชัยโกวิท และคณะ. 2551, งานพลังกลุ่ม และ
ความสุข. โครงการวิจัยเพื่อพัฒนาหลักสูตรการ
อบรมและกระบวนการแนวจิตตปัญญาศึกษา.
กรุงเทพฯ : ศูนย์คุณธรรม.

รายงานการประเมินผลโครงการศึกษาฐานองค์กร Best
Practice บริษัท เจริญโภคภัณฑ์ จำกัด. สืบค้นเมื่อ
29เมษายน 2559, จาก
[http://kmcenter.rid.go.th/kcperson/main/kms
pb/dataspb/sumbestpractice](http://kmcenter.rid.go.th/kcperson/main/kmspb/dataspb/sumbestpractice).

เรื่องและผู้จัดโครงการฝึกอบรมครูรู้. สืบค้นเมื่อ 19 เมษายน
2559, จาก
[http://www.tu.ac.th/org/ofrefector/person/trai
n/handbook/Training.html](http://www.tu.ac.th/org/ofrefector/person/train/handbook/Training.html)

วิธีการศึกษาฐานอย่างมีประสิทธิภาพ. สืบค้นเมื่อ 8
เมษายน 2559, จาก [https://www.tci-
thaijo.org/index.php/edujournal_nu/article/](https://www.tci-thaijo.org/index.php/edujournal_nu/article/)
วิธีการสอนโดยใช้การอภิปราย. สืบค้นเมื่อ 2มิถุนายน 2559,
จาก <https://pay2011.wordpress.com>.

สำนักงานพัฒนาการศึกษาและบริการ. 2558, กรอบ
คุณลักษณะบัณฑิตอันพึงประสงค์ของ มจร.(KMUTT-
STUDENT QF), กรุงเทพฯ: เอกสารเผยแพร่
สำนักงานอธิการบดี มจร.

Ambrose, Susan A. 2010., *How Learning Works:
Seven Research-Based Principles for Smart
Teaching*, San Francisco: John Wiley & Sons,
Inc.

Bertalanffy, von, L. 1968,*General systems theory*.
New York: Braziller.

Donald, H. Ford and Richard M. Lerner. 1999,
Developmental Systems Theory. London
:SAGE Publications, Inc.

การบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดพิษณุโลก¹

EARLYCHILDHOOD DEVELOPMENT CENTER ADMINISTRATION UNDER LOCAL ADMINISTRATIVE ORGANIZATION OF PHITSANULOK PROVINCE

ภัทรวดี ทะลิตะพงษ์²

PHATTHARAWADI HASITAPONG

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาปัญหาการบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในจังหวัดพิษณุโลก 2) เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในจังหวัดพิษณุโลก ตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทั้ง 6 ด้านได้แก่ 1) ด้านงบประมาณในการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 2) ด้านบุคลากร 3) ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัย 4) ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร 5) ด้านการมีส่วนร่วม สนับสนุนจากทุกภาคส่วน 6) ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำนวน 142 คน ครูผู้ดูแลเด็ก จำนวน 111 คน รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้นจำนวน 253 คน เครื่องมือที่ใช้ 1) แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ($\bar{x}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.84 และ 2) แบบสอบถามแสดงความคิดเห็นของผู้บริหารหาแนวทางการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ผลการวิจัยพบว่า 1) ปัญหาการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดพิษณุโลก โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านบุคลากร ($\bar{x} = 3.52$) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านงบประมาณในการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ($\bar{x} = 2.51$) 2) แนวทางการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดพิษณุโลก เรียงความสำคัญจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรกดังนี้ 2.1) ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องมีความรู้ ความเข้าใจและปฏิบัติตามมาตรฐานในการคัดเลือกครูผู้ดูแลเด็กให้ตรงตามคุณสมบัติที่กำหนด ตรงกับสายงาน และมีการวางแผนจำนวนครูผู้ดูแลเด็กให้เหมาะสมกับจำนวนเด็กที่ดูแล 2.2) ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรกำหนดจัดทำงบประมาณและจัดสถานที่ให้ผู้ปกครองเข้าถึงแหล่งข้อมูลข่าวสารได้ทั่วถึง จัดกิจกรรมผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วม และสนับสนุนในกิจกรรมนั้น การขอความร่วมมือและการสนับสนุนจากชุมชนอาจขอในรูปแบบการใช้ฝีมือ หรือแรงงาน 2.3) ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในระดับตำบล อำเภอ หรือระดับจังหวัด ควรให้การสนับสนุน ส่งเสริมให้หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กครูผู้ดูแลเด็กเข้าร่วมประชุม

¹ บทความวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์การศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม ประจำปีการศึกษา 2559

² นักศึกษาปริญญาโท สาขาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

Email : hasitapong57@gmail.com

แลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารอย่างต่อเนื่องระหว่างศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก คัดเลือกศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่มีการบริหารจัดการที่ดีให้เป็นศูนย์พัฒนาเด็กเล็กต้นแบบเพื่อใช้ที่ศึกษาดูงานและแลกเปลี่ยนความรู้

คำสำคัญ : การบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก, มาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ABSTRACT

The purposes of this study were to: 1) The management problems of Childhood Development Centers according to the standard under local administrative organization of Phitsanulok Province. 2) Guideline for the management of Childhood Development Centers according to the standard under local administrative organization of Phitsanulok Province which is consist of 6 aspects 1) Management budget for Childhood Development Center 2) Human resource 3) Facility, Environmental, Health and Safety 4) Academic and Curriculum Activity 5) Community and Participation from all Interested parties 6) Supportiveness from Childhood Development Center network. The study samples were Top Management of Childhood Development Centers 142 persons and Teacher 111 persons with the total 253 persons. The instrument used was 1) a questionnaire divided into five levels, about the statistical methods used to analyses data were mean ($\bar{x}$) and standard deviation (SD). The reliability value of this study was 0.84 and 2) a questionnaire for managements' opinion to solve the problem of Childhood Development Centers.

The result of this research was found 1) The management problems of Childhood Development Centers according to the standard under local administrative organization of Phitsanulok Province were at moderate level with the highest mean ($\bar{x} = 3.52$) for Human resource aspect and the lowest mean ($\bar{x} = 2.51$) for Management budget for Childhood Development Center aspect. 2) Guideline for the management of Childhood Development Centers according to the standard under local administrative organization of Phitsanulok Province from top 3 is 2.1) The local administrative organization should follow the standard for recruiting, planning and provide enough children's caretakers. The local administration organization should support children's caretakers to get Professional Teacher Certificate. 2.2) The local administrative organization should prepare budget and allocate the place for child parents to access the relevant information and organize an event to get child parents participation. The cooperation from children parents or community may come from their skill or labor. 2.3) The administration organization from local, district or city level should promote and support shift of child development center and children's caretakers to attend the meeting continually for information exchange among child development centers and select the best one who manage the child development center in effective manner as its prototype for learning center.

Keywords: The Management of Childhood Development Centers, The Standard of Administrative Childhood Development Center under local administrative organization.

บทนำ

ช่วงอายุปฐมวัย คือห้าปีแรกของชีวิตนั้นเป็นช่วงเวลาที่สำคัญอย่างยิ่งสำหรับการพัฒนาชีวิตของเด็กสมองของเด็กพัฒนาอย่างรวดเร็วในช่วงห้าปีแรกของชีวิตเป็นช่วงเวลาที่เด็กมีการพัฒนาทางการรับรู้ ภาษา สังคม อารมณ์และกล้ามเนื้ออย่างรวดเร็ว การพัฒนาทางสมองของเด็กขึ้นอยู่กับกระบวนการกระตุ้นทางสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะอย่างยิ่งคุณภาพของการเลี้ยงดูและระดับการปฏิสัมพันธ์ที่เด็กได้รับ เด็กทารกที่ได้รับการกอด หยอดล้อ อาหารและกระตุ้นทางการมองเห็นจะได้เปรียบเด็กที่ไม่ได้รับหลายเท่า เด็กที่ได้รับการเลี้ยงดูเอาใจใส่อย่างใกล้ชิดมีโอกาสที่จะพัฒนาทักษะทางการรับรู้ ภาษา อารมณ์และสังคมอย่างเต็มที่ มีโอกาสที่จะเติบโตขึ้นอย่างสมบูรณ์แข็งแรงและมีความเชื่อมั่นและรู้จักคุณค่าของตนเองมากกว่าเด็กที่ไม่ได้รับการเอาใจใส่ การพัฒนาในแต่ละด้านนี้ล้วนแต่มีความสำคัญต่อชีวิตความเป็นผู้ใหญ่ของเรา เพราะประสบการณ์ในวัยเด็กเป็นสิ่งที่มิอาจหลีกเลี่ยงต่อความเป็นตัวตนของเราในวันนี้ แม้สภาพแวดล้อมของบ้านเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุดในช่วงชีวิตวัยเด็กแต่ถึงกระนั้นก็ตามก็ยังจำเป็นต้องได้มีโอกาสรับบริการพัฒนาเด็กปฐมวัยรูปแบบใดรูปแบบหนึ่งเช่นบริการในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ผลสำรวจสถานการณ์เด็กและสตรีในประเทศไทย พ.ศ. 2555 ซึ่งจัดทำโดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ ด้วยการสนับสนุนจากยูนิเซฟ พบว่า มีเด็กอายุ 3-5 ปี ประมาณร้อยละ 84 กำลังเรียนในระดับก่อนวัยเรียนและพบว่าในกลุ่มเด็กที่แม่ไม่มีการศึกษามีอัตราเข้าเรียนระดับก่อนวัยเรียนต่ำกว่าเด็กที่แม่มีการศึกษา นอกจากนี้มีเด็กอายุ 3-5 ปี ในกทม. เพียงร้อยละ 66 ที่เข้าเรียนก่อนวัยเรียน การประเมินคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กปฐมวัยทั้งหมดกว่า 20,000 แห่งทั่วประเทศโดยกรมอนามัยในปี 2555 พบว่ามีเพียงร้อยละ 67 เท่านั้นที่ผ่านเกณฑ์ (M.Thomas, 2009) ดังนั้นปัญหาของสังคมประการหนึ่งที่มีผลกระทบอย่างยิ่งต่อเด็กปฐมวัยไทย คือ ความอ่อนแอของสถาบันครอบครัวในการทำหน้าที่อบรมเลี้ยงดูเด็ก เด็กปฐมวัยจำนวนหนึ่งอาจได้รับการเลี้ยงดูที่ไม่เหมาะสมอันส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของเด็กทั้งในปัจจุบันและอนาคต นอกจากนี้

ปัญหาสิ่งแวดล้อมต่างๆ ส่งผลโดยตรงและโดยอ้อมต่อสุขภาพอนามัยและการพัฒนาการ ตลอดจนการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยรวมทั้งการหลั่งไหลเข้ามาของวัฒนธรรมต่างๆ จากภายนอกส่งผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตทำให้จำเป็นต้องตระหนักถึงความสำคัญของการดำรงเอกลักษณ์ของวัฒนธรรมในสังคมตนเอง การพัฒนาเด็กที่สอดคล้องกับบริบททางวัฒนธรรมและวิถีชีวิตทางสังคมของเด็ก ซึ่งมีลักษณะเฉพาะและแตกต่างกันไปจึงมีความสำคัญ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546, น. 44) ในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยผู้ปกครองเป็นบุคคลที่มีความสำคัญมากต่อการศึกษารับรู้ของเด็ก ทั้งนี้เพราะบ้านเป็นสถาบันสำคัญอันดับแรกที่สร้างให้เด็กเป็นบุคคลที่มีความสามารถในการดำเนินชีวิตได้อย่างมีความสุขเด็กสามารถเติบโตมากน้อยเพียงใดมีความสามารถในการปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมได้ขึ้นอยู่กับบทบาทของพ่อแม่ผู้ปกครองเองเป็นสำคัญ พ่อแม่ ผู้ปกครองเป็นครูคนแรกคนสำคัญของเด็กเป็นผู้ที่มีบทบาทอันสำคัญยิ่งในการให้ความรู้ให้ประสบการณ์แก่เด็กและเป็นแบบอย่างในการเรียนรู้ของเด็ก พัฒนาเด็กตั้งแต่ แรกเกิดทางจิตใจ อารมณ์ สังคม และ สติปัญญา ฝึกให้เด็กคิด วิเคราะห์อย่างมีเหตุผล จากสภาพเศรษฐกิจในปัจจุบันส่งผลให้ผู้ปกครองที่มีรายได้น้อยไม่มีเวลาดูแลบุตรหลานเพราะต้องออกไปทำงานนอกบ้าน ด้วยเหตุนี้จึงมีศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่อยู่ในความรับผิดชอบของหน่วยงานและองค์กรต่าง ๆ รวมทั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งจัดตั้งขึ้นเพื่อทำหน้าที่จัดบริการสาธารณะให้แก่ประชาชน โดยเฉพาะบริการสาธารณะขั้นพื้นฐานที่มีความเกี่ยวข้องใกล้ชิดกับประชาชนในเขตบริการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นๆ และด้านการศึกษานั้นเป็นภารกิจที่สำคัญประการหนึ่งตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ตามมาตรา 16 ได้ บัญญัติให้อำนาจและหน้าที่ ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรับผิดชอบการจัดบริการสาธารณะให้แก่ประชาชนในพื้นที่ รวมถึงการจัดการศึกษาให้เด็กก่อนวัยเรียน เตรียมความพร้อมแก่เด็ก ให้มีคุณภาพ ให้ได้รับการพัฒนาทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ตลอดจนส่งเสริมให้มีลักษณะนิสัยที่เหมาะสมกับวัยเป็นไปอย่างถูกต้อง ตามหลักวิชาการ เติบโตตามศักยภาพ มีคุณธรรม

จริยธรรม ระเบียบวินัย และมี ความพร้อมที่จะเข้ารับการศึกษาขั้นพื้นฐานในระดับต่อไป (พระราชบัญญัติ สถาปนาและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ 2537 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2546) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ส่วนราชการต่างๆ ถ่ายโอนให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดตั้งขึ้นเอง ก็ยังมีความแตกต่างหลากหลาย ทั้งในด้านโครงสร้างการบริหารงาน ได้แก่ ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านบุคลากร ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน และด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย รวมถึงการพัฒนาคุณภาพ ซึ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องรับผิดชอบภารกิจในการจัดการศึกษาให้ได้คุณภาพและมาตรฐานเพื่อให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในความรับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นสถานศึกษาแห่งแรกที่มีคุณภาพและมีมาตรฐานสามารถให้บริการตอบสนองชุมชนด้านการจัดการศึกษาแก่เด็กปฐมวัย อายุ 2 - 5 ปีอย่างทั่วถึงดั่งนั้นกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นจึงได้จัดทำมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อเป็นแนวทางให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นถือปฏิบัติในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีมาตรฐานและมีคุณภาพเป็นไปในแนวทางเดียวกัน (มาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. 2553 : น. 1 - 2) อย่างไรก็ตามการประเมินศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทั่วประเทศพบว่ามีปัญหาด้านการดำเนินงานความพร้อมของทรัพยากรคุณภาพของครูพี่เลี้ยงและบุคลากรทางการศึกษาและไม่ได้มีการประเมินตัวเด็กเพื่อให้ได้รับการพัฒนาที่เหมาะสมอย่างรอบด้านตามวัย ซึ่งปัญหาการขาดคุณภาพของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เป็น 1 ใน 6 ปัญหาสุขภาวะเด็ก ที่โครงการอนาคตไทยภายใต้การสนับสนุนของกองทุนสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพ (สสส.) ให้ความสำคัญและควรได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วน จิราภรณ์ แผลงประพันธ์ (2557) มีผลงานวิจัยที่ได้ทำการศึกษาความคิดเห็นของผู้ปกครองต่อการบริหารจัดการตามมาตรฐานการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ผู้ปกครองได้เสนอแนะให้ศูนย์มีการพัฒนาการบริหารจัดการ

คือ ผู้บริหารและครูผู้ดูแลเด็กควรได้รับการสนับสนุน ให้ได้รับการเพิ่มพูนความรู้ด้านการจัดการศึกษา ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัย ควรรักษาอุปกรณ์เครื่องเล่นที่สนับสนุนต่อการพัฒนาการของเด็กให้อยู่ในสภาพที่ดีและปลอดภัย ควรมีการประชุมวางแผนเพื่อกำหนดแนวทางการดำเนินงานการจัดการเรียนการสอนระหว่างผู้บริหารกับผู้ปกครอง ตัวแทนชุมชนและผู้เกี่ยวข้อง ณัฐวัฒน์ ราวีย์ (2554, บทคัดย่อ) กฤติมา ไทยหนุ่ม (2553, บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาความพึงพอใจของผู้ปกครองต่อการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในสังกัดองค์กรปกครองส่วน ตำบลหนองมะค่า จังหวัดลพบุรี พบว่า ควรปรับปรุงห้องเรียนให้เหมาะสมกับจำนวนเด็ก ควรปรับปรุงห้องน้ำให้เหมาะสมกับวัยของเด็ก ควรจัดสื่อให้มีความหลากหลายเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน ควรเพิ่มมาตรการป้องกันดูแลความปลอดภัยการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตำบลท่านางงาม อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก ได้ดำเนินการจัดตั้งในปี 2544 โดยอยู่ภายใต้การบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลท่านางงาม อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก ซึ่งเริ่มดำเนินงานในปี 2538 จากการประเมินศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สม.ศ) ในปี 2557 พบว่าศูนย์แห่งนี้มีข้อบกพร่องด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย ทั้งภายในและภายนอกอาคารไม่ได้ตามมาตรฐาน

จากความเป็นมาและปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยในฐานะครูผู้ดูแลเด็กศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จึงเห็นความสำคัญ และสนใจที่จะปัญหาและแนวทางการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดพิษณุโลก ในสภาพปัจจุบันว่า มีปัญหาอุปสรรคมากน้อยอย่างไร เพื่อใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขปัญหาการบริหารศูนย์ฯ ให้มีความสอดคล้องกับตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทั้ง 6 ด้านมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาปัญหาการบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดพิษณุโลก
2. เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในจังหวัดพิษณุโลก

กรอบแนวคิดที่ใช้ในการดำเนินงานวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดพิษณุโลก ตามความคิดเห็นของผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและผู้ดูแลเด็ก โดยกำหนดกรอบงานวิจัยให้สอดคล้องกับมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยแบ่งมาตรฐานออกเป็น 6 ด้านดังนี้

(กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น : 2553)

1. ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
2. ด้านบุคลากร
3. ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัย
4. ด้านวิชาการ และกิจกรรมตามหลักสูตร
5. ด้านการมีส่วนร่วม และสนับสนุนจากทุกภาคส่วน
6. ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย

จากการศึกษาแนวคิดดังกล่าวผู้วิจัยสรุปเป็นกรอบแนวคิดการวิจัย ได้ดังภาพที่ 1 ดังนี้

ปัญหาการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
ตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
จังหวัดพิษณุโลก

- ด้านงบประมาณในการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
- ด้านบุคลากร
- ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัย
- ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร
- ด้านการมีส่วนร่วมและสนับสนุนทุกภาคส่วน
- ด้านส่งเสริม เครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย

แนว
ทางการ
บริหาร
ศูนย์
พัฒนา
เด็กเล็ก
สังกัด
องค์กร
ปกครอง
ส่วน
ท้องถิ่น
อำเภอบาง
ระกำ
จังหวัด
พิษณุโลก

ภาพที่ 1 แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีการดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาปัญหาการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดพิษณุโลก

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในศึกษาค้นคว้าได้แก่ ผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครูผู้ดูแลเด็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในจังหวัดพิษณุโลก รวมทั้งสิ้นจำนวน 737 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ ผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครูผู้ดูแลเด็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในจังหวัดพิษณุโลก ซึ่งกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie.R.V. and Morgan.D.V.) อ้างถึงในบุญชม ศรีสะอาด (2554 : น. 43) จำนวน 253 คน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยนี้ ผู้วิจัยมีวิธีการรวบรวมดังนี้

1. ผู้วิจัยขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงครามส่งถึงผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดพิษณุโลก เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2. ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองหรือทางไปรษณีย์ จากศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จังหวัดพิษณุโลก

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ได้รับคืน

2. ตรวจและให้คะแนนลงในแบบสอบถาม

3. นำคะแนนในแบบสอบถามไปบันทึกในแบบบันทึกข้อมูล

4. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการศึกษาปัญหาการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดพิษณุโลก โดยการวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยมีการแปลค่าเฉลี่ยตามเกณฑ์บุญชม ศรีสะอาด (2554 : น. 121) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51- 5.00 หมายถึง มีปัญหาการบริหารอยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51- 4.50 หมายถึง มีปัญหาการบริหารอยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51- 3.50 หมายถึง มีปัญหาการบริหารอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51- 2.50 หมายถึง มีปัญหาการบริหารอยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00- 1.50 หมายถึง มีปัญหาการบริหารอยู่ในระดับน้อยที่สุด

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantitative) จากแบบสอบถามของผู้วิจัย แล้วใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป คำนวณหาค่าทางสถิติดังนี้

5.1 ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ($\bar{x}$)

5.2 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาแนวทางการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดพิษณุโลก โดยใช้คำถามปลายเปิดแล้วทำการวิเคราะห์เชิงเนื้อหาทั้งหมดของแต่ละคำถามที่มีลักษณะเหมือนกันหรือคล้ายคลึงกัน แล้วนำเสนอข้อมูลเชิงพรรณนาความ เพื่อสรุปเป็นแนวทางการแก้ไขปัญหาการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เรียงความสำคัญจากค่าเฉลี่ยสูงสุดไปหาต่ำสุด 3 อันดับแรก

ในการรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยนี้ ผู้วิจัยมีวิธีการรวบรวมดังนี้

1. ผู้วิจัยขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงครามส่งถึงผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดพิษณุโลก เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2. ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองหรือทางไปรษณีย์ จากศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จังหวัดพิษณุโลก

ผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มุ่งที่จะศึกษาปัญหาและแนวทางการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดพิษณุโลก ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัย แบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาปัญหาการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดพิษณุโลก ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัย วิเคราะห์ข้อมูลปัญหาทั้งในรายด้านและรายข้อ โดยใช้ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานดังนี้

ผลการวิจัยพบว่าปัญหาการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดพิษณุโลก โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 2.72$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงจากค่าเฉลี่ยสูงสุดไปหาลำดับแรกพบว่า ด้านบุคลากรมีปัญหาอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 3.52$) รองลงมาคือ ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน ($\bar{x} = 3.08$) และ ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย ($\bar{x} = 2.66$) และด้านที่มีปัญหาอยู่ในระดับน้อยที่สุดคือด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร ($\bar{x} = 2.33$) ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ปัญหาการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดพิษณุโลก

ปัญหาการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	$\bar{x}$	S.D	ระดับปัญหา
1. ด้านงบประมาณในการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	2.51	1.16	ปานกลาง
2. ด้านบุคลากร	3.52	0.99	มาก
3. ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย	2.55	1.11	ปานกลาง
4. ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร	2.33	0.99	น้อย
5. ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน	3.08	0.96	ปานกลาง
6. ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย	2.66	1.03	ปานกลาง
รวม	2.72	1.05	ปานกลาง

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อในแต่ละด้านจากผลการวิจัยพบว่า

1. ด้านงบประมาณในการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีปัญหาโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 2.51$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงจากค่าเฉลี่ยสูงสุดไปหาลำดับแรกพบว่า มีปัญหาความพร้อมในด้านงบประมาณการสร้างอาคารสถานที่ ($\bar{x} = 3.12$) รองลงมาคือ มีปัญหาความพร้อมในการขาดงบประมาณจ้างบุคลากร ($\bar{x} = 2.88$) และมีปัญหาด้านงบประมาณไม่เพียงพอ ในการพัฒนาบุคลากร พัฒนาความรู้ และยกระดับคุณภาพการศึกษา ($\bar{x} = 2.82$)

2. ด้านบุคลากร มีปัญหาโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.52$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงจากค่าเฉลี่ยสูงสุดไปหาลำดับแรกพบว่า ครูผู้ดูแลเด็กมีคุณวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรีสาขาวิชาเอกอนุบาลหรือปฐมวัย ($\bar{x} = 3.91$) รองลงมาคือมีปัญหาด้านครูผู้ดูแลเด็กไม่มีใบประกอบวิชาชีพครู ($\bar{x} = 3.88$) และมีปัญหาเกี่ยวกับจำนวนครูผู้ดูแลเด็กไม่เพียงพอต่อจำนวนเด็ก ($\bar{x} = 3.77$)

3. ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย มีปัญหาโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 2.55$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงจากค่าเฉลี่ยสูงสุดไปหาลำดับแรกพบว่า ศูนย์ฯขาดบุคลากรที่ได้รับการอบรมด้านการปฐมพยาบาลเบื้องต้นสำหรับการเจ็บป่วยฉุกเฉินของเด็ก ($\bar{x} = 2.91$) รองลงมาคือมีปัญหาในเรื่องระบบการล็อกประตู ในการเข้า-ออกนอกบริเวณอาคาร ($\bar{x} = 2.81$) และการจัดอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมภายนอก ยังไม่เป็นสัดส่วน ($\bar{x} = 2.78$)

4. ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร มีปัญหาโดยรวมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{x} = 2.33$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงจากค่าเฉลี่ยสูงสุดไปหาลำดับแรกพบว่า การกำหนดนโยบายและแผนงานด้านวิชาการและกิจกรรมไม่สอดคล้องกันกับแนวคิดการบูรณาการหน่วยการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับสังคม วัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชน ($\bar{x} = 2.49$) รองลงมาคือ การดำเนินงาน ติดตาม ควบคุม ในการประเมินคุณภาพภายในของศูนย์พัฒนาเด็ก

เล็กไม่เป็นปัจจุบันและต่อเนื่อง ($\bar{x} = 2.43$) และการจัดทำหลักสูตรของเด็กปฐมวัย ไม่ชัดเจน ไม่เป็นไปตามวิสัยทัศน์ภารกิจ และเป้าหมาย ($\bar{x} = 2.41$)

5. ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน มีปัญหาโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.08$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงจากค่าเฉลี่ยสูงสุดไปหาต่ำสุด 3 ลำดับแรกพบว่า ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กไม่ได้จัดให้มีมุมเรียนรู้ของผู้ปกครอง ($\bar{x} = 3.80$) รองลงมาคือการประชาสัมพันธ์การดำเนินงานในด้านวิชาการให้ได้รับทราบไม่ทั่วถึงในชุมชน ($\bar{x} = 3.62$) และความร่วมมือจากชุมชน สถาบัน ในการสนับสนุนด้านงบประมาณ การพัฒนาอาคารสถานที่ บุคลากร สื่อ วัสดุและครุภัณฑ์ยังไม่เต็มที่ ($\bar{x} = 3.53$)

6. ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย มีปัญหาโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 2.66$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงจากค่าเฉลี่ยสูงสุดไปหาต่ำสุด 3 ลำดับแรกพบว่ามีปัญหาขาดความต่อเนื่องในการดำเนินงานของเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย ($\bar{x} = 2.71$) รองลงมาคือขาดผู้ที่มีบทบาทสนับสนุนอย่างแท้จริงในการแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานเครือข่าย ในด้านวิชาการ งบประมาณ และ บุคลากรยังขาดผู้ที่มีบทบาทสนับสนุนอย่างแท้จริง ($\bar{x} = 2.69$) และการดำเนินการของเครือข่ายไม่มีระบบการสนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อย่างชัดเจน ($\bar{x} = 2.59$)

ขั้นตอนที่ 2 แนวทางการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดพิษณุโลก สามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ด้านบุคลากร ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องมีความรู้ ความเข้าใจและปฏิบัติตามมาตรฐานในการคัดเลือกครูผู้ดูแลเด็กให้ตรงตามคุณสมบัติที่กำหนด และมีการวางแผนจำนวนครูผู้ดูแลเด็กให้เหมาะสมกับจำนวนเด็ก

2. ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรกำหนดจัดหางบประมาณและจัดสถานที่ให้ผู้ปกครองเข้าถึง

แหล่งข้อมูลข่าวสารได้ง่าย จัดกิจกรรมประชาสัมพันธ์โดยผ่านสื่อต่างๆ ให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วม และสนับสนุนในกิจกรรมนั้น อาจไม่ใช่เป็นการบริจาคทรัพย์ แต่เป็นงานใช้ฝีมือ หรือแรงงานของการสนับสนุนจากชุมชน

3. ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในระดับตำบล อำเภอ หรือระดับจังหวัด ควรให้การสนับสนุน ส่งเสริมให้หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครูผู้ดูแลเด็กเข้าร่วมประชุมแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารกันเป็นประจำระหว่างศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เป็นการดำเนินงานเครือข่ายร่วมกันและต่อเนื่อง จัดพิธีมอบโล่ประกาศเกียรติคุณแก่ครูผู้ดูแลเด็กดีเด่น และคัดเลือกศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่มีการบริหารจัดการที่ดีให้เป็นศูนย์พัฒนาเด็กเล็กต้นแบบเพื่อใช้ที่ศึกษาดูงานและแลกเปลี่ยนความรู้

สรุปผล

การวิจัยครั้งนี้สามารถสรุปผลได้ว่า

ขั้นตอนที่ 1 ปัญหาการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดพิษณุโลก โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีด้านบุคลากรมีปัญหาอยู่ในระดับมากที่สุด และมีปัญหาด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตรอยู่ในระดับน้อยที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านสามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้คือ

1. ด้านงบประมาณในการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีปัญหาโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงจากค่าเฉลี่ยสูงสุดไปหาต่ำสุด 3 อันดับแรกพบว่า มีปัญหาความพร้อมในด้านงบประมาณการสร้างอาคารสถานที่ รองลงมาคือ มีปัญหาความพร้อมในการขาดงบประมาณจ้างบุคลากร และมีปัญหาด้านงบประมาณไม่เพียงพอ ในการพัฒนาบุคลากร พัฒนาความรู้และยกระดับคุณภาพการศึกษา

2. ด้านบุคลากร มีปัญหาโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงจากค่าเฉลี่ยสูงสุดไปหาต่ำสุด 3 ลำดับแรกพบว่า ครูผู้ดูแลเด็กมีคุณวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรีสาขาวิชาเอกอนุบาลหรือปฐมวัย รองลงมาคือมี

ปัญหาด้านครูผู้ดูแลเด็กไม่มีใบประกอบวิชาชีพครู และมีปัญหาเกี่ยวกับจำนวนครูผู้ดูแลเด็กไม่เพียงพอต่อจำนวนเด็ก

3. ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย มีปัญหาโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงจากค่าเฉลี่ยสูงสุดไปหาลำดับแรกพบว่า ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขาดบุคลากรที่ได้รับการอบรมด้านการปฐมพยาบาลเบื้องต้นสำหรับการเจ็บป่วยฉุกเฉินของเด็ก รองลงมาคือมีปัญหาในเรื่องระบบการถือคประตุ ในการเข้า-ออกนอกบริเวณอาคาร และการจัดอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมภายนอก ยังไม่เป็นสัดส่วน

4. ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร มีปัญหาโดยรวมอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงจากค่าเฉลี่ยสูงสุดไปหาลำดับแรกพบว่า การกำหนดนโยบายและแผนงานด้านวิชาการและกิจกรรมไม่สอดคล้องกันกับแนวคิดการบูรณาการหน่วยการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับสังคม วัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชน รองลงมาคือ การดำเนินงาน ติดตาม ควบคุม ในการประเมินคุณภาพภายในของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กไม่เป็นปัจจุบันและต่อเนื่อง และการจัดทำหลักสูตรของเด็กปฐมวัย ไม่ชัดเจน ไม่เป็นไปตามวิสัยทัศน์ ภารกิจ และเป้าหมาย

5. ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน มีปัญหาโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงจากค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรกพบว่า ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กไม่ได้จัดให้มีมุมเรียนรู้ของผู้ปกครอง รองลงมาคือการประชุมสัมพันธการดำเนินงานในด้านวิชาการให้ได้รับทราบไม่ทั่วถึงในชุมชนและความร่วมมือจากชุมชน สถาบัน ในการสนับสนุนด้านงบประมาณ การพัฒนาอาคารสถานที่ บุคลากร สื่อ วัสดุและครุภัณฑ์ยังไม่เต็มที่

6. ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย มีปัญหาโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงจากค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรกพบว่ามีปัญหาขาดความต่อเนื่องในการดำเนินงานของเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย รองลงมาคือขาดผู้ที่มีบทบาทสนับสนุนอย่างแท้จริงในการแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานเครือข่ายในด้านวิชาการ งบประมาณ และการดำเนินการของ

เครือข่าย ไม่มีระบบการสนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ อย่างชัดเจน

ขั้นตอนที่ 2 แนวทางการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดพิษณุโลก สามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ด้านบุคลากร ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องมีความรู้ ความเข้าใจและปฏิบัติตามมาตรฐานในการคัดเลือกครูผู้ดูแลเด็กให้ตรงตามคุณสมบัติที่กำหนด และมีการวางแผนจำนวนครูผู้ดูแลเด็กให้เหมาะสมกับจำนวนเด็ก

2. ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรกำหนดจัดหางบประมาณและจัดสถานที่ให้ผู้ปกครองเข้าถึงแหล่งข้อมูลข่าวสารได้ง่าย จัดกิจกรรมประชาสัมพันธ์โดยผ่านสื่อต่างๆ ให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วม และสนับสนุนในกิจกรรมนั้น อาจไม่ใช่เป็นการบริจาคทรัพย์ แต่เป็นงานใช้ฝีมือ หรือแรงงานของการสนับสนุนจากชุมชน

3. ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในระดับตำบล อำเภอ หรือระดับจังหวัด ควรให้การสนับสนุน หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครูผู้ดูแลเด็กเข้าร่วมประชุมแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารกันเป็นประจำระหว่างศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ร่วมกันและต่อเนื่อง จัดพิธีมอบโล่ประกาศเกียรติคุณแก่ครูผู้ดูแลเด็กดีเด่น และคัดเลือกศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่มีการบริหารจัดการที่ดีให้เป็นศูนย์พัฒนาเด็กเล็กต้นแบบเพื่อใช้ที่ศึกษาดูงานและแลกเปลี่ยนความรู้

อภิปรายผล

จากผลการศึกษาเรื่องปัญหาและแนวทางการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดพิษณุโลก โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีด้านบุคลากรมีปัญหาอยู่ในระดับมากที่สุด และมีปัญหาด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตรอยู่ในระดับน้อยที่สุด สามารถนำไปสู่การอภิปรายผลในรายละเอียดแต่ละด้านได้ดังนี้

1. ด้านงบประมาณในการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีปัญหาโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีปัญหาความพร้อมในด้านงบประมาณการสร้างอาคารสถานที่ การจ้างบุคลากร และการพัฒนาบุคลากรยกระดับคุณภาพการศึกษา อันเนื่องมาจากการดำเนินงานโดยคณะผู้บริหารขององค์การบริหารส่วนตำบลจะต้องทำเรื่องขออนุมัติงบประมาณในการก่อสร้างอาคารสถานที่ การจ้างบุคลากร การพัฒนาบุคลากร จากกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทยในแต่ละปี การเบิกจ่ายงบประมาณต้องเป็นไปตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยวิธีการงบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และว่าด้วยการรับเงิน การเบิกจ่ายเงิน ใช้จ่ายระยะเวลานานจนกว่าจะได้งบประมาณ ส่วนเงินรายได้ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เป็นเพียงรายได้ที่ใช้เป็นค่าใช้จ่ายส่วนตัว ค่าชุดนักเรียน และอุปกรณ์ส่วนตัวของเด็กเล็ก สอดคล้องกับผลการศึกษาวิจัยของพิรพัฒน์ มุมอ่อน (2557, บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาวิจัยความสำเร็จของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบลโนนข่า อำเภอลพบุรี จังหวัดขอนแก่น พบว่าเกิดจากการดำเนินงานโดยคณะผู้บริหารขององค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งได้แก่นายกองค์การบริหารส่วนตำบล ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล หัวหน้าการศึกษาฯ ผู้ซึ่งมีบทบาทหน้าที่ในการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในด้านการดูแลและจัดสรรงบประมาณในการพัฒนาศูนย์เด็กเล็ก งบประมาณในการดำเนินการของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กนั้นมาจากงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบล และจากการขอความสนับสนุนจากทางภาครัฐและเอกชน

2. ด้านบุคลากร มีปัญหาโดยรวมอยู่ในระดับมาก พบว่ามีปัญหาครูผู้ดูแลเด็กมีคุณสมบัติต่ำกว่าปริญญาตรีสาขาวิชาเอกอนุบาลหรือปฐมวัย ปัญหาด้านครูผู้ดูแลเด็กไม่มีใบประกอบวิชาชีพครู และมีปัญหาเกี่ยวกับจำนวนครูผู้ดูแลเด็กไม่เพียงพอต่อจำนวนเด็ก อันเนื่องมาจากการจ้างครูผู้ดูแลเด็กปฐมวัย และครูพี่เลี้ยงส่วนใหญ่เป็นลูกหลานของผู้บริหาร ไม่มีหรือมีคุณสมบัติต่ำกว่าปริญญาตรีสาขาวิชาเอกอนุบาลหรือปฐมวัย สอดคล้องกับการศึกษางานวิจัยของ พรทิพย์พา มาบุญ (2554, บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษา การบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตำบลน้ำพี้ อำเภอลพบุรี จังหวัด

อุตรดิตถ์ พบว่ามีปัญหาด้านบุคลากร เนื่องจากประชาชนและผู้ปกครองยังไม่มี ความมั่นใจในตัวครู พี่เลี้ยงที่ส่วนใหญ่เป็นลูกหลานของผู้บริหาร และไม่มีวุฒิการศึกษาปริญญาตรี ด้านปฐมวัย ปัญหาเกี่ยวกับจำนวนครูผู้ดูแลเด็กไม่เพียงพอต่อจำนวนเด็ก สอดคล้องกับผลการศึกษาวิจัยของ ขวัญชนก กุลชะโมรินทร์ และธีระ ภูธรนพล (2557, บทคัดย่อ) ที่ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการศึกษาปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตอำเภอสหพันธ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรตั้งงบประมาณช่วยส่งเสริมสนับสนุนในการบริหารจัดการและจัดสรรครูผู้ดูแลเด็กให้เพียงพอต่อจำนวนนักเรียน รวมทั้งส่งเสริมให้ผู้ดูแลเด็กมีการพัฒนาตนเอง

3. ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย มีปัญหาโดยรวมอยู่ในระดับปานกลางพบว่า ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขาดบุคลากรที่ได้รับการอบรมด้านการปฐมพยาบาลเบื้องต้นสำหรับการเจ็บป่วยฉุกเฉินของเด็ก และมีปัญหาในเรื่องระบบการล็อกประตู ในการเข้า-ออกนอกบริเวณอาคาร รวมทั้งการจัดอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมภายนอก ยังไม่เป็นสัดส่วน อันเนื่องมาจากการบริหารขององค์การบริหารส่วนตำบลส่วนมาก มุ่งเน้นไปการจัดสรรงบประมาณไปที่อาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม ทำการฝึกซ้อมสำหรับการป้องกันอุบัติเหตุ มากกว่าการฝึกอบรมด้านการปฐมพยาบาลเบื้องต้นสำหรับการเจ็บป่วยฉุกเฉินของเด็ก และจากการประเมินศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (ส.ม.ศ) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กหลายแห่งในจังหวัดพิษณุโลกยังไม่ได้มาตรฐาน ไม่มีรั้วที่ชัดเจน และกำลังดำเนินงานภายใต้โครงการยกระดับทางการศึกษาทำให้แบบแปลนอาคารเป็นไปตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นทุกมาตรฐาน สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ผุสดี ศรีเพ็ญ และนันทิยา น้อยจันทร์ (2557, บทคัดย่อ) การศึกษาสภาพการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าช้าง อำเภอโพทะเล จังหวัดพิจิตร พบว่าด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัยมีปัญหาการดำเนินงานเนื่องจากศูนย์ได้รับการส่งเสริมงบประมาณด้านอาคารจากกรมส่งเสริมการปกครอง ได้

อนุมติการก่อสร้างรั้วเพื่อสร้างความปลอดภัยให้กับนักเรียน ภายใต้โครงการยกระดับทางการศึกษาทำให้แบบแปลน อาคารเป็นไปตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนา เด็กเล็กเล็กของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นทุกมาตรฐาน

4. ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร มีปัญหา โดยรวมอยู่ในระดับน้อย แต่ยังถือว่ามีปัญหาในระดับปานกลาง เช่น การกำหนดนโยบายและแผนงานด้านวิชาการและ กิจกรรมไม่สอดคล้องกันกับแนวคิดการบูรณาการหน่วยการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับสังคม วัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น ของชุมชน รองลงมาคือ การดำเนินงาน ติดตาม ควบคุม ในการประเมินคุณภาพภายในของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กไม่เป็น ปัจจุบันและต่อเนื่อง และการจัดทำหลักสูตรของเด็กปฐมวัย ไม่ชัดเจน ไม่เป็นไปตามวิสัยทัศน์ ภารกิจ และเป้าหมาย สอดคล้องกับปัญหาด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจาก ทุกภาคส่วน ในเรื่องการประชาสัมพันธ์การดำเนินงานในด้าน วิชาการให้ได้รับทราบไม่ทั่วถึงในชุมชน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ความไม่พร้อมด้านอาคารสถานที่ ที่มีปัญหาด้านงบประมาณ ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในการพัฒนาบุคลากร พัฒนาความรู้ และยกระดับคุณภาพการศึกษา สอดคล้องกับงานศึกษาวิจัย ของ ขวัญชนก กุลชะโมรินทร์ และธีระ ภูธรนพล (2557, บทคัดย่อ) ที่ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการศึกษาปัญหาและแนว ทางการพัฒนาการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขต อำเภอ

สหัสขันธ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่าด้านวิชาการและกิจกรรม ตามหลักสูตร มีปัญหาการมีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตร ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของคณะผู้บริหาร และการมีส่วนร่วมของ คณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในการจัดทำ หลักสูตรศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก คณะกรรมการบริหารองค์การ บริหารส่วนตำบลบางส่วนขาดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการ ดำเนินงานศูนย์ จึงไม่ได้มีส่วนร่วมกับศูนย์เท่าที่ควร องค์การบริหารส่วนตำบลให้การสนับสนุนไม่เต็มที่ เนื่องจาก มีงบประมาณจำกัด

5. ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากทุกภาค ส่วน มีปัญหาโดยรวมอยู่ในระดับปานกลางพบว่า ศูนย์ พัฒนาเด็กเล็กไม่ได้จัดให้มีมุมเรียนรู้ของผู้ปกครอง รองลงมา คือการประชาสัมพันธ์การดำเนินงานในด้านวิชาการให้ได้รับ

ทราบไม่ทั่วถึงในชุมชน และความร่วมมือจากชุมชน สถาบัน ในการสนับสนุนด้านงบประมาณ การพัฒนาอาคารสถานที่ บุคลากร สื่อวัสดุและครุภัณฑ์ยังไม่เต็มที่ เนื่องจากความไม่ พร้อมด้านอาคารสถานที่ ที่มีปัญหาด้านงบประมาณของศูนย์ พัฒนาเด็กเล็ก คณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วน ตำบลให้การสนับสนุนไม่เต็มที่ เนื่องจากมีงบประมาณจำกัด มีการกิจอื่นเร่งด่วนต้องไปจัดทำ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัย ของ ธราพงศ์ สุเทียนทอง, เตือนใจ เกียวซี และสมหมาย อำ ดอนกลอย (2555, บทคัดย่อ) ที่ศึกษาสภาพปัญหาการจัด การศึกษาปฐมวัยในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 3 และพบว่า โรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาพิษณุโลกมีปัญหาในด้านการบริหารจัดการด้าน การเงินและงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้าน การมีส่วนร่วมของชุมชนและท้องถิ่นในการจัดการศึกษา

6. ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย มี ปัญหาโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง พบว่ามีปัญหาขาดความ ต่อเนื่องในการดำเนินงานของเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย รองลงมาคือขาดผู้ที่มีบทบาทสนับสนุนอย่างแท้จริงในการ แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานเครือข่าย ในด้านวิชาการ งบประมาณ และการดำเนินการของเครือข่าย ไม่มีระบบการ สนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อย่างชัดเจน เนื่องจาก ผู้บริหารและคณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ให้การสนับสนุนไม่เต็มที่ มีการกิจอื่นเร่งด่วนต้องไปจัดทำ ไม่ได้จัดทำงบประมาณเกี่ยวกับในการส่งเสริมเครือข่ายการ พัฒนาเด็กปฐมวัย มีการส่งเสริมสนับสนุนค่อนข้างน้อยใน การจัดการประชุมของหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก บุคลากร ระหว่าง องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อกำหนดแผนความ ร่วมมือในการส่งเสริมจัดประสบการณ์การเรียนรู้สนับสนุน การพัฒนา สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ผุสดี ศรีเพ็ญ และ นันทิยา น้อยจันทร์ (2557, บทคัดย่อ) การศึกษาสภาพการ ดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบล ทำนัง อำเภอนาทม จังหวัดพิจิตร พบว่ามีปัญหาการ ดำเนินการเพราะมีการจัดตั้งกลุ่มเครือข่ายการพัฒนาเด็ก ปฐมวัยในระดับอำเภอ พร้อมมีหน่วยงานท้องถิ่น อำเภอ

ร่วมรับฟังปัญหาของครู ผู้ดูแลเด็ก และผู้ดูแลเด็ก พร้อมทั้งจัดโครงการศึกษาดูงานเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้

ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาค้นคว้าวิจัยมีข้อเสนอ ซึ่งอาจเป็นประโยชน์ต่อการจัดการเรียนรู้ และการศึกษาวิจัยดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ด้านงบประมาณในการบริหารจัดการ

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรมีนโยบายในการบริหารจัดการจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอต่อการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและให้เกิดประโยชน์สูงสุด เนื่องจากจะส่งผลกระทบต่อมาตรฐานด้านอื่นๆ การดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จะต้องมีความเป็นผู้นำที่ดีและมีความชัดเจนในการบริหารงาน โดยมีลักษณะการเป็นผู้นำในฐานะผู้บริหาร ซึ่งต้องประสานงานกลุ่มต่างๆ ได้อย่างลงตัว มีวิสัยทัศน์ของการบริหารและการวางแผนเรื่องงบประมาณ

1.2 ด้านบุคลากร ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรคัดเลือกบุคลากร ครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็กให้มีคุณสมบัติเป็นไปตามที่กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นกำหนด จบการศึกษาระดับปริญญาตรีทางการศึกษา มีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู เพราะมีความรู้และความเข้าใจในการจัดการศึกษา อบรม เลี้ยงดูส่งเสริมพัฒนาการสำหรับเด็กเล็กได้อย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ อย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพ รวมทั้งจัดอบรมครูให้มีทักษะและเทคนิคในการสอน

1.3 ด้านการมีส่วนร่วมและสนับสนุนจากทุกภาคส่วน หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กควรส่งเสริมจัดให้มีมุมเรียนรู้ของผู้ปกครองให้เห็นชัดเจน ทำให้เกิดเป็นรูปธรรมและประชาสัมพันธ์ให้ทั่วถึง เข้าถึงคนในชุมชน เช่นผ่านหอกระจายเสียงของหมู่บ้าน และความร่วมมือจากชุมชน

1.4 ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของแต่ละองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดพิษณุโลก ควรส่งเสริมให้มีการประชุมแลกเปลี่ยนกันประจำเพื่อให้เกิดความต่อเนื่อง และ

ควรเปิดโอกาสให้ครูผู้ดูแลเด็กเข้าร่วมในการประชุมด้วยทุกครั้ง และมีหน่วยงานระดับอำเภอ หรือจังหวัดเข้าร่วมประชุมรับฟังปัญหาครูผู้ดูแลเด็ก เพราะครูเป็นผู้ใกล้ชิดกับเด็กปฐมวัยมากที่สุด สามารถกล่าวถึงปัญหาได้ตรงมากที่สุด ขจัดการแทรกแซงทางการเมืองระดับท้องถิ่น หรือระดับจังหวัด และระบบอุปถัมภ์ ควรมีการศึกษาดูงานในท้องถิ่นอื่นที่มีการบริหารจัดการที่ดี มีโครงการที่ประสบความสำเร็จ และนำมาประยุกต์ใช้กับองค์กรตน

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรทำการศึกษาเปรียบเทียบกับปัญหาและแนวทางการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในจังหวัดอื่น เนื่องจากใช้มาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเดียวกัน เพื่อนำแนวทางเป็นแบบอย่างไปปฏิบัติแก้ไขปัญหาลงไปให้ประสบความสำเร็จ

2.2 ควรทำการศึกษาปัญหาการขาดแคลนครูปฐมวัยอยู่ที่คุณภาพหรือปริมาณ จากนโยบายของรัฐบาล

เอกสารอ้างอิง

- กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. (2547). พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหาร ส่วนตำบล พ.ศ. 2537 แก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2546. ฉะเชิงเทรา : ประสานมิตร.
- กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น.กระทรวงมหาดไทย. (2553). (ม.ป.ป.). มาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. กรุงเทพฯ : ม.ป.พ.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553. กรุงเทพมหานคร : กระทรวงฯ.
- กฤติมา ไทยหนุ่ม. (2553). ความพึงพอใจของผู้ปกครองต่อการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในสังกัดองค์กรบริหารส่วน ตำบลหนองมะค่า จังหวัดลพบุรี. การศึกษาค้นคว้าอิสระ. ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ขวัญชนก กุลชะโมรินทร์ และธีระ ภูตธนพล (2557).

การศึกษาปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตอำเภอสหสันธุ์ จังหวัดกาฬสินธุ์. วิทยานิพนธ์ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏกาฬสินธุ์.

จิราภรณ์ แผลงประพันธ์. (2557). ร่วมพัฒนาเด็กปฐมวัยก่อนจะสายเกินไป. สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย. เข้าถึงได้จาก:

<http://tdri.or.th/tdri-insight/kt22/>

(วันที่ค้นข้อมูล : 20 กันยายน 2558).

ณัฐวัฒน์ ราชวัลย์. (2554). ความคิดเห็นของผู้ปกครองต่อการบริหารจัดการตามมาตรฐานการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น วัดโพธิ์ศรีวิทยาลัย อำเภอคำชะอี จังหวัดมุกดาหาร. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. ชัยภูมิ: มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ.

ธราพงศ์ สุเทียนทอง, เตือนใจ เกียวสี และสมหมาย อำดอนกลอย. (2555). การศึกษาปัญหาการจัดการศึกษาปฐมวัยในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3. วารสารวิชาการเครือข่ายบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏภาคเหนือ. 2(2): 135-142.

บุญชม ศรีสะอาด. (2554). การวิจัยเบื้องต้น. (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.

ผุสดี ศรีเพ็ญ และนันทิยา น้อยจันทร์. (2557). การศึกษาสภาพการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าช้าง อำเภอโพทะเล จังหวัดพิจิตร. วิทยานิพนธ์ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.

พรทิพย์พา มาบุญ. (2554). การบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตำบลน้ำพี้ อำเภอทองแสนขัน จังหวัดอุตรดิตถ์. วิทยานิพนธ์รัฐ

พรทิพย์พา มาบุญ. (2554). การบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ตำบลน้ำพี้ อำเภอทองแสนขัน จังหวัดอุตรดิตถ์.

วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต.

พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยนเรศวร.

พีรพัฒน์ มุมอ่อน. (2557). ความสำเร็จของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก: กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลโนนขำ อำเภอพล จังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ ปริญญารัฐประศาสนศาสตร สาขาวิชาการปกครองส่วนท้องถิ่น. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

M. Thomas. (2009). UNICEF THAILAND. การพัฒนาเด็กปฐมวัย. Available:

http://www.unicef.org/thailand/tha/education_6555.html (Access date: 23 October 2015).

การศึกษาการให้บริการห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ อาคารปราบไตรจักร มหาวิทยาลัยนเรศวร¹

A STUDY OF SERVICE FOR COMPUTER LABORATORY AT PRABTRIJAK BUILDING
NARESUAN UNIVERSITY

เจษฎา มีช้าง²

JESADA MEECHANG

บทคัดย่อ

งานวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาการให้บริการห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ อาคารปราบไตรจักร มหาวิทยาลัยนเรศวร กลุ่มตัวอย่างได้แก่ นิสิตที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรีทุกชั้นปี ที่มีการเรียนในรายวิชาที่ต้องใช้ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ อาคารปราบไตรจักร มหาวิทยาลัยนเรศวร จำนวน 327 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามที่มีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาอยู่ระหว่าง 0.80 – 1.00 และค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.89 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาการให้บริการห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ อาคารปราบไตรจักร มหาวิทยาลัยนเรศวร ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านคอมพิวเตอร์ฮาร์ดแวร์ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ

คำสำคัญ : ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์, คอมพิวเตอร์, มหาวิทยาลัยนเรศวร

ABSTRACT

This research aimed was to study about the problem for Computer Laboratory at Prabtrijak Building, Naresuan University. The sample were selected from 327 undergraduate students who studying at Computer Laboratory. The research instrument was a questionnaire with Content Validity was at 0.80 to 1.00 and reliability was 0.89 percent. The statistics which has been used in data analysis were mean, standard deviation. The result of research found that ; The problem of service computer labs overall was at the moderate average. When considered in each category, it was found that the highest average was the computer hardware and the lowest average was officers who providing the service in the labs.

Keyword: Computer Laboratory, Computer, Naresuan University

¹ บทความวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของการค้นคว้าอิสระตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม ประจำปีการศึกษา 2559

² นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

บทนำ

การศึกษาเป็นกระบวนการที่สำคัญยิ่งในการพัฒนาคนให้มีคุณภาพเพียบพร้อมทั้งความรู้ ความสามารถ และสติปัญญาเพียงพอที่จะเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้า โดยเฉพาะการศึกษาในระดับปริญญาตรี ซึ่งจัดเป็นการศึกษาที่มุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาความรู้ทักษะในสาขาวิชาเฉพาะทางให้มีความชัดเจน และยังมีมุ่งสร้างบุคคลให้มีความเป็นเลิศทางวิชาการ สามารถพัฒนาองค์ความรู้และเทคโนโลยีต่าง ๆ ตลอดจนวิทยาการสากลมาใช้ในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ซึ่งมหาวิทยาลัยนเรศวร เป็นมหาวิทยาลัยหนึ่งที่มุ่งเน้นในการพัฒนานิสิตทั้งความรู้ ความสามารถ ในด้านต่างๆ โดยการใช้เทคโนโลยีหรือนวัตกรรมใหม่ๆ ที่ทันสมัยตลอดเวลา ซึ่งในการศึกษาในปัจจุบัน ส่วนใหญ่ใช้เทคโนโลยีในการเรียนการสอน เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ที่หลากหลายและเกิดความรู้ใหม่ๆ ที่ไม่ใช่แค่ความรู้ในห้องเรียน หรือจากอาจารย์ผู้สอนเพียงอย่างเดียว ดังนั้น คอมพิวเตอร์จึงเป็นสื่อการเรียนการสอนที่สำคัญในการศึกษาระดับอุดมศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับศกพลวรรณ แซ่แต้และรัตนา สุระธง (2554, น.1) ที่กล่าวว่า นักศึกษาในระดับอุดมศึกษามีความจำเป็นต้องใช้คอมพิวเตอร์เพื่อการศึกษาหาความรู้ หากสถาบันในระดับอุดมศึกษามีการจัดเตรียมการบริการทางด้านคอมพิวเตอร์ให้กับนักศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ย่อมส่งผลให้นักศึกษามีการพัฒนาความรู้ ความสามารถด้านการศึกษาได้อย่างดียิ่งขึ้น

ปัจจุบัน ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ของมหาวิทยาลัยนเรศวรได้ให้บริการแก่นิสิตในการเรียนการสอนในรายวิชาต่างๆ อีกทั้งยังใช้เป็นสถานที่จัดสอบสำหรับการสอบผ่านระบบคอมพิวเตอร์ เช่น การสอบทักษะทางภาษาอังกฤษ การสอบวัดความรู้ทางด้านไอที เป็นต้น นอกจากนั้นแล้วยังใช้เป็นสถานที่ในการจัดการอบรมโปรแกรมคอมพิวเตอร์อีกด้วย จะเห็นได้ว่าห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ของมหาวิทยาลัยนเรศวรมีความสำคัญอย่างมากในการศึกษาของนิสิตมหาวิทยาลัยนเรศวร ซึ่งสอดคล้อง

กับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หมวด 9 มาตรา 67 ที่ระบุไว้ว่า รัฐต้องส่งเสริมให้มีการวิจัยและพัฒนา การผลิตและการพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา รวมทั้งการติดตาม ตรวจสอบและประเมินผลการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา เพื่อให้เกิดการใช้ที่คุ้มค่าและเหมาะสมกับกระบวนการเรียนรู้ของคนไทย (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542)

เนื่องจากมหาวิทยาลัยนเรศวรมีนิสิตเป็นจำนวนมากที่เข้ารับการบริการจากห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ อาคารปราบไตรจักร ทำให้มีอุปกรณ์บางส่วนไม่อยู่ในสภาพที่พร้อมใช้งาน อีกทั้งโปรแกรมคอมพิวเตอร์บางโปรแกรมในปัจจุบันยังต้องการคอมพิวเตอร์ที่มีความสามารถในการประมวลผลค่อนข้างสูง จึงทำให้เครื่องคอมพิวเตอร์ที่มีอยู่ในปัจจุบันไม่สามารถตอบสนองความต้องการในส่วนนี้ได้ ผู้ดูแลรับผิดชอบห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์จึงต้องการที่จะปรับปรุง แก้ไข ซ่อมแซม ให้พร้อมต่อความต้องการของนิสิตทั้งในด้านการเรียนการสอนในรายวิชาต่างๆ การจัดสอบและการฝึกอบรม ทั้งนี้ทางกองบริการการศึกษาที่ได้รับมอบหมายจากทางมหาวิทยาลัยให้ดูแลห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ของอาคารปราบไตรจักร ไม่ได้บริหารจัดการงบประมาณจากส่วนกลางที่จะใช้ในการปรับปรุงห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ (แผนงบประมาณรายได้ประจำปี มหาวิทยาลัยนเรศวร, 2558)

จากปัญหาดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาปัญหาการให้บริการห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ อาคารปราบไตรจักร มหาวิทยาลัยนเรศวร เพื่อนำผลการศึกษาที่ได้เป็นข้อมูลสำหรับเสนอผู้บริหารของทางมหาวิทยาลัยในการตัดสินใจวางแผนการดำเนินการปรับปรุง พัฒนาห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ของมหาวิทยาลัยนเรศวร ให้เกิดประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

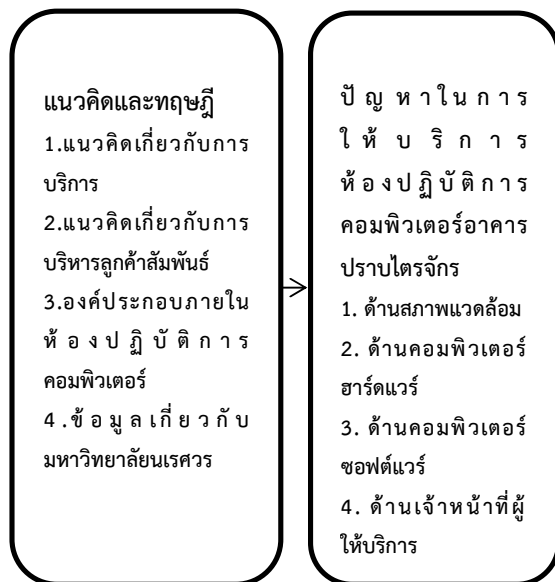
วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาปัญหาการให้บริการห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ อาคารปราบไตรจักร มหาวิทยาลัยนเรศวร จากนิสิตระบบปริญญาตรีของมหาวิทยาลัย

2. เพื่อเป็นสารสนเทศสำหรับผู้บริหารในการวางแผนพัฒนามหาวิทยาลัยนเรศวร

กรอบแนวคิดที่ใช้ในการดำเนินงานวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้กรอบแนวคิดเกี่ยวกับการศึกษาปัญหาการให้บริการห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ อาคารปราบไตรจักร มหาวิทยาลัยนเรศวร ซึ่งเป็นแนวทางในการสร้างกรอบแนวคิดได้ดังภาพต่อไปนี้

ภาพประกอบที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร ประชากร ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นิสิตที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี ทุกชั้นปี ที่มีการเรียนในรายวิชาที่ต้องใช้ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ อาคารปราบไตรจักร มหาวิทยาลัยนเรศวร จำนวนทั้งหมด 2,176 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นิสิตที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรีทุกชั้นปี ที่มีการเรียนในรายวิชาที่ต้องใช้ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ อาคารปราบไตรจักร มหาวิทยาลัย จำนวน 327 คน โดยใช้เกณฑ์การกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง ของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie &

Morgan) และใช้วิธีการสุ่มแบบโควตา (Quota Sampling) เพื่อให้ครอบคลุมนิสิตทั้ง 4 ชั้นปี ซึ่งประกอบไปด้วยนิสิตชั้นปีที่ 1 จำนวน 81 คน นิสิตชั้นปีที่ 2 จำนวน 82 คน นิสิตชั้นปีที่ 3 จำนวน 82 คน และนิสิตชั้นปีที่ 4 จำนวน 82 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) มีขั้นตอนการสร้างแบบสอบถาม ดังนี้

1. ศึกษา ค้นคว้า แนวคิด หลักการ และเอกสารที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ เพื่อจัดทำร่างเครื่องมือแบบสอบถามตามนิยามศัพท์เฉพาะ

2. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบปรับปรุงความสมบูรณ์ และความถูกต้องให้ครอบคลุมทั้งด้านโครงสร้าง เนื้อเรื่อง และภาษาที่ใช้ และความครอบคลุมเรื่องที่ต้องการศึกษาแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข

3. นำแบบสอบถามเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ว่าข้อความในแบบสอบถามเป็นข้อความที่ตรงกับสิ่งที่ต้องการศึกษาถูกต้องและครอบคลุมเนื้อหาเชิงทฤษฎีที่ได้ศึกษาวิเคราะห์และกำหนดไว้เป็นนิยามศัพท์เฉพาะหรือไม่

4. นำแบบสอบถาม มาวิเคราะห์หาค่าความตรงเชิงเนื้อหาของเครื่องมือการวิจัย (Index of Item – Objective Congruence: IOC) โดยเลือกข้อความที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป เป็นแบบสอบถามในการวิจัย แต่มีบางส่วนที่ผู้เชี่ยวชาญให้ข้อเสนอแนะไว้ ผู้วิจัยจึงนำมาปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งได้ค่าดัชนีความสอดคล้องทั้งหมดอยู่ระหว่าง 0.80 – 1.00

5. นำแบบสอบถามมาปรับปรุง ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบ

6. นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try Out) กับ นิสิตมหาวิทยาลัยนเรศวร ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อหาคุณภาพด้านความเชื่อมั่น (Reliability) โดยวิธีการหาสูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค

(Cronbach's Alpha Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.89

7. นำแบบสอบถามเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาการวิจัยตรวจสอบ เพื่อใช้เป็นแบบสอบถามเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่จะนำไปวิเคราะห์ระดับปัญหาการให้บริการห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ ของมหาวิทยาลัยนเรศวร ดำเนินการวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ผลการวิจัย

จากการศึกษาปัญหาการให้บริการห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ อาคารปราบไตรจักร มหาวิทยาลัยนเรศวร พบว่า ปัญหาการให้บริการห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ อาคารปราบไตรจักร มหาวิทยาลัยนเรศวร ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านที่ 2 คอมพิวเตอร์ฮาร์ดแวร์ มีสภาพปัญหาอยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ ด้านที่ 3 คอมพิวเตอร์ซอฟต์แวร์ มีสภาพปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านที่ 4 เจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ มีสภาพปัญหาอยู่ในระดับน้อย เมื่อศึกษาเป็นรายด้านมีรายละเอียดดังนี้

1. ด้านสภาพแวดล้อมของห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อที่ 5 ระบบเสียงไม่ชัดเจนและข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ข้อที่ 3 พื้นที่ไม่เพียงพอต่อการใช้งาน

2. ด้านคอมพิวเตอร์ฮาร์ดแวร์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อที่ 1 ความเร็วของ CPU ไม่เหมาะสมกับการใช้งานจึงทำให้การประมวลผลล่าช้าและข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ข้อที่ 2 ความจุของ Hard disk ไม่เพียงพอต่อการเก็บข้อมูล

3. ด้านคอมพิวเตอร์ซอฟต์แวร์ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อที่ 2 ความเร็วของระบบอินเทอร์เน็ตไม่เพียงพอต่อการใช้งานและข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ข้อที่ 8 โปรแกรม Microsoft Office ทำงานไม่มีประสิทธิภาพ

4. ด้านเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ โดยรวมอยู่ในระดับน้อย ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อที่ 2 เจ้าหน้าที่ขาดความรู้ความชำนาญในการปฏิบัติงานและข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ข้อที่ 8 เจ้าหน้าที่มาปฏิบัติงานไม่ตรงต่อเวลา

อภิปรายผล

จากการศึกษาปัญหาการให้บริการห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ อาคารปราบไตรจักร มหาวิทยาลัยนเรศวร พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง แสดงให้เห็นว่าห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์และสภาพแวดล้อมโดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับที่ผู้รับบริการนั้นพึงพอใจ ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากทางมหาวิทยาลัยได้ดำเนินการให้มีหน่วยงานที่คอยกำกับดูแลการให้บริการไว้อย่างชัดเจน อีกทั้งยังจัดสรรงบประมาณเพื่อซ่อมบำรุง ปรับปรุง อุปกรณ์ต่างๆ ให้พร้อมใช้งานอยู่เสมอ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบประเด็นสำคัญดังนี้

1. ด้านสภาพแวดล้อมของห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ พบว่ามีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ อาคารปราบไตรจักร มหาวิทยาลัยนเรศวร มีความเหมาะสมพอสมควรสำหรับการจัดการเรียนการสอนและฝึกอบรม รวมทั้งการสอบต่างๆ เพราะมีการดูแลสภาพแวดล้อมภายในห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ให้เหมาะสมต่อการให้บริการอยู่เสมอ ไม่ว่าจะเป็นจำนวนเครื่องคอมพิวเตอร์ การจัดรูปแบบห้องให้เหมาะสมกับการใช้งาน แสงสว่าง ระบบเสียง ความสะอาด อุณหภูมิ รวมถึงความปลอดภัยภายในห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ แต่อาจมีบางปัจจัยทำให้เกิดข้อขัดข้องทำให้ได้รับความไม่สะดวกในการใช้งาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเหมือนจันทร์ จันทร์สุข (2552, น.100) ได้ศึกษาการจัด

สภาพแวดล้อมห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา (ขนาดใหญ่พิเศษ) พบว่าการจัดสภาพแวดล้อมภายในห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์มีขนาดพื้นที่ที่เหมาะสมและเพียงพอกับจำนวนผู้เรียน มีความสะอาด มีแสงสว่างและอุณหภูมิที่เหมาะสม และมีการตรวจสอบเครื่องคอมพิวเตอร์ให้พร้อมใช้งานอยู่เสมอ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อที่ 5 ระบบเสียงไม่ชัดเจน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากขนาดของห้องที่มีขนาดใหญ่และผนังห้องไม่ได้ทำการติดตั้งแผ่นดูดซับเสียงสะท้อนทำให้เกิดเสียงก้อง ซึ่งมีผลทำให้ผู้ที่เข้ามาใช้บริการได้ยินเสียงที่ไม่ชัดเจน ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของเหมือนจันทร์ จันทร์สุข (2552, น.97) ได้ศึกษาการจัดสภาพแวดล้อมห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา (ขนาดใหญ่พิเศษ) พบว่า ระบบเสียงมีความเหมาะสมกับห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ อาจเนื่องมาจากลักษณะของห้องและระบบเสียงมีความแตกต่างกัน

2. ด้านคอมพิวเตอร์ฮาร์ดแวร์ พบว่ามีปัญหาอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากเครื่องคอมพิวเตอร์ที่ให้บริการอยู่ในปัจจุบันมีอายุการใช้งานมากกว่า 5 ปี ประกอบกับโปรแกรมคอมพิวเตอร์ในปัจจุบันได้มีการพัฒนาไปมากทำให้ความต้องใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ที่มีประสิทธิภาพสูงในการประมวลผล โดยเฉพาะอย่างโปรแกรมคอมพิวเตอร์ที่ทำงานเกี่ยวกับกราฟิก อีกทั้งยังมีอุปกรณ์บางอย่างที่อาจจะยังไม่ได้ทำการปรับปรุงแก้ไข เนื่องจากทางหน่วยงานที่กำลังดูแลไม่มีงบประมาณในการซ่อมแซม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของญาดา ศิริเจริญ (2553, น.96) ได้ศึกษาปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 2 พบว่า การซ่อมบำรุงรักษาเครื่องคอมพิวเตอร์ต้องใช้งบประมาณจำนวนมาก อุปกรณ์คอมพิวเตอร์มีหลากหลาย แต่ละชนิดมีปัญหาแตกต่างกัน มีอายุการใช้งานไม่เท่ากัน อุปกรณ์ภายในคอมพิวเตอร์ทำงานประสานกัน หากอุปกรณ์ใดเสียคอมพิวเตอร์เครื่องนั้นจะทำงานได้ไม่สมบูรณ์ ในการซ่อมบำรุงรักษาจึงต้องใช้งบประมาณในการซ่อมบำรุงอุปกรณ์ทุกส่วนให้ทำงานได้ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อที่ 1 ความเร็วของ CPU ไม่เหมาะสมกับการใช้

งานจึงทำให้การประมวลผลล่าช้า ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากประสิทธิภาพในการประมวลผลของเครื่องคอมพิวเตอร์ไม่ทันกับเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว เนื่องจากเครื่องคอมพิวเตอร์ของอาคารปราบไตรจักรที่ใช้งานอยู่ในปัจจุบันมีอายุการใช้งานมาแล้วหลายปี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเอกพรรณ ธัญญาวินิชกุล (2554, น.63) ได้ศึกษาความพึงพอใจของผู้ใช้บริการต่อห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ชั้น 11 และ 12 อาคารจันทรา-กาญจนาภิเษก มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม พบว่า สถานการณ์การพัฒนาของอุปกรณ์เครื่องคอมพิวเตอร์ในตลาดโลกมีการพัฒนาและเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทำให้คอมพิวเตอร์ทรู่นภายในระยะเวลา 6-8 เดือนไม่ทันกับพัฒนาการด้านซอฟต์แวร์

3. ด้านคอมพิวเตอร์ซอฟต์แวร์ พบว่ามีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากซอฟต์แวร์ที่ทางเจ้าหน้าที่ได้ทำการติดตั้งค่อนข้างครอบคลุมสำหรับการใช้งานทั่วไป แต่อาจมีซอฟต์แวร์บางอย่างที่ทำงานเฉพาะผู้ให้บริการจึงอาจต้องมีการประสานกับทางเจ้าหน้าที่เพื่อทำการติดตั้งให้ในภายหลัง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเอกพรรณ ธัญญาวินิชกุล (2554, น.63) ได้ศึกษาความพึงพอใจของผู้ใช้บริการต่อห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ชั้น 11 และ 12 อาคารจันทรา-กาญจนาภิเษก มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม พบว่า ซอฟต์แวร์ที่ติดตั้งมีความสอดคล้องกับการเรียนภาคปฏิบัติ เพียงพอต่อการใช้งานทั่วไป มีความสมบูรณ์ทันสมัย สามารถใช้งานได้เต็มความสามารถ เหมาะสมกับการใช้งาน โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อที่ 2 ความเร็วของระบบอินเทอร์เน็ตไม่เพียงพอต่อการใช้งาน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากบางช่วงเวลาอาจมีผู้ใช้บริการพร้อมกันเป็นจำนวนมาก ประกอบกับเทคโนโลยีในปัจจุบันมีการใช้งานผ่านระบบเครือข่ายไม่ว่าจะเป็น การดูหนังออนไลน์ ฟังเพลงออนไลน์ หรือแม้กระทั่งการใช้งานจำพวก social network ซึ่งการใช้งานประเภทนี้ล้วนมีการรับ - ส่งข้อมูลในระบบเครือข่ายในปริมาณที่สูงมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเอกพรรณ ธัญญาวินิชกุล (2554, น.63) ได้ศึกษาความพึงพอใจของผู้ใช้บริการต่อห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ชั้น 11 และ 12 อาคารจันทรา-กาญจนาภิเษก มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม พบว่า นักศึกษาจำนวนมากนิยมการดูคลิปวิดีโอ

ผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต รวมทั้งเล่นเกมออนไลน์ กระบวนการเหล่านี้จะมีการดาวน์โหลดข้อมูลเป็นจำนวนมาก นอกจากนี้การใช้งานอินเทอร์เน็ตพร้อมกันเป็นอีกสาเหตุหนึ่งที่ทำให้การดาวน์โหลดข้อมูลทำได้ช้าลง

4. ด้านเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ พบว่ามีปัญหาอยู่ในระดับน้อย ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากทางหน่วยงานที่กำกับดูแลห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ได้กำหนดกฎ ระเบียบการปฏิบัติงานและมีการประเมินผลการปฏิบัติงานเพื่อให้เจ้าหน้าที่ทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเทวฤทธิ์ สิทธิวัฒน์ นาเกษม (2552, น.61) ได้ศึกษาการจัดการห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ของโรงเรียนขนาดเล็ก อำเภอแม่ทะ จังหวัดลำปาง พบว่าการรักษาระเบียบวินัยของบุคลากร จะต้องให้ความรู้เรื่องระเบียบวินัย กำหนดหลักเกณฑ์ และวิธีการในการกำกับควบคุมบุคลากร พิจารณาให้การสนับสนุนบุคลากรที่ปฏิบัติงานอยู่ในระเบียบวินัย และดำเนินการแก้ไขปัญหามุคคละที่ไม่ปฏิบัติตาม โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อที่ 2 เจ้าหน้าที่ขาดความรู้ความชำนาญในการปฏิบัติงาน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากปัจจุบันศาสตร์ทางด้านคอมพิวเตอร์ค่อนข้างมีความหลากหลาย ประกอบกับเทคโนโลยีที่พัฒนาไปอย่างรวดเร็ว จึงทำให้ขาดทักษะ ความรู้ ความชำนาญ ไม่สามารถตอบสนองความต้องการของผู้รับบริการได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของญาดา ศิริเจริญ (2553, น.96) ได้ศึกษาปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 2 พบว่าจำนวนบุคลากรที่มีความรู้ด้านคอมพิวเตอร์ไม่เพียงพอ และขาดความรู้ความชำนาญด้านคอมพิวเตอร์โดยตรง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ด้านสภาพแวดล้อมของห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ ควรมีการดูแลรักษาและซ่อมบำรุงห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ให้มีความพร้อมต่อการใช้งานอยู่เสมอ

1.2 ด้านคอมพิวเตอร์ฮาร์ดแวร์ ควรสนับสนุนงบประมาณเพื่อปรับปรุงประสิทธิภาพของคอมพิวเตอร์ให้เหมาะสมกับการใช้งาน

1.3 ด้านคอมพิวเตอร์ซอฟต์แวร์ ควรมีการปรับปรุงซอฟต์แวร์ให้มีความเหมาะสมกับการใช้งาน

1.4 ด้านเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ ทางมหาวิทยาลัยควรจัดอบรม ให้ความรู้และความเข้าใจในการจัดการห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ เพื่อที่จะนำความรู้ที่ได้ไปใช้ในการให้บริการได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาปัญหาการให้บริการห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ให้ครอบคลุมทุกหน่วยงานของมหาวิทยาลัยนเรศวร

2.2 ควรมีการศึกษาแนวโน้มพฤติกรรม และความต้องการในการใช้บริการทั้งจาก นิสิตและอาจารย์

2.3 ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบระหว่างมหาวิทยาลัยที่อยู่ในระดับเดียวกันหรือในภูมิภาคเดียวกัน

เอกสารอ้างอิง

- กองแผนงาน สำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยนเรศวร. (2557, 21 กันยายน). การจัดสรรเงินงบประมาณแผ่นดินประเภทเงินรายได้ พ.ศ. 2558.
- ญาดา ศิริเจริญ. (2553). ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 2. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต(สาขาวิชาการบริหารการศึกษา). คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- เทวฤทธิ์ สิทธิวัฒน์ นาเกษม. (2552). การจัดการห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ของโรงเรียนขนาดเล็ก อำเภอแม่ทะ จังหวัดลำปาง. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต

- (สาขาวิชาการบริหารการศึกษา).บัณฑิต
วิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ศกลวรรณ แซ่แต้และรัตนา สุระธง. (2554). การประเมิน
ความพึงพอใจของคณาจารย์และนักศึกษา
ต่อการใช้บริการห้องคอมพิวเตอร์ แผนกงาน
คอมพิวเตอร์เพื่อการศึกษา มหาวิทยาลัย
เทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ภาคพายัพ
เชียงใหม่. รายงานการวิจัยมหาวิทยาลัย
เทคโนโลยีราชมงคลล้านนาภาคพายัพ
เชียงใหม่.
- ศึกษาธิการ, กระทรวง. (2546 ข). พระราชบัญญัติ
การศึกษาการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และ
แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545.
กรุงเทพฯ : องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- เหมือนจันทร์ จันทร์สุข. (2552). การจัดสภาพแวดล้อม
ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ในโรงเรียนระดับ
มัธยมศึกษา(ขนาดใหญ่พิเศษ). วิทยานิพนธ์
ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชา
เทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา).บัณฑิต
วิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม.
- เอกพรรณ ธัญญาวินิชกุล. (2554). ความพึงพอใจของ
ผู้ให้บริการต่อห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ชั้น
11 และ 12 อาคารจันทรา-กาญจนาภิเษก
มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม.รายงานการ
วิจัยมหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม.
วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต
(สาขาวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา).
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทร
เกษม.
- เอกพรรณ ธัญญาวินิชกุล. (2554). ความพึงพอใจของ
ผู้ให้บริการต่อห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ชั้น
11 และ 12 อาคารจันทรา-กาญจนาภิเษก
มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม. รายงานการ
วิจัยมหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม.

การศึกษาการให้บริการรถไฟฟ้าขนส่งมวลชน มหาวิทยาลัยนเรศวร¹

A STUDY OF ELECTRICITY BUS SERVICES IN NARESUAN UNIVERSITY

นฤมล พินิจกิจเจริญกุล²

NARUMON PINIJKITCHAROENKUL

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีจุดมุ่งหมายของการวิจัยเพื่อศึกษาปัญหาการให้บริการรถไฟฟ้าขนส่งมวลชน มหาวิทยาลัยนเรศวร กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นิสิตมหาวิทยาลัยนเรศวรระดับปริญญาตรี จำนวน 377 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาการให้บริการรถไฟฟ้าขนส่งมวลชน มหาวิทยาลัยนเรศวร ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านความสะดวกรวดเร็วในการบริการ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านความเสมอภาคในการให้บริการ

คำสำคัญ : การให้บริการ, รถไฟฟ้าขนส่งมวลชน, ขนส่งมวลชน, มหาวิทยาลัยนเรศวร

ABSTRACT

This research aimed to study about problems of Electricity Bus Services in Naresuan University. The sample of the study were 377 undergraduate students. Research instrument was a five rating scales questionnaire. The statistics which had been used for data analysis were mean and standard deviation.

The researcher found that : Electricity Bus Services problems in Naresuan University overall was in high level and when considered in each category it was found that the convenience and speed of service was in the highest level and the lowest one is the equality of service.

Keywords: Services, Electricity Bus, Bus, Naresuan University

¹ บทความวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของการค้นคว้าอิสระตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม ประจำปีการศึกษา 2559

² นักศึกษาปริญญาโท สาขาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

Email : narumonp@nu.ac.th

บทนำ

มหาวิทยาลัยนเรศวร เริ่มต้นจากการเป็น “วิทยาลัยวิชาการศึกษาพิษณุโลก” ต่อมาได้ยกฐานะขึ้นเป็น มหาวิทยาลัย ในนามพระราชทานว่า “มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ” โดยเป็นวิทยาเขต 1 ใน 8 ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ อันมีวิทยาเขตประสานมิตรเป็นศูนย์กลางการบริหารของมหาวิทยาลัย ต่อมาในปี พ.ศ. 2527- 2531 รัฐบาลมีมติในหลักการที่จะยกฐานะมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ วิทยาเขตพิษณุโลก ขึ้นเป็นมหาวิทยาลัยเอกเทศ และพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานนามมหาวิทยาลัยใหม่นี้ว่า “มหาวิทยาลัยนเรศวร” เมื่อวันที่ 9 ตุลาคม 2532 และได้ตราพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยนเรศวร พ.ศ. 2533 และกำหนดให้วันที่ 29 กรกฎาคม 2533 เป็นวันกำเนิดมหาวิทยาลัย รวมเวลาแห่งการก่อตั้งเริ่มจนกระทั่งเป็นมหาวิทยาลัยนเรศวร ได้ใช้เวลายาวนานถึง 26 ปี ปัจจุบันมหาวิทยาลัยนเรศวร มีพื้นที่ทั้งหมด 1,353 ไร่ 1 งาน 3.3 ตารางวา เป็นพื้นที่ลานจอดรถประมาณ 39 ไร่ 3 งาน 50.75 ตารางวา และพื้นที่ใช้สอยของอาคาร 566 ไร่ 2 งาน 15.25 ตารางวา นับได้ว่ามหาวิทยาลัยนเรศวรมีขนาดพื้นที่ลานจอดรถน้อยกว่าพื้นที่ใช้สอยของอาคาร อีกทั้งมหาวิทยาลัยนเรศวรยังมีพื้นที่ใช้สอยอาคารที่กำลังก่อสร้างขึ้นอีกจำนวนมาก แต่มีการวางแผนด้านการจัดการจราจรที่ยังไม่สมบูรณ์พอ และมีการจัดสรรพื้นที่สำหรับลานจอดรถเพิ่มเติมแต่ยังคงไม่เพียงพอ ทำให้แต่ละอาคารและสถานที่ต่างๆ ภายในมหาวิทยาลัยนเรศวรมีพื้นที่ลานจอดรถไม่เพียงพอและไม่สามารถรองรับจำนวนนิสิตที่เพิ่มขึ้นในแต่ละปีการศึกษา พื้นที่ลานจอดรถจึงนับเป็นพื้นฐานหลักส่วนหนึ่งที่มีความสำคัญต่อการสัญจรหรือการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ภายในมหาวิทยาลัยนเรศวร (กองอาคารสถานที่ มหาวิทยาลัยนเรศวร, 2559, ออนไลน์)

จากการที่นิสิตและบุคลากรมหาวิทยาลัยนเรศวร มีการใช้ยานพาหนะส่วนบุคคล ทั้งรถยนต์ รถจักรยานยนต์ และรถจักรยาน เดินทางสัญจรภายในมหาวิทยาลัยนเรศวรจำนวนมาก ซึ่งก่อให้เกิดปัญหาด้าน

การจราจร ปัญหาด้านพื้นที่ลานจอดรถ ปัญหามลพิษ ซึ่งส่งผลกระทบต่อสภาพแวดล้อม จากปัญหาดังกล่าว มหาวิทยาลัยนเรศวร จึงได้มอบหมายให้คณะวิศวกรรมศาสตร์คิดค้นและออกแบบรถที่ใช้ภายในมหาวิทยาลัยขึ้นโดยให้ใช้พลังงานในการขับเคลื่อนด้วยไฟฟ้าเพื่อนำมาให้บริการสำหรับนิสิต บุคลากร และผู้มาติดต่อราชการ โดยทางคณะวิศวกรรมศาสตร์ได้คิดค้นได้สำเร็จและได้ผลิตออกมาใช้งาน ในปี พ.ศ. 2555 จำนวน 16 คัน โดยให้ชื่อว่า “รถไฟฟ้าขนส่งมวลชนมหาวิทยาลัยนเรศวร” หรือรถ ขสมน. เนื่องจากรถดังกล่าวขับเคลื่อนด้วยพลังงานไฟฟ้าจากแบตเตอรี่ จึงทำให้สามารถลดปัญหามลพิษทางอากาศได้อีกทั้งยังสามารถตอบสนองนโยบายมหาวิทยาลัยสีเขียว (Green University) ได้อีกด้วย แต่เมื่อมีการนำมาใช้งานจริง รถไฟฟ้าขนส่งมวลชนมหาวิทยาลัยนเรศวร (รถ ขสมน.) กลับไม่ได้รับความนิยมใช้บริการเท่าที่ควร นิสิตยังคงใช้ยานพาหนะส่วนตัวในการสัญจรไปมาอยู่จำนวนมาก ประกอบกับ โครงการขนส่งมวลชนมหาวิทยาลัยนเรศวร (ขสมน.) ได้ทำการสำรวจความพึงพอใจในการใช้บริการของรถไฟฟ้าขนส่งมวลชนมหาวิทยาลัยนเรศวร ประจำปีงบประมาณ 2557 โดยในการสำรวจนั้นมีผู้ใช้บริการได้ให้ข้อเสนอแนะเป็นจำนวนมาก เช่น จำนวนรถมีไม่เพียงพอระยะเวลาในการเดินรถในแต่ละรอบห่างกันเกินไป ส่งผลต่อการใช้งานในเวลาเร่งด่วน ทำให้ต้องใช้รถจักรยานยนต์ในเวลาเร่งด่วนแทน (โครงการขนส่งมวลชนมหาวิทยาลัยนเรศวร กองอาคารสถานที่, 2557, รายงานผล)

จากสภาพปัญหาข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาปัญหาการให้บริการรถไฟฟ้าขนส่งมวลชนมหาวิทยาลัยนเรศวร เพื่อนำเสนอข้อมูลอันเป็นผลต่อการพัฒนาการให้บริการรถไฟฟ้าขนส่งมวลชนมหาวิทยาลัยนเรศวร (รถ ขสมน.) ให้ตรงต่อความต้องการของนิสิต และเพื่อพัฒนาและปรับปรุงการให้บริการในอนาคตต่อไป

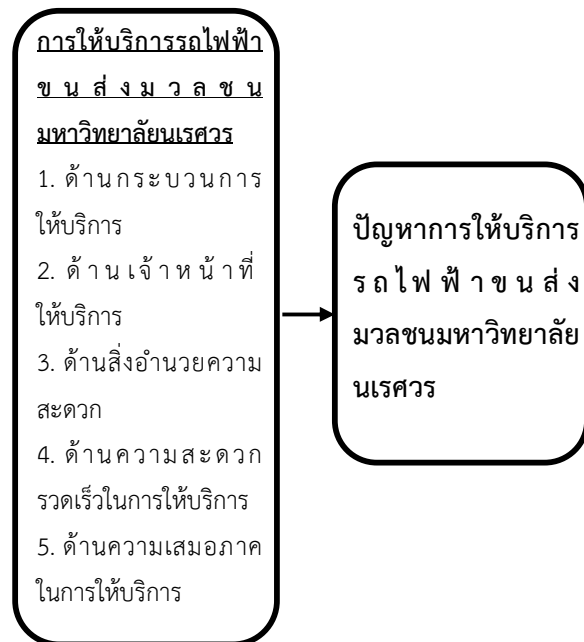
วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาปัญหาการให้บริการรถไฟฟ้าขนส่งมวลชนมหาวิทยาลัยนเรศวร

2. เพื่อเป็นข้อมูลในการหาแนวทางพัฒนาการให้บริการ

กรอบแนวคิดที่ใช้ในการดำเนินงานวิจัย

ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดทฤษฎีต่างๆ ที่เกี่ยวข้องและได้ยึดหลักการเกี่ยวกับความพึงพอใจของผู้รับบริการที่มีต่อการให้บริการ ของ ศราวุธ สัจจาสิทธิ์ (2551, น. 36-44) โดยสามารถแบ่งเป็นด้านๆ ได้ทั้งหมด 5 ด้าน คือ 1) ด้านกระบวนการให้บริการ 2) ด้านเจ้าหน้าที่ให้บริการ 3) ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก 4) ด้านความสะดวกรวดเร็วในการบริการ 5) ด้านความเสมอภาคในการให้บริการ สามารถสรุปเป็นแผนภาพได้ดังนี้

ภาพประกอบที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีการดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนิสิตมหาวิทยาลัยนครสวรรค์ ระดับปริญญาตรี จำนวน 18,636 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนิสิตมหาวิทยาลัยนครสวรรค์ระดับปริญญาตรี จำนวน 377 คน โดยใช้เกณฑ์การกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง ของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1986, p. 345 อ้างถึงใน บุญชม ศรีสะอาด, 2554, น. 43) และเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบกำหนดสัดส่วน ได้กลุ่มตัวอย่างดังนี้ 1) กลุ่มวิทยาศาสตร์สุขภาพ จำนวน 33% 2) กลุ่มวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี จำนวน 34% 3) กลุ่มมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ จำนวน 33%

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาการให้บริการรถไฟฟ้าขนส่งมวลชนมหาวิทยาลัยนครสวรรค์ โดยมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามเกณฑ์ของบุญชม ศรีสะอาด (2554, น. 121) คือมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด และให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ดังนี้

5	หมายถึง	มีระดับปัญหาอยู่ในระดับมากที่สุด
4	หมายถึง	มีระดับปัญหาอยู่ในระดับมาก
3	หมายถึง	มีระดับปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง
2	หมายถึง	มีระดับปัญหาอยู่ในระดับน้อย
1	หมายถึง	มีระดับปัญหาอยู่ในระดับน้อยที่สุด

มีเกณฑ์การแปลเกณฑ์ค่าเฉลี่ย (บุญชม ศรีสะอาด, 2554, น. 121) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00	หมายถึง	มีระดับของปัญหามากที่สุด
ค่าเฉลี่ย 3.51 – 4.50	หมายถึง	มีระดับของปัญหามาก
ค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.50	หมายถึง	มีระดับของปัญหาปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.51 – 2.50	หมายถึง	มีระดับของปัญหาน้อย
ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.50	หมายถึง	มีระดับของปัญหาน้อยที่สุด

และมีขั้นตอนการสร้างแบบสอบถาม ดังนี้

- (1) ศึกษาค้นคว้า แนวคิด หลักการ ทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัญหาการให้บริการรถไฟฟ้าขนส่งมวลชนมหาวิทยาลัยนครสวรรค์ และนำมา

กำหนดประเด็นและขอบเขตของคำถามให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย เพื่อสร้างแบบสอบถาม

(2) นำแบบสอบถามให้อาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญ 5 คน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) และนำมาหาค่าความสอดคล้องเชิงเนื้อหาของเครื่องมือการวิจัย (Index of Item Objective Congruence: IOC) ได้ค่าอยู่ระหว่าง 0.80 – 1.00

(3) ทำการปรับแก้แบบสอบถามตามผู้เชี่ยวชาญเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติม

(4) นำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับนิสิตมหาวิทยาลัยนครสวรรค์ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.98

(5) นำแบบสอบถามไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantitative) จากแบบสอบถามปัญหาการให้บริการรถไฟฟ้าขนส่งมวลชนมหาวิทยาลัยนครสวรรค์ ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาการให้บริการรถไฟฟ้าขนส่งมวลชนมหาวิทยาลัยนครสวรรค์ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.87$, S.D. = 0.59) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านที่ 4 ด้านความสะดวกรวดเร็วในการบริการ มีสภาพปัญหาอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.19$, S.D. = 0.57) รองลงมา คือ ด้านที่ 1 ด้านกระบวนการให้บริการ มีสภาพปัญหาอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.92$, S.D. = 0.50) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านที่ 5 ด้านความเสมอภาคในการให้บริการ มีสภาพปัญหาอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.66$, S.D. = 0.90)

ผลการวิจัยในแต่ละด้าน ปรากฏผลการวิจัยดังนี้

(1) ด้านกระบวนการให้บริการ พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.92$, S.D. = 0.50) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อที่ 5 ไม่สามารถจัดตารางเวลาในการให้บริการให้เหมาะสม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.62$, S.D. = 0.63) รองลงมา คือ ข้อที่ 8 รถไฟฟ้ามีจำนวนไม่เพียงพอต่อการให้บริการ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.49$, S.D. = 0.67) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ข้อที่ 3 ไม่มีการแสดงป้ายชื่อเจ้าหน้าที่/พนักงานขับรถภายในรถ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.21$, S.D. = 0.87)

(2) ด้านเจ้าหน้าที่ให้บริการ พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.75$, S.D. = 0.55) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อที่ 10 เจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการขับช้าด้วยอัตราความเร็วที่ไม่เหมาะสม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.52$, S.D. = 0.67) รองลงมา คือ ข้อที่ 4 เจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการไม่เต็มใจให้บริการ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.38$, S.D. = 0.66) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ข้อที่ 7 เจ้าหน้าที่ให้บริการมีการเรียกรับค่าจ้างจากการให้บริการ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.94$, S.D. = 0.91)

(3) ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.81$, S.D. = 0.60) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อที่ 8 จุดให้บริการไม่มีหลังคาบังแดดที่เหมาะสมและเพียงพอ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.46$, S.D. = 0.67) รองลงมา คือ ข้อที่ 7 จุดให้บริการไม่มีที่นั่งรอที่เหมาะสมและเพียงพอ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.24$, S.D. = 0.77) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ข้อที่ 5 สภาพของรถไฟฟ้า ไม่สะอาด อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.24$, S.D. = 0.96)

(4) ด้านความสะดวกรวดเร็วในการบริการ พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.19$, S.D. = 0.57) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อที่ 3 การให้บริการไม่สอดคล้องกับตารางเรียน/เวลาทำงาน อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.57$, S.D. = 0.67) รองลงมา คือ ข้อที่ 2 ระยะเวลาหรือความถี่ของรถไฟฟ้าแต่ละคันไม่มีความเหมาะสมและสม่ำเสมอ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.35$, S.D. = 0.68) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ข้อที่ 1 การ

ให้บริการในการเดินทางแต่ละจุดไม่เป็นไปตามตารางเวลาที่กำหนด อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.88$, S.D. = 0.73)

(5) ด้านความเสมอภาคในการให้บริการ พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.66$, S.D. = 0.90) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อที่ 2 เจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการไม่ปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ ข้อบังคับ และระเบียบที่กำหนดไว้ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.25$, S.D. = 0.71) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ข้อที่ 3 เจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการเดินรถผิดเส้นทางเป็นประจำ และมีการแวะ รับ - ส่ง ผู้รับบริการบางคนก่อนเป็นส่วนใหญ่ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.31$, S.D. = 1.21)

สรุปผล

การวิจัยครั้งนี้สามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

(1) ด้านกระบวนการให้บริการ โดยรวมอยู่ในระดับ มาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อที่ 5 ไม่สามารถจัดตารางเวลาในการให้บริการให้เหมาะสม อยู่ในระดับ มาก รองลงมา คือ ข้อที่ 8 รถไฟฟ้ามีจำนวนไม่เพียงพอต่อการให้บริการ อยู่ในระดับ มาก และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ข้อที่ 3 ไม่มีการแสดงป้ายชื่อเจ้าหน้าที่/พนักงานขับรถภายในรถ อยู่ในระดับ ปานกลาง

(2) ด้านเจ้าหน้าที่ให้บริการ โดยรวมอยู่ในระดับ มาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อที่ 10 เจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการขับซัดด้วยอัตราความเร็วที่ไม่เหมาะสม อยู่ในระดับ มากที่สุด รองลงมา คือ ข้อที่ 4 เจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการไม่เต็มใจให้บริการ อยู่ในระดับ มาก และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ข้อที่ 7 เจ้าหน้าที่ให้บริการมีการเรียกรับค่าจ้างจากการให้บริการ อยู่ในระดับ ปานกลาง

(3) ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก พบว่าโดยรวมอยู่ในระดับ มาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อที่ 8 จุดให้บริการไม่มีหลังคาบังแดดที่เหมาะสมและเพียงพอ อยู่ในระดับ มาก รองลงมา คือ ข้อที่ 7 จุดให้บริการไม่มีที่นั่งรอที่เหมาะสมและเพียงพอ อยู่ใน

ระดับ มาก และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ข้อที่ 5 สภาพของรถไฟฟ้า ไม่สะอาด อยู่ในระดับ ปานกลาง

(4) ด้านความสะดวกรวดเร็วในการบริการ พบว่าโดยรวมอยู่ในระดับ มาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อที่ 3 การให้บริการไม่สอดคล้องกับตารางเรียน/เวลาทำงาน อยู่ในระดับ มากที่สุด รองลงมา คือ ข้อที่ 2 ระยะเวลาหรือความถี่ของรถไฟฟ้าแต่ละคันไม่มีความเหมาะสมและสม่ำเสมอ อยู่ในระดับ มาก และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ข้อที่ 1 การให้บริการในการเดินทางแต่ละจุดไม่เป็นไปตามตารางเวลาที่กำหนด อยู่ในระดับ มาก

(5) ด้านความเสมอภาคในการให้บริการ พบว่าโดยรวมอยู่ในระดับ มาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อที่ 2 เจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการไม่ปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ ข้อบังคับ และระเบียบที่กำหนดไว้ อยู่ในระดับ มาก และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ข้อที่ 3 เจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการเดินรถผิดเส้นทางเป็นประจำ และมีการแวะ รับ - ส่ง ผู้รับบริการบางคนก่อนเป็นส่วนใหญ่ อยู่ในระดับ มาก

อภิปรายผล

จากการศึกษาปัญหาและแนวทางพัฒนาการให้บริการรถไฟฟ้าขนส่งมวลชนมหาวิทยาลัยนเรศวร โดยภาพรวม พบว่า อยู่ในระดับมาก อาจเนื่องมาจากมหาวิทยาลัยนเรศวรได้นำรถไฟฟ้าที่ออกแบบเองมาให้บริการแทนการจ้างเหมาบริการบริษัทเอกชนเข้ามาให้บริการ ทำให้มหาวิทยาลัยยังไม่ทราบถึงปัญหาในการให้บริการที่ชัดเจน ประกอบกับความไม่พร้อมของรถไฟฟ้า การบริหารจัดการรถไฟฟ้าที่ให้บริการจุดให้บริการโดยรอบมหาวิทยาลัย และพนักงานขับรถไฟฟ้าที่ให้บริการ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบประเด็นสำคัญดังนี้

1. ด้านกระบวนการให้บริการ พบว่า อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจาก มหาวิทยาลัยมีรถไฟฟ้าที่ให้บริการน้อย และมีการจัดตารางเวลาการเดินทางที่ไม่สัมพันธ์กับตารางการเรียนการสอนของนิสิตที่มาใช้บริการ

ทำให้ไม่สามารถรองรับจำนวนนิสิตที่มาใช้บริการได้หมดในช่วงเวลาที่ต้องเดินทางไปเรียน ส่งผลกระทบให้นิสิตต้องเดินทางไปเข้าเรียนช้า เพราะรถไฟฟ้าที่ให้บริการบรรจุผู้โดยสารเต็มคัน จึงต้องรอรถไฟฟ้ารอบต่อไปแทน ทำให้เสียเวลาในการรอรถไฟฟ้าเป็นเวลานาน ซึ่งสอดคล้องกับ ศราวุธ สัจจาสิทธิ์ (2551, น. 63) ที่ได้ศึกษาความพึงพอใจของผู้รับบริการที่มีต่อการให้บริการของเทศบาลตำบลหนองแค อำเภอนองแค จังหวัดสระบุรี พบว่า ความพึงพอใจของผู้รับบริการที่มีต่อการให้บริการของเทศบาลตำบลหนองแค อำเภอนองแค จังหวัดสระบุรี ด้านกระบวนการในการให้บริการ อยู่ในระดับมาก แต่ในเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีข้อคำถามที่ไม่เหมือนกัน เนื่องจากบริบทของหน่วยงานมีความแตกต่างกัน และยังสอดคล้องกับ นัฐพงษ์ เป็งไยยะ (2552, น. 31) ที่ได้ศึกษาพฤติกรรมของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในการใช้บริการรถขนส่งมวลชนสาธารณะของเทศบาลนครเชียงใหม่ พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการใช้บริการรถขนส่งมวลชนสาธารณะของเทศบาลนครเชียงใหม่ ด้านจำนวนรถที่ให้บริการเพียงพอกับความต้องและด้านตารางการเดินรถนั้น มีนิสิตให้ความเห็นเหมือนกัน ว่า ควรปรับปรุงหรือแก้ไขมากที่สุด

2. ด้านเจ้าหน้าที่ให้บริการ พบว่า อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก พนักงานขับรถไฟฟ้า ยังไม่มีความรู้ความเข้าใจในการขับขี่ยานพาหนะในเขตชุมชนหรือในเขตสถานศึกษา ยังคงยึดติดกับความเคยชินในพฤติกรรม การขับขี่ยานพาหนะส่วนบุคคลที่รวดเร็ว อีกทั้งยังมีความรู้ความเข้าใจในการให้บริการ หรือจิตบริการที่ดี จึงทำให้มีการแสดงกิริยา มารยาทที่ไม่เหมาะสมให้การให้บริการ ส่งผลให้นิสิตที่มาใช้บริการเกิดความไม่พึงพอใจในการรับบริการ ซึ่งสอดคล้องกับ ศราวุธ สัจจาสิทธิ์ (2551, น. 63) ที่ได้ศึกษาความพึงพอใจของผู้รับบริการที่มีต่อการให้บริการของเทศบาลตำบลหนองแค อำเภอนองแค จังหวัดสระบุรี พบว่า ความพึงพอใจของผู้รับบริการที่มีต่อการให้บริการของเทศบาลตำบลหนองแค อำเภอนองแค จังหวัดสระบุรี ด้านเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ อยู่ในระดับมาก แต่ในเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีข้อคำถามที่ไม่เหมือนกัน เนื่องจากบริบทของหน่วยงานมีความแตกต่างกัน และยังสอดคล้องกับ

ณพล ธนาวัชรากุล (2554, น. 387) ที่ได้ศึกษาความคิดเห็นต่อการบริการของรถไฟฟ้ามหานคร พบว่า ความคาดหวังในด้านความรับผิดชอบในการให้บริการ ผู้ใช้บริการมีความคาดหวังในด้านความรับผิดชอบในการให้บริการ ความเต็มใจ ความช่วยเหลือในการให้บริการ การให้ความสนใจ รวมทั้งการปฏิสัมพันธ์กับความต้องการ คำถาม คำบ่น และปัญหาต่างๆ ของผู้รับบริการ อยู่ในระดับมาก เช่นกัน

3. ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก พบว่า อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก มหาวิทยาลัยไม่มีการเก็บข้อมูลหรือสำรวจพื้นที่หรือจุดให้บริการโดยรอบมหาวิทยาลัย รวมทั้งสภาพแวดล้อมรอบๆ จุดให้บริการ ก่อนจะเริ่มการให้บริการจริง และไม่มีการวางแผนเกี่ยวกับสิ่งอำนวยความสะดวกที่ดีในจุดบริการนั้น ทำให้เกิดปัญหาขึ้นเมื่อมีการให้บริการจริง ซึ่งปัญหาที่พบมากที่สุดคือ มีจำนวนที่นั่งรอรถไฟฟ้าและหลังคาบังแดดไม่เพียงพอและครอบคลุมรอบจุดให้บริการ ซึ่งสอดคล้องกับ ศราวุธ สัจจาสิทธิ์ (2551, น. 63) ที่ได้ศึกษาความพึงพอใจของผู้รับบริการที่มีต่อการให้บริการของเทศบาลตำบลหนองแค อำเภอนองแค จังหวัดสระบุรี พบว่า ความพึงพอใจของผู้รับบริการที่มีต่อการให้บริการของเทศบาลตำบลหนองแค อำเภอนองแค จังหวัดสระบุรี ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก อยู่ในระดับมาก เช่นกัน แต่ในเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีข้อคำถามที่ไม่เหมือนกัน เนื่องจากบริบทของหน่วยงานมีความแตกต่างกัน

4. ด้านความสะดวกรวดเร็วในการให้บริการ พบว่า อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก มหาวิทยาลัยกำหนดตารางการเดินรถที่ไม่สัมพันธ์กับการเรียนการสอน และระยะเวลาในการออกให้บริการของรถไฟฟ้าแต่ละคันในตารางการเดินรถ อาจมีระยะห่างของเวลาที่นานเกินไป ซึ่งอาจทำให้นิสิตต้องรอรถไฟฟ้าเป็นเวลานาน ในช่วงเวลานั้นนิสิตมีการเรียนพร้อมกันจำนวนมากๆ แต่จำนวนที่ให้บริการในช่วงเวลานั้นมีจำนวนน้อย ทำให้เกิดปัญหาการรถเต็มและต้องรอรถไฟฟ้าคันถัดไป และหากรถคันถัดไปที่มีมานิสิตเต็มคัน อีกทั้งต้องรอรถคันถัดไปซึ่งอาจจะทำให้เดินทางไปเข้าเรียนไม่ทันได้ ซึ่งสอดคล้องกับ ศราวุธ สัจจาสิทธิ์ (2551, น. 63) ที่ได้ศึกษาความพึงพอใจของผู้รับบริการที่มีต่อการให้บริการของเทศบาลตำบลหนองแค อำเภอนองแค จังหวัดสระบุรี

พบว่า ความพึงพอใจของผู้รับบริการที่มีต่อการให้บริการของเทศบาลตำบลหนองแค อำเภอนองแค จังหวัดสระบุรี ด้านความสะดวกรวดเร็วในการให้บริการ อยู่ในระดับมาก แต่ในเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีข้อคำถามที่ไม่เหมือนกัน เนื่องจากบริบทของหน่วยงานมีความแตกต่างกัน และยังสอดคล้องกับ นัฐพงษ์ เบ็งใจยะ (2552, น. 31) ที่ได้ศึกษาพฤติกรรมของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในการใช้บริการรถขนส่งมวลชนสาธารณะของเทศบาลนครเชียงใหม่ พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการใช้บริการรถขนส่งมวลชนสาธารณะของเทศบาลนครเชียงใหม่ ด้านระยะเวลาในการรอรถและระยะเวลาในการเดินทางนั้น มีนิตให้ความเห็นเหมือนกันว่า ควรปรับปรุงหรือแก้ไขมากที่สุด เช่นกัน

5. ด้านความเสมอภาคในการให้บริการ พบว่า อยู่ในระดับ มาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก พนักงานขับรถไฟฟ้า ไม่มีความรู้ความเข้าใจในกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ ความสำคัญของการปฏิบัติตามข้อกำหนดที่มหาวิทยาลัยตั้งขึ้น และยังคงใช้ความสนิทสนมหรือความสัมพันธ์ส่วนตัวมาใช้ในการให้บริการอยู่ เช่น ไม่จอดตรงป้ายหยุดรถรับ – ส่ง การจอดตรงกลางทางเพื่อรับคนรู้จัก เป็นต้น ส่งผลให้นิตที่รับบริการอยู่นั้นเกิดความไม่พึงพอใจหรือเกิดความรู้สึกถึงความไม่เท่าเทียมกัน ซึ่งสอดคล้องกับ ศราวุธ สัจจาสิทธิ์ (2551, น. 63) ที่ได้ศึกษาความพึงพอใจของผู้รับบริการที่มีต่อการให้บริการของเทศบาลตำบลหนองแค อำเภอนองแค จังหวัดสระบุรี พบว่า ความพึงพอใจของผู้รับบริการที่มีต่อการให้บริการของเทศบาลตำบลหนองแค อำเภอนองแค จังหวัดสระบุรี ด้านการให้บริการด้วยความเสมอภาค อยู่ในระดับมาก แต่ในเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีข้อคำถามที่ไม่เหมือนกัน เนื่องจากบริบทของหน่วยงานมีความแตกต่างกัน

เอกสารอ้างอิง

กองอาคารสถานที่. (2557). สรุปผลแบบสอบถามความพึงพอใจของผู้ใช้บริการโครงการขนส่งมวลชนมหาวิทยาลัยนครสวรรค์. (รายงานสรุปผล).

พิษณุโลก : โครงการขนส่งมวลชนมหาวิทยาลัยนครสวรรค์

กองอาคารสถานที่. (2559). ระบบขนส่งมวลชน. เข้าถึงได้จาก: <http://office.nu.ac.th/building/nubus/index.html>. (วันที่ค้นข้อมูล : 1 ตุลาคม 2559)

ณพล ธนาวิชรากุล. (2554, มกราคม – มีนาคม). ความคิดเห็นต่อการบริการของรถไฟฟ้ามหานคร. วารสารรามคำแหง. 28 (พิเศษ) : 382 – 399.

นัฐพงษ์ เบ็งใจยะ. (2552). พฤติกรรมของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในการใช้บริการรถขนส่งมวลชนสาธารณะของเทศบาลนครเชียงใหม่. การค้นคว้าแบบอิสระปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาเศรษฐศาสตร์การเมือง). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

บุญชม ศรีสะอาด. (2554). การวิจัยเบื้องต้น. (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.

ศราวุธ สัจจาสิทธิ์. (2551). ความพึงพอใจของผู้รับบริการที่มีต่อการให้บริการของเทศบาลตำบลหนองแค อำเภอนองแคจังหวัดสระบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต (สาขาการจัดการทั่วไป). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี จังหวัดสระบุรี.

ทัศนคติของประชาชนที่มีต่อนโยบาย “เราจะเติบโตและแข็งแกร่งไปด้วยกัน” ของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) จังหวัดภูเก็ต¹

THE STUDY ON THAI CITIZENS' ATTITUDE TOWARDS THE GOVERNMENT 'STRONGER TOGETHER CAMPAIGN' IN PHUKET PROVINCE

นางสาวกนกพร นามชาติ²

Miss Kanokporn Namchad

พรรณวดี ขำจริง และ ลลิตา ภาคเมธาวี

Panwadee Khumjing³ And Lalida Pakamaetavee⁴

บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่อง ทัศนคติของประชาชนที่มีต่อนโยบาย “เราจะเติบโตและแข็งแกร่งไปด้วยกัน” ของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ในจังหวัดภูเก็ต การวิจัยในครั้งนี้เป็นวิจัยเชิงสำรวจ เพื่อศึกษาทัศนคติ และความพึงพอใจเกี่ยวกับนโยบาย “เราจะเติบโตและแข็งแกร่งไปด้วยกัน” การดำเนินการวิจัย โดยกลุ่มตัวอย่างจำนวนทั้งสิ้น 397 คน ผลการวิจัยพบว่า ข้อที่ 1 เพื่อศึกษาทัศนคติเกี่ยวกับนโยบาย “เราจะเติบโตและแข็งแกร่งไปด้วยกัน” ของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่ในจังหวัดภูเก็ต มีทัศนคติที่มีต่อนโยบาย “เราจะเติบโตและแข็งแกร่งไปด้วยกัน” ของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) พบว่า มีความเข้าใจในนโยบาย เป็นจำนวนมากที่สุด 89 คน (ร้อยละ 38.58) และมีความเข้าใจน้อยจำนวน 10 คน (ร้อยละ 4.46) ข้อที่ 2 เพื่อศึกษาความพึงพอใจเกี่ยวกับนโยบาย “เราจะเติบโตและแข็งแกร่งไปด้วยกัน” ของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) พบว่า ด้านการบริหารจัดการในนโยบายเป็นจำนวนมากที่สุด 198 คน (ร้อยละ 85.78) และพึงพอใจน้อย จำนวน 33 คน (ร้อยละ 14.39)

คำสำคัญ: นโยบาย, คณะรักษาความสงบแห่งชาติ, นโยบายเราจะเติบโตและแข็งแกร่งไปด้วยกันของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) และทัศนคติ

¹ บทความวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัยการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต ประจำปีการศึกษา 2559

² นางสาวกนกพร นามชาติ นักศึกษาสาขาวิชาสังคมศึกษา อีเมล : Jingklon_amp@hotmail.com

^{3,4} อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก และ อาจารย์ที่ปรึกษารอง

ABSTRACT

The research aims to investigate the attitude of Thai citizens in Phuket province about the government campaign ‘Stronger Together Campaign’. The methodology was the survey research investigating on the attitude and satisfaction towards the campaign. The sampling group was involved 397 people in Phuket Province.

The results showed accordingly; 1) The understanding towards the campaign showed that 38.58 % (89 people) profoundly understood the importance of the campaign. 4.46 % (10 people) slightly understood the importance of the Campaign. 2) The satisfaction towards the campaign showed that 85.78 % (198 people) was highly satisfied with the government administration. 14.39% was seldom satisfied with the government administration.

Keywords : campaign, National Council for Peace and Order (NCPO) , Stronger Together Campaign, and attitude

บทนำ

การเมืองการปกครองของไทยในทุกวันนี้ อยู่ในระบอบราชาธิปไตยภายใต้รัฐธรรมนูญ และประชาธิปไตยระบบรัฐสภา ซึ่งมีนายกรัฐมนตรีเป็นประมุขของรัฐบาล และพระมหากษัตริย์ซึ่งทรงอยู่ภายใต้รัฐธรรมนูญเป็นประมุขแห่งรัฐมีบริหารและนิติบัญญัติถ่วงดุลอำนาจซึ่งกันและกัน (อรอุมา เกิดภาษี, 2555, น.1) ในขณะเดียวกันประเทศไทยเองก็มีปัญหาทางการเมืองภายในเป็นเวลายาวนาน เรียกได้ว่าเป็นปัญหาที่ฝังรากลึกลงในสังคมไทย นับวันปัญหาจะยิ่งซับซ้อนและลุกลามไปเป็นปัญหาอื่นๆตามมามากมาย ได้แก่ ปัญหาทางการเมืองประเภทต่างๆ ปัญหาการทุจริตคดโกง ปัญหาความขัดแย้งของแต่ละฝ่าย ปัญหาการเห็นประโยชน์แก่ตนและพวกพ้องจนส่งผลกระทบต่อการใช้ชีวิตของประชาชนทุกหมู่เหล่า ทำให้ประชาชนแตกความสามัคคี จนไม่อาจปรองดองกันได้จนต้องมีการปรับและปฏิวัติประเทศไทยโดย คณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) เข้ามาปกครองเพื่อสร้างความสงบ ให้ประชาชนในชาติเกิดความรัก ความสามัคคีและปฏิรูปโครงสร้างทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม

และอื่น ๆ ให้เกิดความชอบธรรมกับทุกฝ่าย (พุทธบูชา, 2010, น.5)

ซึ่งในนโยบายของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) มีดังนี้ ในด้านนโยบายการบริหารราชการแผ่นดิน รัฐบาลมีนโยบาย 11 ด้าน โดยนำยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศว่าด้วยการพัฒนาตามแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเป็นสำคัญ ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงซึ่งทรงเน้นความพอดี พอสมแก่ฐานะ ความมีเหตุมีผล และการมีภูมิคุ้มกันมาเป็นแนวคิด ประกอบในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 ตามแนวทางของ คสช.ออกมาเป็นกรอบการปฏิรูปประเทศโดยคำนึงถึงปัญหาของประเทศ เงื่อนไขเวลา ความท้าทายที่ประเทศกำลังเผชิญด้วยนโยบายการปกป้องและเชิดชูสถาบันพระมหากษัตริย์, นโยบายการรักษาความมั่นคงของรัฐและการต่างประเทศ ในระยะเร่งด่วน นโยบายการลดความเหลื่อมล้ำของสังคมและการสร้างโอกาสเข้าถึงบริการของรัฐ ในระยะเฉพาะหน้า นโยบายการศึกษาและเรียนรู้ การทะนุบำรุงศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม นโยบายการยกระดับคุณภาพบริการด้านสาธารณสุข และสุขภาพของ

ประชาชนนโยบายการเพิ่มศักยภาพทางเศรษฐกิจของประเทศ นโยบายการส่งเสริมบทบาทและการใช้โอกาสในประชาคมอาเซียน เร่งพัฒนาความเชื่อมโยงด้านการขนส่งภายในอนุภูมิภาคและภูมิภาคอาเซียน นโยบายการพัฒนาและส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี นโยบายการรักษาความมั่นคงของฐานทรัพยากร และการสร้างสมดุลระหว่างการอนุรักษ์กับการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน ในระยะเฉพาะหน้า นโยบายการส่งเสริมการบริหารราชการแผ่นดินที่มีธรรมาภิบาลและการป้องกันปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในภาครัฐ และนโยบายการปรับปรุงกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม ในระยะเฉพาะหน้า ในส่วนเกี่ยวข้องกับกระทรวงศึกษาธิการ โดยเริ่มจากการสร้างสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการสร้างความปรองดองสมานฉันท์ ความสามัคคี เพิ่มและกระจายโอกาสทางการศึกษาให้ประชาชนอย่างเท่าเทียม เพิ่มศักยภาพการแข่งขันของประเทศ โดยเน้นผลิตและพัฒนากำลังคนระดับกลางและระดับสูงที่มีคุณภาพ และส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาเพื่อการพัฒนาประเทศ ยกย่องคุณภาพการศึกษา โดยปฏิรูปหลักสูตร การเรียนการสอน เน้นกระบวนการคิดเชิงระบบ ปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ความมีวินัย จิตสำนึกความเป็นไทย ต่อด้านการทุจริตคอร์รัปชัน และยึดมั่นในสถาบันชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ และพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา ปฏิรูปครู โดยเน้นการผลิตและพัฒนาครูคุณภาพ และให้คนเก่งคนดีมาเป็นครู ปฏิรูประบบการบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพ เน้นการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนของสังคม และการกระจายอำนาจ พัฒนาการจัดการศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้ เตรียมความพร้อมเพื่อการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน พัฒนาระบบการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษาให้ทันสมัย ทั้งนี้ คสช.ยังได้วางแผนด้านเศรษฐกิจประกอบเพื่อเน้นการบริหารระบบเศรษฐกิจแบบเสรีซึ่งจะขับเคลื่อนเศรษฐกิจโดยภาคเอกชนเป็นหลัก, ให้การเคลื่อนย้ายเงินทุนเป็นไปอย่างเสรี ส่งเสริมนโยบายการค้าเสรี,ลดบทบาทรัฐวิสาหกิจที่ภาคเอกชนสามารถดำเนินการได้,จัดอุปสรรคการค้าต่างประเทศให้คล่องตัว และ คสช.เสนอให้มีการจัดตั้งคณะทำงานขึ้นมาหนึ่งชุดเพื่อเตรียมพร้อมรับมือกับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (เออีซี),

ส่งเสริมการลงทุนจากต่างประเทศและสนับสนุนการลงทุนในต่างประเทศ สนับสนุนการลงทุนระบบโครงสร้างพื้นฐานด้านคมนาคมโดยเฉพาะในส่วนที่ประชาชนไม่มีความสงสัยส่วนที่ยังสงสัยให้มีการศึกษาโดยละเอียด ไม่ก่อกวนเกินตัว และรักษาวินัยการคลัง ขจัดความไม่เป็นธรรมในระบบพ่อค้าคนกลาง และ แก้ไขปัญหาแรงงานอย่างบูรณาการ (ชุม, 2557,น.4)

ทั้งนี้ในงานวิจัยฉบับนี้เล็งเห็นถึงนโยบายของคณะรักษาความแห่งชาติ (คสช.) นั่นคือนโยบาย “เราจะเติบโตและแข็งแกร่งไปด้วยกัน” มีวัตถุประสงค์ต้องการให้สามัคคีกันเพื่อผ่านพ้นวิกฤตการณ์ต่างๆ เป็นการปฏิบัติตามแนวทางขับเคลื่อนประเทศไทยตามแผนในการแก้ไขปัญหาเร่งด่วนที่เกิดขึ้น ก่อนที่ คสช.เข้ามาบริหารราชการแผ่นดินให้ประเทศสามารถขับเคลื่อนไปข้างหน้าได้ต่อไป และเพื่อเตรียมการเข้าสู่การวางแผนในกรอบเวลา 2-3 เดือน ซึ่ง คสช.ได้พบปัญหาที่ต้องแก้ไขหลายปัญหาด้วยกัน เพื่อให้ผลการดำเนินการเป็นไปตามความคาดหวังของประชาชน (บทความ, 2557 : ออนไลน์) และเกิดประโยชน์ต่อประเทศชาติอย่างแท้จริง ดังนั้นจึงเป็นที่มาของงานวิจัยชิ้นนี้

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาทัศนคติเกี่ยวกับนโยบาย “เราจะเติบโตและแข็งแกร่งไปด้วยกัน” ของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ในกลุ่มประชาชนเขตเทศบาลนครภูเก็ต
2. เพื่อศึกษาความพึงพอใจเกี่ยวกับนโยบาย “เราจะเติบโตและแข็งแกร่งไปด้วยกัน” ของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ในกลุ่มประชาชนเขตเทศบาลนครภูเก็ต

วิธีการดำเนินการวิจัย

3.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้คือ ประชาชนในเขตเทศบาลนครภูเก็ต จำนวน 75,536 คน

3.2 กลุ่มตัวอย่าง

ในการวิจัยครั้งนี้ ได้กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยสูตรของทาโรยามาเน Taro Yamane (สูตรซุซึไสย, 2551) จากรายชื่อประชาชนในเขตเทศบาลนครภูเก็ตในจำนวน 75,536 คน ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 397 คน เขตเทศบาลนครภูเก็ต

3.3 การดำเนินการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็น แบบสอบถามทัศนคติเกี่ยวกับนโยบาย “เราจะเติบโตและแข็งแกร่งไปด้วยกัน” ของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) จังหวัดภูเก็ต วิจัยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับทัศนคติของนโยบาย “เราจะเติบโตและแข็งแกร่งไปด้วยกัน” ของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) จังหวัดภูเก็ตเป็นแบบประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับตามแบบของ Likert

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับความพึงพอใจต่อนโยบาย “เราจะเติบโตและแข็งแกร่งไปด้วยกัน” ของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) จังหวัดภูเก็ต เป็นแบบประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับตามแบบของ Likert

ตอนที่ 4 แบบสอบถามปลายเปิดเกี่ยวกับข้อเสนอแนะที่เกี่ยวข้องกับนโยบาย “เราจะเติบโตและแข็งแกร่งไปด้วยกัน” ของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) จังหวัดภูเก็ต

3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้รวบรวมการเก็บข้อมูลตามลำดับดังนี้

1. ผู้วิจัยเก็บข้อมูลที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในพื้นที่เขตเทศบาลนครภูเก็ต

2. ผู้วิจัยดำเนินการแจกแบบสอบถามพร้อมทั้งเก็บแบบสอบถาม ทั้งสิ้นจำนวน 397 คน พร้อมทั้งเก็บแบบสอบถามและตรวจสอบความถูกต้องเพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูล

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่เก็บกลับคืนมาวิเคราะห์เพื่อหาสถิติโดยใช้โปรแกรมวิเคราะห์ข้อมูลสำเร็จรูป

1. การวิเคราะห์ข้อมูลสอบถามตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) นำมาวิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่หาค่าร้อยละ แล้วนำเสนอในรูปแบบประกอบความเรียง

2. การวิเคราะห์ข้อมูลสอบถามตอนที่ 2 แบบสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับทัศนคติของประชาชนที่มีต่อนโยบาย “ เราจะเติบโตและแข็งแกร่งไปด้วยกัน” ของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) จังหวัดภูเก็ตแบบประมาณค่า 5 ระดับตามแบบของ Likert นำมาวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วนำเสนอในรูปแบบประกอบความเรียง

3. การวิเคราะห์ข้อมูลสอบถามตอนที่ 3 เกี่ยวกับแบบสอบถามความพึงพอใจต่อทัศนคติของประชาชนที่มีต่อนโยบาย “ เราจะเติบโตและแข็งแกร่งไปด้วยกัน ” ของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) จังหวัดภูเก็ต แบบประมาณค่า 5 ระดับตามแบบของ Likert โดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

4. การวิเคราะห์ข้อมูลสอบถามตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะที่เกี่ยวข้องกับนโยบาย “ เราจะเติบโตและแข็งแกร่งไปด้วยกัน ” ของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) จังหวัดภูเก็ต สรุปเป็นความเรียง

ผลการวิจัย

ข้อที่ 1 เพื่อศึกษาทัศนคติเกี่ยวกับนโยบาย “เราจะเติบโตและแข็งแกร่งไปด้วยกัน” ของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่ในจังหวัดภูเก็ต มีทัศนคติที่มีต่อนโยบาย “เราจะเติบโตและแข็งแกร่งไปด้วยกัน” ของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) พบว่า มีความเข้าใจในนโยบาย “เราจะเติบโตและแข็งแกร่งไปด้วยกัน” ของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) เป็นจำนวนมากที่สุด 89 คน (ร้อยละ 38.58) และมีความเข้าใจน้อยจำนวน 10 คน (ร้อยละ 4.46) มีการนำนโยบายของ

คสช. ไปปฏิบัติได้อย่างถูกต้องและเหมาะสมมากเป็น จำนวน 96 คน (ร้อยละ 41.70) รองลงมาไม่ได้นโยบายไปปฏิบัติ จำนวน 15 คน (ร้อยละ 6.53) ส่วนภาครัฐมีการ ประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับนโยบายของ คสช. ได้อย่างทั่วถึงมาก จำนวน 91 คน (ร้อยละ 39.58) ไม่มีส่วนร่วมในการ ประชาสัมพันธ์ จำนวน 4 คน (ร้อยละ 1.84) ประชาชนเห็น ว่านโยบายของ คสช. สามารถให้ประโยชน์แก่ประชาชนได้ อย่างแท้จริงมากเป็นจำนวน 102 คน (ร้อยละ 44.21) มีเพียงไม่เห็นด้วยน้อยจำนวน 8 คน (ร้อยละ 3.59) มีผลงาน ที่เห็นซ้ำไม่สามารถให้เกิดประโยชน์แก่ประชาชนอย่าง แท้จริงได้ นโยบายของ คสช. มีความตั้งใจในการทำงาน เพื่อประชาชนอย่างแท้จริง มีประชาชนเห็นด้วยมากที่สุด จำนวน 98 คน (ร้อยละ 42.74) แต่บางส่วนไม่เห็นด้วย จำนวน 3 คน (ร้อยละ 0.97) และนโยบายของ คสช. สามารถส่งผลดีต่อประเทศได้จริงเป็นจำนวนมากที่สุด จำนวน 98 คน (ร้อยละ 42.58) และคิดว่าเป็นผลเสียต่อ ประเทศ จำนวน 7 คน (ร้อยละ 3.16) ในส่วนของการนำ นโยบายไปปฏิบัติ พบว่าการดำเนินงานทางด้านสังคมและ คุณภาพชีวิตของ คสช. เป็นจำนวนมากที่สุด 192 คน (ร้อย ละ 83.11) และบางส่วนไม่เห็นด้วย จำนวน 39 เห็นด้วย (ร้อยละ 16.89) ถัดมาการติดต่อทางด้านการความสัมพันธ์ กับต่างประเทศของ คสช. จำนวน 198 คนเห็นด้วย (ร้อยละ 85.75) และบางส่วนไม่เห็นด้วย จำนวน 33 คน (ร้อยละ 14.36) การดำเนินงานทางด้านเศรษฐกิจของ คสช. มีประชาชนเห็นด้วย จำนวน 168 คน (ร้อยละ 72.72) และ มีประชากรเห็นด้วยน้อย จำนวน 63 คน (ร้อยละ 27.39) ในส่วนการดำเนินงานที่มีความซื่อสัตย์ สุจริตของ คสช. คิด ว่า คสช. ซื่อสัตย์ จำนวน 211 คน (ร้อยละ 91.35) บางส่วน เห็นด้วยน้อย จำนวน 20 คน (ร้อยละ 8.65) และประชาชน เห็นว่ากฎระเบียบของ คสช. ที่ใช้มีความยืดหยุ่นมาก น้อยเพียงใดพบว่าประชาชนส่วนมากเห็นด้วยมาก จำนวน 101 คน (ร้อยละ 44.10) แต่บางส่วนไม่เห็นด้วยจำนวน 5 คน (ร้อยละ 2.23) ตามลำดับ

ข้อที่ 2 เพื่อศึกษาความพึงพอใจเกี่ยวกับนโยบาย “เราจะเติบโตและแข็งแกร่งไปด้วยกัน” ของคณะรักษาความ สงบแห่งชาติ (คสช.) พบว่า ด้านการบริหารจัดการและการ

บังคับใช้กฎหมายของ คสช. เป็นจำนวนมากที่สุด 198 คน (ร้อยละ 85.78) และบางส่วนเห็นด้วยน้อย จำนวน 33 คน (ร้อยละ 14.39) ส่วนการรักษาผลประโยชน์ส่วนรวมของ ประเทศชาติของ คสช. ส่วนใหญ่เห็นด้วย จำนวน 204 คน (ร้อยละ 88.33) และบางส่วนเห็นด้วยน้อย จำนวน 27 (ร้อยละ 11.73) สำหรับความสามารถในการบริหารจัดการ ตามอำนาจหน้าที่ที่มีของ คสช. เป็นจำนวนมากที่สุด 198 คน เห็นด้วย (ร้อยละ 85.74) และบางส่วนเห็นด้วยน้อยจำนวน 33 คน (ร้อยละ 14.37) และความสามารถสร้างสรรค์ผลงาน หรือโครงการใหม่ๆของ คสช. มากที่สุดจำนวน 200 คน (ร้อยละ 86.58) และเห็นด้วยน้อยจำนวน 31 คน (ร้อยละ 13.51) และสำหรับด้านการดำเนินงานพบว่าการดำเนินงานทางด้านสังคมและคุณภาพชีวิตของ คสช. เป็นจำนวน 192 คน (ร้อยละ 83.11) แต่บางส่วนไม่เห็นด้วย จำนวน 39 คน (ร้อยละ 16.89) ประชาชนเห็นว่าการติดต่อ ทางด้านการความสัมพันธ์กับต่างประเทศของ คสช. จำนวน 198 คน เห็นด้วย (ร้อยละ 85.78) และเห็นด้วยน้อย จำนวน 33 คน (ร้อยละ 14.32) ตามลำดับในส่วนการดำเนินงาน ทางด้านเศรษฐกิจของ คสช. มากที่สุดเป็นจำนวน 168 คน เห็นด้วย (ร้อยละ 72.7) และเห็นด้วยน้อยจำนวน 63 คน (ร้อยละ 27.37) สำหรับดำเนินงานที่มีความซื่อสัตย์ สุจริต ของ คสช. พบว่าส่วนใหญ่ เห็นด้วย จำนวน 211 คน (ร้อยละ 91.35) และมีความคิดเห็นที่แตกต่างกันไป จำนวน 20 คน (ร้อยละ 8.65) และในส่วนของความซื่อสัตย์ และทุ่มเทในการทำงานเพื่อแก้ปัญหาของประเทศของคสช. ประชาชนส่วนใหญ่เห็นด้วย จำนวน 209 คน (ร้อยละ 90.51) และเห็นด้วยน้อย จำนวน 22 คน (ร้อยละ 9.52) ตามลำดับ

ข้อที่ 3 เพื่อรวบรวมข้อมูล ข้อคิดเห็น และ ข้อเสนอแนะจากประชาชนทุกกลุ่มทุกฝ่าย เพื่อนำมาสรุป วิเคราะห์กำหนดเป็นแนวทางพบว่า ผลจากการนำนโยบาย “เราจะเติบโตและแข็งแกร่งไปด้วยกัน” ของคณะรักษาความ สงบแห่งชาติพบว่าในส่วนของนโยบายของ คสช. ควร ปรับปรุงทางการศึกษาประชาชนหรือเยาวชนที่กำลัง ทำการศึกษาอยู่ยังไม่มีความรู้ทางด้านนโยบายเราจะเติบโต และแข็งแกร่งไปด้วยกัน เท่าที่ควร ขาดความรู้ในจุดนี้

หรือไม่มีความรู้พื้นฐานเลย คุณธรรม 12 ประการส่วนใหญ่จะรู้ในวัยอนุบาล ประถม และมัธยมต้น อยากจะนำมาพัฒนาให้อยู่ในรูปแบบของบทเรียนควรมีการปลูกฝังค่านิยม 12 ประการ เนื่องจากเยาวชนอาจเป็นผู้ที่ช่วยในการกระจายข่าวสารนี้ไปสู่พ่อแม่ผู้ปกครองได้เป็นอย่างดี

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่อง ทัศนคติของประชาชนที่มีต่อนโยบาย “เราจะเติบโตและแข็งแกร่งไปด้วยกัน” ของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) จังหวัดภูเก็ต

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

จากเพศชาย จำนวน 93 คน (ร้อยละ 40.32) เพศหญิง จำนวน 138 คน (ร้อยละ 59.78)

จำแนกตามอายุ ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 20-24 ปี จำนวน 74 คน (ร้อยละ 32.01) อายุไม่เกิน 20 ปี จำนวน 47 คน (ร้อยละ 20.32) อายุ 25-29 ปี จำนวน 23 คน (ร้อยละ 10.02) อายุ 30-34 ปี จำนวน 20 คน (ร้อยละ 8.79) อายุ 35-39 ปี จำนวน 19 คน (ร้อยละ 8.34) อายุ 40-44 ปี จำนวน 18 คน (ร้อยละ 7.84) ต่อมาอายุ 40-45 ปี จำนวน 13 คน และ อายุ 50-54 ปี จำนวน 13 คน (ร้อยละ 5.69) และมีอายุระหว่าง 55 ปีขึ้นไป จำนวน 4 คน (ร้อยละ 1.75) ตามลำดับ

จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาในระดับปริญญาตรีจำนวน 107 คน (ร้อยละ 47.35) มีระดับการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. จำนวน 47 คน (ร้อยละ 20.89) มีระดับการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น/เทียบเท่า จำนวน 22 คน (ร้อยละ 9.78) มีระดับการศึกษาในระดับปริญญาโท จำนวน 7 คน (ร้อยละ 3.14) มีระดับการศึกษาในระดับประถมศึกษา/เทียบเท่า จำนวน 6 คน (ร้อยละ 2.70) และระดับการศึกษาในระดับปริญญาเอก จำนวน 4 คน (ร้อยละ 1.81) ตามลำดับ

จำแนกตามอาชีพ ในกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นนักเรียน/นักศึกษา จำนวน 106 คน (ร้อยละ 45.98) ประกอบธุรกิจส่วนตัว จำนวน 32 คน (ร้อยละ 13.86)

เอกชน จำนวน 26 คน (ร้อยละ 11.34) รับราชการ จำนวน 21 คน (ร้อยละ 9.10) รัฐวิสาหกิจ จำนวน 16 คน (ร้อยละ 6.97) ค้าขาย จำนวน 12 คน (ร้อยละ 5.23) เกษตรกร จำนวน 10 คน (ร้อยละ 4.32) แม่บ้าน จำนวน 5 คน และรับจ้างทั่วไป จำนวน 3 คน (ร้อยละ 1.33)

จำแนกตามรายได้ ส่วนใหญ่มีรายได้ น้อยกว่า 10,000 บาท จำนวน 104 คน (ร้อยละ 46.42) มีรายได้ 15,001- 20,000 บาท จำนวน 47 คน (ร้อยละ 47.45) มีรายได้ 10,001- 15,000 บาทจำนวน 27 คน (ร้อยละ 11.96) มีรายได้ 20,001- 25,000 บาท จำนวน 19 คน และรายได้ มากกว่า 30,000 บาท จำนวน 19 คน (ร้อยละ 8.43) และมีรายได้ 25,001- 30,000 บาท เพียง 15 คน (ร้อยละ 4.91)

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับทัศนคติของประชาชนที่มีต่อนโยบาย “เราจะเติบโต และแข็งแกร่งไปด้วยกัน” ของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) จังหวัดภูเก็ต ไปปฏิบัติ

ประชาชนมีความเข้าใจเกี่ยวนโยบาย “เราจะเติบโตและแข็งแกร่งไปด้วยกัน” อย่างถูกต้องมากที่สุด จำนวน 89 คน (ร้อยละ 38.58) เห็นด้วยมากจำนวน 83 คน (ร้อยละ 36.09) เห็นด้วยปานกลางจำนวน 39 คน (ร้อยละ 16.78) เห็นด้วยน้อยจำนวน 10 คน (ร้อยละ 4.46) และไม่เห็นด้วยจำนวน 10 คน (ร้อยละ 4.46) ส่วนใหญ่คิดว่าคสช.สามารถทำตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ได้ มีจำนวนถึง 114 คน (ร้อยละ 49.32) เห็นด้วยมากที่สุด จำนวน 71 คน (ร้อยละ 30.67) เห็นด้วยปานกลาง จำนวน 28 คน (ร้อยละ 12.24) ไม่เห็นด้วย จำนวน 11 คน (ร้อยละ 4.86) และเห็นด้วยน้อยจำนวน 7 คน (ร้อยละ 3.17) สำหรับแนวทางการดำเนินงานที่ คสช.กำหนดสามารถนำไปปฏิบัติได้นั้น ส่วนใหญ่ประชาชนเห็นด้วยมาก จำนวน 108 คน (ร้อยละ 47.18) เห็นด้วยมากที่สุด จำนวน 69 คน (ร้อยละ 30.16) เห็นด้วยปานกลาง จำนวน 34 คน (ร้อยละ 14.55) เห็นด้วยน้อย จำนวน 12 คน (ร้อยละ 4.86) และไม่เห็นด้วยน้อยจำนวน 8 คน (ร้อยละ 3.59) ส่วนแนวความคิดควรมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงการดำเนินงานของ คสช.ให้สอดคล้องกับสภาพสังคมในปัจจุบันนั้นมีจำนวนที่เห็นด้วยมาก 109 คน (ร้อยละ 47.21) เห็นด้วยมากที่สุด จำนวน

74 คน (ร้อยละ 31.84) เห็นด้วยปานกลาง จำนวน 31 คน (ร้อยละ 13.53) เห็นด้วยน้อย จำนวน 10 คน (ร้อยละ 4.40) และ ไม่เห็นด้วย จำนวน 7 คน (ร้อยละ 3.11) สำหรับทางด้านความเข้าใจบทบาทและความรับผิดชอบของตนตามนโยบาย ค่านิยม 12 ประการของ คสช. นั้น โดยส่วนใหญ่เห็นด้วยมากที่สุด จำนวน 86 คน (ร้อยละ 37.54) เห็นด้วยมาก จำนวน 83 คน (ร้อยละ 36.15) เห็นด้วยปานกลาง จำนวน 39 คน (ร้อยละ 16.77) เห็นด้วยน้อย จำนวน 14 คน (ร้อยละ 5.78) และ ไม่เห็นด้วยน้อย จำนวน 9 คน (ร้อยละ 4.00) ทางด้านประชาชนสามารถน่านโยบายของ คสช.ไปปฏิบัติได้อย่างถูกต้องและเหมาะสมนั้นโดยส่วนใหญ่เห็นด้วยมาก จำนวน 96 คน (ร้อยละ 41.70) เห็นด้วยมากที่สุด จำนวน 68 คน (ร้อยละ 29.45) เห็นด้วยปานกลาง จำนวน 47 คน (ร้อยละ 20.29) เห็นด้วยน้อย จำนวน 15 คน (ร้อยละ 6.53) และ ไม่เห็นด้วยน้อย จำนวน 5 คน (ร้อยละ 2.25) ทางด้านองค์กรทางราชการมีการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับนโยบายของ คสช.ได้อย่างทั่วถึง เห็นด้วยมาก จำนวน 91 คน (ร้อยละ 39.58) เห็นด้วยมากที่สุด จำนวน 83 คน (ร้อยละ 36.00) เห็นด้วยปานกลาง จำนวน 44 คน (ร้อยละ 18.92) เห็นด้วยน้อย จำนวน 9 คน (ร้อยละ 3.87) และ เห็นด้วยน้อยที่สุดจำนวน 4 คน (ร้อยละ 1.89) ส่วนในเรื่องของนโยบายของ คสช.สามารถให้ประโยชน์แก่ประชาชนได้อย่างแท้จริงนั้น เห็นด้วยมาก จำนวน 102 คน (ร้อยละ 44.21) เห็นด้วยมากที่สุด จำนวน 79 คน (ร้อยละ 34.18) เห็นด้วยปานกลาง จำนวน 34 คน (ร้อยละ 14.75) เห็นด้วยน้อย จำนวน 8 คน (ร้อยละ 3.54) และ เห็นด้วยน้อยที่สุดจำนวน 8 คน (ร้อยละ 3.50) สำหรับนโยบายของ คสช.มีความตั้งใจในการทำงานเพื่อประชาชนอย่างแท้จริง เห็นด้วยมากที่สุดจำนวน 98 คน (ร้อยละ 42.74) เห็นด้วยมาก จำนวน 89 คน (ร้อยละ 39.18) เห็นด้วยปานกลาง จำนวน 33 คน (ร้อยละ 14.25) เห็นด้วยน้อยที่สุด จำนวน 8 คน (ร้อยละ 3.59) และ เห็นด้วยน้อยจำนวน 3 คน (ร้อยละ 0.97) ส่วนทางด้านกฎระเบียบของ คสช.ที่ใช้มีควรความยืดหยุ่นได้มากนักน้อยเพียงใดส่วนใหญ่เห็นด้วยมาก จำนวน 101 คน (ร้อยละ 44.12) เห็นด้วยมากที่สุด จำนวน 67 คน (ร้อยละ 29.15)

เห็นด้วยปานกลาง จำนวน 39 คน (ร้อยละ 16.7) เห็นด้วยน้อย จำนวน 19 คน (ร้อยละ 7.9) และ เห็นด้วยน้อยที่สุดจำนวน 5 คน (ร้อยละ 2.23) และนโยบายของ คสช.สามารถส่งผลดีต่อประเทศได้จริงจำนวน 98 คน (ร้อยละ 42.58) เห็นด้วยมาก จำนวน 76 คน (ร้อยละ 32.95) เห็นด้วยปานกลาง จำนวน 39 คน (ร้อยละ 16.77) เห็นด้วยน้อยจำนวน 11 คน (ร้อยละ 4.84) และ เห็นด้วยน้อยที่สุดจำนวน 7 คน (ร้อยละ 3.16) ตามลำดับ

ตอนที่ 3 ความพึงพอใจเกี่ยวกับนโยบาย “เราจะเติบโตและแข็งแกร่งไปด้วยกัน” ของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.)

ประชาชนมีความพึงพอใจกับการบริหารจัดการและการบังคับใช้กฎหมายของ คสช. จำนวน 198 คน (ร้อยละ 85.78) ไม่เห็นด้วย จำนวน 33 คน (ร้อยละ 14.39) ด้วยความสามารถในการจัดการตามอำนาจหน้าที่โดยมี คสช.ร่วมด้วยนั้นมีความพึงพอใจ จำนวน 198 คน (ร้อยละ 85.78) พึงพอใจน้อยที่สุด จำนวน 33 คน (ร้อยละ 14.39) ความสามารถสร้างสรรค์ผลงานหรือโครงการใหม่ๆ ของ คสช.ประชาชนพึงพอใจ จำนวน 200 คน (ร้อยละ 86.58) พึงพอใจน้อยที่สุด จำนวน 31 คน (ร้อยละ 13.51) สำหรับการดำเนินงานของคสช.ทางด้านสังคมและคุณภาพชีวิตของคสช.ประชาชนพึงพอใจ จำนวน 192 คน (ร้อยละ 83.11) พึงพอใจน้อยที่สุด จำนวน 39 คน (ร้อยละ 16.89) สำหรับทางด้านการดำเนินงานทางด้านเศรษฐกิจของคสช.ประชาชนพึงพอใจ จำนวน 168 คน (ร้อยละ 72.76) พึงพอใจน้อยที่สุด จำนวน 63 คน (ร้อยละ 27.37) ทางด้านการติดต่อทางด้านการความสัมพันธ์กับต่างประเทศของคสช.ประชาชนพึงพอใจ จำนวน 198 คน (ร้อยละ 85.78) พึงพอใจน้อยที่สุด จำนวน 33 คน (ร้อยละ 14.39) ส่วนดำเนินงานที่มีความซื่อสัตย์ สุจริตของ คสช. ประชาชนพึงพอใจ จำนวน 211 คน (ร้อยละ 91.35) พึงพอใจน้อยที่สุด จำนวน 20 คน (ร้อยละ 8.65) ส่วนด้านการปฏิบัติงานการรักษาสถาบันประโยชน์ส่วนรวมของประเทศชาติของ คสช. ประชาชนพึงพอใจ จำนวน 204 คน (ร้อยละ 88.33) พึงพอใจน้อยที่สุด จำนวน 27 (ร้อยละ 11.75) และความขยันและทุ่มเทในการทำงานเพื่อแก้ปัญหาของประเทศของคสช.

ส่วนใหญ่ ประชาชนพึงพอใจ จำนวน 209 คน (ร้อยละ 90.51) พึงพอใจน้อยที่สุด จำนวน 22 คน (ร้อยละ 9.52)

ข้อเสนอแนะ

ในส่วนของนโยบายของ คสช.ควรปรับปรุงทางด้านการศึกษาประชาชนหรือเยาวชนที่กำลังทำการศึกษาอยู่ยังไม่มีความรู้ทางด้านนโยบายเราจะเติบโตและแข็งแกร่งไปด้วยกัน เท่าที่ควร ขาดความรู้ในจุดนี้ หรือไม่มีความรู้พื้นฐานเลย คุณธรรม 12 ประการส่วนใหญ่จะรู้ในวัยอนุบาล ประถม และมีมต้น อยากจะนำมาพัฒนาให้อยู่ในรูปแบบของบทเรียนควรมีการปลูกฝังค่านิยม 12 ประการ เนื่องจากเยาวชนอาจเป็นผู้ที่ช่วยในการกระจายข่าวสารนี้ไปสู่พ่อแม่ผู้ปกครองได้เป็นอย่างดี

เอกสารอ้างอิง

โกเมศ. สืบค้นเมื่อ 9 ตุลาคม 2558 เว็บไซต์ :

<http://saynum2525.blogspot.com>

<https://www.gotoknow.org/posts/374452>

คณะรักษาความสงบแห่งชาติ. (2557). การสร้างความ

ปรองดองสมานฉันท์ตามแนวทางของคณะรักษา

ความสงบแห่งชาติ. กรุงเทพฯ: คณะรักษาความ

สงบแห่งชาติ. สืบค้นเมื่อ 22 ตุลาคม 2558

ชุม.(2558, 18 ตุลาคม). นายกาเกาะกระแสด"Stronger

Together" ให้ กำลังใจ คนไทย .เดลินิวส์.

[Online].Available [2558, ตุลาคม 18]

ปกรอง.Com (2558). คณะรักษาความสงบแห่งชาติ.

สืบค้นเมื่อ 11 ตุลาคม 2558 เว็บไซต์

<https://sites.google.com/site/prxngdxngcom>

/home/rongreiyen-sena-nu-khera-ah

แพรวภัทร ยอดแก้ว.(2552). ทัศนคติหรือเจตคติ

(Attitude). สืบค้นเมื่อ 5 ตุลาคม 2558 เว็บไซต์

:<https://www.gotoknow.org/posts/280647>

สุปราณี เพชรน้อย.(2553).ความหมายของ นโยบาย.

สืบค้นเมื่อ 9 ตุลาคม 2558 เว็บไซต์ :

<https://www.gotoknow.org/posts/374452>

สุปราณี เพชรน้อย.(2553).ความหมายของ นโยบาย.

สืบค้นเมื่อ 9 ตุลาคม 2558 เว็บไซต์ :

<https://www.gotoknow.org/posts/374452>

อรอุมา เกิดภาชี. (2555). บทความระบอบการเมืองและการ

ปกครองของไทยห้องเรียนวัดโกเมศ. สืบค้นเมื่อ 9

ตุลาคม 2558 เว็บไซต์ :

<http://saynum2525.blogspot.com>

<http://saynum2525.blogspot.com>

อิน โฟเคสท์ IQ.[Online].Available:

<http://www.m.ryt9.com/s/iq02/1984075>

การศึกษาองค์ประกอบของจิตสำนึกความเป็นครูรุ่นใหม่¹

A STUDY FACTOR ANALYSIS OF THE CONSCIOUSNESS OF A NEW GENERATION OF TEACHERS

ภควัต ศรียารัตน์², พัชรารพณ์ ศรีสวัสดิ์³, ชฎาภา ประเสริฐทรง⁴

PAKAWAT SRIYARAT, PATCHARAPORN SRISAWAT, CHADAPA PRASERTSONG

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาองค์ประกอบของจิตสำนึกความเป็นครูรุ่นใหม่ 2) ตรวจสอบความกลมกลืนของโมเดลจิตสำนึกความเป็นครูรุ่นใหม่ 3) ศึกษาระดับจิตสำนึกของความเป็นครูรุ่นใหม่ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้คือ ผู้ประกอบวิชาชีพครูในประเทศไทยที่ทำการปฏิบัติหน้าที่ครูซึ่งมีประสบการณ์ 5-10 ปี รวมทั้งสิ้นจำนวน 600 คน ด้วยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi - Stage Sampling) เพื่อสุ่มกลุ่มตัวอย่างจำนวน 6 ภาค โดยเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ 1) แบบสัมภาษณ์ถึงโครงสร้างของจิตสำนึกความเป็นครู 2) แบบวัดจิตสำนึกความเป็นครู ซึ่งมีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.30-0.63 ความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.94 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis) ด้วยวิธีการวิเคราะห์องค์ประกอบแบบमुखสำคัญ (Principal Component Analysis) โดยการใช้การหมุนแกนแบบตั้งฉาก (Orthogonal Rotation) ด้วยวิธีแวนแมกซ์ (Varimax Method) และการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis) โดยมีการประมาณค่าพารามิเตอร์ โดยใช้วิธีการประมาณค่าความเป็นไปได้สูงสุด (Maximum Likelihood: ML)

ผลการวิจัยพบว่า 1) การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจของจิตสำนึกความเป็นครูรุ่นใหม่ มีค่าพิสัยของไอเกนอยู่ระหว่าง 4.07-39.62 และมีค่าความแปรปรวนสะสมได้ร้อยละ 49.83 มีจำนวน 3 องค์ประกอบ ประกอบด้วย การสะท้อนคิด (Conception of Reflection) พฤติกรรม (Behavior) และคุณธรรม (Morality) 2) การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของโมเดลการวัดจิตสำนึกความเป็นครูมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ในดัชนีกลุ่มสัมบูรณ์ มีค่าไค-สแควร์ (χ^2) เท่ากับ 24.28, df= 17, p=.11, ค่า GFI=0.98, ค่า AGFI=0.95, ค่า RMSEA=0.03, ค่า SRMR=0.02 ส่วนในดัชนีกลุ่มเปรียบเทียบพบว่า ค่า CFI=1.00 เมื่อพิจารณาตามเกณฑ์ตามสอดคล้อง พบว่า ค่าไค-สแควร์ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และดัชนีอื่นๆ ยังชี้ให้เห็นว่าโมเดลตามสมมติฐานมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยเมื่อพิจารณาน้ำหนักความสำคัญขององค์ประกอบของจิตสำนึกความเป็นครู พบว่า องค์ประกอบด้านพฤติกรรม มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานสูงสุดเท่ากับ 0.96 รองลงมาคือ

¹ บทความเป็นส่วนหนึ่งของปริญญานิพนธ์การศึกษาด้านหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยและพัฒนาศักยภาพมนุษย์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประจำปีการศึกษา 2559

² นิสิตปริญญาโท คณะศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาการวิจัยและพัฒนาศักยภาพมนุษย์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
E-mail: pk-yu-e@hotmail.com

^{3,4} อาจารย์ประจำคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ E-mail: s_patcharaporn@hotmail.com

องค์ประกอบความคิดและความรู้สึก มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.95 และองค์ประกอบคุณธรรม มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานต่ำสุดเท่ากับ 0.94 ตามลำดับ 3) การศึกษาระดับของจิตสำนึกความเป็นครูรุ่นใหม่ผลการศึกษา พบว่า อยู่ในระดับสูง

คำสำคัญ : การวิเคราะห์องค์ประกอบ, จิตสำนึก, ความเป็นครูรุ่นใหม่

ABSTRACT

The research objectives were to 1) perform a factor analysis of the consciousness of a new generation of teachers.; 2) examine the coherence of the measurement model to study the consciousness of a new generation of teachers.; and 3) study the consciousness of a new generation of teachers. The sampling group was selected by multistage random sampling. The population of six hundred teachers with five to ten years of teaching experience in six regions around Thailand. The two research tools included a semi-structured interviews for measuring the consciousness of the teacher in terms of teaching assessments, with the discrimination ranging from between 0.30 to 0.63 and with a reliability coefficient (alpha) of 0.94. The statistics were applied and analyzed by the exploratory factor analysis using principal component analysis with orthogonal rotation by the Varian method and by confirmatory factor analysis of maximum likelihood (ML). The studies of the consciousness of a new generation of teachers were statistically analysed using mean and standard deviation.

The research results were as follows 1) The factor analysis of the consciousness of a new generation of teachers. The Eigen values were in the range between 4.07 to 39.62 and the sum of squared score loading cumulative was 49.63. They were the three key components of the consciousness of a new generation of teachers such as conception of reflection, behavior, and morality. 2) The confirmatory factor analysis of the consciousness of a new generation of teachers model was in accordance with empirical data $\chi^2=24.28$ df=17 p=.11, GFI=0.98, AGFI=0.95, CFI=1.00, RMSEA=0.03 and SRMR=0.02. The standard factor loading of these three components were high (.01) and were constructed with a reliability in the range of between 0.65 to 0.94. The standard factor loading of each component shown in the rankings were behavior (0.96), conception of reflection (0.95), and morality (0.94). 3) The study of the consciousness of a new generation of teachers was at the high level.

KEYWORD: FACTOR ANALYSIS, CONSCIOUSNESS, NEW GENERATION TEACHERS

บทนำ

ครู คือ ผู้ที่มีหน้าที่ในการสอน ให้ความรู้ ไม่ว่าจะเป็นการสอนโดยตรงหรือทางอ้อม ครูที่ทำหน้าที่ในการสอนที่โรงเรียนต้องเป็นครูวิชาการมีความรู้และมีทักษะการ

เป็นครูมืออาชีพตามที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด ผู้ที่จะเป็นครูที่ดีจะต้องมีคุณสมบัติของ “ความเป็นครู” ที่จะสอนนักเรียนได้ เป็นแบบอย่างที่ดี เป็นต้นแบบที่ให้นักเรียนทำตามในทางที่ถูกต้อง มีผู้ได้ให้ความหมายของครูว่า เป็นบุคคลผู้ทำหน้าที่ในการอบรมสั่งสอนถ่ายทอดความรู้และ

วัฒนธรรมของสังคมให้กับศิษย์ เพื่อให้เกิดความรู้และทักษะในด้านต่างๆ ซึ่งแนะแนวทางในการดำรงชีวิตแก่ศิษย์ให้เป็นผู้มีศีลธรรม จริยธรรมตามที่พึงปรารถนาของสังคม (รัฐมีสิทธิหน้าที่ 2551, น. 49) และครูจะต้องรู้ว่าตนมีหน้าที่ทำอะไร ต้องมีความรู้และทักษะกระบวนการในการประกอบอาชีพเช่นไร นอกจากนี้ยังต้องมีใจรักในวิชาชีพ รู้จักประเมินตนเอง เข้าใจในความมุ่งหมายของการเป็นครูอย่างแท้จริงว่าครูเป็นอย่างไร ครูมีหน้าที่ภาระรับผิดชอบอะไร (สุวสา ยอดกมล 2552, น. 7) เพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีแก่บุคคลทั่วไปให้เหมาะสมกับอาชีพที่สังคมยอมรับว่าเป็นวิชาชีพชั้นสูง

ความเป็นครู จึงเป็นสิ่งที่บุคคลที่ทำหน้าที่ผู้อบรมสั่งสอนศิษย์หรือสิ่งที่ครูพึงจะมีคำว่า ครู มาจากคำว่า ครู แปลว่า หนัก (พจนานุกรม : ออนไลน์) ครูจึงเป็นผู้หนัก โดยเฉพาะหนักในเรื่องบทบาทหน้าที่ที่จะสั่งสอนศิษย์ให้เป็นคนที่ดี เป็นบุคคลที่มีความรู้ เป็นบุคคลที่สังคมมีความต้องการ หรืออาจกล่าวได้ว่าเป็นการทำหน้าที่สร้างคนให้เป็นคนดี มีความรู้ และเจริญเติบโตทั้งทางความคิดและสติปัญญาให้สมกับการเป็นทรัพยากรของสังคม

คำว่า “ครู” หรือ “อาจารย์” แม้โดยรูปแบบจะมีการแบ่งเป็นกลุ่มระดับ ตามลักษณะงาน และระดับการศึกษาที่ตนมีบทบาทหน้าที่ก็ตาม เช่น ครูประจำชั้น ครูแนะแนว ครูชำนาญการ เป็นต้น แต่โดยเนื้อแท้แล้วครูต้องเป็นบุคคลที่มีคุณสมบัติหรือองค์ประกอบ 3 ประการคือ 1) มีความรู้ดี 2) มีความประพฤติดี และ 3) มีคุณธรรม (นฤมล บุณนิม 2545, น.1) ฉะนั้นหากครูขาดองค์ประกอบใดองค์ประกอบหนึ่งแล้ว เช่น ครูไม่ศึกษาหาความรู้เพื่อนำมาใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอน มีพฤติกรรมก้าวร้าว วางตัวไม่เหมาะสม ทุจริต ขาดความรับผิดชอบต่อหน้าที่ เป็นต้น อาจกล่าวได้ว่าบุคคลนั้นขาดจิตสำนึกของความเป็นครู เพราะจิตสำนึกจะทำหน้าที่ในการสำรวจทางเลือกที่ใช้ในการแก้ไขปัญหา ประมวลผลข้อมูล ตัดสินใจ ควบคุมการกระทำ ตรวจสอบข้อผิดพลาด วางแผน เรียนรู้ ปรับตัว และสำเนาประสบการณ์ที่เหมาะสมไว้ในความทรงจำ (ชฎาภา ประเสริฐทรง 2554, น. 2) ที่กล่าวว่าจิตสำนึกเป็นโครงสร้างทางความคิดที่ลึกซึ้งเป็นภาวะตื่นตัว (Wakefulness) เป็นสิ่งที่ควบคุมระบบการทำงานของร่างกาย (Executive Control

System) เช่น การตัดสินใจ การแสดงออกของพฤติกรรม เป็นต้น และทำหน้าที่กำกับเนื้อหาของความคิด (Regulation of Sequences of Thought) นอกจากนี้ จิตสำนึกจะทำงานอย่างมีเป้าหมายเพื่อให้ได้ระบบการทำงานที่ดี และมีแนวโน้มที่จะแก้ไขพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม เพราะการมีจิตสำนึกเป็นการแสดงความรับผิดชอบต่อปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้น (ชฎาภา ประเสริฐทรง 2554, น. 2) จึงสรุปได้ว่า การมีจิตสำนึกความเป็นครู จะทำให้บุคคลสามารถควบคุมและกำกับความคิดของบุคคลที่ประกอบอาชีพครู ทำให้บุคคลมีการตัดสินใจ แสดงออกของพฤติกรรมที่เหมาะสม สอดคล้องกับบทบาทหน้าที่ และมีคุณธรรมที่เหมาะสมกับอาชีพครูของตน

ความสำคัญของการมีจิตสำนึกนั้น เป็นสิ่งที่ใช้ประเมินค่าของจิตใจว่าสิ่งใดเป็นสิ่งสำคัญ หากประเมินค่าถึงสิ่งใดแล้วตระหนักถึงความสำคัญที่มีต่อสิ่งนั้น แสดงว่าจิตสำนึกถึงสิ่งนั้นๆ ของบุคคลได้เกิดขึ้นแล้ว จิตสำนึกของบุคคลเป็นภาวะของจิตใจก่อนการแสดงออกเชิงพฤติกรรมทางกายภาพของบุคคล (พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว 2541, น. 20) การให้ความสำคัญต่อการมีจิตสำนึกส่งผลต่อการกระทำของบุคคลในการกระทำสิ่งใด เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายที่ต้องการได้ โดยจิตสำนึกเป็นสิ่งที่ทำให้รู้ถึงความต้องการของตนเอง สามารถเลือกจุดมุ่งหมายเฉพาะที่จะตอบสนองความต้องการของตนได้โดยวางแผนการปฏิบัติ จัดลำดับความสำคัญ วางแผนการเพื่อเริ่มลงมือปฏิบัติในเวลาที่เหมาะสม สามารถควบคุมการกระทำในขณะที่กำลังดำเนินไป และส่งผลสะท้อนให้การปฏิบัตินั้นบรรลุจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ได้ (Mittra. 1998, p. 39) หากเกิดปัญหาของการขาดจิตสำนึกในแต่ละบุคคลแล้ว ย่อมส่งผลกระทบต่อสภาพจิตใจของตนและสังคมรอบข้างได้ ซึ่งการขาดจิตสำนึกนั้นจะเกิดจากปัจจัยสำคัญ ได้แก่ 1) ความไม่รู้ ที่ทำให้ขาดโอกาสที่จะได้เรียนรู้ให้เกิดปัญญาใหม่ หลงยึดติดอยู่กับตนเอง 2) ความไม่รัก มีความเห็นห่างของครอบครัว มิตรสหาย เพื่อนร่วมงาน ที่ต่างคนต่างอยู่จึงไม่สามารถเติมเต็มความรู้สึกทางจิตใจต่อกันได้ และ 3) ความไม่อดทน ไม่ชอบงานหนัก ไม่อดทนต่อการกระทำของผู้อื่นมองแต่ตนเองเป็นที่ตั้ง ไม่ยอมรับความแตกต่าง เหล่านี้หากเกิดขึ้นก็จะทำให้สภาพ

จิตใจของบุคคล และสังคมรอบข้าง เกิดความเสื่อมโทรมทางจิตใจมากขึ้นเรื่อยไป

การมีจิตสำนึกความเป็นครูจึงเป็นสิ่งที่ครูทุกคนควรพึงมีติดตัวอยู่ตลอดเวลา การตระหนักถึงบทบาทและหน้าที่ของครูในการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความศรัทธา ความจริงใจ ความรับผิดชอบ และทำอย่างเต็มความสามารถ ผู้เป็นครูจึงต้องควบคุมและเข้มงวดกับตนเองอย่างหนักในด้านความรู้ วิธีการสอน ความประพฤติ และคุณธรรม (นิเชต สุนทรพิทักษ์ 2550 น. 4-5) เพื่อเป็นเครื่องกำหนดสติในการกระทำใด ๆ ของตนให้สามารถระงับพฤติกรรม อารมณ์ และความรู้สึก ทำให้ตนเหมาะสมกับสภาพของความเป็นครูได้ เพราะหน้าที่ครูคือผู้สั่งสอนให้ศิษย์เป็นคนดีมีความรู้ ดังนั้นเมื่อเข้าสู่วิชาชีพครูแล้วต้องตระหนักถึงจิตสำนึกของความเป็นครูให้ชัดเจน โดยการสร้างรูปแบบและตัวอย่างที่ดี ไม่ว่าจะเป็นการแต่งกาย การพูด กิริยามารยาท ตลอดจนการพิจารณาความ ถูก ผิด ดี ชั่ว หากมองในแง่ของการปฏิบัติงาน ครูต้องอุทิศเวลาในการทำหน้าที่ของตน ไม่ละทิ้งหรือทอดทิ้งหน้าที่การงาน จากที่กล่าวมาก็เป็นหลักปฏิบัติหนึ่งซึ่งตรงกับระเบียบในการกำหนดจรรยาบรรณในวิชาชีพครูของคุรุสภาอีกด้วย เรื่องดังกล่าวจะอยู่ท่ามกลางการสังเกตเฝ้ามองของศิษย์และสังคมภายนอก การประพฤติปฏิบัติหน้าที่ครูโดยขาดจิตสำนึกความครูจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งที่จะทำให้ผู้ทำหน้าที่ครูคงคุณค่า มีศักดิ์ศรีในวิชาชีพและบ่งบอกถึงความเฉพาะในวิชาชีพที่ชัดเจน

การศึกษาเรื่ององค์ประกอบของจิตสำนึกความเป็นครูนั้น ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาว่าจิตสำนึกของความเป็นครูนั้นมีองค์ประกอบในด้านใดบ้าง ในการนี้ผู้วิจัยได้ค้นคว้าข้อมูลเพิ่มเติมจากเอกสารที่มีนักวิชาการที่ทำการการศึกษาในเรื่องที่มีความเกี่ยวข้องกับจิตสำนึกความเป็นครูด้วยการศึกษาจากข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติหน้าที่ของครู อาทิเช่น เดวิท (Davis. 2005, p. 86-87) ศึกษาเกี่ยวกับองค์ประกอบของจิตสำนึกสำหรับครู โดยกำหนดว่าจิตสำนึกของครู มี 4 ลักษณะที่สำคัญ อันได้แก่ 1) ครูต้องมีความมุ่งมั่น ตั้งใจในการสอนนักเรียนและปลูกฝังให้นักเรียนมีจิตสำนึกในการดำเนินชีวิต 2) ครูต้องมีการแสวงหาความรู้อยู่เสมอ เพื่อนำความรู้ไปใช้ในการอบรมสั่งสอนและพัฒนา

นักเรียน 3) ครูมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ แก้ปัญหา และควบคุมอารมณ์ของตนได้เป็นอย่างดี 4) ครูมีสัมพันธภาพที่ดี ต่อการทำงานร่วมกับเพื่อนร่วมงานได้อย่างมีสุข ส่วน ซาเฮฟ (Saheb. 2014, p. 4) กล่าวว่า ลักษณะของจิตสำนึกครู มีอาทิเช่น 1) ครูมีการสอนนักเรียนแบบบูรณาการความรู้ แนวคิดและทฤษฎีเข้าด้วยกัน เพื่อให้นักเรียนได้รับความรู้ที่หลากหลาย 2) ครูมีความเข้าใจเกี่ยวกับความแตกต่างระหว่างผู้เรียนแต่ละคน 3) ครูมีการพัฒนาทักษะการสื่อสารและการใช้ภาษาอยู่เสมอ 4) ครูมีความตระหนักและเข้าใจสภาพแวดล้อมของผู้เรียนเป็นอย่างดี เป็นต้น จากแนวคิดของ อีร์ศักดิ์ อัครบรร (2554, น. 119) ได้กำหนดองค์ประกอบไว้ว่าจิตสำนึกสำหรับครูประกอบด้วย 1) รู้จักเหตุ คือ ครูควรรู้หลักความจริงของธรรมชาติของมนุษย์ รู้จักการอยู่ร่วมกัน รู้หน้าที่ รู้จักเหตุที่ตนทำหรือเหตุที่ตนไม่ทำสิ่งใดนั้นจะทำให้มีผลกระทบอย่างไรเกิดขึ้น 2) รู้ความมุ่งหมาย คือ ครูควรรู้ความมุ่งหมายการกระทำต่างๆ ของตน ว่าผลที่เกิดจากการกระทำของตนนั้นมีวาระสุดท้ายอย่างไร ตลอดจนรู้จักประโยชน์ที่เป็นจุดหมายหรือสาระของการกระทำต่างๆ 3) รู้จักตน คือ ครูควรรู้ฐานะ บทบาท ภาวะ เพศ กำลัง ความรู้ ความถนัด ความสามารถ และคุณธรรม ฯลฯ เพื่อให้สามารถประพฤติปฏิบัติตนให้เหมาะสม และให้เกิดผลดี เช่น รู้ว่าตนเองมีความสามารถด้านใด ควรรับผิดชอบงานประเภทใด เป็นต้น

การศึกษาการให้ความหมายในองค์ประกอบของจิตสำนึกความเป็นครูในข้างต้นนั้น ผู้วิจัยได้ศึกษาเพิ่มเติมเพื่อค้นหาลักษณะองค์ประกอบของจิตสำนึกความเป็นครู โดยผู้วิจัยเลือกใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ทรงคุณวุฒิที่มีประสบการณ์การทำงานในอาชีพครูจำนวน 10 คน จากโรงเรียนที่จัดการเรียนการสอนขั้นพื้นฐานในสังกัดต่างๆ เพื่อนำมาวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพในการแยกแยะและอธิบายองค์ประกอบสำคัญของจิตสำนึกความเป็นครูในแต่ละด้านตามกรอบแนวคิดองค์ประกอบของความเป็นครูซึ่งแบ่งได้ 3 องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบด้านการสะท้อนคิด ประกอบด้วย 1) ความมุ่งมั่นในหน้าที่ 2) ความภาคภูมิใจในตนเอง 3) ความพร้อมในการสอน และ 4) ความสามารถในการ

การวิเคราะห์และตัดสินใจ ส่วนองค์ประกอบด้านพฤติกรรม ประกอบด้วย 1) ความสามารถในการสอน และ 2) การเป็นตัวอย่างที่ดี ส่วนองค์ประกอบด้านคุณธรรม ประกอบด้วย 1) ความรับผิดชอบต่อตนเองและผู้อื่น 2) เมตตากรุณา และ 3) หิริโอตตปเป เพื่อทำการศึกษายืนยันองค์ประกอบและกำหนดนิยามของจิตสำนึกความเป็นครูต่อไป

ทั้งนี้ผู้วิจัยจึงได้นำข้อมูลจากการศึกษานำร่องมาใช้ในการศึกษา การวิเคราะห์องค์ประกอบของจิตสำนึกความเป็นครู โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบของจิตสำนึกความเป็นครูรุ่นใหม่ ว่ามีองค์ประกอบเชิงโครงสร้างและเชิงชีวิตอย่างไร โดยมีการตรวจสอบความกลมกลืนของโมเดลแบบวัดจิตสำนึกความเป็นครูรุ่นใหม่ว่ามีความกลมกลืนสอดคล้องกันหรือไม่ อย่างไร ซึ่งจะเห็นได้ว่าการมีจิตสำนึกความเป็นครู เป็นการป้องกันผลกระทบที่จะเกิดขึ้นต่อการศึกษาไทย ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาองค์ประกอบของจิตสำนึกความเป็นครูและสร้างแบบวัดจิตสำนึกความเป็นครูรุ่นใหม่ขึ้น เพื่อใช้เป็นพื้นฐานสำหรับนักวิชาการที่สนใจพัฒนาต่อยอดจากการศึกษาในครั้งนี้ เป็นการพัฒนาจิตสำนึกความเป็นครูไทยต่อไปอนาคต ซึ่งจะเป็ประโยชน์สูงสุดต่อการแก้ไขปัญหาการศึกษาของประเทศไทยในมิติของครู เพราะการพัฒนาหรือเสริมสร้างจิตสำนึกในเรื่องต่างๆ เป็นการแก้ไขที่ดีที่สุดเนื่องจากการแก้ไขที่ต้นเหตุนั้นเอง (ชฎาภา ประเสริฐทรง 2554, น. 5)

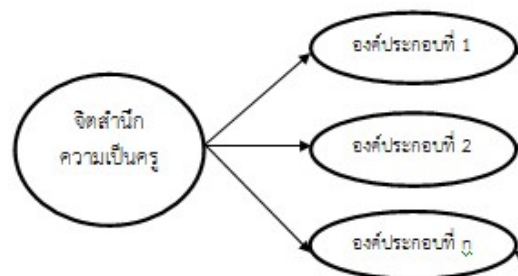
วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบของจิตสำนึกความเป็นครูรุ่นใหม่
2. เพื่อตรวจสอบความกลมกลืนของโมเดลจิตสำนึกความเป็นครูรุ่นใหม่
3. ศึกษาระดับจิตสำนึกของความเป็นครูรุ่นใหม่

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิเคราะห์องค์ประกอบของจิตสำนึกความเป็นครูรุ่นใหม่ของผู้วิจัยในครั้งนี้ สร้างจากการวิเคราะห์ข้อมูล

ของผู้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับการมีจิตสำนึกความเป็นครูของแต่ละคน แล้วนำมาสรุปเป็นองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับจิตสำนึกความเป็นครูในแต่ละด้าน และทำการศึกษาแต่ละองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับจิตสำนึกความเป็นครูรุ่นใหม่ของผู้วิจัยต่อไป

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย

1. องค์ประกอบของจิตสำนึกความเป็นครูรุ่นใหม่ มีองค์ประกอบมากกว่า 1 องค์ประกอบ
2. แบบวัดจิตสำนึกความเป็นครูรุ่นใหม่มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นผู้ประกอบวิชาชีพครูในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานจากทางทุกภูมิภาคของประเทศไทย ได้แก่ ภาคเหนือ ภาคใต้ ภาคตะวันออก ภาคตะวันออกเฉียงใต้ ภาคตะวันตก และภาคกลาง ในปี พ.ศ. 2557 จำนวน 565,734 คน (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, ออนไลน์)

2. การเลือกกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างเพื่อนำมาวิเคราะห์องค์ประกอบนั้น

ขนาดของกลุ่มตัวอย่างของคอมเลย์และลี (Comrey; & Lee. 1992 อ้างอิงใน Robert; & Keith. 1999) ได้เสนอแนะขนาดกลุ่มตัวอย่างของการวิเคราะห์องค์ประกอบควรมีขนาด 500 คน หรือ มากกว่า ถือว่าอยู่ในเกณฑ์การเก็บข้อมูลที่ดี (As Excellent) ซึ่งเลือกมาโดยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multistage Random Sampling) และการประมาณกลุ่มตัวอย่าง รวมจำนวนทั้งสิ้น 600 คน โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. การสำรวจข้อมูลกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นผู้ประกอบวิชาชีพครูในประเทศไทยจากแหล่งข้อมูล เพื่อให้ทราบจำนวนประชากรที่ชัดเจน จากนั้นทำการแบ่งข้อมูลผู้ประกอบวิชาชีพครูโดยแบ่งตามภูมิภาคของประเทศไทยออกเป็น 6 ภาค ได้แก่ ภาคเหนือ ภาคใต้ ภาคตะวันออก ภาคตะวันออกเฉียงใต้ ภาคตะวันตก และภาคกลาง และทำการแบ่งข้อมูลในแต่ละจังหวัดที่อยู่ในแต่ละภูมิภาคนั้นๆ

3. การสุ่มกลุ่มตัวอย่างจากจังหวัดโดยการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Sample Random Sampling) ด้วยวิธีการจับฉลากเลือกมาภาคละ 1 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดกรุงเทพมหานคร เชียงราย ตรัง ชลบุรีอุบลราชธานี และกาญจนบุรี

4. ใช้วิธีการสุ่มอย่างง่ายจากเขตพื้นที่การศึกษาในจังหวัดที่ได้จากการสุ่มอย่างง่าย

เครื่องมือในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างของจิตสำนึกความเป็นครู และแบบวัดจิตสำนึกความเป็นครู

1. ขั้นตอนการสร้างและเก็บข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง มีดังนี้

- 1.1 การศึกษาเอกสาร ตำรา บทความงานที่เกี่ยวข้องกับจิตสำนึกความเป็นครู เพื่อนำข้อมูลมาออกแบบข้อคำถามกึ่งโครงสร้าง และนำไปใช้ในการสัมภาษณ์เก็บข้อมูลในขั้นต่อไป

- 1.2 เก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interviews) จากเกณฑ์การคัดเลือกเข้าเป็นกลุ่มผู้ให้ข้อมูล คือ 1) ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีประสบการณ์ในการทำงานที่ครู 10 ปีขึ้นไป และ 2) ได้รับรางวัลเป็นครูผู้มีความประพฤติดีหรือครูดีเด่นจากหน่วยงานต้นสังกัด จำนวน

10 คน เพื่อค้นหาคำประกอบที่เกี่ยวข้องกับจิตสำนึกความเป็นครู

- 1.3 นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาจัดประเภทของข้อมูล (Category Data) จากนั้นนำข้อมูลมาทำการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยยึดหลักการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ แล้วทำการจัดกลุ่มองค์ประกอบเชิงชีวิตของจิตสำนึกความเป็นครู โดยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ คัดเลือกองค์ประกอบของจิตสำนึกความเป็นครูที่สามารถสรุปเป็นข้อมูลองค์ประกอบของจิตสำนึกความเป็นครู ประกอบด้วย การสะท้อนคิด พฤติกรรม และคุณธรรม

- 1.4 การนำข้อมูลในแต่ละองค์ประกอบมาสร้างเป็นนิยามศัพท์เฉพาะ และทำการสร้างแบบวัดจิตสำนึกความเป็นครูต่อไป

2. ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือแบบวัดจิตสำนึกความเป็นครู มีดังนี้

- 2.1 ผู้วิจัยศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับจิตสำนึกความเป็นครู และผลจากการศึกษานำร่องสร้างข้อคำถามของแบบวัดจิตสำนึกความเป็นครู

- 2.2 ผู้วิจัยสร้างแบบวัดจิตสำนึกความเป็นครู โดยจะมีลักษณะเป็นแบบมาตรวัดแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) โดยแบ่งออกเป็น 5 ระดับ ได้แก่ จริงมากที่สุด เป็นจริง ไม่แน่ใจ ไม่จริง และไม่จริงที่สุด ให้สอดคล้องกับความมุ่งหมายของการวิจัยและนิยามศัพท์เฉพาะได้จำนวน 58 ข้อ

- 2.3 การนำแบบวัดจิตสำนึกความเป็นครูไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษาและจิตวิทยา จำนวน 5 ท่าน เพื่อพิจารณาความสอดคล้องตามความมุ่งหมายของการวิจัยและนิยามศัพท์เฉพาะแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ

- 2.4 การนำแบบวัดจิตสำนึกความเป็นครูที่ได้รับการตรวจสอบคุณภาพจากผู้ทรงคุณวุฒิและนำมาปรับปรุงแก้ไขเรียบร้อยแล้ว ไปทดลองใช้ (Try Out) กับผู้ประกอบวิชาชีพครู จำนวน 100 คน แล้วนำแบบวัดจิตสำนึกความเป็นครูมาวิเคราะห์เพื่อหาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ โดยใช้การหาค่าความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม (Item - Total Correlation) ในแต่ละด้าน

ได้ค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.30-0.51 ทำให้มีข้อคำถามจำนวนทั้งสิ้น 51 ข้อ

2.5 การนำแบบวัดจิตสำนึกความเป็นครู มาหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ทั้งโดยรวมและเป็นรายด้าน โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) โดยแบบวัดจิตสำนึกความเป็นครู มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.94

2.6 การนำแบบวัดจิตสำนึกความเป็นครู ฉบับที่ได้ปรับปรุงและแก้ไขอย่างสมบูรณ์แล้วไปใช้เก็บข้อมูลจริงกับกลุ่มตัวอย่างเป็นจำนวน 600 ชุด โดยคัดเลือกแบบวัดฉบับที่สมบูรณ์มาทำการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติต่อไป

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าคะแนนเฉลี่ย ($\bar{x}$) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

2. สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

2.1 การหาค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามกับนิยามศัพท์เฉพาะ (Index of Item-Objective Congruence: IOC)

2.2 การหาค่าอำนาจจำแนกรายข้อของแบบวัดจิตสำนึกความเป็นครู โดยการหาค่าความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับภาพรวม (Item-Total Correlation) ซึ่งหาได้จากสูตรสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson Product-Moment Coefficient correlation)

2.3 การหาค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดจิตสำนึกความเป็นครู หาได้จากสูตรสัมประสิทธิ์ของแอลฟาของคลอนบาค (Coefficient Cronbach 's Alpha)

3. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

3.1 การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis) โดยการสกัดองค์ประกอบด้วยวิธีการวิเคราะห์องค์ประกอบแบบमुखสำคัญ (Principal Component Analysis) โดยใช้การหมุนแกนแบบตั้งฉาก (Orthogonal Rotation) ด้วยวิธีแวนริแมกซ์ (Varimax Method)

3.2 การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน

(Confirmatory Factor Analysis) โดยมีการประมาณค่าพารามิเตอร์ โดยใช้วิธีการประมาณค่าความเป็นไปได้สูงสุด (Maximum Likelihood: ML) ซึ่งพิจารณาจากค่าไคสแควร์ (χ^2) ดัชนีวัดระดับความสอดคล้องเปรียบเทียบ (CFI) ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI) ค่าดัชนีรากมาตรฐานของค่าเฉลี่ยกำลังสองของส่วนที่เหลือ (SRMR) และค่าดัชนีรากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของความคลาดเคลื่อนโดยประมาณ (RMSEA)

สรุปผล อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัย

1. การวิเคราะห์องค์ประกอบของจิตสำนึกความเป็นครูรุ่นใหม่ พบว่า จิตสำนึกความเป็นครูรุ่นใหม่มีจำนวน 3 องค์ประกอบ มีค่าพิสัยของค่าไอเกนอยู่ระหว่าง 4.07-39.62 และมีความแปรปรวนสะสมได้ร้อยละ 49.83 ซึ่งสามารถแยกอธิบายได้ในแต่ละองค์ประกอบ ดังนี้

1.1 องค์ประกอบที่ 1 การสะท้อนคิด (Conception of Reflection) จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีประสบการณ์ในการทำหน้าที่ครู พบว่า ครูให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับการสะท้อนคิด ว่าเป็นความมุ่งมั่นตั้งใจในการถ่ายทอดความรู้ของครูอย่างเต็มความสามารถ มีความพยายาม อดทน ทุ่มเท เห็นคุณค่าในตนเอง และภาคภูมิใจในวิชาชีพครู มีความพร้อมในการสอน เข้าใจในเนื้อหาวิชาที่จะสอนอย่างชัดเจน และคิดวิเคราะห์ตัดสินใจในการจัดการเรียนการสอนและการทำงานได้จากข้อมูลการสัมภาษณ์และการวิเคราะห์ข้อมูลองค์ประกอบเชิงสำรวจ พบว่า การสะท้อนคิด มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบระหว่าง 0.41-0.68 มีข้อคำถามจำนวน 15 ข้อ เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับการที่บุคคลมีการทบทวนความคิดที่เกี่ยวข้องกับการแสดงออกตามบทบาทหน้าที่ของผู้สอน และตระหนักรู้ในตนเองถึงแนวโน้มของผลลัพธ์ของการกระทำที่อาจเกิดขึ้น ประกอบด้วย ความมุ่งมั่นในหน้าที่ ความภาคภูมิใจในตนเอง ความพร้อมในการสอน และความสามารถในการวิเคราะห์และตัดสินใจ

1.2 องค์ประกอบที่ 2 พฤติกรรม (Behavior) จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีประสบการณ์ในการทำหน้าที่ครู พบว่า พฤติกรรมของครูเป็นสิ่งที่มีความสำคัญในการปฏิบัติหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพ คือ ครูควรมีความสามารถในการสอน การเตรียมการสอน ทักษะการสอนและการถ่ายทอด สามารถทำให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจได้ รวมทั้งการประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีให้นักเรียน จากข้อมูลการสัมภาษณ์และการวิเคราะห์ข้อมูลองค์ประกอบเชิงสำรวจ พบว่า พฤติกรรม มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.39-0.79 มีข้อคำถามจำนวน 22 ข้อ เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับการกระทำของบุคคลที่แสดงถึงการเป็นผู้สอน ประกอบด้วย ความสามารถในการสอนและการเป็นตัวอย่างที่ดี

1.3 องค์ประกอบที่ 3 คุณธรรม (Morality) จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีประสบการณ์ในการทำหน้าที่ครู พบว่า คุณธรรม เป็นความรับผิดชอบต่อการทำสิ่งที่ควรปฏิบัติในการทำหน้าที่ผู้สอนของตน และการปฏิบัติต่อผู้เรียนด้วยการทำหน้าที่อบรมสั่งสอนสิ่งที่ดีงามได้แก่ การแนะนำการศึกษาและการดำเนินชีวิต ส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนในทางที่เหมาะสม รวมถึงมีความเมตตา กรุณา ปราศรณาให้ศิษย์มีความรู้ เจริญก้าวหน้า เป็นคนดีของสังคมดีใจ ภูมิใจกับศิษย์เมื่อศิษย์ได้ดี และการมีหิริโอตตปปะ ละอายต่อบาปละอายต่อการทำสิ่งที่ไม่ถูกต้องได้แก่ การใช้เวลาในการปฏิบัติหน้าที่เพื่อประกอบธุรกิจอื่นหรือการกระทำใดๆ เพื่อหาผลประโยชน์ส่วนตน และการกระทำหน้าที่ในทางมิชอบ จากข้อมูลการสัมภาษณ์และการวิเคราะห์ข้อมูลองค์ประกอบเชิงสำรวจ พบว่า คุณธรรม มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.32-0.55 ประกอบด้วยข้อคำถามจำนวน 8 ข้อ เป็นข้อคำถามการแสดงออกของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับคุณงามความดีตามบทบาทหน้าที่ของการเป็นผู้สอน ประกอบด้วย ความรับผิดชอบต่อตนเองและผู้อื่น เมตตา กรุณา และหิริโอตตปปะ

2. โมเดลการวัดจิตสำนึกความเป็นครูมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ($\chi^2 = 24.28$, $df = 17$, $p = .11$, $GFI = 0.98$, $AGFI = 0.95$, $CFI = 1.00$, $RMSEA = 0.03$, $SRMR = 0.02$) สามารถแสดงผลของการวิเคราะห์

องค์ประกอบเชิงยืนยันของโมเดลการวัดจิตสำนึกความเป็นครูดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของโมเดลการวัดจิตสำนึกความเป็นครู

องค์ประกอบ	SC	SE	t
การสะท้อนคิด	0.95	0.05	12.17
พฤติกรรม	0.96	0.05	15.95
คุณธรรม	0.94	0.05	18.60
ตัวบ่งชี้	SC	SE	t
ความมุ่งมั่นในหน้าที่	0.69	-	-
ความภาคภูมิใจในตนเอง	0.46	0.09	7.26
ความพร้อมในการสอน	0.78	0.10	11.66
ความสามารถในการวิเคราะห์และตัดสินใจ	0.82	0.10	12.21
ความสามารถในการสอน	0.84	-	-
การเป็นตัวอย่างที่ดี	0.92	0.06	19.43
ความรับผิดชอบทั้งต่อตนเองและผู้อื่น	0.94	-	-
เมตตา กรุณา	0.79	0.05	17.61
หิริโอตตปปะ	0.65	0.05	12.92

เมื่อพิจารณาน้ำหนักความสำคัญขององค์ประกอบของจิตสำนึกความเป็นครู พบว่า องค์ประกอบของจิตสำนึกความเป็นครู มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.94-0.96 ทุกองค์ประกอบและทุกตัวบ่งชี้มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยองค์ประกอบที่ 1 การสะท้อนคิด (Conception of Reflection) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานเท่ากับ 0.95 องค์ประกอบที่ 2 พฤติกรรม (Behavior) และองค์ประกอบที่ 3 คุณธรรม (Morality) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานเท่ากับ 0.94 โดยทุก

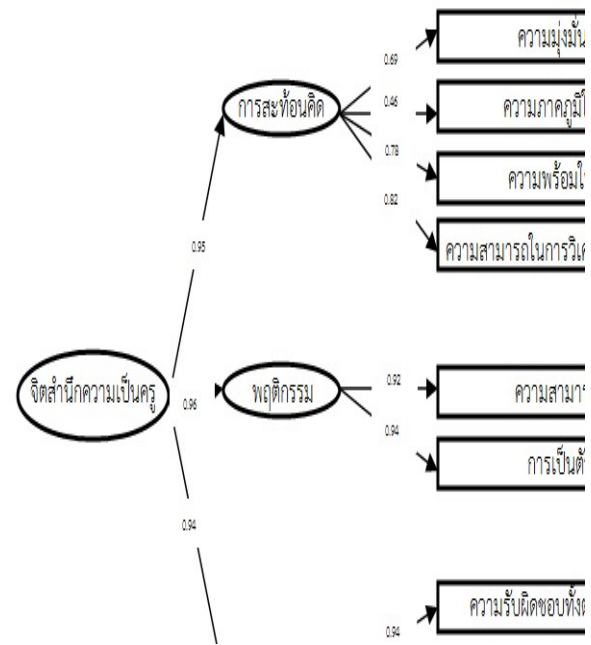
องค์ประกอบมีความแปรผันร่วมกับจิตสำนึกของความเป็นครูอยู่ในระดับสูง เมื่อพิจารณาค่าน้ำหนักความสำคัญของจิตสำนึกความเป็นครูเป็นรายองค์ประกอบได้ดังนี้

2.1 องค์ประกอบที่ 1 การสะท้อนคิด (Conception of Reflection) โดยมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.46-0.82 โดยตัวบ่งชี้ความสามารถในการวิเคราะห์ และตัดสินใจ มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานสูงสุดเท่ากับ 0.82 ส่วนตัวบ่งชี้ความพร้อมในการสอน ตัวบ่งชี้ความมุ่งมั่นในหน้าที่ และตัวบ่งชี้ความภาคภูมิใจในตนเอง มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานเท่ากับ 0.78 0.69 และ 0.46 ตามลำดับ

2.2 องค์ประกอบที่ 2 พฤติกรรม (Behavior) โดยมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.84-0.92 โดยตัวบ่งชี้การเป็นตัวแบบที่ดี มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานเท่ากับสูงสุด 0.92 ส่วนตัวบ่งชี้ความสามารถในการสอน มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานเท่ากับ 0.84

2.3 องค์ประกอบที่ 3 คุณธรรม (Morality) โดยมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.65-0.94 โดยตัวบ่งชี้ ความรับผิดชอบทั้งต่อตนเองและผู้อื่น มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานเท่ากับ 0.94 ตัวบ่งชี้ไม่ตดทากรุณาและตัวบ่งชี้หิริโอตปะ มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานเท่ากับ 0.79 และ 0.65 ตามลำดับ

จากการวิเคราะห์องค์ประกอบสามารถสรุปได้ว่า จิตสำนึกความเป็นครูรุ่นใหม่ มี 3 องค์ประกอบ ประกอบด้วย การสะท้อนคิด (Conception of Reflection) พฤติกรรม (Behavior) และคุณธรรม (Morality) ดังภาพประกอบ 2

ภาพประกอบ 2 การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของโมเดลจิตสำนึกของความเป็นครูรุ่นใหม่

3. การศึกษาระดับของจิตสำนึกความเป็นครูรุ่นใหม่ โดยภาพรวมและรายองค์ประกอบ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของจิตสำนึกความเป็นครูรุ่นใหม่ โดยภาพรวมและรายองค์ประกอบ

จิตสำนึก	$\bar{x}$	SD	แปลผล
การสะท้อนคิด	4.57	0.39	สูง
พฤติกรรม	4.54	0.41	สูง
คุณธรรม	4.67	0.36	สูง
รวม	4.59	0.36	สูง

จากตาราง 2 ครูรุ่นใหม่มีจิตสำนึกความเป็นครูโดยรวมอยู่ในระดับสูง ($\bar{x}$ =4.59 SD=0.36) และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ทุกด้านองค์ประกอบมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูง โดยองค์ประกอบด้านคุณธรรม มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมา คือ ด้านการสะท้อนคิด และด้านพฤติกรรม ตามลำดับ ($\bar{x}$ =4.67 SD=0.41, $\bar{x}$ =4.57 SD=0.39, $\bar{x}$ =4.54 SD=0.41)

สรุปผลการวิจัย

1. การวิเคราะห์องค์ประกอบของจิตสำนึกความเป็นครูรุ่นใหม่ มีจำนวน 3 องค์ประกอบ โดยมีค่าพิสัยของค่าไอเกนอยู่ระหว่าง 4.07-39.62 และมีความแปรปรวนสะสมได้ร้อยละ 49.83

2. โมเดลการวัดจิตสำนึกความเป็นครูมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ในดัชนีกลุ่มสัมบูรณ์ มีค่าไค-สแควร์ (χ^2) เท่ากับ 24.28, df= 17, p=.11, ค่า GFI=0.98, ค่า AGFI=0.95, ค่า RMSEA=0.03, ค่า SRMR=0.02 ส่วนในดัชนีกลุ่มเปรียบเทียบ พบว่าค่า CFI=1.00 เมื่อพิจารณาตามเกณฑ์ตามสอดคล้อง พบว่าค่าไค-สแควร์ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และดัชนีอื่นๆ ยังชี้ให้เห็นว่าโมเดลตามสมมติฐานมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยเมื่อพิจารณาน้ำหนักความสำคัญขององค์ประกอบของจิตสำนึกความเป็นครู พบว่า องค์ประกอบของจิตสำนึกความเป็นครู มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.94-0.96 โดยองค์ประกอบที่ 1 การสะท้อนคิด (Conception of Reflection) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานเท่ากับ 0.95 องค์ประกอบที่ 2 พฤติกรรม (Behavior) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานเท่ากับ 0.96 และองค์ประกอบที่ 3 คุณธรรม (Morality) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานเท่ากับ 0.94

3. การศึกษาระดับของจิตสำนึกความเป็นครูรุ่นใหม่ มีจิตสำนึกความเป็นครูโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับสูง โดยองค์ประกอบด้านคุณธรรม มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมา คือ ด้านการสะท้อนคิด และด้านพฤติกรรม ตามลำดับ

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยขออภิปรายผลการวิจัยตามลำดับดังนี้

1. การศึกษาองค์ประกอบของจิตสำนึกความเป็นครูรุ่นใหม่ด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกจากการสัมภาษณ์ผู้มีประสบการณ์ในการประกอบวิชาชีพครูและการศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับความเป็นครู ว่ามีทั้งหมดกี่องค์ประกอบโดย

การสกัดองค์ประกอบด้วยวิธีการวิเคราะห์องค์ประกอบสำคัญ (Principal Component Analysis) และใช้การหมุนแกนแบบมุมฉาก (Orthogonal Rotation) ด้วยวิธีวาริแมกซ์ (Varimax Method) โดยมีค่าพิสัยของค่าไอเกนอยู่ระหว่าง 4.07-39.62 และมีความแปรปรวนสะสมร้อยละ 49.83 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อ 1 ที่ว่า องค์ประกอบของจิตสำนึกความเป็นครูรุ่นใหม่ มีมากกว่า 1 องค์ประกอบ โดยพบว่าองค์ประกอบที่ชัดเจนของจิตสำนึกความเป็นครูใหม่นั้น มีจำนวนทั้งสิ้น 3 องค์ประกอบ ซึ่งประกอบด้วย องค์ประกอบที่ 1 ด้านการสะท้อนคิด (Conception of Reflection) องค์ประกอบที่ 2 ด้านพฤติกรรม (Behavior) และ องค์ประกอบที่ 3 ด้านคุณธรรม (Morality)

จากผลการวิจัยสะท้อนให้เห็นว่า องค์ประกอบสำคัญของจิตสำนึกความเป็นครู คือ องค์ประกอบด้านการสะท้อนคิด องค์ประกอบพฤติกรรม และองค์ประกอบด้านคุณธรรม ในองค์ประกอบที่ 1 ด้านการสะท้อนคิด เป็นองค์ประกอบที่สะท้อนให้เห็นถึงการสะท้อนคิดของครูในการมุ่งมั่นตั้งใจ ภาควิชาจิตในวิชาชีพ มีความพร้อมในการสอน ดังคำกล่าวที่ สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต (2554, น. 50) ได้อธิบายถึงการสะท้อนคิดว่าเป็นการรับรู้เกี่ยวกับตนเอง เป้าหมายความตั้งใจ ซึ่งปัจจัยดังกล่าวเป็นการกำหนดลักษณะและทิศทางของพฤติกรรมสิ่งที่บุคคลคิด เชื่อ และรู้สึก จะกำหนดว่าบุคคลจะแสดงพฤติกรรมเช่นใด ซึ่งองค์ประกอบด้านการสะท้อนคิดนี้ แบ่งออกได้เป็น 4 ตัวบ่งชี้ คือ ตัวบ่งชี้ที่ 1 ความมุ่งมั่นในหน้าที่ ของผู้สอนที่มีความตั้งใจในการถ่ายทอดความรู้ของตนเองอย่างเต็มความสามารถ โดยการแสดงออกด้วยพฤติกรรมของความพยายาม ความอดทน ความทุ่มเท ซึ่งการศึกษาของจุฑา บุรีภักดี (2547, น. 52-53) ได้อธิบายเกี่ยวกับความมุ่งมั่นในหน้าที่ของครูว่า ครูต้องมีความตั้งใจในงานที่รับผิดชอบ มีความรับผิดชอบในหน้าที่ตน รู้จักขยัน มีความอดทนไม่ย่อท้อ ในแก่การสอนและพัฒนาศิษย์ ตัวบ่งชี้ที่ 2 ความภาควิชาจิตในตนเอง เป็นความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อความเชื่อมั่น ความชื่นชม ความยินดีในตนเอง ให้เกียรติกับตนเอง รู้สีกว่าตนเองมีคุณค่า มีความสำคัญ มีความสามารถ และมีทัศนคติในแง่บวกกับการใช้ชีวิตหรือการทำงาน ซึ่งสอดคล้องกับคำอธิบายของ

ชัยวัฒน์ วงศ์อาษา (2556, น. 2) ที่กล่าวว่า ความภาคภูมิใจในตนเอง คือการที่บุคคลมีความรู้สึกเห็นคุณค่าของตนเอง หรือมีความภาคภูมิใจในตนเอง การประเมินคุณค่าตนเองในด้านความสามารถ ความสำคัญ ความสำเร็จ และความมีคุณค่าในตนเอง รวมทั้งความสามารถในการยอมรับการเห็นคุณค่าที่ผู้อื่นมีต่อตน มีความเชื่อมั่นในตนเอง และมีความนับถือตนเอง ตัวบ่งชี้ที่ 3 ความพร้อมในการสอน เป็นความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาสาระในเรื่องที่จะสอนอย่างแม่นยำ ชัดเจน ถูกต้อง สามารถออกแบบ มีการเลือกวิธีการสอนได้อย่างเหมาะสม และพัฒนาตนในด้านการสอนอยู่เสมอ ดังคำกล่าวของชานาธิป พรกุล (2554, น. 42-43) ที่กล่าวถึงการเป็นครูมืออาชีพไว้ว่า ครูจำเป็นต้องมีความรู้เรื่องศาสตร์การเรียนรู้และการสอน ฝึกฝน พัฒนาตนเองให้เกิดความชำนาญในการสอนโดยอาศัยความรู้ด้านจิตวิทยา วิธีการ เทคนิคต่างๆ และพัฒนาตนเองอยู่เสมอ เพื่อให้ครูนำความสามารถมาใช้ให้เกิดประโยชน์ในการทำงานอย่างเต็มที่ และ ตัวบ่งชี้ที่ 4 ความสามารถในการวิเคราะห์และตัดสินใจ เป็นการมีทักษะในการใช้ความคิด การวางแผนการทำงานอย่างรอบคอบ คิดอย่างเป็นระบบ ตัดสินใจอย่างมีเหตุผล มีวิจารณญาณ พิจารณากลั่นกรอง ไตร่ตรอง ทั้งทางด้านดีหรือโทษ และคุณค่าที่แท้จริงของสิ่งนั้นแล้ว ซึ่งนำไปสู่การตัดสินใจและการแก้ปัญหาอย่างเหมาะสม ซึ่งมีความสอดคล้องกับการศึกษาของ ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2546, น. 123) ที่อธิบายความคิดรวบยอดในเชิงวิเคราะห์ของครูไว้ว่า ครูสามารถมองและกำหนดความเด่นชัดของรายละเอียดในการวางแผนการสอนอย่างชัดเจนว่าต้องการที่จะเน้น คุณลักษณะใดที่สำคัญ สามารถลดหรือเพิ่มคุณลักษณะที่สำคัญเข้าไปหรือลดจำนวนคุณลักษณะที่มีมากเกินไปได้ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่เหมาะสมและแก้ไขปัญหาการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสม จากเอกสารที่เกี่ยวข้องสะท้อนให้เห็นว่าองค์ประกอบของจิตสำนึกความเป็นครูด้านการสะท้อนคิดมีตัวบ่งชี้ที่สำคัญ คือ ความมุ่งมั่นในหน้าที่ ความภาคภูมิใจในตนเอง ความพร้อมในการสอน และความสามารถในการวิเคราะห์และตัดสินใจ

ส่วนองค์ประกอบที่ 2 ด้านพฤติกรรม เป็นองค์ประกอบที่สะท้อนให้เห็นถึงพฤติกรรมการแสดงออก

ของครู กล่าวคือการแสดงออกทางพฤติกรรมของบุคคลโดยถ้าบุคคลรู้และเข้าใจความสามารถของตนเองในการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งสูง ก็จะมีแนวโน้มกระทำพฤติกรรมนั้นสูงด้วย ในทางตรงกันข้ามถ้าบุคคลรับรู้ในความสามารถของตนเองในการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งต่ำ จะมีแนวโน้มกระทำพฤติกรรมนั้นต่ำหรืออาจไม่แสดงพฤติกรรมนั้นเลย โดยเป็นดังคำอธิบายของ นิติยา กณณิกภรณ์ (2553, น. 58) อ้างอิงจาก Banbura. 1977) ที่กล่าวว่า พฤติกรรมของบุคคล เป็นการตัดสินใจเกี่ยวกับความสามารถของตนเอง ที่จะจัดการและดำเนินการกระทำพฤติกรรมให้บรรลุเป้าหมายที่ตนกำหนดไว้ และความคาดหวังในผลที่จะเกิดขึ้น (Outcome Expectation) เป็นการรับรู้ที่บุคคลประเมินค่าถึงพฤติกรรมเฉพาะอย่างปฏิบัติ จะนำไปสู่ผลของการปฏิบัติตามที่คาดหวังผลที่จะเกิดขึ้นไว้ โดยจะเกิดขึ้นสืบเนื่องจากพฤติกรรมที่ได้ทำ ซึ่งองค์ประกอบด้านพฤติกรรมนี้ แบ่งออกได้เป็น 2 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ ตัวบ่งชี้ที่ 1 ความสามารถในการสอน เป็นการใช้ทักษะการถ่ายทอดจนเกิดความชำนาญสามารถลำดับขั้นตอนในการสอน ฝึกฝนเพิ่มพูนทักษะหรือวิธีใหม่ๆ ในการสอน ที่สามารถทำให้ผู้เรียน เกิดความรู้ความเข้าใจ และสนใจที่จะเรียนรู้ ดังคำกล่าวของ สันติ บุญภิรมย์ (2557, น. 116) ที่กล่าวถึงสมรรถภาพความเป็นครูด้านการสอนคือ เป็นการนำความรู้ในด้านวิธีสอนที่มีอยู่ในตัวของครูออกมาใช้สอนผู้เรียนได้อย่างเหมาะสม เลือกใช้วิธีสอนที่เหมาะสมที่สุดกับผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนได้มีความรู้ความสามารถครบถ้วนตามจุดมุ่งหมายของการศึกษา และผู้เรียนมีความสุขในการเรียน รวมทั้งการเลือกใช้วิธีการวัดผลและประเมินผลการเรียนการสอนเหมาะสมกับเนื้อหาสาระการเรียนรู้ สามารถค้นหาจุดอ่อนของผู้เรียนได้ และสามารถพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนได้อย่างเต็มศักยภาพและเป็นไปตามธรรมชาติ และตัวบ่งชี้ที่ 2 การเป็นตัวอย่างที่ดี เป็นการกระทำของผู้สอนทั้งในช่วงเวลาในหน้าที่และนอกเวลาการเรียนการสอน ได้แก่ การแต่งกาย กิริยามารยาท การใช้วาจาที่สุภาพ การควบคุมอารมณ์ การวางตัวอย่างเหมาะสม ซึ่งเป็นบุคลิกภาพที่ดีและมีความสำคัญสำหรับครู ดังคำกล่าวของวิไล ตั้งจิตสมคิด (2557, น. 149-150) ที่อธิบายถึงบุคลิกภาพที่ดีและมีความสำคัญสำหรับครูประกอบด้วย

บุคลิกภาพทางกายภาพ บุคลิกภาพทางสังคม บุคลิกภาพทางอารมณ์ และบุคลิกภาพทางสติปัญญา สรุปได้ว่า องค์ประกอบของจิตสำนึกความเป็นครูด้านพฤติกรรมมีตัวบ่งชี้สำคัญ คือ ความสามารถในการสอน และการเป็นตัวอย่างที่ดี

ส่วนในองค์ประกอบที่ 3 ด้านคุณธรรม เป็นคุณลักษณะของบุคคลซึ่งมีความประพฤติอันดีงาม ซึ่งจะแสดงออกในการกระทำที่ถูกต้อง เป็นประโยชน์ มีสติในการดำเนินชีวิตตนและการอยู่ร่วมกับผู้อื่น สอดคล้องกับแนวคิดของปราชญา กล้าผจญ (2550, น. 273) ที่กล่าวถึงการมีคุณธรรมและจริยธรรมต่อผู้อื่นและสังคม ประกอบด้วยสิ่งต่างๆ เช่น การประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีในการดำเนินชีวิตและการงาน มีความเกรงใจต่อผู้อื่น ละเว้นต่อสิ่งที่ไม่ควรปฏิบัติทั้งหลาย ใฝ่รู้ใฝ่พัฒนา มีความรับผิดชอบ ซื่อสัตย์สุจริต และช่วยเหลือเกื้อกูลบุคคลอื่นและสังคม ซึ่งองค์ประกอบด้านคุณธรรมนี้ แบ่งออกได้เป็น 3 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ ตัวบ่งชี้ที่ 1 ความรับผิดชอบต่อตนเองและผู้อื่น เป็นการทำสิ่งที่ควรปฏิบัติในการทำหน้าที่ผู้สอนของตน และการปฏิบัติต่อผู้เรียนด้วยการทำหน้าที่อบรมสั่งสอนสิ่งที่ดีงาม ได้แก่ การแนะนำแนวทางการศึกษาและการดำเนินชีวิต ส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนในทางที่เหมาะสมนอกเหนือจากการสอนวิชาการ ซึ่งสอดคล้องกับการให้ความหมายของราชบัณฑิตยสถาน (2546: 944) กล่าวถึง บทบาทความรับผิดชอบต่อครู คือ ภาระที่ผู้เป็นครูต้องรับผิดชอบ ซึ่งมีมากมาย เช่น ภาระที่ต้องพัฒนาเยาวชน ภาระที่ต้องพัฒนาสังคม และภาระที่จะต้องพัฒนา เป็นต้น อย่างไรก็ตาม บทบาทนี้ มักจะใช้ควบคู่กับคำอีกสองคำ คือ หน้าที่ และความรับผิดชอบต่อ ซึ่งพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พุทธศักราช 2542 อธิบายว่า หน้าที่ หมายถึง กิจที่ควรกระทำหรือกิจที่ต้องกระทำ ส่วน ความรับผิดชอบต่อ นั้น อธิบายว่ายอมตามผลที่ดีหรือไม่ดีในกิจที่ได้กระทำไป ตัวบ่งชี้ที่ 2 ความเมตตากรุณา เป็นความปรารถนาให้ศิษย์มีความรู้ เจริญก้าวหน้า เป็นคนดีของสังคมจิตใจ ภูมิใจกับศิษย์เมื่อศิษย์ได้ดี เช่นเดียวกับการศึกษาของ กรรณ วิชัย (2551, น. 5) ให้ความหมายของความเมตตากรุณาของครู คือ ความรักใคร่ปรารถนาจะให้ผู้อื่นเป็นสุข และการสงสารคิดจะให้

ผู้อื่นพ้นทุกข์ ซึ่งแสดงพฤติกรรมโดยมีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ช่วยเหลือเพื่อนร่วมงาน ไม่นิ่งดูดายและเต็มใจช่วยเหลือผู้อื่นตามกำลังความสามารถ แนะนำเอาใจใส่ช่วยเหลือเพื่อนร่วมงานและผู้อื่นให้ได้รับความสุขและพ้นทุกข์ มีความสนใจและห่วงใยในการเรียนและความประพฤติของผู้เรียน เป็นกันเองกับผู้เรียน แนะนำเอาใจใส่ช่วยเหลือเด็กให้ได้รับความสุขและพ้นทุกข์ได้ ตัวบ่งชี้ที่ 3 หิริโอตตปละ คือเป็นผู้มีความละอายต่อบาปและการกระทำสิ่งที่ไม่ถูกต้อง ได้แก่ การใช้เวลาในการปฏิบัติหน้าที่เพื่อประกอบธุรกิจอื่น การกระทำใดๆ เพื่อหาผลประโยชน์ส่วนตน และการกระทำหน้าที่ในทางมิชอบ เช่นเดียวกับคำอธิบายของ สันติ บุญภิรมย์ (2557, น. 52) ได้อธิบายถึงหลักธรรมในการเกิดความประพฤติที่เหมาะสมของครู ได้แก่ มีความเชื่อในทางที่ดี มีความเพียรในการกระทำแต่ความดี มีสติรู้สึกตัวหรือรับรู้อยู่เสมอว่าจะไม่กระทำไปในทางที่ไม่ดี มีจิตใจมุ่งมั่นคงไม่ตกไปในทางอำนาจของฝ่ายต่ำ และมีความรอบรู้ในการทำลายโมหะ ความโง่เขลา และความมกมายทั้งหลาย จากเอกสารที่เกี่ยวข้องสะท้อนให้เห็นว่าองค์ประกอบของจิตสำนึกความเป็นครูด้านคุณธรรมมีตัวบ่งชี้ที่สำคัญ คือ ความรับผิดชอบต่อตนเองและผู้อื่น ความเมตตากรุณา และหิริโอตตปละ

2. การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของโมเดลจิตสำนึกของความเป็นครูรุ่นใหม่กับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยมีค่าไค-สแควร์ (χ^2) เท่ากับ 24.28 df= 17, p=.11 ซึ่งมีค่าไค-สแควร์เกณฑ์ (24.28/17) เท่ากับ 1.42 ซึ่งค่าไค-สแควร์เกณฑ์มีค่าต่ำกว่า 2 แสดงว่า โมเดลจิตสำนึกความเป็นครูรุ่นใหม่มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ซึ่งมีสอดคล้องกับพุลพงษ์ สุขสว่าง (2556, น. 15-16) กล่าวว่า ค่าไค-สแควร์เกณฑ์ต้องมีค่าน้อยกว่า 2 และเมื่อพิจารณาในดัชนีตรวจสอบความกลมกลืน พบว่า ค่า GFI=0.98 และ ค่า AGFI=0.95 ซึ่งค่า GFI และ AGFI มีค่าเข้าใกล้ 1 แสดงให้เห็นว่า จิตสำนึกความเป็นครูรุ่นใหม่มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ดังคำกล่าวของ พุลพงษ์ สุขสว่าง (2556, น. 15-16) กล่าวว่า ค่าดัชนีตรวจสอบความกลมกลืนประกอบด้วย ค่า GFI และค่า AGFI ต้องมีค่ามากกว่า 0.95 ขึ้นไป ถึงจะมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ส่วน RMSEA=0.03, ค่า SRMR=0.02 ซึ่งค่าความคลาดเคลื่อนมี

ค่าเข้าใกล้ 0 แสดงให้เห็นว่า โมเดลจิตสำนึกความเป็นครูรุ่นใหม่มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ สอดคล้องกับพูลพงศ์ สุขสว่าง (2556, น. 15-16) กล่าวว่า ค่าความคลาดเคลื่อนของการประมาณค่า ประกอบด้วย RMSEA RMR SRMR ต้องมีค่าน้อยกว่า 0.05 มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ สามารถสรุปได้ว่า โมเดลที่สร้างขึ้นนั้นสามารถอธิบายจิตสำนึกความเป็นครูรุ่นใหม่ได้เป็นอย่างดี การวิเคราะห์ดังกล่าว เป็นวิธีการตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างของแบบวัดจิตสำนึกของความเป็นครู เนื่องจากการวิเคราะห์องค์ประกอบเป็นวิธีการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างที่ดีวิธีหนึ่ง เพราะค่าสถิติที่ช่วยตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง ซึ่งผลการวิเคราะห์ดังกล่าวมานี้ สอดคล้องกับการศึกษาของ สถาบันพัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา (2549, น. 16-18) ที่ได้ศึกษาหลักพื้นฐานสำคัญที่จะส่งผลในการสร้างพฤติกรรมที่เหมาะสมในการปฏิบัติหน้าที่ของครู ซึ่งประกอบด้วย ลักษณะต่างๆ อาทิเช่น การมุ่งผลสัมฤทธิ์ ซึ่งเกี่ยวข้องกับ ความมุ่งมั่นในการปฏิบัติงานในหน้าที่ให้สมบูรณ์และพัฒนา งานให้มีคุณภาพอย่างต่อเนื่อง การบริการที่ดี เป็นความตั้งใจ ในการให้บริการให้มีประสิทธิภาพเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้รับบริการ การพัฒนาตนเอง เป็นการศึกษา ค้นคว้าหาความรู้ ติดตามความรู้และเทคโนโลยีใหม่ๆ เพื่อ พัฒนาคณะและพัฒนางาน และ การทำงานเป็นทีม เป็นการให้ความร่วมมือ ช่วยเหลือ สนับสนุน ส่งเสริม ให้กำลังใจ เพื่อนร่วมงาน รวมถึงสามารถปรับตัวเข้ากับบุคคลอื่นได้เป็นอย่างดี

หากพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบ พบว่า องค์ประกอบที่มีค่าน้ำหนักมากที่สุดคือ องค์ประกอบที่ 2 ด้านพฤติกรรม มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานเท่ากับ 0.96 ซึ่งแสดงให้เห็นว่า พฤติกรรมการแสดงออกของครูมีความสำคัญต่อจิตสำนึกความเป็นครูเนื่องจากการแสดงออกของครูเป็นการแสดงถึงความรู้ความสามารถ ซึ่งประกอบด้วยตัวบ่งชี้ 2 ประการ คือ ความสามารถในการสอน และการเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียนซึ่งเป็นหน้าที่สำคัญที่ครูจะต้องมี โดยถ้ารู้และเข้าใจในความสามารถของตนเองในการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งสูง ก็จะมีแนวโน้มกระทำ

พฤติกรรมนั้นสูงด้วย ในทางตรงกันข้ามถ้าบุคคลรับรู้ในความสามารถของตนเองในการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งต่ำ จะมีแนวโน้มกระทำพฤติกรรมนั้นต่ำหรืออาจไม่แสดงพฤติกรรมนั้นเลย โดยที่ นิตยา กัญนิภากรณ์ (2553, น. 58) อ้างอิงจาก Banbura. 1977) อธิบายว่า พฤติกรรม เป็นการกระทำที่จะเลือกกระทำพฤติกรรมที่มีลักษณะท้าทายและใช้ความพยายามอย่างเต็มที่ เพื่อให้การกระทำนั้นบรรลุเป้าหมาย แม้จะประสบความล้มเหลวในบางครั้ง เขาจะไม่ท้อถอยและอ้างเรื่องของโชคชะตา แต่จะให้เหตุผลของความล้มเหลวที่เกิดขึ้นว่าเป็นสิ่งช่วยสนับสนุนให้เกิดความสำเร็จต่อไป ส่วนองค์ประกอบที่มีค่าน้ำหนักรองลงมาคือ องค์ประกอบที่ 1 ด้านการสะท้อนคิด มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานเท่ากับ 0.95 ซึ่ง สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต (2554, น. 50) ได้กล่าวถึงการสะท้อนคิดว่าการสะท้อนคิดเป็นการรับรู้เกี่ยวกับตนเอง เป้าหมาย ความตั้งใจ ซึ่งปัจจัยดังกล่าวเป็นการกำหนดลักษณะและทิศทางของพฤติกรรมสิ่งที่บุคคลคิด เชื่อ และรู้สึก ซึ่งจะกำหนดว่าจะแสดงพฤติกรรมเช่นใด ในขณะเดียวกันการกระทำของบุคคลก็จะเป็นส่วนหนึ่งในการกำหนดลักษณะการคิดและการสนองตอบทางอารมณ์ของเขา ลักษณะของร่างกายและระบบการรับรู้และระบบประสาทมีผลต่อพฤติกรรมและศักยภาพของบุคคล และลำดับสุดท้ายคือ องค์ประกอบที่ 3 ด้านคุณธรรม มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานเท่ากับ 0.94 ซึ่งคล้ายกับแนวคิดของ เฉลิมพงศ์ มีสมนัย และคณะ (2554: 32-34) ที่กล่าวว่า การจะปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมให้เกิดขึ้นกับตัวบุคคลนั้น เพื่อให้คุณธรรมจริยธรรมหล่อหลอมบุคคลให้เกิดพฤติกรรมการปฏิบัติหน้าที่ให้เกิดความสำเร็จในการทำงานได้ โดยจะส่งผลให้ก่อเกิดความมุ่งมั่น มีความวิริยะ เกิดความอดสาหัส พร้อมจะทุ่มเทให้กับการทำงาน นอกจากนี้จะทำให้เกิดภาพลักษณ์ที่ดีแก่ตน ซึ่งในการทำหน้าที่จะไม่ละเมิดต่อกฎข้อบังคับทางสังคม สร้างความขัดแย้งต่อผู้อื่น และขัดแย้งต่อสิ่งต่าง ๆ โดยการปฏิบัติงานหรือหน้าที่ให้ลุล่วง ไม่หลีกเลี่ยง ละเลย เลี่ยงปฏิบัติใช้อำนาจในการแสวงหาประโยชน์ส่วนตนผลประโยชน์แก่ญาติมิตร หรือแสวงหาประโยชน์ที่จะได้รับจากการปฏิบัติหน้าที่ของตน และการส่งเสริมในด้าน

คุณธรรมจึงย่อมส่งผลให้ก่อเกิดการทำงานอย่างมีสุข ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความรอบคอบระมัดระวัง ปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มกำลังความสามารถไม่กระทำการใดให้เกิดความเสียหายหรือเกิดความเสื่อมเสียชื่อเสียงในหน้าที่การงาน และการรู้จักคำนึงถึงศักดิ์ศรีของตนเองในการปฏิบัติหน้าที่อย่างถูกต้องและเหมาะสมกับการประกอบวิชาชีพครูต่อไป

3. การศึกษาจิตสำนึกความเป็นครูรุ่นใหม่ พบว่าครูรุ่นใหม่มีจิตสำนึกความเป็นครูโดยรวมอยู่ในระดับสูง ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะ ครูถูกหล่อหลอมความเป็นครูตั้งแต่เป็นนักศึกษาในสถาบันการศึกษาที่ผลิตครู และมีประสบการณ์ในการสอน จึงทำให้มีจิตสำนึกความเป็นครูที่ดี ตามแนวคิดของ สาธิตา สำราญรัมย์ (2553, น. 9-10) ที่กล่าวถึงการเกิดจิตสำนึกว่า เกิดจากการหล่อหลอมจากประสบการณ์การเรียนรู้ของบุคคล จากพื้นฐานการอบรมเลี้ยงดู และสภาพแวดล้อมที่แต่ละบุคคลเจริญเติบโต โดยจิตสำนึกของแต่ละบุคคลสามารถเห็นได้จากการกระทำนั้นๆ ที่มีต่อตนเอง ต่อบุคคลและสังคมเดียวกัน ทั้งในด้านของความรู้สึกที่มีต่อปรากฏการณ์ต่างๆ ทางสังคม ซึ่งมีผลต่อคนส่วนใหญ่ที่ส่งผลให้เกิดการแสดงออกที่ดีมีพฤติกรรมที่เหมาะสม มีแนวทางการแก้ไขสถานการณ์ที่เกิดประโยชน์ต่อตนเองและผู้อื่นได้

หากพิจารณาในด้านองค์ประกอบแต่ละด้านพบว่า องค์ประกอบของจิตสำนึกความเป็นครูทุกด้าน คือ ด้านการสะท้อนคิด ด้านพฤติกรรม และด้านคุณธรรม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูง โดยด้านคุณธรรม เป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด จากผลการวิจัยดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่า ครูรุ่นใหม่มีจิตสำนึกความเป็นครูด้านคุณธรรมสูงสุด ทั้งนี้ เนื่องมาจากคุณธรรมเป็นคุณลักษณะของบุคคลที่มีความประพฤติอันดีงาม ซึ่งจะแสดงออกในการกระทำที่ถูกต้องเป็นประโยชน์ และมีสติในการดำเนินชีวิตตนและการอยู่ร่วมกับผู้อื่น เช่น การดำเนินชีวิตอย่างพอเพียง มีความซื่อสัตย์ยุติธรรมไม่คดโกง รู้จักที่จะขยันหมั่นเพียร รู้จักรับผิดชอบ มีความมีสติ อดทนอดกลั้น รู้จักที่จะเผื่อแผ่แบ่งปันผู้อื่น เสียสละช่วยเหลือคนที่ด้อยโอกาสกว่า และมีเมตตาต่อผู้อื่น มีความตรงกับคำกล่าวของสายฤดี วรภิภิโกคาทร และคณะ (2554, น. 19-20) อธิบายเรื่องของคุณธรรมและจุดรวมของคุณธรรมไว้ว่า คุณลักษณะด้านคุณธรรมจริยธรรม

เป็นการปลูกฝังรากฐานของการพูด การกระทำ นิสัย บุคลิกลักษณะ โดยมี ความพอเพียง เป็นแกนหลัก บุคคลนั้นก็จะต้องลดสิ่งที่เกินในชีวิตหรือลดความโลภ ได้แก่ ความมีวินัยที่จะดำเนินชีวิต มีความซื่อสัตย์ไม่คิดคดโกงคนอื่น รู้จักที่จะขยันหมั่นเพียรเพื่อให้พึ่งพาตนเองได้ มีความอดทนอดกลั้นฝืนความเคยชินที่จะบริโภคตามความโลภ ความอยาก มีความมีสติเพื่อให้ผลการทำงานที่ตั้งใจไว้ มีความเพียรพยายามที่จะรักษาการปฏิบัติตามวินัยนั้นๆ อย่างจริงจัง รู้จักที่จะเผื่อแผ่แบ่งปันผู้อื่น เสียสละช่วยเหลือคนที่ด้อยโอกาสมากกว่ามีความเมตตา และกตัญญูต่อเพื่อนมนุษย์อื่น

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 การพัฒนาจิตสำนึกความเป็นครูควรพัฒนาในทุกๆ องค์ประกอบที่มีความเกี่ยวข้องทั้ง 3 ด้าน อันได้แก่ ด้านการสะท้อนคิด ด้านพฤติกรรม และด้านคุณธรรม ซึ่งการนำไปองค์ประกอบทั้ง 3 ไปพัฒนาพร้อมๆ กันจะสามารถทำให้เข้าถึงบริบทและสร้างเสริมของจิตสำนึกความเป็นครูได้อย่างครบถ้วนที่สุด

1.2 การพัฒนาจิตสำนึกความเป็นครู ควรนำกิจกรรมในการฝึกอบรมเพื่อพัฒนา หรือใช้กิจกรรมการให้คำปรึกษากลุ่มเพื่อนำมาเสริมสร้างทัศนคติการมีจิตสำนึกของความเป็นครูต่อไป

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีจิตสำนึกของความเป็นครู

2.2 ควรมีการเก็บข้อมูลเปรียบเทียบจากประสบการณ์การทำงานของครูที่แตกต่างกัน เพื่อเป็นข้อมูลเปรียบเทียบระดับจิตสำนึกของความเป็นครูว่ามีลักษณะเหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไร

2.3 ควรนำการใช้โปรแกรมพัฒนาเพื่อเข้ามาช่วยในการเก็บข้อมูลเพิ่มเติม ด้วยการใช้เทคนิคการให้คำปรึกษาเข้ามาช่วย

เอกสารอ้างอิง

กรกช วิชัย. (2551). การพัฒนาแบบทดสอบวัดเหตุผลเชิง

จริยธรรมด้านความรับผิดชอบ ความเมตตา
กรุณา และความยุติธรรมของครูในโรงเรียนสังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพะเยา เขต 1.
ปริญญาานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิตสาขาวิเทศ
การศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

จุฑา บุรีภักดี. (2547). มนุษย์สัมพันธ์สำหรับครู: ครูที่ดี
จำเป็นอย่างไรที่จะต้องมีมนุษย์สัมพันธ์.
กรุงเทพฯ: คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ
สวนสุนันทา.

เฉลิมพงศ์ มีสมนัยและคณะ. (2554). การบริหารทรัพยากร
มนุษย์. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

ชฎาภา ประเสริฐทรง. (2554). ประสิทธิผลของการใช้
รูปแบบการให้คำปรึกษากลุ่มพฤติกรรมความรู้คิด
เพื่อเสริมสร้างจิตสำนึกในการป้องกันโรคเอดส์.
ปริญญาานิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิตสาขาจิตวิทยา
การให้คำปรึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทร
วิโรฒ.

ชนาธิป พรกุล. (2554). การสอนกระบวนการคิด ทฤษฎี
และการนำไปใช้. กรุงเทพฯ: วี. พรินท์.

ชัยวัฒน์ วงศ์อาษา. (2556). การเห็นคุณค่าในตนเอง.
สืบค้น เมื่อ 8 เมษายน 2558, จาก
<http://ns2.ph.mahidol.ac.th/phklb/knowledgefiles/Selfteem.pdf>

ธีรศักดิ์ อัครบวร. (2545). ความเป็นครูไทย. กรุงเทพฯ: ก.
พลพิมพ์.

พลพงศ์ สุขสว่าง. (2556). โมเดลสมการโครงสร้าง. พิมพ์
ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: วัฒนาพานิช.

นฤมล บุณนิม. (2545). จากภูมิปัญญาครูไทยสู่การพัฒนา
ครู. วารสารวิทยาจารย์. 100(12).

นิตยา กัณณิกภรณ์. (2553). การศึกษาปัจจัยบางประการ
ที่ส่งผลต่อการพัฒนาตนเองตามจรรยาบรรณ
วิชาชีพข้าราชการครู สังกัดกรุงเทพมหานคร.
ปริญญา นิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิตสาขาวิชาการ

วิจัยและสถิติทางการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนคริน
ทรวิโรฒ.

นิเชต สุนทรพิทักษ์. (2550). เส้นทาง...ครู. พิมพ์ครั้งที่ 1.
พระนครศรีอยุธยา: เทียนวัฒนาพรินต์.

ปราชญา กล้าผจญ. (2550). คุณธรรม จริยธรรม
จรรยาบรรณวิชาชีพ. กรุงเทพฯ: ข้าวฟ่าง.

ปริยาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2546). จิตวิทยาการศึกษา.
กรุงเทพฯ: ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ.

พจนานุกรม. พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.
2554. สืบค้นเมื่อ 30 ตุลาคม 2556, จาก

<http://www.royin.go.th/dictionary/>

พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว. (2541). ข้าราชการไทย “ความสำนึก
และอุดมการณ์”. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ:
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

รัศมี สีหะนันท์. (2551). การประเมินสมรรถนะความเป็นครู
ของข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่
การศึกษาอุบลราชธานี เขต 3. การศึกษาค้นคว้า
ด้วยตนเองการศึกษามหาบัณฑิต
การศึกษาเพื่อพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏ
อุบลราชธานี.

ราชบัณฑิตยสถาน. (2546). พจนานุกรมฉบับ
ราชบัณฑิตยสถาน ปี พ.ศ. 2542. กรุงเทพฯ:
นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์.

วิไล ตั้งจิตสมคิด. (2557). ความเป็นครู. พิมพ์ครั้งที่ 4.
กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.

สถาบันพัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา.
(2549). ยุทธศาสตร์การพัฒนาคูและบุคลากร
ทางการศึกษา ปี 2549-2551. กรุงเทพฯ:
สำนักปลัดกระทรวง.

สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต. (2556). ทฤษฎีและเทคนิคการปรับ
พฤติกรรม. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ:
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สันติ บุญภิรมย์ (2557). ความเป็นครู. กรุงเทพฯ: ทริปปี้ล
เอ็ดดูเคชั่น.

สาธิตา สำราญรัมย์. (2553). การพัฒนาแบบวัดจิตสำนึก
การอนุรักษ์ทรัพยากร สำหรับนักเรียนชั้น

มัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสังกัด
กรุงเทพมหานคร. ปริญญาบัตรการศึกษา
มหาบัณฑิต สาขาการวัดผลการศึกษา
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

สายฤดี วรกิจโกศาทร และคณะ. (2554). การพัฒนา
หลักสูตรสำหรับโรงเรียนปฐมวัยในการสร้าง
ทักษะนิสัยแห่ง ปัญญาของเด็กไทย. กรุงเทพฯ:
มหาวิทยาลัยมหิดล.

สุขวสา ยอดกมล. (2552). รู้ครูรู้นักเรียน. ภาควิชาหลักสูตร
และการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรี
นครินทรวิโรฒ.

สร้างทักษะนิสัยแห่ง ปัญญาของเด็กไทย. กรุงเทพฯ:
มหาวิทยาลัยมหิดล.

Davis, Brent. (2005). Teacher as ‘Consciousness of
the Collective’ Complexity and
Education. Retrieved December 30,
2015, from
[http://ejournals.library.ualberta.ca/index.
php/complicity/article/view/8732/705](http://ejournals.library.ualberta.ca/index.php/complicity/article/view/8732/705)

Robert, F Hessong et al. (1999). Sample Size in
Factor Analysis. Psychological Methods.
Retrieved December 30, 2015, from
[http://psychology.ucdavis.edu/labs/Wida
man /mypdfs/wid096.pdf](http://psychology.ucdavis.edu/labs/Widaman/mypdfs/wid096.pdf)

Mitra, A. (1998). Fundamentals of Quality Control
and Improvement. New Jersey :
Prentice Hall, Inc. Place-Consciousness

Saheb Ali, H.N. (2014). Quality Consciousness And
Culture In Teacher Education. Review
of Literature Impact Factor. Retrieved
December 30, 2015, from
[http://reviewsofliterature.org/UploadArtic
le/128.pdf](http://reviewsofliterature.org/UploadArticle/128.pdf)

การพัฒนาความสามารถในการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษตามความต้องการจำเป็นของครู :
กรณี ศึกษาโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 1¹

THE DEVELOPMENT OF ENGLISH LEARNING MANAGEMENT ABILITY BASE ON TEACHER NEEDS : THE CASE STUDY OF SCHOOL UNDER OFFICE OF CHIANGMAI PRIMARY EDUCATION SERVICE AREA OFFICE 1

เดช สารจันทร์²

DETC SARACHAN

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาการปฏิบัติการพัฒนาความสามารถในการจัดการเรียนรู้ตามผลการประเมินความต้องการจำเป็นของครูผู้สอนภาษาอังกฤษในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่เขต 1 2) เพื่อศึกษาผลการพัฒนาความสามารถ ในการจัดการเรียนรู้ตามผลการประเมินความต้องการจำเป็นก่อนและหลังการพัฒนาของครูผู้สอนภาษาอังกฤษ ประชากร คือ ครูผู้สอนภาษาอังกฤษในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 1 จำนวน 102 คน เครื่องมือ ได้แก่ แบบสอบถามความต้องการจำเป็นในการพัฒนาเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scales) 5 ระดับ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .93 แบบประเมินความสามารถในการจัดการเรียนรู้ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scales) 3 ระดับ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .85 และ แบบบันทึกข้อมูลการนิเทศ เป็นแบบเติมคำในช่องว่าง การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ด้วยการหาความถี่ ค่าดัชนีความต้องการจำเป็น Priority Needs Index (PNI) (แบบปรับปรุง) ค่าเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ t – test (Dependent)

ผลการวิจัย 1) ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอนภาษาอังกฤษ ได้แก่ การได้รับการสนับสนุนสื่อการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ การสนับสนุนวัสดุหรืองบประมาณสำหรับการจัดทำสื่อการเรียนรู้ การปฏิบัติการณ์ให้คำปรึกษาและติดตามผลการจัดการเรียนรู้ของครูร่วมกันระหว่างศึกษานิเทศก์กับทีมวิทยากรชาวไทยและชาวต่างประเทศอย่างสม่ำเสมอ การแสดงความชื่นชมและมอบรางวัลสำหรับครูผู้สอนภาษาอังกฤษที่ผ่านเกณฑ์การประเมินความสามารถในการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ การประชุมปฏิบัติการจัดทำสื่อการเรียนรู้ร่วมกัน การประชุมปฏิบัติการเกี่ยวกับการสร้างเครื่องมือวัดผลการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ การเรียนรู้เกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้ออนไลน์ การจัดอบรมครูผู้สอนภาษาอังกฤษเกี่ยวกับทักษะการฟัง พูด อ่าน เขียน กับวิทยากรชาวต่างประเทศเจ้าของภาษา การประชุมปฏิบัติการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ การประชุมปฏิบัติการเกี่ยวกับการสร้างและการใช้เกม เพลง และกิจกรรมเสริมทักษะการใช้ภาษาอังกฤษ และการจัดอบรมครูผู้สอนภาษาอังกฤษเกี่ยวกับทักษะการฟัง พูด อ่าน เขียน กับวิทยากรชาวไทย การดำเนินการพัฒนาความสามารถใน

¹ บทความเป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัย สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะสังคมศาสตร์และศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยนอร์ท - เชียงใหม่ ประจำปีการศึกษา 2559

² อาจารย์ประจำสาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะสังคมศาสตร์และศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยนอร์ท - เชียงใหม่
Email: detch2502@hotmail.com

การจัดการเรียนรู้ของครูได้ดำเนินการตามผลการวิเคราะห์ดัชนีความต้องการจำเป็น ทั้งรายบุคคลและรายกลุ่ม ในโครงการ
พัฒนาการเรียนการสอนภาษาอังกฤษเพื่อเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ประจำปีงบประมาณ 2557- 2558 2) ผลการ
ประเมินความสามารถในการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษของครูผู้สอนภาษาอังกฤษหลังการพัฒนาครูมีความสามารถในการจัดการ
เรียนรู้สูงกว่าก่อนการพัฒนา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยก่อนการพัฒนาอยู่ในระดับปานกลาง หลังการพัฒนาอยู่
ในระดับมาก

คำสำคัญ : การพัฒนา, ความสามารถในการจัดการเรียนรู้, ความต้องการจำเป็น

ABSTRACT

The objectives of this research were 1) Study the implementation of English learning management ability development for Teacher in School under office of Primary Education Service Area office 1. 2) Study the result of pre – post English learning management ability development base on teacher needs. Population were 102 English teachers in School under office of Primary Education Service Area office 1. The research instruments were 1) The questionnaire of needs, 5 levels rating scales, The correlation is .93. 2) The ability evaluation form of learning management, 3 levels rating scales, The correlation is .85. And 3) The supervision recording form. The qualitative data were analyzed by content analysis; Priority Needs Index, Frequency, Mean, Standard deviation and t – test (Dependent) for quantitative data.

The results of research were shown as the followings:

1. The needs of English learning management ability development were: 1) Supporting medias and materials for English learning 2) Supporting materials or budget for making English media 3) Supervision following and advising in English learning management of English teacher with native speaker and Thai instructor regularly 4) Reward the English teachers who have practical results of English learning management through defined criteria. 5) English media workshop 6) Evaluation tools operating workshop 7) English learning online resources workshop 8) Training on the skill of listening , speaking , reading and writing with native speaker instructor 9) Lesson plan workshop 10) Training activities to increase English learning such as: games, music and 11) Training on the skill of listening , speaking , reading and writing with Thai instructor . The implementation of English learning management ability development base on teacher needs in the project for Asian community readiness during budget year of 2014 – 2015 by individual and group working.

2. The result of English learning management ability evaluation. Revealed that post – implementation higher than pre - implementation at .01 level significant, The pre - implementation was at moderate level and much level in post – implementation.

Keywords: Development, Learning management ability, Needs

บทนำ

ภาษาอังกฤษเป็นภาษาสากลที่นิยมใช้เป็นภาษากลางในการสื่อสารไปเกือบทั่วโลก ทั้งในฐานะที่เป็นเครื่องมือที่จะเข้าถึงแหล่งวิทยาการต่างๆ และค้นคว้าความรู้ใหม่ๆ ซึ่งปัจจุบัน มีคนทั่วโลกใช้ภาษาอังกฤษเป็นหลักในการสื่อสารถึงจำนวน 2,000 ล้านคน หรือ 1 ใน 3 ของประชากรของโลก จึงเป็นความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะส่งเสริมให้ประชากรไทยได้เรียนรู้ภาษาอังกฤษในระดับที่จะสื่อสารได้ เป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ และการประกอบอาชีพ ตลอดจนการเจรจาต่อรองสำหรับการแข่งขันด้านเศรษฐกิจ และสังคมในเวทีสากล

ความสำคัญของภาษาอังกฤษดังกล่าว กระทรวงศึกษาธิการจึงได้กำหนดให้ภาษาอังกฤษ เป็นกลุ่มสาระการเรียนรู้หลัก ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 โดยกำหนดเป้าหมายเพื่อพัฒนาผู้เรียนในด้านความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษตั้งแต่วัยเด็ก แต่จากการติดตามผลการดำเนินงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่เขต 1 (2555 : น. 2) พบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไม่เป็นที่น่าพึงพอใจ คือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่นๆ และต่ำกว่าผลสัมฤทธิ์ระดับประเทศ การที่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนต่ำ จำเป็นต้องทบทวนสภาพการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่เขต 1 ว่าต้องมีการปรับปรุงหรือพัฒนาในส่วนใดบ้าง โดยเฉพาะความสามารถของครูผู้สอน ทั้งในด้านความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษและความสามารถในการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษเพราะครูผู้สอนเป็นบุคคลที่ใกล้ชิดกับผู้เรียน และมีบทบาทสำคัญในการสร้างการเรียนรู้แก่ผู้เรียน การพัฒนาครูให้มีความสามารถพัฒนาตนเองเพื่อการพัฒนาที่มีประสิทธิภาพ รู้จักการแก้ปัญหา ดำเนินการจัดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบในอนาคตจะสามารถพัฒนาศักยภาพการเรียนรู้ของผู้เรียนได้สูงสุด ย่อมเป็นแนวทางที่สำคัญสำหรับการ

พัฒนาคุณภาพผู้เรียน สอดคล้องกับแนวคิดของ มณีนีภา ชูติบุตร (2553 : น.1 - 2) และ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2554 : น. 26) เสนอแนวคิดที่ตรงกันว่า ปัจจัยหลักในการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามที่ต้องการคือ ตัวครู โดยครูต้องมีความรู้และความสามารถในการจัดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ เพราะคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียนขึ้นอยู่กับคุณภาพของครูเป็นสำคัญ การที่ผู้เรียนจะมีคุณภาพได้นั้นครูเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญ ครูจึงควรได้รับการพัฒนาให้มีคุณภาพโดยเฉพาะอย่างยิ่งเรื่องความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้แม้ว่าในปัจจุบันนี้ครูจะมีภาระงานมาก ทั้งด้านการจัดการเรียนรู้ การทำโครงการต่าง ๆ ที่หน่วยงานทั้งภายในและภายนอกมอบให้สถานศึกษาดำเนินการ และถึงแม้ว่าโครงการที่ท่าจะมีส่วนร่วมในการพัฒนาผู้เรียนก็ตาม แต่ด้วยข้อจำกัดในการทำหน้าที่ของครูรวมถึงปัญหาการขาดแคลนครูของสถานศึกษา ส่งผลให้คุณภาพด้านการจัดการเรียนรู้ของครูลดน้อยลงไปถึงแม้ว่าในด้านความรู้จะได้รับการอบรมอยู่เป็นประจำก็ตาม ดังนั้นวิธีการที่จะช่วยพัฒนาคุณภาพครู คือการทำให้ครูมีความสามารถ (ปฏิบัติได้)

สำหรับการพัฒนาครูให้ได้ผลนั้น วีระชัย จิระชาติ (2556 : น. 2) ได้เสนอแนะว่า การพัฒนาครูต้องให้เกิดผลที่ผู้เรียน ควรดำเนินการพัฒนาตามสภาพปัญหาความต้องการจำเป็นของครู รูปแบบการพัฒนาครูต้องมีความหลากหลายให้เหมาะสมกับสภาพการปฏิบัติงานของครู ทั้งการให้ความรู้ การสนับสนุนการทำงาน การติดตามให้กำลังใจจากสภาพความสำคัญของภาษาอังกฤษที่มีต่อคนในสังคมไทยในปัจจุบัน ปัญหาด้านการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่เขต 1 และแนวทางการพัฒนาคุณ การเรียนรู้ภาษาอังกฤษของผู้เรียนผ่านกระบวนการพัฒนาความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของครู ดังนั้นแล้วข้างต้น ผู้วิจัยปฏิบัติหน้าที่ศึกษานิเทศก์ ผู้รับผิดชอบในการพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ภาษาอังกฤษของผู้เรียนผ่านกระบวนการนิเทศเพื่อพัฒนาความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอนภาษาอังกฤษ ตระหนักในความจำเป็น และสนใจที่จะศึกษาการพัฒนาความสามารถใน

การจัดการเรียนรู้ตามความต้องการจำเป็นของครูผู้สอน
ภาษาอังกฤษในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 1 ต่อไป

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

การทบทวนวรรณกรรมและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาครู

การพัฒนาครูเกี่ยวข้องกับทฤษฎีการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ (Theories of Adult Learning) ดังนั้นผู้หนึ่งที่เห็นหน้าที่โดยตรงในการพัฒนาครูควรมีความรู้เกี่ยวกับการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ ซึ่ง Glickman and Others (2004 : p. 52) กล่าวสรุปว่า พัฒนาการการเรียนรู้ของผู้ใหญ่เป็นไปตามลำดับขั้น ถ้าจะเปลี่ยนแปลงการเรียนรู้ของผู้ใหญ่จำเป็นต้องคำนึงถึงกระบวนการเปลี่ยนแปลง รวมทั้งลักษณะความรู้ความสามารถและความสัมพันธ์ของผู้ใหญ่กับสภาพแวดล้อมด้วย และ Wiles and Bondi (2004 : p. 152-153) กล่าวถึงหลักการเรียนรู้ของผู้ใหญ่นี้

1. การเรียนรู้ของผู้ใหญ่ อาศัยประสบการณ์ที่ได้สั่งสมมาเป็นพื้นฐานในการเรียนรู้
2. การส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ต้องคำนึงถึงความต้องการของผู้ใหญ่เป็นหลักรวมทั้งประโยชน์โดยตรงต่องานที่ต้องรับผิดชอบ
3. การอธิบายเนื้อหาสาระควรดำเนินการช้าๆ เพราะผู้ใหญ่ต้องใช้เวลาในการคิดไตร่ตรองมากขึ้น
4. ผู้ใหญ่จะมีความรู้สึกลัวจะเสียหน้าเสมอ
5. ผู้ใหญ่จะเรียนรู้ดีขึ้น ถ้ามีส่วนร่วมและได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันโดยอิสระ
6. ควรใช้เวลาในการเรียนรู้ของผู้ใหญ่มากขึ้น
7. ควรจัดการทรัพยากรแหล่งเรียนรู้ให้พอเพียง
8. ผู้ใหญ่ที่มีการพัฒนาความเชื่อของตนเองมาแล้วยากที่จะเปลี่ยนแปลง
9. ผู้ใหญ่มีเจตคติและจุดอ่อนที่แตกต่างกัน

ผู้ใหญ่เช่นเดียวกับเด็ก มีความบกพร่องในการเรียนรู้และมีวิธีการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน การให้การเรียนรู้แก่ผู้ใหญ่ ควรเป็นไปตามลำดับขั้นของการพัฒนา แต่ให้สัมพันธ์กับความต้องการของผู้ใหญ่ ผู้ใหญ่มักจะสนใจเรื่องอื่นๆ ที่ไม่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้เสมอ บางครั้งผู้ใหญ่ใช้โอกาสทางการศึกษาเพื่อสมาคมกับบุคคลอื่น ผู้ใหญ่มีแนวโน้มที่จะกังวลใจและขาดความมั่นใจ ผู้ใหญ่

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

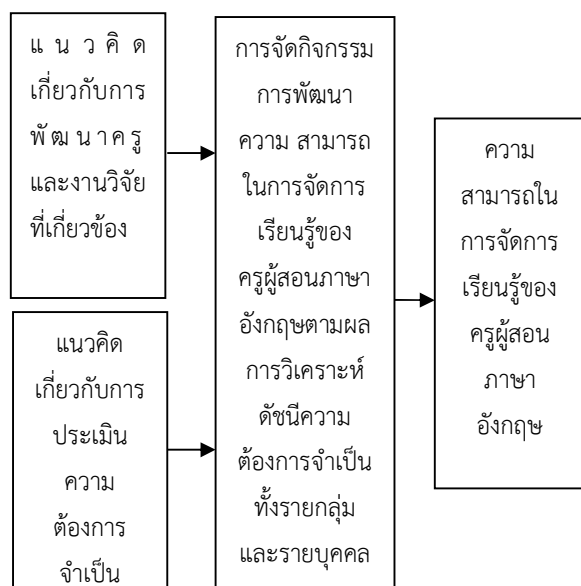
1. เพื่อศึกษาการปฏิบัติการพัฒนาความสามารถในการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษของครูผู้สอนภาษาอังกฤษในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 1

2. เพื่อศึกษาผลการพัฒนาความสามารถในการจัดการเรียนรู้ตามผลการประเมินความต้องการจำเป็นก่อนและหลังการพัฒนาของครูผู้สอนภาษาอังกฤษ

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยศึกษาแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนาครู หลักการแนวคิดเกี่ยวกับการประเมินความต้องการจำเป็นและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ

การพัฒนาความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของครู เพื่อนำมากำหนดแนวทางในการพัฒนาความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอนภาษาอังกฤษ โดยกำหนดเป้าหมายของการพัฒนา คือ ความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอนภาษาอังกฤษสรุปเป็นแผนภูมิ ดังนี้

จะมีส่วนรับผิดชอบในการเรียนรู้ของตนเอง ไม่ชอบการบังคับ

ผู้ใหญ่ชอบเรียนเป็นกลุ่มและเรียนรู้ด้วยการฝึกปฏิบัติควบคู่กับวิธีอื่นๆ

ดังนั้นผู้นิเทศจึงควรกำหนดแนวทางในการจัดกิจกรรมการพัฒนาครู โดยต้องคำนึงถึงความต้องการธรรมชาติตามวัยระดับความสามารถในการพัฒนาการ

1. วัตถุประสงค์ที่เป็นอยู่จริงในปัจจุบัน (what is)
2. หาความแตกต่างระหว่างข้อมูลที่ได้จากข้อ 1 และข้อ 2

3. หาสาเหตุหรือเหตุผลที่ทำให้เกิดความแตกต่าง
4. จัดลำดับความสำคัญของปัญหา

สำหรับเทคนิคการประเมินความต้องการจำเป็นมีดังนี้

1. การสำรวจ (Survey)
2. เทคนิคการจัดเรียงลำดับความสำคัญของปัญหา (Priority Setting)
3. การใช้กระบวนการกลุ่ม (Group Process)
4. การวิเคราะห์สาเหตุที่ทำให้เกิดความต้องการจำเป็น เช่น การใช้แผนภูมิแก๊งปลา (Fish boning)

2. แนวคิดเกี่ยวกับการประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาครู

การประเมินความต้องการจำเป็น หมายถึง กระบวนการที่สะท้อนให้เห็นความแตกต่างระหว่างสิ่งหรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในปัจจุบันกับสิ่งที่คาดหวังจะเกิดขึ้น เพื่อนำผลการประเมินมาใช้กำหนดแนวทางหรือวิธีการสำหรับแก้ปัญหาหรือพัฒนางาน ซึ่ง สุวิมล ว่องวานิช (2550: น.105 - 132) ได้เสนอขั้นตอนการประเมินความต้องการจำเป็น ดังนี้

1. กำหนดสิ่งที่มุ่งหวัง (What Should Be)

ความเสี่ยง (Risk Assessment) การวิเคราะห์แนวโน้ม (Trend Analysis) การวิเคราะห์ผลกระทบไขว้ (Cross - Impact Analysis)

2. เทคนิคการจัดเรียงลำดับความสำคัญของปัญหา (Priority Setting)

3. การใช้กระบวนการกลุ่ม (Group Process)

4. การวิเคราะห์สาเหตุที่ทำให้เกิดความต้องการจำเป็น เช่น การใช้แผนภูมิแก๊งปลา (Fish boning)

5. เทคนิคเกี่ยวกับทางเลือกในการแก้ไขปัญหามulti - Attribute Utility Technique)

6. เทคนิคเกี่ยวกับการศึกษาผลกระทบทางเลือกเป็นเทคนิคเกี่ยวกับการวิเคราะห์อนาคต เช่น วิเคราะห์งาน (Task Analysis) การประเมินความเสี่ยง (Risk Assessment) การวิเคราะห์แนวโน้ม (Trend Analysis) การวิเคราะห์ผลกระทบไขว้ (Cross - Impact Analysis)

7. เทคนิคการสร้างแผนที่มโนทัศน์ (Concept Mapping Technique)

8. เทคนิคเสียงจากภาพ (Photo voice Technique)

จากทั้ง 8 เทคนิควิธีนี้ ผู้วิจัยใช้เทคนิคที่ 2 คือ เทคนิคการจัดเรียงลำดับความสำคัญของปัญหากับการวิจัยครั้งนี้ ซึ่ง Witkin (1994 : P. 5) กล่าวว่า การจัดเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นที่นิยมใช้มาก คือ การจัดเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นที่ได้จากการสำรวจและแบ่งวิธีการตามลักษณะข้อมูลที่ได้มาเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ ข้อมูลจากการตอบสนองเดี่ยว (Single - Respond) และข้อมูลจากการตอบสนองคู่ (Multiple Data Sets) ผู้วิจัยใช้ข้อมูลจากการตอบสนองคู่ และดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลความต้องการจำเป็นด้วยวิธี Priority Needs Index (PNI) (แบบปรับปรุง) โดยมีสูตรการคำนวณ ดังนี้

$$PNI_{\text{modified}} = (I - D) / D$$

เมื่อ PNI_{modified} แทน ค่าดัชนีการจัดเรียงลำดับของความสำคัญของความต้องการจำเป็น

I แทน คะแนนเฉลี่ยสภาพที่คาดหวัง

D แทน คะแนนเฉลี่ยสภาพที่เป็นจริง

3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

3.1 ลลิตา ภูทอง (2552 : น. 55) เรื่อง รูปแบบ
การจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในโรงเรียน
ประถมศึกษา เขตภาคเหนือตอนบน

3.2 นพมาศ หงษาชาติ (2553 : น. 73) เรื่อง การ
พัฒนารูปแบบการอบรมครูผู้สอนภาษาอังกฤษในระดับ
ประถมศึกษาของจังหวัดฉะเชิงเทรา โดยบูรณาการแนวคิด
ทฤษฎีภาษาศาสตร์ยุคหลังสมัยใหม่

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ ดำเนินการเป็น 2 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาการปฏิบัติการพัฒนา
ความสามารถในการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษของครูผู้สอน
ภาษาอังกฤษในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 1 โดยการศึกษาจากประชากร
จำนวน 102 คน โดยผู้วิจัยดำเนินการประเมินความ
ต้องการจำเป็นของครูผู้สอนภาษาอังกฤษและดำเนินการ
พัฒนาความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของครูตามผลการ
วิเคราะห์ดัชนี ความต้องการจำเป็นในระดับมาก (2.01 ขึ้น
ไป) ทั้งรายบุคคลและรายกลุ่มในโครงการพัฒนาการเรียนการ
สอนภาษาอังกฤษเพื่อเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน
ประจำปีงบประมาณ 2557- 2558 โดยการจัดลำดับ
ความสำคัญจำเป็นของกิจกรรมที่ต้องดำเนินการก่อนหลัง
จากการพิจารณาจำนวนมากน้อยของครูที่มีความต้องการ
จำเป็นระดับมาก เป็นอันดับแรก กรณีที่มีจำนวนครูเท่ากัน
ผู้วิจัยพิจารณาจากค่าดัชนีความต้องการจำเป็น (PNI) มากไป
หาน้อย เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ แบบสอบถาม
ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาครูผู้สอนภาษาอังกฤษ
เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scales) 5 ระดับ
มีค่าดัชนีความสอดคล้องทุกรายการ เท่ากับ 1 และมีค่า
ความเชื่อมั่นเท่ากับ .93 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพโดย
การวิเคราะห์เนื้อหา และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณเพื่อหา
ค่าดัชนีความต้องการจำเป็นด้วยการวิเคราะห์ Priority
Needs Index (PNI) (แบบปรับปรุง) แล้วนำเสนอเป็น
ความถี่ และค่า PNI

ระยะที่ 2 การศึกษาผลการพัฒนาความสามารถใน
การจัดการเรียนรู้ตามผลการประเมินความต้องการจำเป็น
ก่อนและหลังการพัฒนาของครูผู้สอนภาษาอังกฤษ จำนวน
102 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ แบบประเมิน
ความสามารถในการจัดการเรียนรู้เป็นแบบมาตราส่วน
ประมาณค่า 3 ระดับ มีค่าดัชนีความสอดคล้องทุกรายการ
เท่ากับ 1 และมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .85 และ แบบบันทึก
การนิเทศ การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการวิเคราะห์
เนื้อหา และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณโดยการหาค่าเฉลี่ย
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ t – test (Dependent)

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์และจัดลำดับความต้องการจำเป็น
ในการพัฒนาความสามารถในการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ
ของครูผู้สอนภาษาอังกฤษในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 1 ปรากฏผล ดังนี้

ตาราง 1 แสดงผลการประเมินความต้องการจำเป็นในการ
พัฒนาความสามารถในการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษของ
ครูผู้สอนภาษาอังกฤษ

รายการ	จำนวน (คน)	PNI
1. การได้รับการสนับสนุนสื่อ การเรียนรู้ภาษาอังกฤษ	102	3.78
2. การสนับสนุนวัสดุ หรือ งบประมาณสำหรับการจัดทำ สื่อการเรียนรู้	102	3.51
3.การปฏิบัติการนิเทศให้ คำปรึกษาและติดตามผลการ จัดการเรียนรู้ของครู ร่วมกัน ระหว่างศึกษานิเทศก์กับทีม วิทยากรชาวไทยและชาว ต่างประเทศอย่างสม่ำเสมอ	102	3.20
4. การประชุมปฏิบัติการจัดทำ สื่อการเรียนรู้ร่วมกัน	91	3.37

5. การประชุมปฏิบัติการ เกี่ยวกับการสร้างเครื่องมือ วัดผลการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ	86	3.29
6. การเรียนรู้เกี่ยวกับแหล่ง เรียนรู้ออนไลน์	83	3.31
7. การจัดอบรมครูผู้สอน ภาษาอังกฤษเกี่ยวกับทักษะ การฟัง พูด อ่าน เขียน กับ วิทยากรชาวต่างประเทศ เจ้าของภาษา	74	3.54
8. การแสดงความชื่นชมและ มอบรางวัลสำหรับครูผู้สอน ภาษาอังกฤษที่ผ่านเกณฑ์ การประเมินความสามารถ ในการจัดการเรียนรู้ ภาษาอังกฤษ	74	2.98
9. การประชุมปฏิบัติการจัดทำ แผนการจัดการเรียนรู้	61	3.28
10. การประชุมปฏิบัติการ เกี่ยวกับการสร้างและการ ใช้เกม เพลง และกิจกรรม เสริมทักษะการใช้ภาษา อังกฤษ	58	2.83
11. การจัดอบรมครูผู้สอน ภาษาอังกฤษเกี่ยวกับ ทักษะการฟัง พูด อ่าน เขียน กับวิทยากรชาวไทย	28	3.16

จากตาราง 1 พบว่า มีกิจกรรมการพัฒนา
ความสามารถในการจัดการเรียนรู้ที่เป็นความต้องการจำเป็น
สำหรับครูผู้สอนภาษาอังกฤษ ตามค่าดัชนีความต้องการ
จำเป็นระดับมากขึ้นไป จำนวน 11 กิจกรรม โดยกิจกรรมที่
เป็นความต้องการจำเป็นของครูผู้สอนภาษาอังกฤษมากที่สุด
ได้แก่ การได้รับการสนับสนุนสื่อการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ
สำหรับกิจกรรมที่เป็นความต้องการจำเป็นของครูผู้สอน

ภาษาอังกฤษน้อยที่สุด คือ การจัดอบรมครูผู้สอน
ภาษาอังกฤษเกี่ยวกับทักษะการฟัง พูด อ่าน เขียน กับ
วิทยากรชาวไทย

2. ผลการพัฒนาความสามารถในการจัดการเรียนรู้
ตามผลการประเมินความต้องการจำเป็นก่อนและหลังการ
พัฒนาของครูผู้สอนภาษาอังกฤษ ปรากฏผล ดังนี้

ตาราง 2 แสดงผลการประเมินความสามารถในการ
จัดการเรียนรู้ก่อนและหลังการพัฒนา

การประเมิน ความ สามารถในการ จัดการ เรียนรู้	ค่า เฉลี่ย	ส่วน เบี่ยง เบน มาตรฐาน	การ แปล ความ หมาย	t-test
ก่อนการ พัฒนา	0.68	0.15	ปาน กลาง	5.168 **
หลังการ พัฒนา	1.63	0.19	มาก	

$$\alpha \geq .01$$

จากตาราง 2 พบว่า หลังการพัฒนาครูผู้สอน
ภาษาอังกฤษมีความสามารถในการจัดการเรียนรู้สูงกว่าก่อน
การพัฒนาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยก่อนการ
พัฒนาครูผู้สอนภาษาอังกฤษ มีผลการประเมินความสามารถ
ในการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ อยู่ในระดับปานกลาง และ
ภายหลังการพัฒนาครูผู้สอนภาษาอังกฤษมีผลการประเมิน
ความสามารถในการจัดการเรียนรู้อยู่ในระดับมาก

สรุปผลการวิจัย

1. การปฏิบัติการพัฒนาความสามารถในการจัดการ
เรียนรู้ที่เป็นความต้องการจำเป็นในระดับมากของครู ผู้สอน
ภาษาอังกฤษ มีจำนวน 11 กิจกรรมตามลำดับ ได้แก่
1) การได้รับการสนับสนุนสื่อการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ
2) การสนับสนุนวัสดุหรืองบประมาณสำหรับการจัดทำสื่อ
การเรียนรู้ 3) การปฏิบัติการนิเทศให้คำปรึกษาและติดตาม

ผลการจัดการเรียนรู้ของครูร่วมกันระหว่างศึกษานิเทศก์กับ
ทีมวิทยากรชาวไทยและชาวต่างประเทศอย่างสม่ำเสมอ 4)
การแสดงความคิดเห็นและมอบรางวัลสำหรับครูผู้สอน
ภาษาอังกฤษที่ผ่านเกณฑ์การประเมินความสามารถในการ
จัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ 5) การประชุมปฏิบัติการจัดทำ
สื่อการเรียนรู้ร่วมกัน 6) การประชุมปฏิบัติการเกี่ยวกับการ
สร้างเครื่องมือวัดผลการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ 7) การเรียนรู้
เกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้ออนไลน์ 8) การจัดอบรมครูผู้สอน
ภาษาอังกฤษเกี่ยวกับทักษะการฟัง พูด อ่าน เขียน กับ
วิทยากรชาวต่างประเทศเจ้าของภาษา 9) การประชุม
ปฏิบัติการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ 10) การประชุม
ปฏิบัติการเกี่ยวกับการสร้างและการใช้เกม เพลง และ
กิจกรรมเสริมทักษะการใช้ภาษาอังกฤษ และ 11) การจัด
อบรมครูผู้สอนภาษาอังกฤษเกี่ยวกับทักษะการฟัง พูด อ่าน
เขียน กับวิทยากรชาวไทย

2. ผลการประเมินความสามารถในการจัดการเรียนรู้
ของครูผู้สอนภาษาอังกฤษ หลังการพัฒนาครูผู้สอน
ภาษาอังกฤษมีความสามารถในการจัดการเรียนรู้สูงกว่าก่อน
การพัฒนาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยก่อนการ
พัฒนาอยู่ในระดับปานกลาง และหลังการพัฒนาอยู่ในระดับ
มาก

อภิปรายผล

การวิจัยครั้งนี้มีประเด็นที่น่าสนใจในการ
อภิปรายผล ดังนี้

1. การพัฒนาความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของ
ครูผู้สอนภาษาอังกฤษ ตามคำดัชนีความต้องการจำเป็น
ระดับมากขึ้นไป จำนวน 11 กิจกรรม โดยกิจกรรมที่เป็น
ความต้องการจำเป็นของครูผู้สอนภาษาอังกฤษมากที่สุด คือ
การได้รับการสนับสนุนสื่อการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ ทั้งนี้
เนื่องจากครูผู้สอนภาษาอังกฤษส่วนใหญ่ต้องการการ
สนับสนุนปัจจัยจากหน่วยงานต้นสังกัด เพื่อเป็นการ
อำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนรู้ให้แก่ครู สอดคล้อง
กับผลการวิจัยของ ลลิตา ภูทอง (2552 : น. 55) ซึ่งได้
ดำเนินการวิจัยเรื่องรูปแบบการจัดการเรียนการสอน
ภาษาอังกฤษในโรงเรียนประถมศึกษาเขตภาคเหนือตอนบน

พบว่า ครูผู้สอนภาษาอังกฤษ ร้อยละ 97.14 ต้องการได้รับ
การสนับสนุนปัจจัยสำหรับการจัดการเรียนการสอน
ภาษาอังกฤษ สำหรับการอบรมนั้น ครูส่วนใหญ่ต้องการที่
จะได้รับการอบรมจากวิทยากรชาวต่างประเทศเจ้าของภาษา
โดยตรงมากกว่าการอบรมจากวิทยากรชาวไทย อาจเป็น
เพราะครูผู้สอนต้องการได้รับประสบการณ์ด้านภาษาจาก
เจ้าของภาษาโดยตรง

2. ผลการพัฒนาความสามารถในการจัดการเรียนรู้
ก่อนและหลังการพัฒนาของครูผู้สอนภาษาอังกฤษ พบว่า
หลังการพัฒนาครูผู้สอนภาษาอังกฤษมีความสามารถในการ
จัดการเรียนรู้สูงกว่าก่อนการพัฒนาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
ที่ระดับ .01 โดยก่อนการพัฒนาอยู่ในระดับปานกลาง หลัง
การพัฒนาอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการ
ดำเนินการพัฒนาความสามารถของครูผู้สอนภาษาอังกฤษได้
ดำเนินการตามสภาพความต้องการจำเป็นของครูผู้สอน
อังกฤษในแต่ละคน ทำให้สามารถพัฒนาครูผู้สอน
ภาษาอังกฤษได้ตามเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ ครูผู้สอน
ภาษาอังกฤษมีความสนใจและให้ความร่วมมือในการพัฒนา
การดำเนินการดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดการพัฒนาครู
ของ จงกลณี ชูติมาเทวินทร์ (2542 : น. 21 – 27) และ
दनัย เทียนพุด (2545 : น. 36 – 40) ที่เสนอแนะว่า การ
พัฒนาบุคลากรควรเริ่มจากการดำเนินการประเมินความ
จำเป็นในการพัฒนา โดยเฉพาะความต้องการของบุคลากรที่
จะต้องเข้าร่วมโครงการ เพราะ ความต้องการจำเป็นถือเป็น
หัวใจสำคัญของการพัฒนาบุคลากร และผลการวิจัยครั้งนี้
สอดคล้องกับผลการวิจัยของ นพมาศ หงษาชาติ (2553 : น.
73)ซึ่งได้ดำเนินการวิจัย เรื่อง การพัฒนารูปแบบการอบรม
ครูสอนภาษาอังกฤษระดับประถมศึกษาของจังหวัด
ฉะเชิงเทรา โดยบูรณาการแนวคิดทฤษฎีภาษาศาสตร์ยุคหลัง
สมัยใหม่ พบว่า ครูที่เข้าร่วมโครงการพัฒนามีความสามารถ
ในการใช้ภาษาอังกฤษและมีความสามารถในการจัดการ
เรียนรู้ภาษาอังกฤษเพิ่มขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ควรดำเนินการพัฒนาครูตามสภาพความต้องการจำเป็นของครูผู้สอนแต่ละคน หากมีความต้องการจำเป็นที่ตรงกันหลายอย่าง ควรพิจารณาจัดลำดับความสำคัญของการดำเนินการร่วมกับครูผู้สอน

1.2 ควรชี้แจงทำความเข้าใจแก่ผู้บริหารโรงเรียนเพื่อให้รับทราบความจำเป็นในการพัฒนาและให้การสนับสนุนการปฏิบัติงาน

1.3 ควรดำเนินการกับกลุ่มเป้าหมายที่มีจำนวนน้อยก่อน แล้วขยายกลุ่มเป้าหมายให้มีปริมาณมากต่อไป

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

ควรดำเนินการศึกษาการพัฒนาความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของครูตามความต้องการจำเป็น ในกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่นหรือในพื้นที่อื่น ๆ ต่อไป

เอกสารอ้างอิง

จงกลณี ชูติมาเทวินทร์. (2542). การศึกษาอบรมเชิงพัฒนา. พี.เอ.อี.พี.วี. กรุงเทพมหานคร:

ดนัย เทียนพุฒ. (2545). การออกแบบและพัฒนาความรู้ในองค์กร. พิมพ์ครั้งที่ 2. นาโกต้า จำกัด.

นพมาศ หงษาชาติ. (2553). การพัฒนารูปแบบการอบรมครูสอนภาษาอังกฤษระดับประถมศึกษาของจังหวัดฉะเชิงเทรา โดยบูรณาการแนวคิดทฤษฎีภาษาศาสตร์ยุคหลังสมัยใหม่. วารสารศิลปศาสตร์ ปีที่ 2 ฉบับที่ 2 เดือน กรกฎาคม - ธันวาคม 2553. มหาวิทยาลัยราชภัฏฉะเชิงเทรา.

มณีนภา ชูติบุตร. (2553). การพัฒนาคุณภาพครูด้วยวิธีเสริมพลัง. กลุ่มนิเทศ ติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 3.

ลลิตา ภูทอง. (2552). รูปแบบการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในโรงเรียนประถมศึกษา เขตภาคเหนือตอนบน. คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้.

วีระชัย จิระชาติ. (2556). แนวทางการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา : ยุทธศาสตร์การพัฒนาครูและบุคลากรแนวใหม่. (ออนไลน์ : 26 กันยายน 2556)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 1. (2555). แผนปฏิบัติการนิเทศ ประจำปีงบประมาณ 2555. กลุ่มนิเทศ ติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่เขต 1. (เอกสารอัดสำเนา).

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2554). แนวการจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียน ระดับประถมศึกษา. กรุงเทพมหานคร:

สุวิมล ว่องวานิช. (2550). การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น. สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร:

Glickman & Others. (2004). Supervision of Instruction : A Developmental Approach. 4thed. Boston :Allyn& Bacon.

Wiles, Jon & Bondi, Joseph. (2004). Supervision : A Guide to Practice. 6thed. New Jersey : Pearson Prentice - Hall.

Witkin, B.R. (1994). Needs Assessment Since 1981 : The state of the practice. Evaluation Practice. 15(1) : 17 - 27.

การจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของกลุ่มทอผ้าย้อมสีธรรมชาติบ้านพันนา อำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดสกลนคร เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน¹

THE LOCAL WISDOM MANAGEMENT RELATING THE CULTURAL ARTS OF ON BAN PUNNA'S GROUP PRODUCING NATURAL-DAY FABRIC FOR THE SUSTAINABLE DEVELOPMENT, SAWANGDAENDIN DISTRICT, SAKON NAKHON PROVINCE

นางสาวรุจิรา พลแพงขวา², นางสาวสจี กุลธวัชวงศ์³, นางพรทิภา ชินภา⁴, นายเกียรติพร จันทโภาส⁵

MISS RUCHIRA PHOLPHAENGKWA, MISS SAJEE KULTAWATWONG, MRS. PUNTIPHA CHINNAPHA, MR. KIATTIPORN CHANTOPAS

รศ.ปรีชา รุทธโสธร⁶ ดร.นิตยา สุนทรสิริพงศ์⁷

ASSOC. PROF. PREECHA RUTHASOTHORN, DR. NITTAYA SUNTHONSIRIPHONG

นายธิตี เตชะไพโรจน์⁸, นางสาวนันทาภา เขาวงศ์ทอง⁹, นางพลอยไพลิน ต่อสหัสกุลเจริญ¹⁰

MR. THITI TECHAPAIRO, MISS. NANTAPA KAOWONGTHONG, MRS. PLOYPAILIN TORSAHAKULCHAROEN

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องการจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของกลุ่มทอผ้าย้อมสีธรรมชาติบ้านพันนา อำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดสกลนคร เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) กระบวนการจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นการทอผ้าย้อมสีธรรมชาติบ้านพันนา อำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดสกลนคร 2) แนวทางอนุรักษ์การทอผ้าย้อมสีธรรมชาติบ้านพันนา อำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดสกลนคร ให้คงอยู่สืบไป

งานวิจัยนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก ใช้คำถามแบบกึ่งโครงสร้าง การพูดคุยอย่างไม่เป็นทางการ การศึกษาจากเอกสารวิชาการต่าง ๆ และการสนทนากลุ่มย่อยจากประชากรที่เกี่ยวข้องจำนวน 80 คน ได้แก่ กลุ่มผู้รู้ กลุ่มผู้ปฏิบัติ และกลุ่มผู้ให้ข้อมูลทั่วไป วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้วิธีการสร้างข้อสรุปโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ผลการวิจัยพบว่า 1) เมื่อนำกระบวนการจัดการความรู้ทั้ง 7 ขั้นตอน ได้แก่ (1) การแสวงหาความรู้ (2) การสร้างความรู้ (3) การจัดเก็บและค้นคืนความรู้ (4) การถ่ายทอดความรู้และการใช้ประโยชน์ (5) การเข้าถึงความรู้ (6) การแบ่งปันแลกเปลี่ยนความรู้ และ (7) การเรียนรู้ มาใช้ได้ออกให้เกิดผลคือ สามารถรวบรวมองค์ความรู้ด้านการทอผ้าย้อมสีธรรมชาติเพื่อเผยแพร่ให้กับผู้ที่สนใจ สามารถนำความรู้ไปใช้ได้ง่ายและรวดเร็วขึ้น ตลอดจนสมาชิกมีความรู้ ความชำนาญและเกิดทักษะในการพัฒนาทอผ้าย้อมสีธรรมชาติมากขึ้น 2) แนวทางในการอนุรักษ์การทอผ้าย้อมสีธรรมชาติบ้านพันนา อำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดสกลนคร ให้

¹ งานวิจัยที่ได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากวิทยาลัยสันตพล ประจำปีการศึกษา 2558

^{2,3,4,5} อาจารย์ประจำสาขาวิชาการจัดการทรัพยากรบุคคล คณะบริหารธุรกิจ วิทยาลัยสันตพล
Email : Ruchiranak@stu.ac.th

^{6,7} อาจารย์หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต คณะบริหารธุรกิจ วิทยาลัยสันตพล

^{8,9,10} อาจารย์ประจำสาขาวิชานิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ วิทยาลัยสันตพล

คงอยู่สืบไปนั้น ควรเน้นการส่งเสริมกิจกรรมการเผยแพร่ผ้าย้อมสีธรรมชาติบ้านพันนา กระตุ้นให้เกิดการประกวด หรือจัดนิทรรศการ โดยหน่วยงานภาครัฐให้การสนับสนุนด้านงบประมาณ และด้านการตลาด เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนหันมาเห็นความสำคัญของการสวมใส่ผ้าย้อมสีธรรมชาติให้มากขึ้น ตลอดจนปลูกฝังให้เยาวชนรุ่นใหม่ได้ตระหนักถึงการเข้ามามีส่วนร่วมในการสืบสาน อนุรักษ์การทอผ้าย้อมสีธรรมชาติ และมีความภาคภูมิใจในท้องถิ่นของตน

คำสำคัญ : การจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น, แนวทางอนุรักษ์การทอผ้าย้อมสีธรรมชาติ, ผ้าย้อมคราม

ABSTRACT

The research of the local wisdom management retailing the cultural arts of Ban Punna's group producing natural-dye fabric for the sustainable development, Sawangdaendin District, Sakon Nakhon Province aim to 1) local wisdom management of Ban Punna's group producing natural-dye fabric, Sawangdaendin District, Sakon Nakhon Province. 2) How to conserve the cultural arts of Ban Punna's natural-dye fabric for the sustainable, Sawangdaendin District, Sakon Nakhon Province.

This research used quality analysis method by collecting data from in-depth interview, the questions using semi-structured interview, informal interview, using from many papers and focus group. The sample size is 80 samples including knowledgeable group, practical group and general information group from people in Ban Punna. Analysis data using create the summary from content analysis.

The research found that 1) When using 7 steps of knowledge management process that compose of (1) knowledge acquisition (2) knowledge creation (3) knowledge organization (4) knowledge codification and refinement (5) knowledge access (6) knowledge sharing and (7) learning to become the result that is the group can collect local wisdom knowledge in natural-dye fabric for publish for those who are interested, easy and fast to use this knowledge, the members of group have more wisdom knowledge, expertise and skill in developing of natural-dye fabric. 2) the way how to conserve the cultural arts of Ban Punna's natural-dye fabric for the sustainable, Sawangdaendin District, Sakon Nakhon Province should emphasis on the activities that can publish of Ban Punna's natural-dye fabric; stimulus in providing natural-dye fabric contest or exhibition by supporting from government sector in budgeting and marketing for support the people foresee the important of wearing natural-dye fabric. For youth, they should establish to realize to participate in conserve the cultural arts of natural-dye fabric and proud in locality themselves.

Keywords : Local wisdom management, How to conserve the natural-dye fabric, Natural-dye fabric

บทนำ

จากอดีตถึงปัจจุบัน ชาวชนบทได้ใช้สติปัญญาของตนสั่งสมความรู้ เพื่อการดำรงชีวิตมาตลอด และมักถ่ายทอดสติปัญญาเหล่านั้น จากคนรุ่นหนึ่งไปสู่อีกคนรุ่นหนึ่ง จนกลายเป็นพื้นเพรากฐานของความรู้ของชาวบ้านที่เรียกกันว่า ภูมิปัญญาท้องถิ่น (สามารถ, 2536)

ดังนั้น ภูมิปัญญาท้องถิ่นจึงถือเป็นปัจจัยที่สำคัญต่อการพัฒนาชีวิต และความอยู่รอดของบุคคล ทั้งทางเศรษฐกิจและสังคม เนื่องจากภูมิปัญญาชาวบ้าน เกิดขึ้นจากความรู้ประสบการณ์ และแนวคิดที่ชุมชนได้มีการถ่ายทอดสืบสานต่อกันมา ด้วยคนไทยแต่โบราณมีภูมิปัญญาที่ฉลาด ล้ำลึก ในการประดิษฐ์คิดค้นและ สร้างสรรค์ภูมิปัญญาเพื่อใช้ประโยชน์จากสิ่งแวดล้อม และแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในท้องถิ่น เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น โดยเฉพาะภูมิปัญญาด้านปัจจัยพื้นฐานแห่งการดำรงชีพ ที่ประกอบไปด้วยความสามารถในการแสวงหาอาหาร การปลูกสร้างบ้านเรือน การคิดค้นประดิษฐ์ สิ่งทอเพื่อการนุ่งห่ม และความรู้ในการบำบัดรักษาโรคภัยไข้เจ็บ ซึ่งช่วยให้สังคมไทยนับแต่อดีตสามารถดำรงอยู่ได้อย่างสงบสุข สืบจนถึงปัจจุบัน

ในปัจจุบัน การนำวิธีการจัดการความรู้ มาใช้กับภูมิปัญญาท้องถิ่นนั้น มีความเกี่ยวข้องกับการรวบรวมองค์ความรู้ที่มีอยู่ในท้องถิ่น ซึ่งกระจัดกระจายอยู่ในตัวบุคคลหรือเอกสารมาพัฒนาให้เป็นระบบ โดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาช่วยในการพัฒนาคลังความรู้ในการรวบรวม จัดเก็บ เพื่อให้ทุกคนในชุมชนสามารถเข้าถึงความรู้และพัฒนาตนเองให้เป็นผู้รู้ รวมทั้งปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งจะส่งผลให้ชุมชนมีความสามารถในการประกอบอาชีพ และมีวิถีชีวิตที่ดีงาม การจัดการความรู้ที่มาจาก “ภูมิปัญญาท้องถิ่น” นับเป็นเรื่องที่ควรให้ความสำคัญ เพราะความรู้เหล่านี้เป็นความรู้ที่ได้มาจาก “การสังเกต” และ “ทดลอง” มาเป็นเวลานานจากผู้รู้ในชุมชน ผู้เฒ่า ผู้แก่ หรือปราชญ์ชาวบ้าน นอกจากนี้ความรู้ดังกล่าวยังแฝงวิถีชีวิต ขนบธรรมเนียม วัฒนธรรมประเพณี และความเชื่อ ซึ่งความรู้เหล่านี้ควรส่งเสริมให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ หรือถ่ายทอดเพื่อไม่ให้สูญหายไป หากมีการจัดการความรู้ในเรื่อง

ของภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ดี ภูมิปัญญาท้องถิ่นหลาย ๆ อย่างยังสามารถพัฒนาไปสู่ความรู้ที่มีคุณค่าต่อภาคส่วนอื่น ๆ อีกด้วยที่สุดในที่สุด

การทอผ้าย้อมสีธรรมชาติบ้านพันนา (ผ้าย้อมคราม) เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นของตำบลพันนา อำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดสกลนคร ซึ่งสืบทอดมาจากบรรพบุรุษในท้องถิ่น ได้นำแนวคิด หลักการ และภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีมาแต่โบราณในการคิดค้นผลิตภัณฑ์ โดยได้รวมกลุ่มกันของสตรีที่ต้องการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ ได้จัดตั้งกลุ่มขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2531 เนื่องจากสำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอสว่างแดนดินเข้ามาส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้แก่ชุมชน โดยแนะนำให้สตรีในหมู่บ้านรวมกลุ่มกันดำเนินกิจกรรม ด้านการทอผ้าที่ชาวบ้านมีความรู้ และทอผ้าไว้ใช้เองในครัวเรือนอยู่แล้ว เพียงแต่ต่างคนต่างทำ และไม่มุ่งหวังทางการตลาด ซึ่งขณะนั้น ชาวบ้านพันนาได้จัดตั้งกลุ่มขึ้นแต่ยังไม่มีกิจกรรมกลุ่มอย่างชัดเจน มีสมาชิกครั้งแรก 34 คน

ปัจจุบันท่ามกลางกระแสโลกาภิวัตน์ ซึ่งเป็นยุคของข้อมูลข่าวสาร ซึ่งมีการกระจายข่าวสารอย่างรวดเร็วด้วยสื่อต่าง ๆ ทำให้เกิดการผสมผสาน ซึมซับอารยธรรม และค่านิยมต่าง ๆ เข้ามาในวิถีชีวิตมากขึ้นอย่างไม่รู้ตัว โดยอาจลืมนึกถึงและวัฒนธรรมประเพณีของไทยที่ได้สั่งสมกันมา จากอดีต จนอาจถูกกลืน และอาจสูญหายไปหากขาดการอนุรักษ์ และสืบทอดของคนในชุมชน ประกอบกับการที่คณะผู้วิจัยได้เข้าไปสำรวจพื้นที่ชุมชน และสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องเบื้องต้นเกี่ยวกับการสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นของกลุ่มทอผ้าย้อมสีธรรมชาติบ้านพันนา อำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดสกลนคร พบว่ากลุ่มเยาวชนหรือคนรุ่นใหม่ที่บ้านพันนา อำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดสกลนคร ยังไม่ค่อยใส่ใจในการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นดังกล่าว ดังนั้น คณะผู้วิจัย จึงเกิดความตระหนัก และมีความสนใจที่จะศึกษาวิจัยการจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของกลุ่มทอผ้าย้อมสีธรรมชาติบ้านพันนา เพื่อทำให้คนรุ่นหลังได้ตระหนักถึงคุณค่าของการเรียนรู้ การถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น และเกิดการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นการทอผ้าย้อมสีธรรมชาติบ้านพันนา อำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดสกลนคร ตลอดจน

การถ่ายทอดภูมิปัญญาดังกล่าวให้ลูกหลานสืบต่อกันไปโดย
รุ่นต่อรุ่นให้คงอยู่สืบไป

วิธีการดำเนินการวิจัย

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษากระบวนการจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นการทอผ้าย้อมสีธรรมชาติบ้านพินนา อำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดสกลนคร
2. เพื่อศึกษาแนวทางอนุรักษ์การทอผ้าย้อมสีธรรมชาติบ้านพินนา อำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดสกลนคร ให้คงอยู่สืบไป

แนวคิด ทฤษฎี และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาวิจัยเรื่อง การจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของกลุ่มทอผ้าย้อมสีธรรมชาติบ้านพินนา อำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดสกลนคร เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน คณะผู้วิจัยได้ศึกษาจากเอกสาร และแนวคิด ทฤษฎีต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. ประวัติความเป็นมาของ กลุ่มทอผ้าย้อมสีธรรมชาติบ้านพินนา อำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดสกลนคร
2. แนวคิดเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น
3. แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการความรู้
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
5. กรอบแนวคิดขั้นตอนการศึกษา

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดขั้นตอนการศึกษา

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

คณะผู้วิจัยได้กำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่างเพื่อเป็นผู้ให้ข้อมูลในขั้นตอนการเก็บข้อมูล โดยประชากร ที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้านี้ ประกอบด้วย

1. กลุ่มผู้รู้ ได้แก่ ผู้อาวุโส หรือปราชญ์ชุมชน หรือผู้ประกอบอาชีพทอผ้าย้อมสีธรรมชาติ มาแล้วไม่น้อยกว่า 10 ปี
2. กลุ่มผู้ปฏิบัติ ได้แก่ คณะกรรมการบริหารกลุ่มทอผ้าบ้านพินนา และสมาชิกกลุ่มทอผ้าย้อมสีธรรมชาติบ้านพินนา หมู่ 1 อำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดสกลนคร
3. กลุ่มผู้ให้ข้อมูลทั่วไป ได้แก่ ผู้ใหญ่บ้าน นายกองค์การบริหารส่วนตำบล และนักพัฒนาชุมชน

กลุ่มตัวอย่าง (Sampling)

เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ คณะผู้วิจัยจึงกำหนดกลุ่มตัวอย่าง ออกเป็น 3 กลุ่ม ดังนี้

1. กลุ่มผู้รู้ คือ มีการคัดเลือกตัวอย่างจากกลุ่มผู้รู้เพื่อศึกษากระบวนการจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นการทอผ้าย้อมสีธรรมชาติบ้านพินนา อำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดสกลนคร โดยใช้วิธีสุ่มแบบง่าย (Simple Random Sampling) และวิธีสโนว์บอล (Snowball Sampling) โดยกำหนดคุณสมบัติของผู้ให้ข้อมูล ตามลักษณะของข้อมูลที่ต้องการ ดังนี้

- ผู้อาวุโสหรือปราชญ์ชุมชน เพื่อศึกษาเกี่ยวกับกระบวนการจัดการความรู้ และแนวทางในการอนุรักษ์การทอผ้าย้อมสีธรรมชาติบ้านพินนาจำนวน 2 คน
- ผู้ประกอบอาชีพทอผ้าย้อมสีธรรมชาติ มาแล้วไม่น้อยกว่า 10 ปี โดยการสืบทอดจากบรรพบุรุษเพื่อศึกษาเกี่ยวกับกระบวนการจัดการความรู้ และแนวทางในการอนุรักษ์การทอผ้าย้อมสีธรรมชาติบ้านพินนา จำนวน 5 คน

2. กลุ่มผู้ปฏิบัติ คือ คณะกรรมการบริหารและสมาชิกกลุ่มทอผ้าบ้านพินนา ซึ่งสามารถ ให้ข้อมูลเกี่ยวกับ

กระบวนการจัดการความรู้ และแนวทางในการอนุรักษ์การ
ทอดผ้าธรรมชาติด้านพันนา

3. กลุ่มผู้ให้ข้อมูลทั่วไป ใช้การสุ่มตัวอย่างโดยไม่ใช้หลักความน่าจะเป็น (Non Probability Sampling) โดยเลือกตัวอย่างแบบตามวัตถุประสงค์หรือแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยคณะผู้วิจัยจะพิจารณาจากข้อจำกัด คือ บุคคลทั่วไปที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการส่งเสริมและสนับสนุนกลุ่มทอดผ้าธรรมชาติด้านพันนา เช่น ผู้นำชุมชน ได้แก่ ผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล และเจ้าหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้แก่ นายกองค์การบริหารส่วนตำบล และนักพัฒนาชุมชน เพื่อให้ข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางในการอนุรักษ์การทอดผ้าธรรมชาติด้านพันนา อำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดสกลนครให้คงอยู่สืบไป

ตารางที่ 1 จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่ม	สถานภาพกลุ่มเป้าหมาย	จำนวน (คน)
กลุ่มผู้รู้	1. ผู้อาวุโสหรือปราชญ์ชุมชน	2
	2. ผู้ประกอบอาชีพทอดผ้าธรรมชาติด้านพันนา ไม่น้อยกว่า 10 ปี	5
กลุ่มผู้ปฏิบัติ	1. คณะกรรมการบริหารกลุ่มทอดผ้าบ้านพันนา	10
	2. สมาชิกกลุ่มทอดผ้าบ้านพันนา หมู่ 1	60
กลุ่มผู้ให้ข้อมูลทั่วไป	1. ผู้ใหญ่บ้าน	1
	2. นายกองค์การบริหารส่วนตำบล	1
	3. นักพัฒนาชุมชน	1
รวม		80

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) โดยใช้คำถามแบบกึ่งโครงสร้าง (The semi-structured interview) ใช้สัมภาษณ์กลุ่มผู้รู้ กลุ่มผู้ปฏิบัติ และกลุ่มผู้ให้ข้อมูลทั่วไป

เพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับ กระบวนการจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นการทอดผ้าธรรมชาติด้านพันนา ตลอดจนข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางการอนุรักษ์การทอดผ้าธรรมชาติด้านพันนา อำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดสกลนคร เพื่อให้คงอยู่สืบไป

การสนทนากลุ่มย่อย (Focus Group Discussion) ใช้กับกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งมีการจัดการสนทนาเป็นกลุ่ม ตั้งแต่ 6-10 คน มีการกำหนดเนื้อหาในการสนทนาอย่างไม่เป็นทางการ เพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหา รวมทั้งแนวทางการอนุรักษ์การทอดผ้าธรรมชาติด้านพันนา อำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดสกลนคร

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ใช้วิธีการตีความจากข้อมูลที่ได้ ตามกระบวนการวิเคราะห์เนื้อหาของข้อมูล (Content Analysis) รวมทั้งสร้างข้อสรุปในการวิจัยเป็นข้อความบรรยาย (Descriptive) เพื่อเชื่อมโยงกับแนวความคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สรุปผล

การวิจัยเรื่อง “การจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของกลุ่มทอดผ้าธรรมชาติด้านพันนา อำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดสกลนคร เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน” ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นดังนี้

การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป

จากการศึกษาพบว่า สมาชิกกลุ่มทอดผ้าธรรมชาติด้านพันนา ตำบลพันนา อำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดสกลนคร ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 50-59 ปี สำเร็จการศึกษาระดับประถมศึกษา ประกอบอาชีพการทอดผ้าธรรมชาติด้านพันนาเป็นอาชีพเสริม โดยส่วนใหญ่ได้รับความรู้ และเทคนิคในการทอดผ้าจากพ่อแม่หรือบรรพบุรุษ รายได้ต่อเดือนจากการทอดผ้าธรรมชาติด้านพันนาอยู่ระหว่าง 5,001-10,000 บาท ประสบการณ์ในการทอดผ้าธรรมชาติด้านพันนาเฉลี่ย 13 ปี

กระบวนการจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของกลุ่มทอผ้าย้อมสีธรรมชาติบ้านพินนา อำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดสกลนคร

คณะผู้วิจัยได้ศึกษากระบวนการจัดการความรู้การทอผ้าย้อมสีธรรมชาติบ้านพินนา อำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดสกลนคร เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสนทนากลุ่มย่อย (Focus Group Discussion) การสังเกต และการสัมภาษณ์ กลุ่มผู้รู้ กลุ่มผู้ปฏิบัติ และกลุ่มผู้ให้ข้อมูลทั่วไป ซึ่งครอบคลุมกระบวนการจัดการความรู้ 7 ประเด็น ได้แก่ การแสวงหาความรู้ การสร้างความรู้ การจัดเก็บและค้นคืนความรู้ การถ่ายทอดความรู้และการใช้ประโยชน์ การเข้าถึงความรู้ การแบ่งปันแลกเปลี่ยนความรู้ และการเรียนรู้ โดยการศึกษาแต่ละประเด็นมีรายละเอียดดังนี้

1. การแสวงหาความรู้ (Knowledge Acquisition)

วิธีการแสวงหาความรู้ของกลุ่มทอผ้าย้อมสีธรรมชาติบ้านพินนา เป็นลักษณะผสมผสานจากแหล่งต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอก ได้แก่การเรียนรู้ร่วมกันระหว่างสมาชิก และการเข้ารับการอบรม สัมมนา และศึกษาดูงาน โดยนางคำพูล สุราชวงศ์ ประธานคณะกรรมการบริหารกลุ่มทอผ้าย้อมสีธรรมชาติบ้านพินนา หมู่ 1 อำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดสกลนคร กล่าวถึงการแสวงหาความรู้จากสมาชิกในกลุ่มว่า กลุ่มทอผ้าย้อมสีธรรมชาติบ้านพินนามีการแสวงหาความรู้ร่วมกันของสมาชิกในกลุ่ม ช่วยกันศึกษารูปแบบผลิตภัณฑ์ ลวดลายของผ้าย้อมสีธรรมชาติอย่างต่อเนื่อง แต่ลวดลายที่ผู้บริโภคนิยมมากที่สุดจะเป็นลวดลายแบบดั้งเดิม ที่มีมาตั้งแต่โบราณ สืบทอดมาจากบรรพบุรุษรุ่นสู่รุ่น นอกจากนี้แล้วยังมีหน่วยงานภาครัฐเข้ามาให้การสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง

2. การสร้างความรู้ (Knowledge Creation)

การสร้างความรู้ พบว่า ความรู้ของกลุ่มทอผ้าย้อมสีธรรมชาติบ้านพินนา เป็นความรู้ที่ฝังอยู่ในคน (Tacit Knowledge) ซึ่งสมาชิกจะมีความรู้ที่ได้รับการถ่ายทอดมาจากบรรพบุรุษเป็นผู้สอน เกิดจากการสังเกตจดจำ และลงมือปฏิบัติ โดยในอดีตหากว่างเว้นจากการประกอบอาชีพหลัก ได้แก่การทำนา กลุ่มสตรีก็จะทอผ้าย้อม

สีธรรมชาติเพื่อใช้เองในครอบครัว ต่อมา เมื่อปี พ.ศ. 2531 ได้รับการส่งเสริมและสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐจัดตั้งกลุ่มทอผ้าย้อมสีธรรมชาติบ้านพินนาโดยมีนางโสดา แสนมิตร เป็นประธานกลุ่มคนแรก และประธานกลุ่มในปัจจุบันคือนางคำพูล สุราชวงศ์ ซึ่งสมาชิกกลุ่มทอผ้าย้อมสีธรรมชาติบ้านพินนา จะมาแลกเปลี่ยนประสบการณ์และจัดทำผ้าย้อมสีธรรมชาติร่วมกันที่ศูนย์ฝึกอาชีพชุมชนการทอผ้าย้อมสีธรรมชาติบ้านพินนา อำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดสกลนคร

3. การจัดเก็บและค้นคืนความรู้ (Knowledge Storage and Retrieval)

การจัดเก็บและค้นคืนความรู้ของกลุ่มทอผ้าย้อมสีธรรมชาติบ้านพินนา มีการจัดเก็บความรู้โดยการจดจำผ่านบุคคล และการบันทึกประวัติความเป็นมา กระบวนการผลิตวิธีการถ่ายทอดภูมิปัญญา การกำหนดลายผ้า ไว้เป็นลายลักษณ์อักษรประกอบภาพถ่ายโดยละเอียดติดไว้ที่ศูนย์ฝึกอาชีพชุมชนการทอผ้าย้อมสีธรรมชาติบ้านพินนา อำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดสกลนคร โดยได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ รวมถึงมีการเก็บตัวอย่างชิ้นงานไว้ให้สมาชิกนำมาดูเป็นแบบอย่างได้ โดยนางทองปาน รักษาแก้ว สมาชิกกลุ่มทอผ้าย้อมสีธรรมชาติบ้านพินนากล่าวว่าการมีภาพถ่ายโดยละเอียดติดไว้ที่ศูนย์ฝึกอาชีพชุมชนการทอผ้าย้อมสีธรรมชาติบ้านพินนา เป็นการจัดเก็บและสร้างความสะดวกให้สมาชิกหรือผู้ที่ต้องการเรียนรู้เป็นอย่างมาก เนื่องจากสามารถเรียนรู้ได้ง่าย เข้าใจ และเห็นภาพชัดเจน

4. การถ่ายทอดความรู้และการใช้ประโยชน์ (Knowledge Transfer and Utilization)

กลุ่มทอผ้าย้อมสีธรรมชาติบ้านพินนามีการถ่ายทอดความรู้โดยอาศัยช่องทางของการสื่อสารด้วยการพบปะพูดคุย อธิบายถึงเรื่องราวต่าง ๆ เกี่ยวกับการย้อมสีธรรมชาติให้กับผู้ที่สนใจ มีการปฏิบัติหรือสาธิตให้กับบุคคลภายนอกที่สนใจเข้ามาศึกษาดูงาน นอกจากนี้ประธานกลุ่ม และสมาชิกยังได้รับเชิญให้เป็นวิทยากรให้กับบุคคลภายนอก ตลอดจนการเข้าร่วมประชุมสัมมนา สำหรับการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการถ่ายทอดผ่านเว็บไซต์ต่าง ๆ เพื่อเผยแพร่ให้กับผู้ที่สนใจ สามารถนำความรู้ไปใช้ได้ง่ายและรวดเร็วขึ้น โดยนางโสดา

แสนมิตร อดีตประธานกลุ่มทอผ้าย้อมสีธรรมชาติ บ้านพินนา กล่าวว่า ในปัจจุบัน มีบุคคล ภายนอกเข้ามา ศึกษางาน ที่ศูนย์ฝักอาชีพชุมชนการทอผ้าย้อมสีธรรมชาติ บ้านพินนา อำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดสกลนคร อย่าง ต่อเนื่อง ซึ่งเป็นคนในพื้นที่อำเภอสว่างแดนดิน จังหวัด สกลนคร และคนจังหวัดใกล้เคียง เช่น จังหวัดอุดรธานี จังหวัดหนองคาย และจังหวัดนครพนม เป็นต้น ซึ่งตนและ สมาชิกที่ประจำอยู่ที่ศูนย์ฝักอาชีพชุมชนการทอผ้าย้อมสี ธรรมชาติบ้านพินนา ยินดีถ่ายทอดความรู้ให้กับทุกคนที่ สนใจ แต่เป็นที่น่าสังเกตว่า บุคคลภายนอกส่วนใหญ่ที่สนใจ และเข้ามาสอบถาม เรียนรู้ข้อมูล เป็นกลุ่มวัยทำงานหรือ กลุ่มที่มีอายุประมาณ 40 ปี ขึ้นไป ส่วนเยาวชนรุ่นใหม่มี ค่อนข้างน้อย

5. การเข้าถึงความรู้ (Knowledge Access)

กลุ่ม ทอผ้าย้อมสีธรรมชาติ บ้าน พิน น า มีการป้อนความรู้ (Push) เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ของกลุ่ม โดย แสดงไว้ที่ศูนย์ฝักอาชีพชุมชนการทอผ้าย้อมสีธรรมชาติบ้าน พินนา อำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดสกลนคร และเข้าร่วมเวที การแสดงสินค้าต่าง ๆ โดยนางกา แก้วกิ่ง รองประธานคณะกรรมการบริหารกลุ่มทอผ้าบ้านพินนา อำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดสกลนครกล่าวว่า การเข้าร่วมเวทีการแสดงสินค้าต่าง ๆ ทำให้มีโอกาสได้เรียนรู้ และแลกเปลี่ยนความรู้ เกี่ยวกับ ผลิตภัณฑ์มากขึ้น

6. การแบ่งปันแลกเปลี่ยนความรู้ (Knowledge Sharing)

กลุ่ม ทอผ้าย้อมสีธรรมชาติ บ้าน พิน น า มีการแบ่งปันแลกเปลี่ยนความรู้ภายในกลุ่มอย่างไม่เป็น ทางการ โดยมีลักษณะแบ่งปันความรู้ในตัวบุคคลสู่บุคคล จากความสัมพันธ์อันดีในการอยู่ร่วมกันของสมาชิกในกลุ่ม และชุมชน รวมถึงการแลกเปลี่ยนความรู้กับกลุ่มทอผ้าอื่น ๆ ที่เป็นเครือข่าย ทำให้สมาชิกมีความรู้ ความชำนาญ และเกิด ทักษะในการพัฒนาทอผ้าย้อมสีธรรมชาติมากขึ้น นางโสภา ชัยเพชร สมาชิกกลุ่มทอผ้าย้อมสีธรรมชาติบ้านพินนา กล่าวถึงการแบ่งปันแลกเปลี่ยนความรู้ว่า การพบปะพูดคุย กันเป็นประจำทุก ๆ วัน ทำให้สมาชิกในกลุ่มมีโอกาสได้ แลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกันทั้งในเรื่องการทอผ้าย้อมสี

ธรรมชาติ รวมถึงสมาชิกในกลุ่มได้สร้างความสัมพันธ์อันดี ระหว่างกัน เกิดความรัก ความสามัคคีกันภายในกลุ่ม

7. การเรียนรู้ (Learning)

เมื่อกลุ่มทอผ้าย้อมสีธรรมชาติบ้านพินนา ได้รับความรู้ต่าง ๆ จากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างสมาชิก ในกลุ่ม ผู้อาวุโสหรือปราชญ์ชุมชน ตลอดจนจากการศึกษา ดูงาน อบรม สัมมนา และการได้รับเชิญไปเป็นวิทยากร โดย การสนับสนุนของหน่วยงานภาครัฐแล้วก็จะนำความรู้ เหล่านั้นมาช่วยกันกลั่นกรองให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อม และบริบทของชุมชนและกลุ่ม แต่โดยส่วนใหญ่แล้ว กลุ่มทอ ผ้าย้อมสีธรรมชาติบ้านพินนายังคงอนุรักษ์ลายผ้าโบราณที่ สืบทอดมาอย่างยาวนาน และเป็นที่ต้องการของผู้บริโภค

จากการศึกษากระบวนการจัดการความรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่นการทอผ้าย้อมสีธรรมชาติบ้านพินนา พบว่า เมื่อนำกระบวนการจัดการความรู้ทั้ง 7 ขั้นตอน ได้แก่ (1) การแสวงหาความรู้ (2) การสร้างความรู้ (3) การจัดเก็บและ ค้นคืนความรู้ (4) การถ่ายทอดความรู้และการใช้ประโยชน์ (5) การเข้าถึงความรู้ (6) การแบ่งปันแลกเปลี่ยนความรู้ และ (7) การเรียนรู้ พบว่าก่อให้เกิดผลดีคือ สามารถรวบรวมองค์ ความรู้ด้านการทอผ้าย้อมสีธรรมชาติเพื่อเผยแพร่ให้กับผู้ ที่ สนใจ สามารถนำความรู้ไปใช้ได้ง่ายและรวดเร็วขึ้น ตลอดจน สมาชิกมีความรู้ ความชำนาญ และเกิดทักษะในการพัฒนา ทอผ้าย้อมสีธรรมชาติมากขึ้น

แนวทางในการอนุรักษ์การทอผ้าย้อมสีธรรมชาติ บ้านพินนา อำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดสกลนคร

จากการสอบถามกลุ่มตัวอย่างถึงแนวทางในการ อนุรักษ์การทอผ้าย้อมสีธรรมชาติบ้านพินนา อำเภอสว่าง แดนดิน จังหวัดสกลนคร ให้คงอยู่สืบไปนั้น พบว่า ควรเน้นการส่งเสริมกิจกรรมการเผยแพร่ผ้าย้อมสีธรรมชาติ บ้านพินนา กระตุ้นให้เกิดการประกวด หรือการจัด นิทรรศการ โดยหน่วยงานภาครัฐให้การสนับสนุนด้าน งบประมาณ และด้านการตลาด เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนหัน มาเห็นความสำคัญของการสวมใส่ผ้าย้อมสีธรรมชาติให้มาก ขึ้น ตลอดจนปลูกฝังให้เยาวชนรุ่นใหม่ได้ตระหนักถึงการเข้า มามีส่วนร่วมในการสืบสาน อนุรักษ์การทอผ้าย้อมสี

ธรรมชาติ มีความร่วมมือกับโรงเรียนและสถาบันการศึกษาในพื้นที่ชุมชน ได้บรรจุเรื่องราวเกี่ยวกับการทอผ้าย้อมสีธรรมชาติบ้านพันทนาไว้ในหลักสูตรหรือกิจกรรมให้นักเรียนนักศึกษาได้เรียนรู้ และมีความภาคภูมิใจในท้องถิ่นของตน

อภิปรายผล

กระบวนการจัดการความรู้

จากการศึกษากระบวนการจัดการความรู้ทั้ง 7 ขั้นตอนของกลุ่มทอผ้าย้อมสีธรรมชาติบ้านพันทนา พบว่า

1. การแสวงหาความรู้ (Knowledge Acquisition) พบว่า วิธีการแสวงหาความรู้ของกลุ่มทอผ้าย้อมสีธรรมชาติบ้านพันทนา เป็นลักษณะผสมผสานจากแหล่งต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอก ได้แก่การเรียนรู้ร่วมกันระหว่างสมาชิก และการเข้ารับการอบรม สัมมนา และศึกษาดูงาน เนื่องจากสมาชิกในกลุ่มได้รับการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการทอผ้าย้อมสีธรรมชาติจากบรรพบุรุษ จากคนรุ่นหนึ่งไปสู่คนอีกรุ่นหนึ่ง และหน่วยงานภาครัฐก็ตระหนักเห็นถึงความสำคัญของการอนุรักษ์ผ้าย้อมสีธรรมชาติบ้านพรรณนา จึงให้การสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับศิริภรณ์ กุลจิตติวิรัช (2556) ศึกษาการจัดการความรู้การทอผ้าย้อมครามบ้านโนนสะอาด ตำบลนาหว้า อำเภอนาหว้า จังหวัดนครพนม ผลการศึกษาพบว่าวิธีการแสวงหาความรู้ของกลุ่มทอผ้าย้อมครามบ้านโนนสะอาด เป็นลักษณะของการผสมผสาน มีการแสวงหาความรู้แบบผสมผสานทั้งจากภายในและภายนอกกลุ่ม มีการแสวงหาความรู้เองและมีหน่วยงานภาครัฐ เข้ามาสนับสนุนในการแสวงหาความรู้ด้านการผลิตและการทอผ้า โดยการส่งวิทยากรเข้ามาสอนการผลิต การเข้ารับการอบรม และศึกษาดูงาน

2. ด้านการสร้างความรู้ (Knowledge Creation) พบว่า ความรู้ของกลุ่มทอผ้าย้อมสีธรรมชาติบ้านพันทนา เป็นความรู้ที่ฝังอยู่ในคน (Tacit Knowledge) ซึ่งสมาชิกจะมีความรู้ที่ได้รับการถ่ายทอดมาจากบรรพบุรุษเป็นผู้สอน เกิดจากการสังเกต จดจำ และลงมือปฏิบัติ เนื่องจากในอดีตหลังจากประกอบอาชีพหลักคือเกษตรกรรม กลุ่มสตรีมีการรวมกลุ่มเพื่อทอผ้าย้อมสีธรรมชาติไว้ใช้เองในครัวเรือนโดย

ได้รับการถ่ายทอดความรู้มาจากบรรพบุรุษ สอดคล้องกับ สุวนิดา ศรีทาร์ัง (2556) ศึกษาแนวทางการศึกษาการจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านศิลปกรรมแกะสลักเทียนพรรษา จังหวัดอุบลราชธานี พบว่า การจัดการความรู้ภูมิปัญญาด้านศิลปะ การแกะสลักเทียนพรรษา ส่วนใหญ่สืบทอดมาจาก บรรพบุรุษ

3. ด้านการจัดเก็บและค้นคืนความรู้ (Knowledge Storage and Retrieval) พบว่ามีการจัดเก็บความรู้โดยการจดจำผ่านบุคคล และการบันทึกประวัติความเป็นมา กระบวนการผลิต วิธีการถ่ายทอดภูมิปัญญา การกำหนดลายผ้า ไว้เป็นลายลักษณ์อักษรประกอบภาพถ่ายโดยละเอียดติดไว้ที่ศูนย์ฝึกอาชีพชุมชนการทอผ้าย้อมสีธรรมชาติบ้านพันทนา อำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดสกลนคร รวมถึงมีการเก็บตัวอย่างชิ้นงานไว้ให้สมาชิกนำมาดูเป็นแบบอย่าง เนื่องจากการจัดตั้งศูนย์เรียนรู้ชุมชนตำบลพันทนา ทำให้มีบุคคลภายนอกที่ต้องการเรียนรู้เข้ามาศึกษาดูงานด้านการทอผ้าย้อมสีธรรมชาติ การจัดทำบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษรประกอบภาพถ่ายโดยละเอียด ซึ่งได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ ทำให้การจัดเก็บมีความสะดวก ละเอียด และชัดเจน สอดคล้องกับกนกพร ธิมพลี (2555) ศึกษาแบบการจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านหัตถกรรมเครื่องจักสาน กรณีศึกษาวิสาหกิจชุมชน จังหวัดนครราชสีมา ผลการศึกษาพบว่าการจัดเก็บและค้นคืนความรู้ส่วนใหญ่จัดเก็บไว้ที่ตัวบุคคลเนื่องจากต้องใช้ทักษะ ความชำนาญ และการฝึกฝนอย่างต่อเนื่อง ตลอดจนมีการบันทึกเกี่ยวกับกระบวนการผลิตไว้เป็นภาพถ่ายอย่างละเอียด

4. ด้านการถ่ายทอดความรู้และการใช้ประโยชน์ (Knowledge Transfer and Utilization) โดยอาศัยช่องทางของการสื่อสารด้วยการพบปะพูดคุย สาธิต ตลอดจนถ่ายทอดผ่านเว็บไซต์ต่าง ๆ เพื่อเผยแพร่ให้กับผู้ที่สนใจสามารถนำความรู้ไปใช้ได้ง่าย และรวดเร็วขึ้นเนื่องจากในยุคปัจจุบันหากมีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาประยุกต์ใช้ในการถ่ายทอดความรู้ด้านการทอผ้าย้อมสีธรรมชาติย่อมทำให้เกิดการนำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างรวดเร็ว สอดคล้องกับอภิชาติ โจอารีย์ (2557) ศึกษาแบบการจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นการแปรรูปหน่อไม้ของชุมชนบ้านพุเตย

จังหวัดกาญจนบุรี ผลการวิจัยพบว่า การถ่ายทอดความรู้เป็นรูปแบบการถ่ายทอดระหว่างบุคคลเป็นหลัก โดยเฉพาะการถ่ายทอดภายในครัวเรือน ในลักษณะของการปฏิบัติให้ดู การสาธิตอย่างละเอียด แล้วให้ปฏิบัติตามภายใต้คำแนะนำ

5. การเข้าถึงความรู้ (Knowledge Access) มีการป้อนความรู้ (Push) เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ของกลุ่ม โดยแสดงไว้ที่ศูนย์เรียนรู้ชุมชนตำบลพินนา เนื่องจากชุมชนหรือบุคคลภายนอกที่สนใจสามารถเข้าถึงความรู้ได้อย่างรวดเร็วเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ของกลุ่มทอผ้าย้อมสีธรรมชาติบ้านพรรณนา

6. มีการแบ่งปันแลกเปลี่ยนความรู้ (Knowledge Sharing) ภายในกลุ่มอย่างไม่เป็นทางการ โดยมีลักษณะแบ่งปันความรู้ในตัวบุคคลสู่บุคคล รวมถึงการแลกเปลี่ยนความรู้กับกลุ่มทอผ้าอื่น ๆ ที่เป็นเครือข่าย ทำให้สมาชิกมีความรู้ ความชำนาญ และเกิดทักษะในการพัฒนาทอผ้าย้อมสีธรรมชาติมากขึ้น เนื่องจากสมาชิกในกลุ่มมีการพบปะสนทนากันเป็นประจำทุกวัน ที่ศูนย์ฝึกอาชีพชุมชนการทอผ้าย้อมสีธรรมชาติบ้านพินนา เกิดความสัมพันธ์อันดีในการอยู่ร่วมกันของสมาชิกในกลุ่มและชุมชน ทำให้เกิดการแบ่งปันแลกเปลี่ยนความรู้อย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับอภิชาติ ใจอารีย์ (2557) ศึกษาแบบแผนการจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นการแปรรูปหน่อไม้ของชุมชนบ้านพุเตย จังหวัดกาญจนบุรี ผลการวิจัยพบว่า การแลกเปลี่ยนความรู้ส่วนใหญ่เป็นลักษณะไม่เป็นทางการของสมาชิกในชุมชน ส่วนการแลกเปลี่ยนอย่างเป็นทางการพบได้น้อยมาก

7. การเรียนรู้ (Learning) เมื่อกลุ่มทอผ้าย้อมสีธรรมชาติบ้านพินนาได้รับความรู้ต่าง ๆ จากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างสมาชิกในกลุ่ม ผู้อาวุโสหรือปราชญ์ชุมชน ตลอดจนจากการศึกษาดูงาน อบรม สัมมนา และการได้รับเชิญไปเป็นวิทยากร โดยการสนับสนุนของหน่วยงานภาครัฐ แล้วก็จะนำความรู้เหล่านั้นมาช่วยกันกลั่นกรองให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมและบริบทของชุมชนและกลุ่ม แต่โดยส่วนใหญ่แล้ว กลุ่มทอผ้าย้อมสีธรรมชาติบ้านพินนายังคงอนุรักษ์ลายผ้าโบราณที่สืบทอดมาอย่างยาวนาน และเป็นที่ต้องการของผู้บริโภค

แนวทางในการอนุรักษ์การทอผ้าย้อมสีธรรมชาติ

แนวทางในการอนุรักษ์การทอผ้าย้อมสีธรรมชาติ บ้านพินนา อำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดสกลนคร ควรเน้นการส่งเสริมกิจกรรมการเผยแพร่ผ้าย้อมสีธรรมชาติ บ้านพินนา กระตุ้นให้เกิดการประกวด หรือจัดนิทรรศการ โดยหน่วยงานภาครัฐให้การสนับสนุนด้านงบประมาณ และด้านการตลาด เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนหันมาเห็นความสำคัญของการสวมใส่ผ้าย้อมสีธรรมชาติให้มากขึ้น ตลอดจนปลูกฝังให้เยาวชนรุ่นใหม่ได้ตระหนักถึงการเข้ามามีส่วนร่วมในการสืบสาน อนุรักษ์การทอผ้าย้อมสีธรรมชาติ และมีความภาคภูมิใจในท้องถิ่นของตน

สอดคล้องกับ ประไพศรี รูปดี (2557) ศึกษาแนวทางการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นงานหัตถกรรมการทอผ้าฝ้ายย้อมสีธรรมชาติของกลุ่มสตรีบ้านม่วง หมู่ 2 ตำบลพรสวรรค์ อำเภอนาจะหลวย จังหวัดอุบลราชธานี ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการอนุรักษ์และการส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่นนั้น เน้นการส่งเสริมกิจกรรม โดย อบต. และส่วนราชการอำเภอให้การสนับสนุนงบประมาณและด้านการตลาด

และสอดคล้องกับ สุวนิดา ศรีทาร์จ (2556) ศึกษาการจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านศิลปการแกะสลักเทียนพรรษาจังหวัดอุบลราชธานี พบว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรมีส่วนร่วมในกระบวนการจัดการความรู้ในชุมชน ได้แก่ กระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ โดยการส่งเสริม สร้างเวที สร้างโอกาสให้มีการแลกเปลี่ยนความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น วัฒนธรรมต่าง ๆ ให้บ่อยขึ้น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. กลุ่มทอผ้าย้อมสีธรรมชาติบ้านพินนาควรมีการถ่ายทอดองค์ความรู้ในเชิงรุกให้แก่เยาวชนรุ่นใหม่ เพื่อเป็นการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นให้กับเยาวชนรุ่นหลังได้ภาคภูมิใจ และสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นให้คงอยู่สืบไป

2. กลุ่มทอผ้าย้อมสีธรรมชาติบ้านพันทนาควรมีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศที่หลากหลายมาใช้เผยแพร่ผ้าย้อมสีธรรมชาติบ้านพันทนา และให้ผู้บริโภคได้เข้าถึงผลิตภัณฑ์หลากหลายช่องทาง

3. หน่วยงานภาครัฐควรให้การสนับสนุนทั้งด้านงบประมาณในการส่งเสริมกิจกรรมการเผยแพร่ผ้าย้อมสีธรรมชาติบ้านพันทนา ทั้งด้านส่งเสริมองค์ความรู้ งบประมาณ เทคโนโลยีสารสนเทศ และด้านส่งเสริมการตลาด

ข้อเสนอในการวิจัยครั้งต่อไป

1. การวิจัยเรื่อง การจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของกลุ่มทอผ้าย้อมสีธรรมชาติบ้านพันทนา อำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดสกลนคร เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน เป็นการศึกษาเพียงแค่กระบวนการจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น และแนวทางอนุรักษ์การทอผ้าย้อมสีธรรมชาติบ้านพันทนา เท่านั้น ดังนั้น ในการศึกษารายละเอียดอื่น ๆ เพิ่มเติมเพื่อสร้างโอกาสในการเพิ่มรายได้จากการผลิตผ้าย้อมสีธรรมชาติบ้านพันทนาให้กับสมาชิกในกลุ่มเพิ่มมากขึ้น

2. ควรทำการศึกษาเครือข่ายกลุ่มทอผ้าย้อมสีธรรมชาติของกลุ่มอื่น ๆ ในจังหวัดสกลนครและจังหวัดใกล้เคียงเพื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มทอผ้าย้อมสีธรรมชาติบ้านพันทนา อำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดสกลนคร

เอกสารอ้างอิง

กนกพร นิมพลี. (2555). รูปแบบการจัดการความรู้ภูมิปัญญา ท้องถิ่นด้านหัตถกรรมเครื่องจักสาน ภูมิศึกษา วิสาหกิจชุมชน จังหวัดนครราชสีมา. สถาบัน บัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

กลุ่มงานวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน วิทยาเขตสกลนคร. (2555). จิตวิญญาณแห่งผืนผ้า คุณค่าแห่งภูมิปัญญา ผ้าย้อมคราม สกลนคร. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน วิทยาเขตสกลนคร.

คำพูล สุราชวงศ์. (2555). **โอท็อปสู่สากล**. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : <http://www.google.co.th>. สืบค้นวันที่ 20 ธันวาคม 2558.

ประดิษฐ์ สมจันทร์ และคณะ. (2555). **แนวทางการพัฒนาระบบพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ : กรณีศึกษากลุ่มทอผ้าย้อมสีธรรมชาติบ้านพันทนา อำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดสกลนคร**. วิทยาลัยการอาชีพสว่างแดนดิน.

ประไพศรี รุบัติ. (2557). **แนวทางการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น งานหัตถกรรมการทอผ้าฝ้ายย้อมสีธรรมชาติของกลุ่มสตรีบ้านม่วง หมู่ 2 ตำบลพรสวรรค์ อำเภอนาจะหลวย จังหวัดอุบลราชธานี**. มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.

ศิริภรณ์ กุลจิตติวิรัช. (2556). **ศึกษาการจัดการความรู้การทอผ้าย้อมครามบ้านโดนสะอาด ตำบลนาจัว อำเภอนาหว้า จังหวัดนครพนม**. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

สำนักงานไทยตำบลดอทคอม. (2558). **กลุ่มทอผ้าย้อมสีธรรมชาติบ้านพันทนา**. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : <http://www.thaitambon.com/tambon>. สืบค้นวันที่ 21 ธันวาคม 2558.

สำนักงานพัฒนาเศรษฐกิจจากฐานชีวภาพ. (2558). **ผ้าย้อมคราม สกลนคร “ผ้าคราม” ได้รับฉายาว่าเป็นราชาแห่งผ้าย้อมสีธรรมชาติ ด้วยคุณสมบัติสีน้ำเงินสดใส ซึ่งการย้อมมีความละเอียดอ่อน เป็นเทคนิคซับซ้อนสืบทอดจากรุ่นสู่รุ่น**. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : http://www.biogang.net/product_view. สืบค้นวันที่ 21 ธันวาคม 2558.

สุนิดา ศรีทาร์ง. (2556). **แนวทางการศึกษาการจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านศิลปกรรมและสลักเทียนพรรษา จังหวัดอุบลราชธานี**. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

อภิชาติ โจอารีย์. (2557). **รูปแบบการจัดการความรู้ภูมิปัญญา ท้องถิ่นการแปรรูปหม้อไม้ของชุมชน**

บ้านพุเตย จังหวัดกาญจนบุรี.

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

อุสา สุทธิสาคร. (2554). การเรียนรู้และการจัดการความรู้

ด้านวิสาหกิจชุมชนของชุมชนบ้านร่องก่อ ตำบล

โพธิ์ใหญ่ อำเภовารินชำราบ จังหวัด

อุบลราชธานี. มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย.

การศึกษาระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์เพื่อการวิเคราะห์พื้นที่เสี่ยงภัยแล้งในจังหวัดอุดรธานี ¹

TO STUDY GEOGRAPHIC INFORMATION SYSTEM (GIS) FOR ARID AREAS, UDONTHANI PROVINCE

อมรภัทร์ อุปแก้ว², อดุลย์ ทองแกม³, สรรเพชญ เหล่าไพบูลย์⁴

AMORNPAT ROOPKAEW, ADUL THONGKAM, SUNPETCH LAOPAIBOON

รศ.ปรีชา รุทธโสธร⁵ ดร.นิตยา สุนทรสิริพงษ์⁶

ASSOC.PROF. PREECHA RUTHASOTHORN, DR.NITTAYA SUNTHONSIRIPHONG

วนิดา ศรีทิพย์⁷

WANIDA SORNTHIP

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวทางและขั้นตอนในการนำระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์มาประยุกต์ใช้งานด้านพื้นที่เสี่ยงภัยแล้งจังหวัดอุดรธานีเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพและการวิจัยเชิงประยุกต์ผลการวิจัยพบว่าพื้นที่ที่ปริมาณน้ำฝนตกเฉลี่ย ปี พ.ศ. 2558มากที่สุด คือ พื้นที่อำเภอทุ่งฝน และอำเภอวังสามหมอ เฉลี่ย 130 – 145 มม.ต่อปี ส่วนปริมาณน้ำฝนที่ตกน้อยที่สุด คือ พื้นที่อำเภอศรีธาตุ เฉลี่ยน้อยกว่า 60 มม.ต่อปีเป็นพื้นที่เสี่ยงภัยแล้ง ข้อเสนอแนะ เกษตรกรควรวางแผนการใช้ที่ดินด้านการเกษตรอันจะเป็นประโยชน์ เพื่อไม่ให้เกิดการเสียหายด้านต่างๆ อีกทั้งยังช่วยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถดำเนินการวางแผน การป้องกันการเกิดภัยแล้งได้ดียิ่งขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในพื้นที่ที่มีความเสี่ยงต่อการเกิดภัยแล้ง และจะเป็นแนวทางให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้เฝ้าระวังและติดตามพื้นที่ที่มีความเสี่ยงสูง เพื่อลดและบรรเทาความเสียหายที่เกิดขึ้นจากภัยแล้งได้อย่างเหมาะสม

คำสำคัญ : ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์, พื้นที่เสี่ยงภัยแล้ง

¹ งานวิจัยที่ได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากวิทยาลัยสันตพล ประจำปีการศึกษา 2558

^{2,3,4} อาจารย์สาขาวิชาคอมพิวเตอร์ธุรกิจวิทยาลัยสันตพล

Email : amornpatr@stu.ac.th

^{5,6} อาจารย์หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต วิทยาลัยสันตพล

⁷ อาจารย์สาขาวิชาการตลาด วิทยาลัยสันตพล

ABSTRACT

This research aims to study the guidelines and procedures for implementation of GIS applications for arid areas, Udonthani. Qualitative and Applied research found that the average rainfall fell in the year 2558 was the fondest district. And Wang Sam Mo district average 130-145 mm./years of rainfall that fell the least Si district. An average of less than 60 mm./years for drought prone areas. Suggested farmers for should plan to use the land for agriculture would be beneficial. To avoid damaging the fields. It also helps the relevant authorities to implement the plan. The prevention of drought better. Especially in areas that are vulnerable to drought. And provide guidance to the relevant authorities to monitor and track high-risk areas. To reduce and mitigate the damage caused by drought appropriately.

Keywords: Geographic Information System, Drought Risk Area Analysis

บทนำ

ภัยแล้งในประเทศไทยส่วนใหญ่มีผลกระทบต่อภาคเกษตรกรรม โดยเป็นภัยแล้งที่เกิดจากขาดฝนหรือฝนแล้งในช่วงฤดูฝน และเกิดฝนทิ้งช่วงในเดือนมิถุนายนต่อเนื่องเดือนกรกฎาคม พื้นที่ที่ได้รับผลกระทบจากภัยแล้งมากได้แก่ บริเวณภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง เพราะเป็นบริเวณที่อิทธิพลของมรสุมตะวันตกเฉียงใต้เข้าไปไม่ถึง และถ้าปีใดไม่มีพายุหมุนเขตร้อนเคลื่อนผ่านในแนวดังกล่าวจะทำให้เกิดภัยแล้งรุนแรงมากขึ้น นอกจากพื้นที่ดังกล่าวแล้วยังมีพื้นที่อื่นๆ ที่มักจะประสบปัญหาภัยแล้งเป็นประจำ ซึ่งภัยแล้งในประเทศไทยจะเกิดใน 2 ช่วง ได้แก่ (1) ช่วงฤดูหนาวต่อเนื่องถึงฤดูร้อน ซึ่งเริ่มจากครึ่งหลังของเดือนตุลาคมเป็นต้นไป บริเวณประเทศไทยตอนบน (ภาคเหนือภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง และภาคตะวันออก) จะมีปริมาณฝนลดลงเป็นลำดับ จนกระทั่งเข้าสู่ฤดูฝนในช่วงกลางเดือนพฤษภาคมของปีถัดไป ซึ่งภัยแล้งลักษณะนี้จะเกิดขึ้นเป็นประจำทุกปี (2) ช่วงกลางฤดูฝน ประมาณปลายเดือนมิถุนายนถึงเดือนกรกฎาคม จะมีฝนทิ้งช่วงเกิดขึ้น ภัยแล้งลักษณะนี้จะเกิดขึ้นเฉพาะท้องถิ่นหรือบางบริเวณ บางครั้งอาจครอบคลุมพื้นที่ที่เป็นบริเวณกว้างเกือบทั่วประเทศ ในระยะเวลาที่ผ่านมาพื้นที่หลายแห่งของประเทศประสบกับความแห้งแล้งมากผิดปกติ แม้ว่าเป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเนื่องจากความผันแปรของธรรมชาติแต่ได้ก่อปัญหาเป็นผลกระทบทำให้ขาดแคลนน้ำเพื่อการเกษตร การอุปโภคบริโภค และอื่นๆ ซึ่งคาดว่าจะทวีความรุนแรงมาก

ในระยะ 10 ปีที่ผ่านมา ปริมาณฝนตกรายปีในทุกภาคของประเทศไทยมีแนวโน้มลดลง ซึ่งเป็นการบ่งชี้ว่าอนาคตเราคงต้องเผชิญกับภัยแล้ง จากรายงานการเตรียมการป้องกันและแก้ไขวิกฤตภัยแล้งในฤดูกาลหน้า ปี พ.ศ. 2557 กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมพบว่า พื้นที่เสี่ยงภัยแล้งภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 9 จังหวัด ได้แก่ อุตรธานี มหาสารคาม ร้อยเอ็ด กาฬสินธุ์ ศรีสะเกษ ยโสธร อุบลราชธานี สุรินทร์ และหนองบัวลำภู ซึ่งจังหวัดอุตรธานีเจอภัยแล้งหนักสุดในรอบ 60 ปี โดยเฉพาะเมื่อข้อมูลจากกรมอุตุนิยมวิทยา ซึ่งรายงานว่า ปริมาณน้ำฝน

สะสม ปี พ.ศ. 2557 ต่ำกว่าค่าปกติอย่างมาก เมื่อเทียบกับปี พ.ศ. 2556 ขณะที่ กรมชลประทานก็มีการสรุปสถานการณ์น้ำในอ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่ และขนาดกลาง ปี พ.ศ. 2557 น้อยกว่า ปี พ.ศ. 2556 ถึง 5,310 ล้านลูกบาศก์เมตร ที่สำคัญจะส่งผลกระทบอย่างแน่นอนต่อการดำรงชีวิตของประชาชน รวมทั้งจะนำความเสียหายทางเศรษฐกิจและสังคมมาสู่ประเทศชาติ เพราะประเทศไทยเป็นประเทศที่ส่งออกสินค้าเกษตร เช่น ราคาที่ดินตก โรงงานผลิตเสียหาย การว่างงาน การสูญเสียอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว พลังงาน อุตสาหกรรมขนส่ง ด้านสิ่งแวดล้อม ปัญหามลพิษทางดิน น้ำ ด้านการเกษตร แบ่งได้จากหลายสาเหตุ ได้แก่ ปริมาณน้ำฝนไม่เพียงพอ ความห่างไกลจากแหล่งน้ำและระบบชลประทาน สภาพดินไม่เหมาะสม สาเหตุเหล่านี้เมื่อเกิดรวมกับการใช้ประโยชน์ที่ดินไม่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่แล้ว ยิ่งทำให้เกิดปัญหาทางด้านการขาดแคลนน้ำมากขึ้น การนำระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์มาทำการศึกษาสามารถที่จะกำหนดขอบเขตพื้นที่ ซึ่งได้รับผลกระทบ จะได้ข้อมูลเบื้องต้นที่จะเป็นแนวทางในการวางแผนการใช้ที่ดินด้านการเกษตรอันจะเป็นประโยชน์ต่อประชาชนของอำเภอเมือง จังหวัดอุตรธานี

ดังนั้น งานวิจัยนี้จึงนำระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์มาใช้ในการแก้ไขปัญหาพื้นที่เสี่ยงภัยแล้ง สามารถที่จะกำหนดขอบเขตพื้นที่ ซึ่งได้รับผลกระทบจะได้ข้อมูลเบื้องต้นที่จะเป็นแนวทางในการวางแผนการใช้ที่ดินด้านการเกษตรทั้งยังช่วยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถดำเนินการวางแผน การป้องกันการเกิดภัยแล้งได้ดียิ่งขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในพื้นที่ที่มีความเสี่ยงต่อการเกิดภัยแล้ง และจะเป็นแนวทางให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้เฝ้าระวังและติดตามพื้นที่ที่มีความเสี่ยงสูง เพื่อลดและบรรเทาความเสียหายที่เกิดขึ้นจากภัยแล้งได้อย่างเหมาะสม

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาแนวทางและขั้นตอนในการนำระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์มาประยุกต์ใช้งานด้านพื้นที่เสี่ยงภัยแล้งจังหวัดอุตรธานี

การทบทวนวรรณกรรมและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

1. วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

จิราพร พันธุ์ประสิทธิ์ (2549) ได้ใช้ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์เพื่อประเมินหาพื้นที่เสี่ยงต่อการเกิดภัยแล้งโดยวิเคราะห์การถดถอยในพื้นที่จังหวัดลพบุรี โดยใช้ปัจจัยด้านอุตุนิยมวิทยา อุทกวิทยา อุทกธรณีวิทยา ภูมิประเทศ ด้านปฐพีวิทยา และการใช้ประโยชน์ที่ดิน ผลการศึกษา พบว่าปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเกิดภัยแล้งอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับเชื่อมั่นร้อยละ 95 มี 6 ตัวแปร คือ จำนวนวันฝนตกรายปีเฉลี่ย ความลาดชันของพื้นที่ การใช้ประโยชน์ที่ดิน ระดับความสูงของพื้นที่ ระยะห่างจากพื้นที่ชลประทาน และปริมาณน้ำฝนรายปีเฉลี่ย สำหรับปริมาณน้ำได้ดิน และคุณสมบัติในการระบายน้ำ ไม่มีความสัมพันธ์ต่อการเกิดภัยแล้งที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95

วิภาพ พวงวังทอง (2549) การศึกษาการประยุกต์ใช้ข้อมูลดาวเทียมและระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์เพื่อวิเคราะห์หาพื้นที่เสี่ยงต่อความแห้งแล้งทางกายภาพของดินในอำเภอบ้านด่านลานหอย จังหวัดสุโขทัย โดยการประยุกต์ใช้ดาวเทียมเพื่อสร้างข้อมูลตัวแปรเชิงพื้นที่และใช้ประกอบในการกำหนดพื้นที่เสี่ยงต่อความแห้งแล้ง ได้แก่ข้อมูลการใช้ประโยชน์จากที่ดิน ข้อมูลการคายระเหยน้ำ ข้อมูลระยะห่างจากแหล่งน้ำ และการประยุกต์ใช้ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์เป็นเครื่องมือในการจำลองข้อมูลตัวแปรเชิงพื้นที่ ได้แก่ ปริมาณน้ำฝน จำนวนวันที่ฝนตก ความชื้นสัมพัทธ์ อุณหภูมิอากาศ การคายระเหยน้ำ ศักยภาพของชั้นดินในน้ำของดิน ระยะห่างแหล่งน้ำผิวดิน ความลาดชัน ความสูงต่ำของพื้นที่และความสามารถในการระบายน้ำของดิน จากการศึกษาพบว่าตัวแปรด้านกายภาพที่สำคัญและเป็นสาเหตุการเกิดความแห้งแล้งคือ การระบายน้ำของดินระดับดี ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยและการคายระเหยน้ำ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการระบายน้ำของดินระดับดีเป็นตัวแปรที่สำคัญที่สุดในการกำหนดพื้นที่เสี่ยงต่อความแห้งแล้ง และเมื่อศึกษาเปรียบเทียบการกำหนดพื้นที่เสี่ยงต่อความแห้งแล้งของทั้งสองวิธี พบว่าการกำหนดค่าคะแนนความแห้งแล้งมาตรฐานของทั้งสองวิธีการ

ไม่มีความแตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 และตรวจสอบความถูกต้องของแผนที่การกำหนดพื้นที่เสี่ยงต่อความแห้งแล้งโดยวิธีระบบผู้เชี่ยวชาญและวิธีสถิติวิเคราะห์การถดถอย พบว่าการสำรวจภาคสนาม พบว่ามีความถูกต้องโดยรวมเท่ากับร้อยละ 60 และ 66 ตามลำดับ

รัศมี สุวรรณธำจรัส (2550) การศึกษาแนวทางการวิเคราะห์ความแห้งแล้งด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ กรณีพื้นที่ศึกษากลุ่มน้ำเซียว โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยและเกณฑ์ของปัจจัยที่ก่อให้เกิดความแห้งแล้งและสร้างแบบจำลองเชิงพื้นที่เสี่ยงภัยแล้งรวมทั้งเปรียบเทียบวิธีการวิเคราะห์พื้นที่เสี่ยงภัยแบบเมทริกซ์ ดัชนีและมัลติเลเยอร์โดยใช้ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ โดยกำหนดปัจจัยที่ใช้เป็น 3 กลุ่ม คือ ปัจจัยวินิจฉัยภัยแล้งเชิงอุตุนิยมวิทยา ได้แก่ ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยรายปี ปัจจัยวินิจฉัยภัยแล้งเชิงอุทก ได้แก่ พื้นที่ชลประทานและแหล่งน้ำ ผิวดิน ความหนาแน่นของการระบายน้ำและน้ำใต้ดิน ปัจจัยวินิจฉัยภัยแล้งเชิงกายภาพ ได้แก่ ความลาดชัน การระบายน้ำของดิน และการใช้ประโยชน์ที่ดิน โดยจำแนกระดับความเสี่ยงภัยแล้ง เป็น 4 ระดับ คือ ระดับความเสี่ยงมาก ปานกลาง น้อย และน้อยมาก ผลการศึกษา พบว่า การวิเคราะห์พื้นที่เสี่ยงภัยแล้งด้วยวิธีเมทริกซ์ ผู้วิเคราะห์สามารถใช้ความรู้ความชำนาญประสบการณ์เข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจ จะให้ความถูกต้องมากกว่าใช้วิธีการวิเคราะห์โดยสมการทางคณิตศาสตร์ และเทคโนโลยีสารสนเทศภูมิศาสตร์ จะสามารถจำลองพื้นที่เสี่ยงภัยแล้งได้อย่างมีประสิทธิภาพหากมีการปรับปรุงข้อมูลให้ทันเหตุการณ์ และมีองค์ความรู้ใหม่อยู่เสมอ

2. ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

2.1 ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

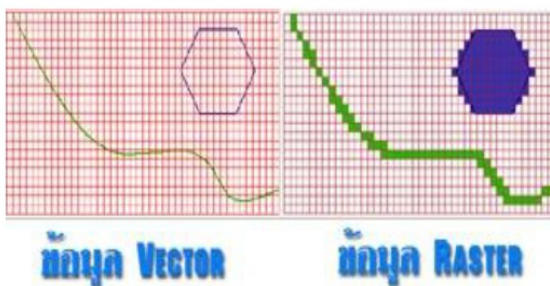
ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ คือ กระบวนการทำงานเกี่ยวกับข้อมูลในเชิงพื้นที่ด้วยระบบคอมพิวเตอร์ ที่ใช้กำหนดข้อมูลและสารสนเทศ ที่มีความสัมพันธ์กับตำแหน่งในเชิงพื้นที่ เช่น ที่อยู่ บ้านเลขที่ สัมพันธ์กับตำแหน่งในแผนที่ ตำแหน่ง เส้นรุ้ง เส้นแวง ข้อมูลและแผนที่ใน GIS เป็น

ระบบข้อมูลสารสนเทศที่อยู่ในรูปของตารางข้อมูล และฐานข้อมูลที่มีส่วนสัมพันธ์กับข้อมูลเชิงพื้นที่ (Spatial Data) ซึ่งรูปแบบและความสัมพันธ์ของข้อมูลเชิงพื้นที่ทั้งหลาย จะสามารถนำมาวิเคราะห์ด้วย GIS และทำให้สื่อความหมายในเรื่องการเปลี่ยนแปลงที่สัมพันธ์กับเวลาได้ เช่น การแพร่ขยายของโรคระบาด การเคลื่อนย้าย ถิ่นฐาน การบุกรุกทำลาย การเปลี่ยนแปลงของการใช้พื้นที่ ฯลฯ ข้อมูลเหล่านี้เมื่อปรากฏบนแผนที่ทำให้สามารถแปลและสื่อความหมายใช้งานได้ง่าย

2.2 ลักษณะข้อมูลเชิงพื้นที่

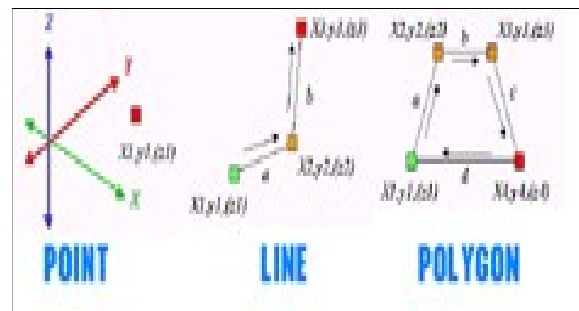
แบบจำลองข้อมูลเชิงพื้นที่ (Spatial Data Model) ในการจัดเก็บข้อมูลในเชิงภูมิศาสตร์ ที่จำแนกโดยลักษณะของการจัดเก็บข้อมูลเชิงพื้นที่ แบ่งเป็น 2 ประเภท

2.2.1 รูป แบบ บ รา ส เต อ ร์ (Raster or Grid Representation) คือ จุดของเซลล์ที่อยู่ในช่วงแต่ละช่วงสี่เหลี่ยม (grid) โครงสร้างของราสเตอร์ ประกอบด้วย ชุดของช่องกริด (Grid cell) หรือ Pixel หรือ Picture Element Cell ข้อมูลแบบราสเตอร์ เป็นข้อมูลที่อยู่บนพิกัดรูปแบบตารางแถวอนและแถวตั้ง แต่ละช่อง (Cell) อ้างอิงโดยแถวและสดมภ์ ภายในช่องกริด จะมีข้อมูลตัวเลข ซึ่งเป็นตัวแทนสำหรับค่าในช่องนั้น ตัวอย่างข้อมูลราสเตอร์ที่เห็นเป็นตัวอย่าง เช่น ข้อมูลภาพถ่ายจากดาวเทียม ซึ่งเป็นข้อมูลแบบช่องกริด ที่เก็บ ค่าสะท้อนของพลังงานคลื่นแม่เหล็กไฟฟ้าจากวัตถุที่ปกคลุมอยู่บนพื้นดิน ที่ดาวเทียมตรวจวัดได้ แล้วผ่านกระบวนการของโปรแกรม เพื่อจัดเก็บค่าดังกล่าวไว้ในแต่ละช่องกริด

ภาพที่ 1 การแปลงข้อมูลจากเวกเตอร์เป็นราสเตอร์

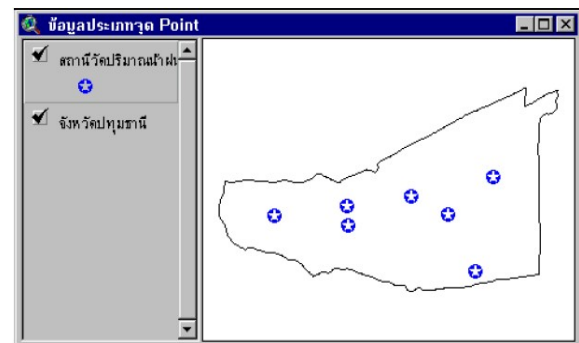
2.2.2 รูปของเวกเตอร์ (Vector Representation) ตัวแทนของเวกเตอร์นี้อาจแสดงด้วย จุด เส้น หรือพื้นที่ ถูกกำหนดโดยจุดพิกัด ซึ่งข้อมูลประกอบไปด้วยจุดพิกัดทางแนวราบ (X,Y) และหรือแนวตั้ง (Z) หรือ Cartesian Coordinate System ถ้าข้อมูลมีการเก็บค่าเป็นพิกัดตำแหน่งเดียวก็จะเป็นค่าของจุด ถ้าจุดพิกัดสองจุดหรือมากกว่าก็เป็นเส้น ส่วนพื้นที่นั้นจะต้องมีจุดมากกว่า 4 จุดขึ้นไป และจุดพิกัดเริ่มต้นและจุดพิกัดสุดท้าย จะต้องอยู่ตำแหน่งเดียวกัน ข้อมูลเวกเตอร์ ได้แก่ ถนน แม่น้ำ ลำคลอง ขอบเขตการปกครอง เป็นต้น

ภาพที่ 2 ตัวอย่างข้อมูลประเภทเวกเตอร์

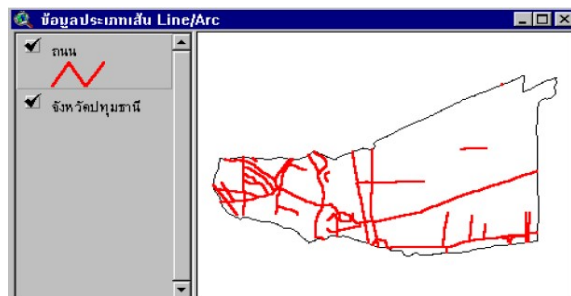
ลักษณะข้อมูลเชิงพื้นที่ ในรูปแบบเวกเตอร์จะมีลักษณะและรูปแบบ (Spatial Features) ต่างๆ กันพอสรุปได้ดังนี้คือ

1) รูป แบบ ของจุด (Point Features) เป็นลักษณะของจุดในตำแหน่งใดๆ ซึ่งจะสังเกตได้จากขนาดของจุดนั้นๆ โดยจะอธิบายถึงตำแหน่งที่ตั้งของข้อมูล เช่น ที่ตั้งของจังหวัด เป็นต้น

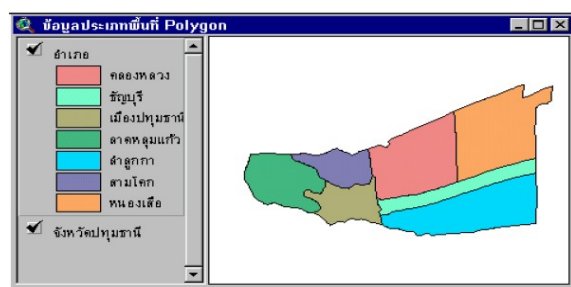
ภาพที่ 3 รูปแบบของข้อมูลประเภทจุด

2) รูปแบบของเส้น (Linear Features) ประกอบไปด้วยลักษณะของเส้นตรง เส้นหักมุม และเส้นโค้ง ซึ่งรูปร่างของเส้นเหล่านี้จะอธิบายถึงลักษณะต่างๆ โดยอาศัยขนาดทั้งความกว้างและความยาว เช่น ถนน หรือ แม่น้ำ เป็นต้น และในทางการทำแผนที่รวมทั้งระบบ GIS นั้น รูปแบบของเส้น หมายถึง เส้นหักมุมที่มีความกว้างเฉพาะในความยาวที่กำหนด

ภาพที่ 4 รูปแบบของข้อมูลประเภทเส้น

3) รูปแบบของพื้นที่ (Area Features) เป็นลักษณะขอบเขตพื้นที่ที่เรียกว่า โพลีกอน (Polygon) ที่อธิบายถึงขอบเขตเนื้อที่และเส้นรอบวง และข้อมูลโพลีกอนลักษณะเหล่านี้จะใช้อธิบายขอบเขตของข้อมูลต่างๆ เช่น ขอบเขตของพื้นที่ป่าไม้ เป็นต้น

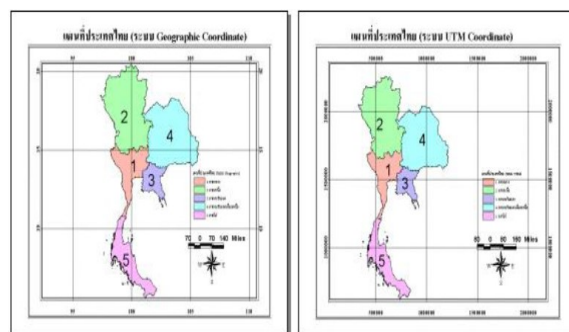

ภาพที่ 5 รูปแบบของข้อมูลประเภทโพลีกอน

2.3 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพื้นที่ (Spatial Data Analysis)

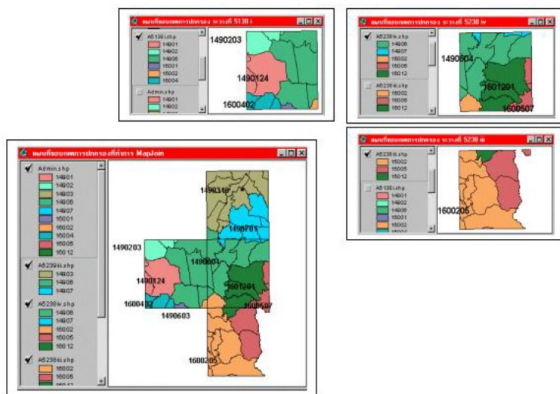
1. การแปลงระบบพิกัดทางภูมิศาสตร์ (Transformation or Projection) การแปลงระบบพิกัดทางภูมิศาสตร์ มาตราส่วน (เช่น Geographic - lat./log. หรือ

UTM) เป็นการเปลี่ยนจากระบบพิกัดทางภูมิศาสตร์อย่างระบบหนึ่งไปเป็นอีกระบบหนึ่ง เช่น ระบบพิกัดทางภูมิศาสตร์แบบ Geographic - Lat./Lon. ไปเป็นระบบ UTM เส้นโครงแผนที่จะมีอยู่หลายประเภท มีคุณสมบัติที่แตกต่างกันออกไป การจะเลือกใช้เส้นโครงแผนที่ประเภทใดนั้น ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของการใช้งาน แผนที่ส่วนใหญ่ในประเทศไทยจะใช้เส้นโครงแผนที่แบบยูนิเวอร์ซัล ทรานส์เวอร์ส เมอร์เคเตอร์ (Universal Transverse Mercator Projection - UTM) ซึ่งสามารถใช้โปรแกรมระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ช่วยในการแปลงระบบพิกัดได้

ภาพที่ 6 ผลลัพธ์ที่ได้จากการแปลงพิกัดจากระบบ Geographic มาเป็น UTM

2. การต่อแผนที่ (Mosaic) หรือการเทียบขอบ (Edge - matching) การเชื่อมต่อแผนที่หลายๆ ราวเข้าด้วยกัน หรือการเชื่อมต่อแผนที่เรื่องเดียวกันแต่มีหลายๆ ราวหรือหลายแผ่นเข้าด้วยกัน เราเรียกกระบวนการนี้ว่า Mosaic ส่วน Edge - matching (การเทียบขอบ) เป็นวิธีการปรับตำแหน่งรายละเอียดของแผนที่ 2 ราวขึ้นไปที่อยู่ต่อเนื่องกัน แต่เชื่อมต่อกันไม่สนิท จึงจำเป็นต้องทำการปรับแผนที่เพื่อให้เป็นแผนที่ที่ต่อเนื่องกัน

ภาพที่ 7 Mosaic & Edge – Matching

3. คำนวณพื้นที่ เส้นรอบวง และระยะทาง เป็นการคำนวณพื้นที่ที่อยู่ในฐานข้อมูล และสามารถวัดพื้นที่เส้นรอบวง ความยาวเส้น และระยะทางของเส้นได้ โดยโปรแกรมระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์จะคำนวณได้อัตโนมัติ หลังการทำ Topology แล้วหรืออาจจะสอบถามผ่านโปรแกรมได้ โดยใช้เครื่องมือหรือคำสั่งในโปรแกรม เพื่อบอกระยะทางและพื้นที่ได้

2.4 ภัยแล้ง

ภัยแล้งเป็นภัยธรรมชาติอย่างหนึ่งที่เกิดขึ้นแล้วจะนำความเสียหายทางเศรษฐกิจและสังคมมาสู่ประเทศชาติและประชาชนเป็นอย่างมากทั้งทางด้านการขาดแคลนน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภคและด้านการเกษตรที่ต้องพึ่งพาธรรมชาติประเทศไทยเป็นประเทศที่ส่งออกสินค้าเกษตรและผลิตภัณฑ์แปรรูปทางการเกษตรที่สำคัญในตลาดโลกแต่ในช่วงที่ผ่านมาผลผลิตสินค้าเกษตรของประเทศลดลงเช่นในปีที่ผ่านมา (2548) การผลิตภาคเกษตรได้รับผลกระทบจากหลายปัจจัยทำให้เกิดปัญหา Supply Shock ในภาคเกษตรโดยบางปัจจัยเป็นผลสืบเนื่องมาตั้งแต่ปลายปี พ.ศ. 2547 อาทิปัญหาภัยแล้งที่ค่อนข้างรุนแรงกรณีพิบัติภัย (สึนามิ) และราคาน้ำมันที่สูงขึ้นซึ่งอาจกล่าวได้ว่าภัยแล้งมีผลกระทบโดยตรงต่อการลดลงของผลผลิตทางการเกษตรและมีผลกระทบทางอ้อมได้แก่การทิ้งร้างที่ดินทำกินการอพยพละทิ้งที่อยู่อาศัยไปหางานทำในเมืองซึ่งได้ก่อให้เกิดปัญหาทั้ง

ทางด้านเศรษฐกิจสังคมและวัฒนธรรมตามอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

ภัยแล้งมีการให้คำจำกัดความของภัยแล้งไว้มากมายแต่โดยรวมแล้วมีความหมายใกล้เคียงกันซึ่งหมายถึงภัยธรรมชาติอันเกิดจากการมีฝนตกน้อยหรือฝนไม่ตกต้องตามฤดูกาลทำให้เกิดสภาวะการขาดแคลนน้ำในพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่งทั้งด้านน้ำอุปโภคบริโภคและน้ำเพื่อการเกษตรซึ่งเป็นสาเหตุให้พืชพรรณต่างๆได้รับผลกระทบทำให้พืชชะงักการเจริญเติบโตผลผลิตไม่สมบูรณ์เกิดความเสียหายทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคม

สาเหตุการเกิดภัยแล้งจากการพัฒนาประเทศทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคมทำให้มีการขยายพื้นที่เกษตรกรรมอุตสาหกรรมและที่อยู่อาศัยอย่างต่อเนื่องและเป็นเหตุให้พื้นที่ป่าไม้ลดลงก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศและสิ่งแวดล้อมรวมทั้งการกระทำของมนุษย์ที่มีส่วนก่อให้เกิดความรุนแรงของการขาดแคลนน้ำซึ่งเป็นสาเหตุของความแห้งแล้งสำหรับภัยแล้งทางการเกษตรมีสาเหตุและปัจจัยสำคัญอยู่ 2 สาเหตุคือสาเหตุจากธรรมชาติเช่นฝนทิ้งช่วงปริมาณน้ำฝนน้อยดินมีความสามารถในการเก็บกักความชื้นต่ำปริมาณน้ำใต้ดินมีน้อยเป็นต้นและสาเหตุจากการกระทำของมนุษย์เช่นการตัดไม้ทำลายป่าการใช้ประโยชน์จากน้ำทำให้ปริมาณน้ำในอ่างเก็บน้ำลดลงระบบการเพาะปลูกความถี่ของการเพาะปลูกเป็นต้น

ภัยแล้งทางการเกษตรของประเทศไทยสามารถแบ่งออกเป็นภัยแล้งที่เกิดขึ้นในสภาพพื้นที่เกษตรน้ำฝนและที่เกิดขึ้นในพื้นที่เกษตรชลประทานซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ภัยแล้งที่เกิดขึ้นในพื้นที่เกษตรน้ำฝนเป็นสภาวะที่เกิดจากการขาดแคลนน้ำสำหรับการเพาะปลูกในช่วงฤดูฝนหรือช่วงฤดูแล้งมีผลกระทบต่อการเจริญเติบโตของพืชในช่วงระยะเวลาต่างๆเป็นผลให้พืชชะงักการเจริญเติบโตผลผลิตลดลงซึ่งจะมีผลกระทบต่อเกษตรกรและเศรษฐกิจของชาติโดยรวม

2. ภัยแล้งที่เกิดขึ้นในพื้นที่เกษตรชลประทานถึงแม้ว่าจะเป็นพื้นที่ส่งน้ำสำหรับการเพาะปลูกแต่สภาวะที่เกิดการขาดแคลนน้ำสำหรับการเพาะปลูกในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่งของช่วงการเพาะปลูกพืชสามารถเกิดขึ้นได้เช่นกันเช่น

ปริมาณน้ำในอ่างเก็บน้ำมีน้อยหรือสัดส่วนการใช้ในด้านอื่นเพิ่มมากขึ้นซึ่งมีผลกระทบให้การเจริญเติบโตของพืชชะงักทำให้ผลผลิตพืชลดลงหรือตายไปในที่สุดกระทบต่อเกษตรกรโดยตรงและเศรษฐกิจของชาติโดยรวมผลกระทบจากภัยแล้งภัยแล้งสร้างความเสียหายและผลกระทบในด้านต่างๆดังนี้

(1) ผลกระทบทางด้านสิ่งแวดล้อมการเกิดภัยแล้งอย่างต่อเนื่องทำให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติทำให้แหล่งน้ำตามธรรมชาติตื้นเขินระดับน้ำใต้ดินเปลี่ยนแปลงพื้นที่ที่เคยอุดมสมบูรณ์เกิดความแห้งแล้งเกิดการกัดเซาะของหน้าดินและการทิ้งร้างไม่ได้ใช้ประโยชน์ของที่ดิน

(2) ผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจทำให้ผลผลิตด้านเกษตรกรรมและอุตสาหกรรมลดลงรวมทั้งกระทบต่อเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศเช่นผลผลิตทางการเกษตรคุณภาพต่ำทำให้ราคาผลผลิตลดลงเกิดความยากจนและเกิดการสูญเสียจากการทิ้งร้างที่ดิน

(3) ผลกระทบทางด้านสังคมเกิดการละทิ้งถิ่นฐานเข้ามาทำงานในเมืองใหญ่เกิดผลกระทบในด้านสุขภาพอนามัยการจัดการคุณภาพชีวิตลดลงและเกิดความขัดแย้งในการใช้น้ำ

วิธีการดำเนินการวิจัย

1.การเก็บรวบรวมข้อมูล

จากฐานข้อมูลพื้นที่ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ปี พ.ศ. 2558 ประกอบด้วย ข้อมูลที่ตั้งและอาณาเขต 20 อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมืองอุดรธานี อำเภอกุมภวาปี อำเภอนาสายทอง อำเภอโนนสะอาด อำเภอหนองหาน อำเภอทุ่งฝน อำเภอไชยวาน อำเภอศรีธาตุ อำเภอวังสามหมอ อำเภอบ้านดุง อำเภอบ้านผือ อำเภอน้ำโสม อำเภอเพ็ญ อำเภอสร้างคอม อำเภอหนองแสง อำเภอนายูง อำเภอพิบูลย์รักษ์ อำเภอภูแก้ว และอำเภอประจักษ์ศิลปาคม และข้อมูลปริมาณน้ำฝนต่อปี จังหวัดอุดรธานี

2. วิธีการรวบรวมข้อมูล

นำข้อมูลปริมาณน้ำฝน จากกรมอุตุนิยมวิทยา จังหวัดอุดรธานี นำมาประยุกต์ใช้ GIS เพื่อวิเคราะห์เชิงพื้นที่

ตารางที่ 1 เกณฑ์ปริมาณน้ำฝนต่อปี

ปริมาณฝน (มม.)	สถานะฝน	ระดับความเสี่ยงภัยแล้ง
>60	แล้งจัด	4
>70	แล้ง	3
>80	ค่อนข้างแห้งแล้ง	2
>90	ฝนตกปานกลาง	1
>100 -110	มีฝนตกค่อนข้างดี	1
>120	มีฝนตกดี	1
>=130	มีฝนตกมาก	1

ตารางที่ 2 ระดับความเสี่ยงภัยแล้ง

ระดับความเสี่ยงภัยแล้ง	ความหมาย
1	พื้นที่เสี่ยงภัยแล้งน้อยที่สุด
2	พื้นที่เสี่ยงภัยแล้งน้อย
3	พื้นที่เสี่ยงภัยแล้งปานกลาง
4	พื้นที่เสี่ยงภัยแล้งมาก

นำค่าคะแนนที่ได้มาจัดทำแผนที่ชั้นข้อมูลปัจจัยโดยประยุกต์ใช้ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ (GIS) ซึ่งเป็นการวิเคราะห์เชิงพื้นที่ (Spatial Analysis) จึงต้องนำเข้าข้อมูลเชิงภูมิศาสตร์เช่นฐานข้อมูลทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดอุดรธานี ปี พ.ศ. 2558 สามารถนำไปวิเคราะห์หาระดับความเสี่ยงต่อความแห้งแล้งของพื้นที่โดยการคำนวณค่าคะแนนรวมแบบถ่วงน้ำหนัก (Weighting Linear Total) จากสมการ $S = W_1R_1 + W_2R_2 + \dots + W_nR_n$

S หมายถึง ค่าคะแนนระดับความเสี่ยงต่อความแห้งแล้ง

$W_{1...n}$ หมายถึง ค่าคะแนนความสำคัญปัจจัย 1 - n

$R_{1...n}$ หมายถึง ค่าคะแนนย่อยของแต่ละปัจจัยที่ 1 - n

3. ผลการวิเคราะห์ถดถอยเชิงเส้น

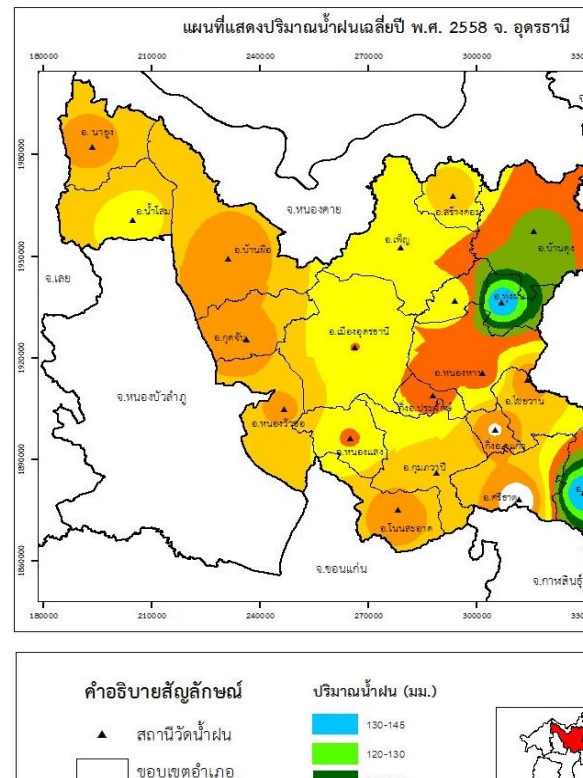
การศึกษาในครั้งนี้ใช้การวิเคราะห์ถดถอยเชิงเส้น (Linear Regression Analysis) มีความจำเป็นต้องทราบว่าตัวแปรใดเป็นตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม เพราะในการวิจัยครั้งนี้ จะต้องมีการวิเคราะห์พื้นที่เสี่ยงต่อการเกิดความแห้งแล้งซึ่งเป็นการพยากรณ์จากสมการความสัมพันธ์ที่ได้จากการวิเคราะห์ถดถอยเชิงเส้นแต่ทั้งนี้ตัวแปรตามหมายถึงความเสี่ยงในการเกิดความแห้งแล้งของพื้นที่ศึกษา เป็นตัวแปรอิสระ ซึ่งต้องมีความสัมพันธ์แบบเชิงเส้นและมีความเป็นอิสระต่อกัน ได้แก่ข้อมูลปริมาณน้ำฝน ข้อมูลกักเก็บน้ำ แหล่งน้ำธรรมชาติ ข้อมูลขอบเขตที่ดิน แล้วนำสร้างแผนภาพเพื่อให้ได้พื้นที่เสี่ยงภัยแล้ง

สารสนเทศทางภูมิศาสตร์ (GIS Data)
- ข้อมูลปริมาณน้ำฝน
- ข้อมูลกักเก็บน้ำ
- แหล่งน้ำธรรมชาติ
- ข้อมูลขอบเขตที่ดิน
- ข้อมูลพิกัดพื้นที่

Arid areas

ผลการวิจัย

จากผลการวิเคราะห์เป็นภาพและสีในระบบสารสนเทศทางภูมิศาสตร์และประยุกต์กับข้อมูล สามารถได้แผนที่แสดงน้ำฝนเฉลี่ย ปี พ.ศ. 2558ดังต่อไปนี้

จากภาพแผนภาพนำข้อมูลที่ได้มาเข้าสู่ระบบGISพบว่า

พื้นที่เสี่ยงภัยแล้งระดับมาก ได้แก่ อำเภอสรีธาตุ มีปริมาณน้ำฝนเฉลี่ย 50.9 มม.ต่อปี รองลงมาอำเภอแก้ว มีปริมาณน้ำฝนเฉลี่ย 58.5 มม.ต่อปี อำเภอไชยวานและอำเภอบ้านผือ มีปริมาณน้ำฝนเฉลี่ย 60.0 มม.ต่อปี อำเภอโนนสะอาด มีปริมาณน้ำฝนเฉลี่ย 63.4 มม.ต่อปี อำเภอกุดจับ มีปริมาณน้ำฝนเฉลี่ย 64.0 มม.ต่อปี อำเภอหนองวัวซอและอำเภอนายูง มีปริมาณน้ำฝนเฉลี่ย 68.0 มม.ต่อปี

พื้นที่เสี่ยงภัยแล้งระดับปานกลาง ได้แก่ อำเภอสร้างคอม มีปริมาณน้ำฝนเฉลี่ย 75.0 มม.ต่อปี อำเภอกุมภวาปี มีปริมาณน้ำฝนเฉลี่ย 76.5 มม.ต่อปี

พื้นที่เสี่ยงภัยแล้งระดับน้อย ได้แก่ อำเภอพิบูลย์รักษ์ มีปริมาณน้ำฝนค่อนข้างแห้งแล้งเฉลี่ย 80.1 มม.ต่อปี และอำเภอน้ำโสมมีปริมาณน้ำฝนค่อนข้างแห้งแล้งเฉลี่ย 84.0 มม.ต่อปี

พื้นที่เสี่ยงภัยแล้งระดับน้อยที่สุด ได้แก่ อำเภอเพ็ญ

มีปริมาณน้ำฝนปานกลาง เฉลี่ย 90.0 มม.ต่อปี อำเภอเมืองอุดรธานี มีปริมาณน้ำฝนปานกลาง เฉลี่ย 90.1 มม.ต่อปี อำเภอหนองแสง มีปริมาณน้ำฝนปานกลาง เฉลี่ย 91.3 มม.ต่อปีอำเภอหนองหาน มีปริมาณน้ำฝนปานกลาง เฉลี่ย 96.4 มม.ต่อปีอำเภอประจักษ์ศิลปาคม มีปริมาณน้ำฝนปานกลาง เฉลี่ย 96.6 มม.ต่อปี อำเภอบ้านดุง มีปริมาณน้ำฝนค่อนข้างดี เฉลี่ย 102 มม.ต่อปี อำเภอทุ่งฝนและอำเภอวังสามหมอ มีปริมาณน้ำฝนตกมาก เฉลี่ย 143 มม.ต่อปี

สรุปผล

จากผลการวิจัยเชิงประจักษ์ในระบบสารสนเทศทางภูมิศาสตร์ (GIS)พื้นที่เสี่ยงภัยแล้งในจังหวัดอุดรธานีสามารถแสดงแผนภาพ พบว่า

1. พื้นที่เสี่ยงภัยแล้งระดับมาก ได้แก่ อำเภอศรีธาตุ อำเภอภูแก้ว อำเภอไชยวานอำเภอบ้านผือ อำเภอโนนสะอาด อำเภอกุดจับอำเภอหนองวัวซอและอำเภอนายูง
2. พื้นที่เสี่ยงภัยแล้งระดับปานกลาง ได้แก่ อำเภอสร้างคอม และอำเภอกุมภวาปี
3. พื้นที่เสี่ยงภัยแล้งระดับน้อย ได้แก่ อำเภอพิบูลย์รักษ์และอำเภอน้ำโสม
4. พื้นที่เสี่ยงภัยแล้งระดับน้อยที่สุด ได้แก่ อำเภอเพ็ญ อำเภอเมืองอุดรธานีอำเภอหนองแสง อำเภอหนองหาน อำเภอประจักษ์ศิลปาคม อำเภอบ้านดุง อำเภอทุ่งฝน และอำเภอวังสามหมอ

อภิปรายผล

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูล พื้นที่เสี่ยงภัยแล้งในจังหวัดอุดรธานี สามารถแสดงแผนภาพพบว่า

1. พื้นที่เสี่ยงภัยแล้งระดับมาก ได้แก่ อำเภอศรีธาตุ อำเภอภูแก้ว อำเภอไชยวานและอำเภอบ้านผือ อำเภอโนนสะอาด อำเภอกุดจับ อำเภอหนองวัวซอ และอำเภอนายูง มีปริมาณน้ำฝนแล้งจัด
2. พื้นที่เสี่ยงภัยแล้งระดับปานกลาง ได้แก่ อำเภอสร้างคอม และอำเภอกุมภวาปี มีปริมาณน้ำฝนแล้ง

3. พื้นที่เสี่ยงภัยแล้งระดับน้อย ได้แก่ อำเภอพิบูลย์รักษ์ และอำเภอน้ำโสมมีปริมาณน้ำฝนค่อนข้างแห้งแล้ง

4. พื้นที่เสี่ยงภัยแล้งระดับน้อยที่สุด ได้แก่ อำเภอเพ็ญ อำเภอเมืองอุดรธานี อำเภอหนองแสง อำเภอหนองหาน อำเภอประจักษ์ศิลปาคม อำเภอบ้านดุง อำเภอทุ่งฝน และอำเภอวังสามหมอ มีปริมาณน้ำฝนตกมาก

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรเข้ามาให้ความรู้ประชาชนที่อยู่ในพื้นที่เสี่ยงภัยแล้งระดับมาก ให้มีการวางแผนการใช้พื้นที่ในการทำเกษตร และส่งเสริมอาชีพต่างๆ ที่ก่อให้เกิดรายได้ เพื่อไม่ให้เกิดผลกระทบต่อการเกิดภาวะภัยแล้งของพื้นที่

ข้อเสนอแนะ

ผลกระทบที่เกิดจากพื้นที่เสี่ยงภัยแล้งจังหวัดอุดรธานีเกิดทั้งทางตรงและทางอ้อม ทั้งในช่วงระยะสั้นและระยะยาว จึงต้องมีการเตรียมการ

1. จัดทำบัญชีพื้นที่ที่มีความเสี่ยงต่อการประสบปัญหาภัยแล้ง
2. จัดทำแผนเฉพาะกิจป้องกันและแก้ไขปัญหาภัยแล้ง ทำแผนการแจกจ่ายน้ำให้แก่ประชาชน ตามข้อมูลพื้นที่ที่มีความเสี่ยงต่อการประสบปัญหาภัยแล้งที่ได้สำรวจไว้
3. จัดเตรียมกำลังคน สำรวจอุปกรณ์ รถบรรทุกน้ำ เครื่องสูบน้ำ การบรรเทาความเดือดร้อนจากภัยแล้งไว้ให้พร้อมใช้การได้ทันที
4. สำรวจ ตรวจสอบแหล่งน้ำ หากไม่มีให้ทำการจัดการที่กักเก็บน้ำ เช่น ชลประทาน เขื่อน เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

กรมทรัพยากรน้ำ. (2557). การเตรียมการป้องกันและแก้ไขปัญหาวิกฤติภัยแล้งในฤดูกาลหน้า กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. หน้า 1 - 26.

ไทยรัฐ. แก้วฤทธิภัยแล้งซ้ำซาก. [สืบค้น] วันที่ 15 กันยายน

พ.ศ. 2558 [ออนไลน์]

<http://www.thairath.co.th/content/460972>

ศูนย์บริการข้อมูลเศรษฐกิจการเกษตร สำนักงานเศรษฐกิจ

การเกษตร. (2557). แผนที่แสดงพื้นที่ประสบภัย

แล้ง. [สืบค้น] วันที่ 15 กันยายน พ.ศ. 2558

[ออนไลน์]

[http://infoservice.oae.go.th/index.php/23-](http://infoservice.oae.go.th/index.php/23-gis-cat/131-mapdrought-57-art)

[gis-cat/131-mapdrought-57-art.](http://infoservice.oae.go.th/index.php/23-gis-cat/131-mapdrought-57-art)

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรเขต 3 อุตรธานี. (2555).

เดือนเกษตรกรับมือ หลังภัยแล้งส่งผล 12

อำเภอในอุตรธานี ทำพื้นที่เกษตรเสียหาย 1.7

แสนไร่.

สำนักบริหารและพัฒนการใช้ที่ดิน กรมพัฒนาที่ดิน.

(2557). ความแห้งแล้งซ้ำซากของประเทศไทย.

สำนักบริหารและพัฒนการใช้ที่ดิน กรมพัฒนาที่ดิน.

(2557). ภัยแล้ง.

บทความวิชาการ : เรื่องเล่าจากวังเวียง : ทูทางสังคมและวัฒนธรรมในพื้นที่ท่องเที่ยว¹

ARTICLE : A NARRATIVE FROM VANG VIENG : SOCIAL AND CULTURAL CAPITAL
IN TOURISM AREA

บงกช เจนชัยภูมิ²

BONGKOT JANCHAIYAPHUM

กীরติพร จุตะวิริยะ³, จักรพันธ์ ชัดชุมแสง⁴

KEERATIPORN JUTAVIRIYA, JAGGAPUN CADCHUMSAENG

บทคัดย่อ

บทความนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อนำเสนอทุนทางสังคมและวัฒนธรรมในพื้นที่ท่องเที่ยวเมืองวังเวียง ซึ่งเป็นพื้นที่ท่องเที่ยวที่สำคัญแห่งหนึ่งใน สปป.ลาว อธิบายผ่านเรื่องเล่าของคนในชุมชนเพื่อทำความเข้าใจถึงวิถีชีวิตที่ต้องเผชิญกับความทันสมัยในระบบทุนนิยม เรื่องเล่าผ่านชีวิตคนในพื้นที่ทำให้พบว่า ทุนทางสังคมและวัฒนธรรมในเมืองวังเวียงมีความเข้มแข็งอยู่มาก ทุนทางสังคมที่เข้มแข็งเกิดจากระบบความสัมพันธ์ของคนในชุมชนที่เรียนรู้จะช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีความรักหวงแหนในพื้นที่ของตน โดยมีระบบการรวมกลุ่มเพื่อจัดระเบียบการใช้ทรัพยากรในพื้นที่ ด้านทุนทางวัฒนธรรมมีความน่าสนใจเป็นอย่างมาก เนื่องจากเมืองวังเวียงเป็นเมืองท่องเที่ยวและพักผ่อนตากอากาศ ดังนั้นจึงมีนักท่องเที่ยวต่างชาติต่างวัฒนธรรมเข้ามาในพื้นที่เป็นจำนวนมาก ชาวบ้านได้ใช้พื้นที่ของวัดธาตุซึ่งเป็นวัดกลางบ้านเป็นจุดศูนย์รวมจิตใจของคนในชุมชน การสร้างความคุ้นเคยอย่างค่อยเป็นค่อยไปในพื้นที่ทางวัฒนธรรมและความศรัทธาต่อพื้นที่วัดธาตุ จึงเป็นการเรียนรู้ที่ไม่สามารถถ่ายทอดได้ด้วยการรับรู้หรือการสั่งเท่านั้น แต่เป็นศิลปะแห่งการคิดและการดำรงชีวิตของชาวบ้านในเมืองวังเวียง สิ่งเหล่านี้ก่อให้เกิดพลังทางวัฒนธรรมที่ทำให้ชุมชนดำรงอยู่ได้อย่างเข้มแข็งท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงในกระแสทุนนิยม

คำสำคัญ: ทุนทางสังคม, ทุนทางวัฒนธรรม

¹ บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์เรื่อง ปฏิบัติการในชีวิตประจำวันของชาวบ้านในพื้นที่ท่องเที่ยวบ้านสะหว่าง เมืองวังเวียง แขวงเวียงจันทน์ สปป.ลาว ของ บงกช เจนชัยภูมิ ได้รับทุนสนับสนุนจาก ศูนย์วิจัยพหุลักษณะสังคมลุ่มน้ำโขง คณะมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

² อาจารย์ประจำหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู วิทยาลัยสันตพล
E-mail: :bongkot340@gmail.com

^{3,4} อาจารย์ประจำและนักวิจัย ศูนย์วิจัยพหุลักษณะสังคมลุ่มน้ำโขง คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

ABSTRACT

Through stories narrated by native peoples, their articles aims to discuss on social and cultural capital in Vang Vieng, one of major tourist areas in Lao PDR, to understand ways of life in the face of modern capitalism. This article suggests that social and cultural found in Vang Vieng has arisen in the middle of relationships among local peoples by means of collective use of resources for interdependency and tenancy in their community space. In terms of cultural capital, “Wat That”, the most important village temple, has been viewed as the soul of the community. The making of gradual familiarity in the cultural space as well as a strong faith in Wat That, therefore, is a learning that not only reflects the art of thinking, but also portrays ways of living in Vang Vieng. These are cultural forces that lead to the existence and continuation of community in the backdrop of changes in the capitalist world.

Keywords: Social capital, Cultural capital

บทนำ

สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ซึ่งเป็นที่รู้จักกันในนาม สปป.ลาว เป็นประเทศในภูมิภาค กลุ่มน้ำโขง ที่มุ่งเน้นและให้ความสำคัญต่อการพัฒนาการท่องเที่ยว เนื่องจากมีทุนทางสังคมและทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ จึงดำเนินนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวของประเทศ ขึ้นภายใต้กรอบนโยบาย Visit Lao Year ในปี ค.ศ.1999-2000² เพื่อดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเข้ามาท่องเที่ยวใน สปป.ลาว มากขึ้น และพยายามสร้างรูปแบบการท่องเที่ยวให้สอดคล้องกับทรัพยากรทางการท่องเที่ยวที่มีอยู่ภายในท้องถิ่น อีกทั้งเปิดตลาดให้กับต่างประเทศได้เข้ามาลงทุนในกิจการบางชนิด รวมถึงการนำเอาฐานทรัพยากรที่มีอยู่มาสร้างผลตอบแทนทางเศรษฐกิจเป็นสำคัญ ทำให้ในระยะหลัง สปป.ลาว เกิดการพัฒนาเชิงโครงสร้างพื้นฐานอย่างมากทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคม ประเด็นสำคัญของการท่องเที่ยวที่ถูกสร้างผ่านวาทกรรมการพัฒนาที่มีอำนาจรัฐเป็นแรงกระตุ้น

² ในบทความนี้ ใช้วิธีการอ้างอิงปีตามที่ สปป.ลาว ใช้ในปัจจุบัน คือ ปี ค.ศ. เพื่อให้ง่ายต่อการศึกษาและการเข้าถึงข้อมูล หากเป็นการอ้างอิงจากการศึกษาของผู้อื่น จะคงรูปแบบการเขียนเดิมของแต่ละงานไว้

มักทำให้ผลของการพัฒนาไม่เป็นไปตามที่ชาวบ้านคาดหวัง ภายใต้กระบวนการดังกล่าว พื้นที่ในชุมชนที่เคยเคยเป็นทรัพยากรของคนในชุมชนกลับกลายเป็นพื้นที่ในการบริโภคสำหรับ “คนนอก” ดังนั้นการพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่ของภาครัฐหรือบุคคลภายนอก จึงเป็นเรื่องของการเข้ามาช่วงชิงต่อรองทางอำนาจทั้งในเชิงรูปธรรมและสัญลักษณ์ เพื่อให้ตนสามารถเข้าไปดำเนินการในพื้นที่นั้นๆ ได้อย่างถูกต้องและแลดูชอบธรรม สิ่งเหล่านี้ส่งผลกระทบโดยตรงต่อคนในชุมชน ประเด็นดังกล่าวเป็นเรื่องที่ถูกศึกษากันมาก เกี่ยวกับชุมชนตกเป็นเหยื่อของการท่องเที่ยว กล่าวคือ หลายพื้นที่ท่องเที่ยวเอื้อประโยชน์ให้กับนักลงทุนบางกลุ่ม รายได้ที่คาดว่าจะเพิ่มมากขึ้นให้กับชาวบ้าน กลับได้มาจากค่าจ้างแรงงานเพียงน้อยนิด งานศึกษาหลายชิ้นให้ความสนใจศึกษาในประเด็นการจัดการท่องเที่ยวและผลกระทบที่เกิดจากการท่องเที่ยวใน สปป.ลาว (พุทธรักษ์ พิจิตร, 2545; องค์การท่องเที่ยวแห่งชาติลาว, 2545; รัชนิ เอื้อไพโรจน์กิจ, 2547) งานส่วนใหญ่พูดถึงผลกระทบที่เกิดจากการท่องเที่ยวและการสำรวจข้อมูลพื้นฐานจากข้อมูลทุติยภูมิและนำผลมาวิเคราะห์ออกมาในรูปแบบนโยบายระดับประเทศ ซึ่งเป็นการศึกษาในระดับมหภาคและมองไม่เห็นภาพของชุมชนอย่างแท้จริง อีกทั้งยังพบว่าหลายพื้นที่เมื่อเกิดการท่องเที่ยวขึ้น กลับทำให้ชุมชนสูญเสียวัฒนธรรมดั้งเดิมหรือการถูกกลืน

กินทางวัฒนธรรมไป แต่ในบทความนี้ขอชี้ให้เห็นถึง “พลังของชุมชน” ในพื้นที่เมืองวังเวียง แขวงเวียงจันทน์ สปป.ลาว ซึ่งมีการจัดการท่องเที่ยวโดยคนในชุมชน เป็นการท่องเที่ยวที่เกิดจากผลทางอ้อมจากการอนุรักษ์ธรรมชาติของชุมชนในอดีต และชุมชนนำมาดัดแปลงให้เป็นกิจกรรมการท่องเที่ยวเพื่อสร้างรายได้ให้กับตัวเอง ถึงแม้จะมีทุนขนาดใหญ่จากภายนอกเข้ามาจัดการท่องเที่ยวภายในชุมชน อีกทั้งพื้นที่ในชุมชนยังคลาคล่ำไปด้วยนักท่องเที่ยวต่างชาติต่างวัฒนธรรม แต่พลังทางวัฒนธรรมที่เข้มแข็งทำให้เมืองวังเวียงยังคงความเป็นเมืองที่อบอุ่นไปด้วยกลิ่นอายวัฒนธรรมท้องถิ่นที่ไม่ยอมเปลี่ยนแปลงไปตามกระแสแห่งการพัฒนา บทความนี้ต้องการนำเสนอให้เห็นว่าแท้จริงแล้วชุมชนไม่ได้ตกเป็นเหยื่อของการท่องเที่ยวและชาวบ้านไม่ได้เป็นผู้ถูกกระทำเพียงฝ่ายเดียว แต่มีกระบวนการจัดการตัวเองผ่านการใช้งบประมาณทางสังคมและวัฒนธรรมดั้งเดิมต่อสู้ต่อรองกับอำนาจทุนใหญ่ ซึ่งจะชี้ให้เห็นพลังทางวัฒนธรรมที่เข้มแข็งของเมืองวังเวียงที่ทำให้ชุมชนยังคงรักษาวัฒนธรรมดั้งเดิมไว้ ความเข้มแข็งและความมีน้ำหนึ่งใจเดียวกันของคนในชุมชนทำให้ชุมชนดำรงอยู่ได้ท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอยู่ในปัจจุบัน

ทุนทางสังคมในบริบทการท่องเที่ยว

เมืองวังเวียง สปป.ลาว

ในช่วงสองทศวรรษที่ผ่านมา งานศึกษาของนักวิชาการทางด้านมานุษยวิทยาว่าด้วยการท่องเที่ยว มีการศึกษาอย่างแพร่หลาย ยก สันตสมบัติ (2544: 201) ได้กล่าวถึงงานของ MacCannell (1976), Greenwood (1977), Nash (1977) และ Cohen (1988) พบว่า นักวิชาการเหล่านี้เริ่มให้ความสนใจและตั้งคำถามเกี่ยวกับผลกระทบของการท่องเที่ยวต่อการทำลายวัฒนธรรมอย่างแท้จริง งานเหล่านี้มองว่าวัฒนธรรมมีใช้อยู่ปรกติของการพัฒนา วัฒนธรรมมิใช่สิ่งแน่นอนตายตัวและสืบทอดมาแต่ในอดีต ในทางตรงกันข้ามวัฒนธรรมมีศักยภาพในการปรับเปลี่ยน และเป็นสิ่งที่มนุษย์สรรค์สร้างขึ้น ดังนั้นในปัจจุบันปัญหาของการพัฒนาจึงไม่ได้อยู่ที่ว่าวัฒนธรรมนั้นคิด

ขวางการพัฒนา แต่ปัญหากลับมาจาก “คนนอก” ซึ่งพยายามเอาวัฒนธรรมของคนท้องถิ่นมาสร้างเป็นสินค้าอย่างขาดจิตสำนึก ทำให้การดำเนินชีวิตของคนในท้องถิ่นต้องเปลี่ยนแปลงไปด้วยน้ำมือจากคนภายนอก

ดังจะเห็นได้จากการเข้ามาของระบบทุนนิยมเสรีพร้อมกับกระแสโลกาภิวัตน์ ทำให้การท่องเที่ยวแพร่กระจายอย่างรวดเร็วใน สปป.ลาว เกิดการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมอย่างหลากหลาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสังคมเมือง วัฒนธรรมการบริโภคที่เปลี่ยนแปลงจากวิถีดั้งเดิมไปสู่การบริโภคเพื่อความทันสมัย (กิริติพร จูตะวิริยะและคณะ, 2554: 62) ก่อให้เกิดการไหลเวียนของเงินตราและการเคลื่อนย้ายของผู้คนในตลาดการท่องเที่ยว การเพิ่มขึ้นของรายได้ภายในประเทศที่เกิดจากธุรกิจท่องเที่ยว ทำให้การท่องเที่ยวดูเป็นธุรกิจที่สวยงามและสร้างรายได้สำคัญให้กับรัฐ ซึ่งหลายภาคส่วนทั้งภาครัฐ เอกชน กลุ่มทุน หรือแม้แต่คนในชุมชนเองมองข้ามผลกระทบที่เกิดจากการดำเนินธุรกิจที่สวยงามนี้ไป หากมองย้อนกลับมายังพื้นที่เมืองวังเวียง สปป.ลาว ภาพการเปลี่ยนแปลงได้เกิดขึ้นอย่างเป็นพลวัตจากหมู่บ้านที่ชาวบ้านประกอบอาชีพเกษตรกรรมและเลี้ยงสัตว์หาของป่าเพื่อดำรงชีพ เปลี่ยนแปลงไปสู่พื้นที่แห่งการท่องเที่ยว แม้การโฆษณาประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวเมืองวังเวียงจะยังใช้ภาพแม่น้ำโขงและทิวเขาในการนำเสนอทุนทางนิเวศวัฒนธรรมความเป็นเมืองวังเวียง แต่ในความเป็นจริงเมืองวังเวียงกลับเต็มไปด้วยความทันสมัย ภาพนักท่องเที่ยวสวมบิกินี เดินสูบบุหรี่ และดื่มแอลกอฮอล์ มีให้เห็นอยู่ทั่วไปในเมือง หลายครั้งที่อิทธิพลของการท่องเที่ยวสร้างความเปลี่ยนแปลงให้เกิดต่อวิถีชีวิตของคนในชุมชนโดยไม่ตั้งใจหรือเป็นไปด้วยภาวะแห่งการจำยอม แต่ด้วยความเข้มแข็งของรัฐและความร่วมมือจากชาวบ้าน ทำให้เมืองวังเวียงยังคงความเป็นชุมชนที่แน่นแฟ้นและโดดเด่นไปด้วยทุนทางสังคมและวัฒนธรรมในท้องถิ่น ชาวบ้านตระหนักถึงบทบาทและความรับผิดชอบต่อตนเองและชุมชน ในส่วนของรัฐบาลได้ให้ความสำคัญกับการจัดการท่องเที่ยวอย่างจริงจัง โดยส่งเสริมการนำที่ดินบริเวณที่มีทิวทัศน์สวยงามมาเป็นแหล่งท่องเที่ยว เน้นส่งเสริมการท่องเที่ยวในมิติการอนุรักษ์ธรรมชาติและวัฒนธรรมเพื่อจุดมุ่งหมายและ

ผลสำเร็จในด้านเศรษฐกิจและเน้นความมั่นคงด้านการเมือง และความเป็นระเบียบทางด้านสังคมและคุณลักษณะ สิ่งแวดล้อมของชุมชน จะเห็นได้ว่าแม้ สปป.ลาว จะมีความ ต้องการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวมากเพียงใด แต่สิ่ง สำคัญ คือ การอยู่ร่วมกันของคนในชุมชนกับนิเวศวัฒนธรรม อย่างสมดุล โดยไม่มองข้ามในมิติทางสังคมและ สภาพแวดล้อม ซึ่งเป็นทุนดั้งเดิมของผู้คนที่อาศัยอยู่ภายใน ท้องถิ่น

หากย้อนกลับไปเมื่อปี ค.ศ.1999-2000 สปป.ลาว ได้ประกาศเป็นปีท่องเที่ยวแห่งชาติ (Visit Lao Year) นับแต่นั้นเป็นต้นมา การท่องเที่ยวของ สปป.ลาว ก็ได้รับการพัฒนา ในหลายด้าน เช่น ระบบการบริหารงานจากส่วนกลางลงสู่ ท้องถิ่น สถานที่ท่องเที่ยวด้านวัฒนธรรมและธรรมชาติได้รับการ พัฒนาไปยังเมืองหลวงพระบาง วัดพูจำป่าสัก ซึ่งเป็น มรดกโลกทางด้านวัฒนธรรมที่องค์การยูเนสโกได้ให้การ รับรอง อีกทั้งพระธาตุหลวงเวียงจันทน์ หอพระแก้ว วัดสีสะ เกด³ วัดสีเมือง หุ่นหินเชียงขวาง เป็นต้น ได้กลายเป็น แหล่งท่องเที่ยววัฒนธรรมที่นักท่องเที่ยวต่างชาติให้ความสนใจ และแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ อาทิ ถ้ำจำเมืองวัง เวียง ได้กลายเป็นสถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่แต่ละวันมี นักท่องเที่ยวทั้งภายในและภายนอกประเทศเข้าไปท่องเที่ยว สร้างรายได้เข้าสู่รัฐเป็นจำนวนมาก การท่องเที่ยวจึงเป็นส่วน หนึ่งของภาคเศรษฐกิจ โดยรัฐลาวใช้ประโยชน์จากทุนดั้งเดิม โดยการนำเอาที่ดินที่มีอารยธรรมอันเก่าแก่ รวมทั้งที่ดินที่มี วิวทัศน์อันสวยงามอย่างเมืองวังเวียงมาก่อให้เกิดเป็นคุณค่า ใหม่ ดังนั้นการพัฒนาการท่องเที่ยวของ สปป.ลาว จึงเน้นไป ที่การท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมและธรรมชาติ ซึ่งเป็น ยุทธศาสตร์สำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของชาติ ความเอาใจใส่ในการพัฒนาของภาครัฐ ทำให้เมืองวังเวียงเกิด การพัฒนาอย่างเป็นระบบและชาวบ้านสามารถเข้ามามีส่วน ร่วมในการพัฒนา จึงทำให้เห็นภาพความร่วมมือระหว่างรัฐ และคนตัวเล็กตัวน้อยในการผลักดันท้องถิ่นให้เกิดการพัฒนา อย่างยั่งยืน ตรงกันข้ามกับหลายพื้นที่ท่องเที่ยวซึ่งพบว่า เกิด

การพัฒนาอย่างก้าวกระโดดจนไม่สามารถควบคุมได้และทำ ให้การพัฒนาเพื่อคนในชุมชนนั้นส่งผลกระทบต่อคนในชุมชน ขึ้น

ในสนามต่างแดน “เมืองวังเวียง” การเพิ่มขึ้นของ จำนวนนักท่องเที่ยวทำให้การดำเนินชีวิตของชาวบ้าน เปลี่ยนแปลงไป ชาวบ้านก้าวเข้าสู่อาชีพรับจ้างและบริการ มากขึ้น หันหลังให้กับการยังชีพแบบเกษตรกรรมดั้งเดิม หลายฝ่ายมองว่า ชาวบ้านกำลังถูกกลืนกลายเข้าไปกับ กระแสโลกาภิวัตน์และระบบทุนนิยมที่เข้ามาพร้อมกับคำว่า “การท่องเที่ยว” หากแต่ความเป็นจริงแล้วอาจไม่เป็นเช่นนั้น ทั้งหมด การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในเมืองวังเวียงกลับพบว่า ชุมชนไม่ได้เป็นเหยื่อของการท่องเที่ยว หากแต่การท่องเที่ยว ที่เกิดขึ้นเป็นผลพวงที่เกิดขึ้นจากการอนุรักษ์ธรรมชาติใน อดีตของชุมชน และชุมชนนำมาปรับประยุกต์ให้เป็นกิจกรรม การท่องเที่ยวเพื่อสร้างรายได้ให้กับชุมชนและการดำรงชีพใน ภาวะการณ์ที่มีการเปลี่ยนแปลง ดังนั้นการปรับตัวให้เป็นส่วน หนึ่งของธุรกิจท่องเที่ยว ชาวบ้านจึงมีกระบวนการจัดการ ตัวเอง โดยอาศัยทุนทางสังคมและวัฒนธรรมที่มีความ เข้มแข็งในการต่อรองกับอำนาจและกลุ่มทุนต่างๆที่เข้ามาใช้ พื้นที่ของชุมชนหาผลประโยชน์อย่างไม่ให้เกิดความขัดแย้ง อีกทั้งยังพบว่าชาวบ้านมีจิตสำนึกรักในทรัพยากรดั้งเดิมของ ตนเป็นอย่างมาก ในส่วนถ้าที่เป็นความรับผิดชอบดูแลของ ชาวบ้าน ชาวบ้านจะคำนึงถึงความสวยงามของธรรมชาติเป็น หลักมากกว่ารายรับที่จะได้หากเปิดเป็นแหล่งท่องเที่ยว เช่น บริเวณด้านหน้าของถ้ำปูคำที่ปัจจุบันเป็นจุดเล่นน้ำของ นักท่องเที่ยว ชาวบ้านได้มีความคิดเห็นร่วมกันว่า หากเปิด ให้บริการด้านบนของถ้ำ จะทำให้น้ำด้านล่างไม่สะอาด ส่วน พื้นที่ด้านบนก็จะหมดความสวยงาม ทำให้นักท่องเที่ยวไม่ อยากกลับมาเที่ยวถ้ำปูคำอีก เหล่านี้เป็นมุมมองของผู้อาวุโส และผู้นำหมู่บ้านที่เล็งเห็นถึงความสำคัญในการอนุรักษ์แหล่ง ท่องเที่ยวเพื่อให้เกิดความยั่งยืนต่อไปในอนาคต จากมุมมอง ที่เข้าใจการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ ของท้องถิ่น อาจกล่าวได้ว่า ชาวบ้านในเมืองวังเวียงสามารถ เลือกรับและเลือกปฏิบัติในทิศทางที่เห็นว่าเป็นประโยชน์แก่ ตนเองและชุมชน โดยมองข้ามประเด็นการเร่งพัฒนาเพื่อ สร้างเม็ดเงินทางเศรษฐกิจ การกำหนดเขตอนุรักษ์ในพื้นที่

³ ชื่อสถานที่ในบทความนี้ สะกดตามการออกเสียง เขียนตามวิธี สะกดของ สปป.ลาวในปัจจุบัน ด้วยเป็นนามที่นำมาใช้ในบริบท รัฐชาติ สปป.ลาว

ต่างๆ ที่กระทำให้ขึ้นเองโดยกลุ่มชาวบ้าน ทำให้สิ่งแวดล้อมในท้องถิ่นคงอยู่กับชาวบ้านอย่างสมดุลและยั่งยืน เป็นแหล่งรองรับการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนและสามารถสร้างทางเลือกแหล่งรายรับให้แก่ชาวบ้านได้ การกำหนดเขตพื้นที่อนุรักษ์ ผู้นำชุมชนและชาวบ้านจะยึดหลักข้อห้ามในชุมชนซึ่งเป็นไปตามแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนขององค์การท่องเที่ยวแห่งชาติลาว ที่ได้กล่าวไว้ว่า “การพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน ควรตระหนักถึงคุณค่าทางด้านวัฒนธรรม ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของท้องถิ่นให้คงอยู่ในระยะยาว” ด้วยเหตุนี้แม้การท่องเที่ยวจะถูกมองว่าสร้างผลกระทบทางสังคมวัฒนธรรมในท้องถิ่นอย่างเช่นเมืองวังเวียงอยู่บ้าง แต่จากการศึกษาในพื้นที่และพบปะพูดคุยกับชาวบ้านพบว่า การท่องเที่ยวของเมืองวังเวียงเป็นการท่องเที่ยวที่ให้ความสำคัญกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติของท้องถิ่นโดยความร่วมมือของคนในชุมชน ในหลายประเทศทั่วโลกที่เป็นพื้นที่การท่องเที่ยวได้นำผลผลิตทางวัฒนธรรมในรูปของเสื้อผ้าเครื่องใช้นำมาเป็นสินค้าตัวแทนแห่งพื้นที่ขายให้กับนักท่องเที่ยว ประเพณีพิธีกรรมของชนเผ่าถูกลดคุณค่ากลายเป็นเพียงการแสดงที่มีไว้บริการนักท่องเที่ยว คุณค่าและความหมายของวัตถุทางวัฒนธรรมถูกปรับเปลี่ยนไปเป็นเพียงของที่ระลึก แต่สำหรับเมืองวังเวียง สปป.ลาว พบว่า วัฒนธรรมประเพณีของท้องถิ่นยังไม่ถูกดึงเข้ามาในระบบกลไกตลาดการท่องเที่ยวมากนัก ชาวบ้านให้ความสำคัญกับการอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีอย่างเคร่งครัด เห็นได้จากศรัทธาที่ชุมชนยังมีต่อเขตพื้นที่ศักดิ์สิทธิ์ของวัดธาตุ ซึ่งเป็นอาณาบริเวณที่ห้ามนักท่องเที่ยวสวมใส่ชุดว่ายน้ำไปเข้าไปใกล้ในบริเวณดังกล่าวถือเป็นการช่วงชิงพื้นที่ให้ยังเป็นของท้องถิ่น โดยไม่ยินยอมให้ทุกพื้นที่ของหมู่บ้านกลายเป็นพื้นที่ของคนนอกที่เข้ามาแสวงหารายได้และผลประโยชน์โดยมองข้ามความเป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่นที่มีอยู่เดิม

ดังนั้น “ทุนทางสังคม” ที่เห็นได้อย่างเด่นชัดของเมืองวังเวียง คือ ระบบความสัมพันธ์ของคนในสังคมที่ปฏิบัติต่อกันในทางที่ดี ทำให้อยู่ร่วมกันได้อย่างสงบสุข เป็นเสมือนทรัพยากรทางสังคมที่มีอยู่ในชุมชน เป็นโครงสร้างความสัมพันธ์ที่ร้อยรัดผูกคนเข้าด้วยกันด้วยสำนึกรักท้องถิ่น

ความภาคภูมิใจของถิ่นกำเนิดซึ่งทำให้มีผลต่อวิถีปฏิบัติของชุมชน ความสำนึกร่วมกันในการเป็นเจ้าของและความเป็นชุมชนเดียวกัน ได้มีผลต่อความสัมพันธ์ของคน ทำให้คนในชุมชนมีความเคารพต่อกัน มีความไว้วางใจกัน ถ้อยทีถ้อยอาศัยกัน ซึ่งเป็นทุนทางสังคม ในชุมชนของเมืองวังเวียงแห่งนี้

เรื่องเล่าจากวัดธาตุ : ทุนทางวัฒนธรรมของเมืองวังเวียง

ภายหลังการสถาปนาเมืองวังเวียงมีการสร้างวัดดอนทอให้ตั้งอยู่ริมแม่น้ำซอง ต่อมาในสมัยพระยาอินสาน⁴เห็นว่าไม่เหมาะสม เนื่องจากสังเกตเห็นผู้คนทั้งเด็กเล็ก คนหนุ่มสาว จนถึงคนแก่ชรา ต่างเปลือยกายอาบน้ำในแม่น้ำซอง จึงโปรดให้ย้ายวัดมาตั้งอยู่ในบริเวณตัวเมือง ในปี ค.ศ. 1900 โดยตั้งชื่อว่า วัดสีเวียงซอง (เพี้ยนประภา พงศ์สา, 2551: 38) ปัจจุบันวัดสีเวียงซอง มีชื่อเรียกใหม่ว่า “วัดธาตุ” ตั้งอยู่บริเวณบ้านสะหว่างซึ่งเป็นวัดที่ตั้งอยู่ใจกลางบ้านและชาวเมืองวังเวียงให้ความเคารพศรัทธาและใช้เป็นสถานที่ยึดเหนี่ยวจิตใจของคนในชุมชนมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน แม้การเปลี่ยนแปลงได้เกิดขึ้นในพื้นที่อย่างเป็นพลวัต แต่ไม่อาจทำลายความเข้มแข็งของวัฒนธรรมท้องถิ่น “วัดธาตุ” ยังตั้งเด่นเป็นสง่าอยู่กลางบ้านเป็นทั้งสัญลักษณ์และแฝงไปด้วยสัญลักษณ์ทางวัฒนธรรมของการเป็นทุนทางวัฒนธรรม (Cultural capital) ที่สำคัญในชุมชน

บูร์ดิเยอร์ (อ้างถึงใน ดิเรก ปัทมสิริวัฒน์, 2547: 41) กล่าวถึงทุนทางวัฒนธรรมว่า ทุนวัฒนธรรมเป็นสิ่งที่อยู่ติดตัวกับมนุษย์ที่เรียกว่า ฮาบิทัส⁵ (Habitus) ซึ่งเป็นผลจาก

⁴ ช่วงปี ค.ศ.1899 สปป.ลาว อยู่ภายใต้การปกครองของฝรั่งเศส เมืองซองหรือเมืองวังเวียงในปัจจุบันมีการจัดการปกครองโดยมีเจ้าเมือง (พระยา) เป็นผู้นำ ซึ่งมีพระยาอินสาน เป็นเจ้าเมืองอยู่ในขณะนั้น

⁵ บูร์ดิเยอร์ให้นิยามคำว่าฮาบิทัสไว้ในหนังสือ Outline of a Theory of Practice (บูร์ดิเยอร์, 1977: 72) ดังนี้ “...ฮาบิทัสเป็นระบบความโน้มเอียงทางอุปนิสัย ที่คงทนยาวนานสามารถปรับเปลี่ยนระดับได้ ซึ่งอาจ “ถูกทำให้เป็นกฎ” และเป็น “ผู้วาง

การเติบโตขึ้นมาในสังคม ผ่านกระบวนการขัดเกลาจากพ่อแม่ ครอบครัว สังคม โรงเรียน และสิ่งแวดล้อมต่างๆ โดยมีกลไกทางสังคมทำหน้าที่ผลิตซ้ำประสบการณ์ของบุคคลหล่อหลอมบุคคลจนเกิดจิต หรือหากกล่าวอีกนัยหนึ่ง “ฮาบิทัส” คือ คลังความรู้พื้นฐานที่มนุษย์นำติดตัวไปตลอดเวลาในฐานะที่เป็นผลมาจากการมีชีวิตอยู่ในวัฒนธรรมหรืออนุวัฒนธรรมของแต่ละคน เช่น บุคคลที่มาจากภูมิหลังของชนชั้นแรงงาน ก็จะนำเอา “อิทธิพล” ของสภาพแวดล้อมดังกล่าวไปใช้ในการดำเนินพฤติกรรมของตน ซึ่งอาจอยู่ในรูปของความรู้เฉพาะท้องถิ่น เป็นต้น สุนีย์ ประสงค์บัณฑิต (2553: 75) มีความเห็นเกี่ยวกับฮาบิทัสว่า ฮาบิทัสมิได้เกิดขึ้นจากสังคมเพียงฝ่ายเดียว คนต้องปฏิสัมพันธ์กับโครงสร้างที่อยู่ภายนอก ซึ่งหมายถึงการใช้ชีวิตอยู่ร่วมกับคนอื่นในสังคม การปฏิสัมพันธ์กับคนอื่นในสังคมจะเกิดขึ้นโดยผ่านการกระทำหรือการปฏิบัติ ซึ่งแสดงออกโดยมีร่างกายเป็นสื่อกลาง ฮาบิทัสจึงเกิดจากการผสมผสานระหว่างสังคมซึ่งอยู่ภายนอกกับการปฏิบัติทางร่างกายของคน บุรดิเยอจึงให้ความสำคัญกับร่างกายของคนในฐานะที่มีบทบาทสำคัญในการเรียนรู้การกระทำ สิ่งที่สั่งสมอยู่ในโครงสร้างฮาบิทัส อาจเป็นเหมือนความรู้อย่างหนึ่งที่เรียกว่า “ทักษะ ความชำนาญ” เป็นความรู้ที่ได้มาจากการประสบการณ์ทางร่างกาย หากเปรียบกับชาวบ้านในเมืองวังเวียง ตัวอย่างของการเรียนรู้เพื่อให้ได้มาซึ่งทักษะและความชำนาญ คือ ความรู้ในการอนุรักษ์พื้นที่ของวัดธาตุ สิ่งเหล่านี้ได้มาจากการสร้างความคุ้นเคยอย่างค่อยเป็นค่อยไป เป็นการเรียนรู้ที่ไม่สามารถถ่ายทอดได้ด้วยการรับหรือการสั่ง แต่เป็น “ศิลปะแห่งการคิดและการดำรงชีวิต” เป็นการเรียนรู้ระหว่างตัวบุคคลกับสถานที่ที่ผ่านระยะเวลาอันยาวนาน ดังนั้นการเห็นวัดตั้งเด่นเป็นสง่าอยู่กลางเมืองตั้งแต่เกิด จึงทำให้ชาวบ้านเกิดการเรียนรู้และเกิดความคุ้นเคยกับวัดในบริบทของความศักดิ์สิทธิ์และเป็นศูนย์รวมทางจิตใจโดยใช้เป็นสถานที่ประกอบพิธีกรรมต่างๆ แสดงให้เห็นถึงการติดต่อสัมพันธ์กันระหว่างสถานที่ คือ “วัด” กับ “ชาวบ้าน” จากรุ่นสู่รุ่น เด็ก

กฎ” อย่างเป็นกาวีสัย สามารถปรับตัวไปตามจุดมุ่งหมายของตัวมันเองได้โดยปราศจากการแสดงออกซึ่งการควบคุมให้ทำงานเพื่อบรรลุจุดมุ่งหมาย

วัยรุ่นหนุ่มสาวสามารถรับรู้และทำความเข้าใจในบริบทสถานที่ได้จากความคุ้นเคยโดยที่ผู้ใหญ่ไม่ต้องสั่งสอนพฤติกรรมเหล่านี้ได้แฝงฝังอยู่ภายในอย่างไม่รู้ตัว การเรียนรู้เช่นนี้จึงไม่สามารถอธิบายหรือพูดถึงหลักเกณฑ์ได้อย่างชัดเจน ดังนั้นฮาบิทัสจึงเป็นเหมือนสิ่งที่ถูกปลูกฝังและจารึกอยู่ในตัวบุคคล สิ่งเหล่านี้จึงทำให้เกิดความเข้มแข็งทางวัฒนธรรม จนก่อเกิดเป็นทุนทางวัฒนธรรมที่เป็นการทำให้ทุนเดิม คือ มรดกทางวัฒนธรรมเกิดการธำรงรักษาคุณค่าเดิมคงไว้

การรักษาพื้นที่วัดธาตุให้เป็นพื้นที่ของ “คนใน” โดยไม่ยอมถุกนิยามให้เป็นพื้นที่เศรษฐกิจหรือพื้นที่ของ “คนนอก” นั้น สามารถอธิบายด้วยมโนทัศน์ “การปฏิเสธกลบเกลื่อน”⁶ (บุรดิเยอ, 2550: 63) ซึ่งบุรดิเยอนำมาใช้อธิบายปรากฏการณ์ครอบงำทางอำนาจในสังคมในฐานะที่เป็นเครื่องมือเสริมสร้างทุนทางสัญลักษณ์ของชนชั้นครอบงำ ไม่ว่าจะเป็นสังคมแบบจารีตประเพณีหรือสังคมสมัยใหม่ การกระทำต่างๆ ของมนุษย์ที่เป็นไปในเชิงสัญลักษณ์นั้นมีความสัมพันธ์กับจุดมุ่งหมายของการครอบงำทางอำนาจ ไม่ว่าจะเป็นอำนาจในเชิงเศรษฐกิจหรือการเมือง ระบบสัญลักษณ์ในสังคมไม่ว่าจะเป็นสัญลักษณ์ที่ปรากฏในวัตถุสิ่งของ พฤติกรรม หรือทรัพย์สินเชิงสัญลักษณ์ ล้วนมีบทบาทสามประการคาบเกี่ยวกัน คือ ประการแรกเป็นกระบวนการในการจัดระเบียบและเรียนรู้เข้าใจสังคม ประการที่สองเป็นเครื่องมือสื่อสารและสืบทอดความรู้ไปสู่บูรณาการโครงสร้างของสังคม และประการที่สามเป็นบทบาทที่มีความสำคัญที่สุดคือชี้ให้เห็นบทบาทในการเป็นเครื่องมือของการครอบงำอำนาจ ทั้งนี้บุรดิเยอเสนอว่าการกระทำเชิงอำนาจทุกอย่างจะประสบผลสำเร็จได้ต้องผ่านการสร้างความชอบธรรมโดยมีปฏิบัติการหนึ่งที่สำคัญ ได้แก่ การปฏิเสธกลบเกลื่อน ซึ่งเป็นปฏิบัติการร่วมกันของทั้งสังคม กล่าวคือ ในความสัมพันธ์เชิงอำนาจนั้น ผู้ครอบงำจะปฏิเสธ

⁶ บุรดิเยอ (เรื่องเดียวกัน: 61) ให้ความหมาย การปฏิเสธกลบเกลื่อน ว่าหมายถึง การที่บุคคลพยายามปิดบังความรู้สึก ความคิด ความรู้สึก หรือความปรารถนาซึ่งแสดงออกมาให้เห็นอยู่ผ่านทางคำพูดหรือการกระทำ แต่เจ้าตัวไม่ยอมรับว่าได้พูดหรือกระทำอย่างนั้น

กลบเกลื่อนหรือเก็บกดความจริงเกี่ยวกับผลประโยชน์เอาไว้ เพื่อให้การกระทำของตนแลดูมีความชอบธรรม แต่ความชอบธรรมดังกล่าวจะเกิดขึ้นได้ต้องอาศัยการสมรู้ร่วมคิดจากผู้ถูกครอบงำโดยการไม่ยอมรับรู้ความจริงเกี่ยวกับผลประโยชน์ด้วย จนเกิดเป็นการไม่ยอมรับรู้ร่วมกันหรือการทำให้เป็นไม่รู้ไม่ชี้ร่วมกัน ซึ่งเป็นผลจากการสอดประสานกันของฮาบิทัสของทั้งสองฝ่าย โดยทั่วไปการปฏิเสธกลบเกลื่อนของผู้ครอบงำมักมีเป้าหมายแปรสภาพการมุ่งผลประโยชน์ให้กลายเป็นการไม่หวังผลประโยชน์ เพื่อให้การกระทำเชิงอำนาจได้รับความชอบธรรมและส่งผลให้สามารถธำรงรักษาและเพิ่มพูนทุนทางสัญลักษณ์ได้ต่อไป ดังนั้นคำพูดเกี่ยวกับผลประโยชน์ในเชิงเศรษฐกิจหรือคำพูดที่สื่อให้เห็นถึงวัตถุประสงค์ในเชิงเศรษฐกิจจะถูกกลบเกลื่อนด้วยคำพูดที่เป็นนามธรรม กำกวม และซับซ้อนเป็นเสมือนการสร้างกำแพงกันอาณาเขตพื้นที่วัดจากสิ่งแวดล้อมภายนอก พฤติกรรมการปฏิเสธกลบเกลื่อนเช่นนี้เป็นการอบรมบ่มเพาะผ่านการเรียนรู้และกระบวนการหล่อหลอมทางสังคม จนทำให้ผู้กระทำการมีระบบโน้มน้าวใจที่จะพูดหรือกระทำการกลบเกลื่อนในกรณีต่างๆ อย่างไรก็ตามการปฏิเสธกลบเกลื่อนมิใช่ต้องกระทำตามกฎเกณฑ์ที่วางเอาไว้ เนื่องจากในความเป็นจริงไม่มีกฎระเบียบใดที่ระบุไว้ในสถานการณ์ใดต้องพูดกลบเกลื่อน แต่เป็นการปฏิบัติที่มีความสม่ำเสมอจนดูเหมือนว่าเป็นการปฏิบัติตามกฎบางอย่างมาอย่างยาวนาน จนเกิดเป็นความเคยชินและเป็นส่วนหนึ่งในการดำรงชีวิต

ดังนั้นการปฏิเสธกลบเกลื่อนจึงเป็นเสมือนกลวิธีหนึ่งของชาวบ้านในการต่อสู้ต่อรองกับอำนาจทุนในพื้นที่ “การไม่ยอมให้พื้นที่วัดถูกนิยามเป็นพื้นที่ทางเศรษฐกิจ” ทำให้วัดซึ่งเป็นทุนสัญลักษณ์ทางวัฒนธรรมของชุมชนสามารถดำรงอยู่ได้ในระบบทุนนิยมเสรี ทั้งนี้สามารถอธิบายปรากฏการณ์ดังกล่าวผ่านมโนทัศน์ “การปฏิเสธกลบเกลื่อน” ได้ว่าชุมชนให้ความสำคัญกับพื้นที่บริเวณวัดเป็นอย่างมาก ชาวบ้านทุกช่วงวัยจะรับทราบร่วมกันถึงแนวปฏิบัติเมื่ออยู่เขตวัดโดยไม่ต้องมีกฎระเบียบหรือหลักเกณฑ์เป็นลายลักษณ์อักษร แม้วัดธาตุจะตั้งอยู่กลางบ้านสะหวางซึ่งเป็นเขตเทศบาลของเมืองวังเวียงที่คลาคล่ำไปด้วยนักท่องเที่ยวต่างชาติ ร้านอาหาร และสถานบันเทิง แต่พื้นที่

บริเวณวัดกลับเงียบสงบ ไม่วุ่นวาย แม้จะมีนักท่องเที่ยวใช้เส้นทางนี้สัญจรไปเล่นน้ำที่บ้านพุตินแดงอยู่ตลอดทั้งวัน แต่ความวุ่นวายในเขตเมืองไม่สามารถทำลายบรรยากาศอันเงียบสงบของวัดได้ บางครั้งอาจพบภาพนักท่องเที่ยวชาวตะวันตกสวมใส่ชุดว่ายน้ำเดินขั้วไขว่อยู่เต็มเมือง แต่หากพวกเขาต้องเข้าสู่บริเวณวัดจะพบว่ากฎระเบียบของสังคมได้สอนให้พวกเขาต้องรู้จักสำรวมและหาเสื้อผ้ามาปกปิดให้มิดชิดเพื่อให้พ้นเขตวัดไปเสียก่อน เหล่านี้ล้วนเป็นกลวิธีที่ชาวบ้านใช้ในการช่วงชิงพื้นที่ของตนเอาไว้ไม่ให้ถูกเปลี่ยนแปลงความหมายไปกับระบบทุนนิยมที่เริ่มเข้ามาในพื้นที่ อย่างไรก็ตามความเข้มแข็งทางวัฒนธรรมจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อชาวบ้านให้ความร่วมมือร่วมใจและมีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน สิ่งที่แฝงฝังอยู่ในฮาบิทัสของคนในสังคมทำให้ทุกคนมีระบบการรับรู้สิ่งต่างๆ ในสังคมด้วยมุมมองแบบจำแนกแยกแยะซึ่งสอดคล้องกับโครงสร้างทางสังคมที่ดำเนินไปตามหลักการ ทำให้การดำเนินกิจกรรมในสังคมสามารถกระทำได้อย่างค่อยเป็นค่อยไปโดยปราศจากการโต้แย้ง นักท่องเที่ยวถูกครอบงำทางความคิดด้วยการพูดกลบเกลื่อนมิติทางเศรษฐกิจ ชาวบ้านใช้กระบวนการทางสังคมชักจูงให้นักท่องเที่ยวเห็นภาพวัดอันศักดิ์สิทธิ์และให้ความเคารพเชิดชูสถาบันศาสนาโดยไม่มีผลประโยชน์แอบแฝง ทำให้นักท่องเที่ยวคล้อยตามโดยไม่ต้องการันตีความจริง การชูหลักการ “ไม่หวังประโยชน์” จึงเป็นจุดมุ่งหมายของการลงทุนกระทำการทางวัฒนธรรมที่ บุรีดิเยอมองว่ายังใช้ประโยชน์ได้เสมอ

ดังนั้นการมีพฤติกรรมร่วมกันของสังคมในการธำรงวัฒนธรรมเพื่อใช้ต่อรองกับทุนจากภายนอกจึงมีความสอดคล้องกับความเห็นของบุรีดิเยอ (บุรีดิเยอ, 2550: 81) ที่กล่าวถึงทุนทางวัฒนธรรมว่า การแข่งขันในสนามทุนทางวัฒนธรรมต้องดำเนินไปอย่างแนบเนียน ซึ่งต้องอาศัยกระบวนการต่างๆ เสริมสร้างขึ้นมา ทั้งนี้เพื่อให้สามารถสังสมทุนดังกล่าวได้อย่างไม่มีที่สิ้นสุดโดยปราศจากเสียงคัดค้าน

⁷ บ้านพุตินแดง เป็นหมู่บ้านหนึ่งในเมืองวังเวียง อยู่ห่างจากเขตเทศบาลไปทางทิศเหนือประมาณ 5 กิโลเมตร เป็นจุดรวมกิจกรรมทางน้ำหลายอย่าง มีร้านจำหน่ายอาหารและเครื่องดื่มไว้คอยบริการ นักท่องเที่ยวจึงนิยมไปเล่นน้ำอยู่บริเวณนี้

ยุทธวิธีหนึ่งที่ผู้กระทำการหรือกลุ่มสังคมใช้ในอํารงรักษาและเพิ่มพูนทุนทางวัฒนธรรมจึงได้แก่ การปฏิเสธกลบเกลื่อนมิติทางเศรษฐกิจหรือทางอำนาจ ซึ่ง ดิเรก ปัทมสิริวัฒน์ (2547: 41) ได้กล่าวถึงการใช้ประโยชน์จากทุนทางวัฒนธรรมว่า เพื่อเป็นคุณค่าที่ช่วยให้สังคมดำรงอยู่อย่างสมดุล พึ่งพาอาศัยกัน สร้างสินค้าสาธารณะเพื่อใช้ร่วมกันแทนที่จะเป็นสังคมแห่งการแย่งชิงหรืออาจมีประโยชน์ทางอ้อม เช่น การสนับสนุนการท่องเที่ยวผ่านทักษะและความชำนาญที่ถ่ายทอดจากคนรุ่นหนึ่งไปยังอีกรุ่นหนึ่ง รวมทั้งช่วยในการจัดระเบียบทางสังคม ดังนั้นทุนทางวัฒนธรรมจึงเป็นองค์ประกอบหนึ่งของทุนทางสังคมที่มีความสำคัญอย่างยิ่งยวดต่อการพัฒนาประเทศ การที่เมืองวังเวียงมีความโดดเด่นทางวัฒนธรรม จึงทำให้รัฐสามารถพัฒนาและใช้ประโยชน์จากทุนดังกล่าวได้อย่างเต็มที่ นำมาซึ่งการสร้างสรรคคุณค่าและสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่เศรษฐกิจและสังคมของ สปป.ลาว ต่อไป

บทสรุป

บทความนี้เป็นการศึกษาผ่านเรื่องเล่าจากเมืองวังเวียงซึ่งเป็นพื้นที่ท่องเที่ยวที่สำคัญของ สปป.ลาว งานชิ้นนี้ไม่ได้เน้นกล่าวถึงการจัดการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นในพื้นที่ เนื่องด้วยต้องการชี้ให้เห็นพลังทางวัฒนธรรมในพื้นที่ท่องเที่ยวจากการศึกษาพบว่าทุนทางสังคมของเมืองวังเวียง คือ ทุนในรูปแบบที่ไม่เป็นตัวเงินเป็นระบบคิดหรือวิถีคิดของคนในสังคมที่ผ่านการสั่งสม สืบทอดวิธีการปฏิบัติ และนำไปใช้ประโยชน์ที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตและวัฒนธรรมที่มองเห็นเป็นรูปธรรมผ่านกระบวนการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เห็นได้จากการจัดการท่องเที่ยวบริเวณถ้ำปูคำ และวิธีการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของคนผ่านจารีตประเพณีและสิ่งที่เป็นนามธรรม ได้แก่ ความเอื้ออาทรต่อกัน ความรักและความสามัคคี รวมถึงการสร้างควมคุ้นเคยกับความเชื่อความศรัทธาในสถาบันศาสนา ชุมชนจึงมีความเข้มแข็งและสามารถพึ่งตนเองได้ การมีสถาบันศาสนาได้สร้างแรงยึดเหนี่ยวและเกาะเกี่ยวความเป็นชุมชนไว้ด้วยกัน ด้วยเหตุนี้การรวมกลุ่มเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของชาวบ้านบนพื้นฐานสำนึกเดียวกันภายใต้พื้นฐานวัฒนธรรม

ดั้งเดิมและทุนทางสังคม จึงก่อให้เกิดผลประโยชน์ที่แตกต่างจากผลประโยชน์ของนายทุน การเรียนรู้จากประสบการณ์ทำให้ชาวบ้านเข้าใจโลกทัศน์ของนายทุนและอำนาจรัฐเป็นอย่างดี ทำให้เกิดกระบวนการจัดการตัวเองและเกิดการปรับตัวเพื่อให้อยู่ได้ในระบบสังคมแบบทุนนิยม การถูกควบคุมอย่างเข้มงวดจากภาครัฐ ทำให้เกิดพลังอำนาจแฝงของชาวบ้านที่พยายามต่อต้านและหลบหลีกกฎระเบียบของรัฐซึ่งแสดงออกมาในหลายรูปแบบและหลากหลายวิธี หนึ่งในมิติที่สำคัญที่ค้นพบจากการศึกษา คือ การปฏิเสธกลบเกลื่อน โดยใช้กระบวนการทางสังคมครอบงำความคิดของนักท่องเที่ยวให้เกิดความคล้อยตามโดยไม่ต้องการค้นหาคำจริง การกระทำเช่นนี้เป็นกลวิธีในการช่วงชิงพื้นที่มาจากอำนาจทุน การไม่ยินยอมให้วัตถุนิยมเป็นพื้นที่เศรษฐกิจเหมือนพื้นที่อื่นๆ ชาวบ้านจึงเลือกใช้ปฏิบัติการนี้ในการต่อสู้ต่อรองซึ่งมีวิธีการดำเนินการอย่างแนบเนียนเพื่อไม่ให้เกิดความขัดแย้ง เป็นปฏิบัติการอย่างแฝงเร้นของอำนาจที่ปรากฏในกิจกรรมที่ดำเนินอยู่ในชีวิตประจำวันของชาวบ้าน ซึ่งหากพิจารณาเพียงภายนอกอย่างผิวเผินจะพบว่าปฏิบัติการนั้นไม่แสดงออกซึ่งอำนาจในการครอบงำและควบคุมในการบีบบังคับ แต่หากพิจารณาลึกลงไปแล้วปฏิบัติการดังกล่าวคือการครอบงำและควบคุมอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด เนื่องจากการยินยอมพร้อมใจที่เหยื่อไม่รู้สึกรู้สีกตัวและถูกทำให้เห็นว่าเป็นสิ่งที่ถูกต้องดีงามโดยไม่ตระหนักถึงอำนาจที่มีการควบคุมแฝงอยู่ภายในการกระทำนั้น

อย่างไรก็ตามการเปลี่ยนผ่านระหว่างยุคสมัยและการเผชิญหน้ากับระบบทุนนิยมในกระแสโลกาภิวัตน์ พื้นที่ท่องเที่ยวหลายแห่งอาจกำลังพัฒนาแบบถอยหลัง แต่พื้นที่ท่องเที่ยวเมืองวังเวียงแห่งนี้กลับทำให้เห็นว่า การท่องเที่ยวไม่สามารถทำลายความเป็นชุมชนของพวกเขาหลงได้ ความเข้มแข็งของทุนทางสังคมและวัฒนธรรมทำให้เกิดพลังชุมชนความมีสำนึกร่วมกันในการเป็นเจ้าของและความเป็นชุมชนเดียวกันมีผลต่อความสัมพันธ์ของคน ทำให้คนในชุมชนมีความเคารพต่อกัน มีความไว้วางใจกัน ถ้อยทีถ้อยอาศัยกันซึ่งเป็นผลดีต่อการดำเนินกิจกรรมภายในชุมชน “วังเวียง” เมืองท่องเที่ยวแห่งนี้จึงออบอวลไปด้วยมิตรภาพและความ มี

น้ำใจไมตรีของคนในชุมชนแม้จะอยู่ท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงในกระแสนิยม แต่ชาวบ้านสามารถเลือกรับและปรับตัวให้เข้ากับสภาวะการณ์ได้อย่างเหมาะสมตามคุณภาพทางนิเวศวัฒนธรรม พลังที่เกิดจากชุมชนท้องถิ่นเหล่านี้ทำให้ สปป.ลาว เกิดความมั่นคงในการธำรงอัตลักษณ์และการมีตัวตนอยู่สังคมโลกได้อย่างภาคภูมิและสง่างามท่ามกลางการผันผวนทางสังคมเศรษฐกิจโลก

เอกสารอ้างอิง

กิริติพร จูตะวิริยะ และคณะ. (2554). “วิถีการบริโภคอาหารกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมในยุค โลกาภิวัตน์ เขตนครหลวงเวียงจันทน์ สปป.ลาว” วารสารสังคมลุ่มน้ำโขง. 7(2). (พฤษภาคม – สิงหาคม), 49-73.

เก็ดถวา บุญปรากฏ. (2551). ปฏิบัติการในชีวิตประจำวันของผู้ค้ามุสลิมข้ามแดนป่าดงเบงกาลีไทย-มาเลเซีย. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาโทศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

กำไล จินดาพล. (2548). ชุมชนเกาะปันหยีภายใต้กระแสการท่องเที่ยว. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการวิจัยและพัฒนาเมือง มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม.

ดิเรก ปัทมสิริวัฒน์. (2547). “ทุนสังคมและทุนวัฒนธรรมในระบบเศรษฐกิจและการจัดการยุคใหม่”: รวบรวมบทความจากการประชุมวิชาการ ประจำปี 2547 มหาวิทยาลัยนเรศวร. กรุงเทพมหานคร: พี.เอ. ลีฟวิ่ง.

ปีแยร์ บูร์ดิเยอ. (2550). เศรษฐกิจของทรัพย์สินเชิงสัญลักษณ์. แปลโดย ชนิดา เสี่ยมไพศาลสุข. กรุงเทพฯ: คบไฟ.

ยศ สันตสมบัติ และคณะ. (2544). การท่องเที่ยวเชิงนิเวศความหลากหลายทางวัฒนธรรมและการจัดการทรัพยากร. เชียงใหม่: คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

รัชนี้ เอื้อโพธิ์กิจ. (2547). ลักษณะและความสำคัญของการท่องเที่ยวใน สปป.ลาว. งานวิจัยหลักสูตรเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

วัฒนา สุกันต์สีล. (2548). โลกาภิวัตน์ (Globalization). คณะกรรมการสภาวิจัยแห่งชาติ สาขาสังคมวิทยา สำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ.

ศรีไพร พริ้งเพระ. (2547). การพัฒนาการท่องเที่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคม เศรษฐกิจ และวัฒนธรรมของชุมชน: บูรณาการการจัดการแสดงของช้างในบ้านตากกลาง ตำบลกระโพ อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์. วิทยาสาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชามิศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

สุธาริน คุณผล. (2550). รัฐศาสตร์สาร, ปีที่ 28 ฉบับที่ 2. กรุงเทพฯ : คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

สุนีย์ ประสงค์บัณฑิต. (2553). แนวความคิดฮาปิตัสของปีแยร์ บูร์ดิเยอ กับทฤษฎีทางมานุษยวิทยา. กรุงเทพฯ: ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน).

องค์การท่องเที่ยวแห่งชาติลาว. (2545). การท่องเที่ยวแบบอนุรักษ์ใน สปป.ลาว. เวียงจันทน์: องค์การท่องเที่ยวแห่งชาติลาว.

อมรา จำรูญศิริ. (2546). การท่องเที่ยวกับการเปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม: กรณีศึกษาตำบลหนองบัว อำเภอภูเรือ จังหวัดเลย. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาไทยศึกษาเพื่อการพัฒนา สถาบันราชภัฏเลย.

บูร์ดิเยอ, Pierre. (1977). *Outline of a Theory of Practice*, translated by Richard Nice. Cambridge: Cambridge University Press.

Brecher, Costello, and Smith. (2000). *Globalization from Below: The Power of Solidarity*. South End Press, 7 Brookline Street, #1, Cambridge.

de Certeau, Michel. (1984). **The Practice of everyday Life**. Berkeley: University of California Press.

Website:www.stdplaos.com.

Falk, Richard. (1992). **The Making of Global Citizenship** in Brecher, Jeremy et al (eds.), *Global Visions: Beyond the New World Order*. Boston: South End Press.

Giddens, A. (1990). **The Consequences of Modernity**. Cambridge: Polity Press.

_____. (1998). **The Third Way: The Renewal of Social Democracy**. Cambridge: Polity.

_____. (1999). **Runaway World: How Globalisation Is Reshaping Our Lives**. London: Profile.

Lao National Tourism Administration. (2010). **Lao PDR Tourism Strategy 2006-2010 in Lao**. Retrieved December 29, 2010, from Free Downloads: Documentation. Web site: http://www.tourismloos.org/web/show_content.php?contID=21

Rogers Paul. (2009). **Tourism in Vang Vieng: Strategy for Staying Longer – Spending More**. GMS Sustainable Tourism Development Project. Retrieved February 3, 2011. Website: www.stdplaos.com

_____. (2009). **Vang Vieng - Stunning Adventure**. *Thematic Interpretation Plan*. GMS Sustainable Tourism Development Project. Retrieved February 3, 2011. Website: www.stdplaos.com

_____. (2009). **Vang Vieng Town and Environs Master Plan 2010-2020**, Final Report. GMS Sustainable Tourism Development Project. Retrieved February 3, 2011.

ภาคผนวก

ประมวลภาพ

การประชุมวิชาการระดับชาติ : สันตพลจินตนาการสู่งานวิจัย ครั้งที่ 1 ประจำปี 2559

ประมวลภาพ (ต่อ)

การประชุมวิชาการระดับชาติ : สันตพลจินตนาการสู่งานวิจัย ครั้งที่ 1 ประจำปี 2559

ประมวลภาพ (ต่อ)

การประชุมวิชาการระดับชาติ : สันตพลจินตนาการสู่งานวิจัย ครั้งที่ 1 ประจำปี 2559

ประมวลภาพ (ต่อ)

การประชุมวิชาการระดับชาติ : สันตพลจินตนาการสู่งานวิจัย ครั้งที่ 1 ประจำปี 2559

การเตรียมบทความและการส่งต้นฉบับเพื่อตีพิมพ์ลงในวารสารวิชาการวิทยาลัยสันตพล

กองบรรณาธิการ วารสารวิชาการวิทยาลัยสันตพล ประสงค์รับพิจารณาบทความวิจัยและบทความวิชาการทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษที่มีเนื้อหาในกลุ่มสาขาวิชาทางด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ และกลุ่มสาขาวิชาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยมีได้จำกัดเฉพาะจากบัณฑิตศึกษา คณาจารย์ นักวิชาการ ภายในวิทยาลัยสันตพลเท่านั้น แต่ยังคงเปิดกว้างสำหรับบัณฑิตศึกษาจากสถาบันระดับอุดมศึกษาอื่น ๆ ทุกสังกัด ซึ่งบทความที่จะได้รับการพิจารณาเพื่อลงตีพิมพ์วารสารวิชาการวิทยาลัยสันตพล จะต้องผ่านกระบวนการกลั่นกรองโดยกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer Review) จำนวนไม่น้อยกว่า 2 ท่านในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง และจะต้องเป็นบทความที่แสดงให้เห็นถึงคุณภาพทางด้านวิชาการและมีสาระประโยชน์ต่อบุคคลทั่วไป

ประเภทของบทความที่รับพิจารณาลงตีพิมพ์ในวารสารวิชาการ

1. **บทความวิจัย (Research article)** หมายถึง การนำเสนอบทความวิจัยอย่างเป็นระบบ ประกอบด้วย บทคัดย่อ บทนำ วัตถุประสงค์ของการวิจัย การทบทวนวรรณกรรม ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง กรอบแนวคิดที่ใช้ในการดำเนินงานวิจัย สมมติฐานของการวิจัย วิธีการดำเนินการวิจัย ผลการวิจัย สรุปผล อภิปรายผล ข้อเสนอแนะ และเอกสารอ้างอิง

2. **บทความวิชาการ (Academic article)** หมายถึง บทความที่เขียนขึ้นในลักษณะวิเคราะห์ วิจัย มีการใช้แนวคิด ทฤษฎี หรือเสนอแนวคิดใหม่ ๆ จากพื้นฐานวิชาการที่ได้เรียบเรียงมาจากผลงานทางวิชาการของตนเองหรือของผู้อื่นหรือเป็นบทความทางวิชาการที่เขียนขึ้น เพื่อเป็นความรู้สำหรับผู้สนใจทั่วไป ประกอบด้วย บทคัดย่อ บทนำ เนื้อหา แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง บทสรุป และเอกสารอ้างอิง

3. **บทความปริทัศน์ (Review article)** หมายถึง งานวิชาการที่มีการประเมินสถานะล่าสุดทางวิชาการเฉพาะทางที่มีการศึกษา ค้นคว้า มีการวิเคราะห์และสังเคราะห์องค์ความรู้ทั้งทางกว้างและทางลึกอย่างทันสมัย โดยให้ข้อวิพากษ์ที่ชี้ให้เห็นแนวโน้มที่ควรศึกษาพัฒนาต่อไป

ทั้งนี้ในส่วนของหน้าแรกที่เป็นชื่อเรื่องบทความ ควรระบุข้อมูลเชิงบรรณ (ดูคำอธิบายที่หัวข้อ การเตรียมบทความเพื่อส่งตีพิมพ์ในวารสารวิชาการ ข้อ 7.)

ผู้พิมพ์ควรตรวจสอบเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับบทความที่นำเสนออย่างละเอียด ข้อมูลที่นำเสนอจะต้องไม่เฉพาะเจาะจงผู้อ่านที่อยู่ในสาขาของบทความเท่านั้น แต่ต้องนำเสนอข้อมูลที่ผู้อ่านในสาขาอื่นๆ หรือนิสิตนักศึกษาในระดับสูงสามารถเข้าใจได้

การเตรียมบทความเพื่อส่งตีพิมพ์ในวารสารวิชาการ

1. **ตั้งค่านำกระดาษ :** กำหนดให้เว้นระยะขอบกระดาษด้านบน 2.5 ซม. ขอบด้านล่าง ขอบด้านซ้าย และขอบด้านขวา เว้น 1.5 ซม. รวมทั้งการเว้นระยะเย็บเก็บกระดาษ 0.5 ซม.
2. **การแบ่งคอลัมน์ :** เนื้อหาในหน้าบทคัดย่อทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ค่าตั้งเป็นแบบหนึ่งคอลัมน์ ส่วนเนื้อหาหน้าอื่นๆ ให้ตั้งค่าเป็นแบบสองคอลัมน์ (เนื้อหาที่เป็นตารางหรือรูปภาพประกอบ ให้ผู้พิมพ์ปรับเป็นแบบหนึ่งหรือสองคอลัมน์ก็ได้ตามความเหมาะสม)
3. **เนื้อหาทั้งหมดของบทความ (รวมบทคัดย่อ) จำนวนไม่เกิน 15 หน้ากระดาษ A4** ตัวหนังสือภาษาไทยและภาษาอังกฤษพิมพ์ด้วยฟอนต์ TH SarabunPSK

4. ชื่อบทความภาษาไทยและภาษาอังกฤษพิมพ์ตัวหนาขีดขอบซ้ายของหน้ากระดาษขนาด 18 พอยต์
5. ชื่อหัวข้อหลัก ขนาด 18 พอยต์ ตัวหนา จัดตำแหน่งอยู่กึ่งกลาง ส่วนเนื้อหาของบทความทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษพิมพ์ตัวธรรมดา ขนาด 15 พอยต์ จัดการกระจายแบบไทย (thai distribution)
6. ระบุชื่อผู้พิมพ์ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ของทุกคน และหน่วยงานที่สังกัดขีดขอบขวาของหน้ากระดาษขนาด 15 พอยต์ ตัวเอียง
7. ใช้อักษรขนาด 14 พอยต์ สำหรับคำอธิบายเชิงอรรถหน้าแรก มี 2 อ้างอิง 1) อ้างอิงชื่อบทความ : ระบุว่าบทความเป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัย / วิทยานิพนธ์ / สารนิพนธ์ ของหลักสูตร สาขา มหาวิทยาลัย ได้รับงบประมาณจากหน่วยงานใด ปีการศึกษาใด 2) อ้างอิงชื่อผู้พิมพ์ : ระบุตำแหน่งงาน สาขาวิชา คณะ สถาบันต้นสังกัด (ถ้ามี) พร้อมอีเมลล์และเบอร์โทรศัพท์ของผู้พิมพ์ไว้ต่อท้ายคำอธิบายเชิงอรรถ เพื่อกองบรรณาธิการและผู้ที่เกี่ยวข้องสามารถติดต่อได้ (กรณีต้องการใส่ชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา สามารถระบุต่อจากชื่อผู้พิมพ์บทความและอ้างอิงคำอธิบายเชิงอรรถได้)
8. บทคัดย่อทั้งไทยและภาษาอังกฤษ ควรระบุคำสำคัญ (Keyword) ที่อยู่ในบทความอย่างน้อย 3 - 5 คำ
9. ตารางและภาพประกอบ พิมพ์ขีดขอบซ้ายหน้ากระดาษ เช่น
ตารางที่ 10 ความพึงพอใจของนักเรียน...(ในกรณีเป็นการอ้างอิงตาราง ต้องระบุแหล่งที่มาไว้ได้ตาราง) /
ภาพประกอบที่ 2 การตัดใบต้นข้าวในแปลง...(ในกรณีเป็นการอ้างอิงรูปภาพ ต้องระบุแหล่งที่มาไว้ได้คำอธิบาย)
10. การอ้างอิงข้อมูลวิทยุภูมิ แทรกในบทความ ใช้การอ้างอิงแบบนาม - ปี (Author-date) และการเขียนบรรณานุกรมตามแบบ APA Style 5 เช่น สมเกียรติ พงษ์ศิริ (2550, น. 35) หรือ (สมเกียรติ พงษ์ศิริ, 2550, น. 35 หรือ Michel Will (2012, p. 29) หรือ (Michel Will, 2012, p. 29)

การส่งต้นฉบับบทความ (Full Paper)

สามารถดาวน์โหลดเอกสารแบบฟอร์มต่างๆ ได้ที่ <http://www.scaj.stu.ac.th>

1. สามารถส่งได้ 2 ช่องทาง คือ

ช่องทางที่ 1

- 1.1) พิมพ์บทความต้นฉบับ Hard Copy ด้วย Laser Printer ซึ่งประกอบด้วย

ส่วนที่ 1 บทความต้นฉบับพร้อมระบุชื่อเจ้าของบทความและเจ้าของบทความร่วม จำนวน 1 ชุด

ส่วนที่ 2 บทความต้นฉบับไม่ระบุชื่อเจ้าของบทความและเจ้าของบทความร่วม จำนวน 3 ชุด

ส่วนที่ 3 บันทึกไฟล์ข้อมูลส่วนที่ 1 และ 2 ลงแผ่น CD-R หรือ CD-RW ในรูปแบบ doc file และ pdf file จำนวน 1 แผ่น (ก่อนส่งบทความ เจ้าของบทความต้องตรวจสอบบทความไฟล์ .pdf กับ ไฟล์ .doc ว่ามีความคลาดเคลื่อนของตัวหนังสือและบรรทัดในแต่ละหน้า หรือไม่)

โดยส่งบทความเพื่อขอตีพิมพ์มาทางไปรษณีย์ ส่งมาที่วิทยาลัยสันตพล เลขที่ 299/1 ถนนอุดร-สกล ตำบลหนองบัว อำเภอมือง จังหวัดอุดรธานี 41000 ***วงเล็บมุมของ (ส่งบทความวารสารวิชาการวิทยาลัยสันตพล)***

ช่องทางที่ 2

- 1.2) ส่ง file ข้อมูลบทความตามข้อ 1.1) ผ่านทางอีเมลล์ slamtum@stu.ac.th เมื่อได้รับบทความแล้วกองบรรณาธิการจะแจ้งกลับไปยังผู้เขียนบทความให้ทราบทางอีเมลล์ของท่าน ตามกำหนดการ

2. ผู้ประสงค์จะส่งบทความสามารถส่งมายังกองบรรณาธิการได้ทุกปีพุทธศักราช โดยวารสารจะมีกำหนดการตีพิมพ์เป็นประจำทุกปี ๆ ละ 2 ฉบับ ดังนี้ ฉบับที่ 1 ประจำเดือนมกราคม – มิถุนายน และฉบับที่ 2 ประจำเดือนกรกฎาคม – ธันวาคม

แบบนำส่งบทความเพื่อพิจารณาตีพิมพ์ลงวารสารวิชาการวิทยาลัยสันตพล

ผู้นิพนธ์บทความ ชื่อ-สกุล

ผู้นิพนธ์บทความ Name-Surname.....

ตำแหน่งทางวิชาการ (ถ้ามี)

ตำแหน่ง () อาจารย์/บุคลากรทางการศึกษา () นักวิชาการ () นักศึกษาระดับ.....

สถาบัน/หน่วยงาน.....

สถานที่ติดต่อผู้นิพนธ์บทความ.....

เบอร์โทรศัพท์ที่สามารถติดต่อได้.....E-mail

มีความประสงค์ขอส่งบทความเพื่อตีพิมพ์ลงในวารสารวิชาการวิทยาลัยสันตพล

ชื่อเรื่อง (ภาษาไทย).....

(ภาษาอังกฤษ)

ประเภทของบทความ ☐ บทความวิจัย ☐ บทความวิชาการ ☐ บทความอื่นๆ (ระบุ).....

บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของ ☐ งานวิจัย ☐ วิทยานิพนธ์ ☐ สารนิพนธ์/การศึกษาค้นคว้าอิสระ

☐ ได้รับงบประมาณสนับสนุนทุนวิจัยจากหน่วยงาน (โปรดระบุ).....
ของงบประมาณประจำปีพุทธศักราช หรือประจำปีการศึกษา

☐ ใช้งบประมาณวิจัยของตนเอง หรือ (อื่นๆ โปรดระบุ).....

ทั้งนี้ ข้าพเจ้าได้แนบเอกสารบทความ ดังรายการทั้ง 3 ส่วนต่อไปนี้ครบถ้วนแล้ว ได้แก่

☐ ส่วนที่ 1 บทความต้นฉบับพร้อมระบุชื่อเจ้าของบทความและเจ้าของบทความร่วม จำนวน 1 ชุด

☐ ส่วนที่ 2 บทความต้นฉบับไม่ระบุชื่อเจ้าของบทความและเจ้าของบทความร่วม จำนวน 2 ชุด

☐ ส่วนที่ 3 บันทึกไฟล์ข้อมูลส่วนที่ 1 และ 2 ลงแผ่น CD-R หรือ CD-RW ในรูปแบบ doc file และ pdf file จำนวน 1 แผ่น

จัดส่งทาง ☐ ส่งทางไปรษณีย์

☐ ส่งทาง Email : slamtum@stu.ac.th (หากส่งไฟล์ ทั้ง 3 ส่วนทางอีเมลแล้วไม่ต้องส่งทางไปรษณีย์อีก)

ข้าพเจ้าขอรับรองว่าบทความนี้เป็นผลงานตามที่ได้รับชื่อในบทความจริง และไม่เคยเผยแพร่ที่ไหนมาก่อนหรืออยู่ในระหว่างพิจารณาตีพิมพ์ในวารสารฉบับอื่น

ลงชื่อ.....

(.....)

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

ติดต่อสอบถามรายละเอียดได้ที่

อ.ภาณุมาศ พุฒแก้ว เบอร์มือถือ 088 561 4561 อีเมลล์ : slamtum@stu.ac.th

สำนักวิจัย กองบรรณาธิการวารสารวิชาการวิทยาลัยสันตพล 299/1 ถนนอุดร-สกล ตำบลหนองบัว อำเภอเมืองอุดรธานี จังหวัดอุดรธานี 41000

โทร. 042-323-464 ต่อ 211 โทรสาร. 042-204-263 <http://www.scaj.stu.ac.th>

รหัสสมาชิก.....
สำหรับเจ้าหน้าที่.....

ใบสมัครสมาชิกรวบรวมวิชาการวิทยาลัยสันตพล

ชื่อ – นามสกุล (นาย / นาง / นางสาว)

Name – Surname (Mr./ Mrs. / Miss / Ms.)

เลขที่สมาชิก.....(กรณีขอต่ออายุสมาชิก)

สถานที่ให้จัดส่งวารสาร

ที่อยู่.....

โทรศัพท์เบอร์มือถือ.....Email.....

ประเภทของสมาชิก

(ค่าสมาชิกรายปี ปีละ 500 บาท)

- ☐ อาจารย์ ☐ นักศึกษาระดับ..... หรือ ☐ บุคคลทั่วไป
☐ สถาบัน / หน่วยงาน

ข้าพเจ้าขอสมัครสมาชิก

- ☐ 1 ปี 2 เล่ม เป็นจำนวนเงิน 500 บาท (ฉบับที่ 1 มกราคม – มิถุนายน, ฉบับที่ 2 กรกฎาคม – ธันวาคม) พ.ศ.

ชำระเงินโดย

- ☐ เงินสดจำนวน..... บาท
☐ โอนเงินผ่านธนาคารไทยพาณิชย์ สาขาบึกชี อุดรธานี ชื่อบัญชี “กองทุนวิจัย โดย วิทยาลัยสันตพล” เลขที่บัญชี 829-2-04024-6 ประเภทบัญชี ออมทรัพย์

จำนวนเงินที่โอน.....บาท (ว/ด/ป) ที่โอน.....เวลาที่โอน.....ช่องทางที่โอน.....

(เมื่อโอนเงินค่าสมัครสมาชิกแล้ว จะต้องสำเนาหลักฐานการโอนเงิน โดยอีเมลมาที่ slamtum@stu.ac.th

หรือ ส่งแฟกซ์ มาที่ 042 204 263 ทุกสายการ)

ลงชื่อ.....ผู้สมัคร

(.....)

วันที่...../...../.....

ติดต่อสอบถามรายละเอียดได้ที่

อ.ภาณุมาศ พุฒแก้ว เบอร์มือถือ 088 561 4561 อีเมลล์ : slamtum@stu.ac.th

สำนักวิจัย กองบรรณาธิการวารสารวิชาการวิทยาลัยสันตพล 299/1 ถนนอุดร-สกล ตำบลหนองบัว อำเภอเมืองอุดรธานี จังหวัดอุดรธานี 41000

โทร. 042-323-464 ต่อ 211 โทรสาร. 042-204-263

<http://www.scaj.stu.ac.th>

วิทยาลัยสันตพล

299/1 ถนนอุตสาหกรรม ตำบลหนองบัว อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี 41000

โทรศัพท์ 042-204-263

โทร. 042-323-464, 082-8401555 หรือ 089-8422366

central **plaza**

ถนนสายอุทิศ

ถนนทองใหญ่

ถนนมิตรภาพ

ไป จ.สกลนคร ▶

ถนนรอบเมือง

แยกหนองไผ่

แยกสามพร้าว

วิทยาลัยสันตพล

